

I-36337

Biblioteca „ASTRA”
— SIBIU —

almanahul filatelic

almanahul filatelic 1983

1983

GRATUIT

63 650

7 JUL 2014

la mulți ani !

.... 2022
IUL 2005

Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU
secretar general al Partidului Comunist Român,
președintele Republicii Socialiste România

63 650

1875

1875

ALMANAH FILATELIC 1983

REALIZAT DE :

Angela Harnaj – redactor responsabil

Corneliu Spineanu – referent științific

Toma Michinici – machetare, Octavian Andronic, Constantin Gri-gore, Sorin Postolache, Elisabeta Popescu, Gheorghe Buțu, Lucia Niță Martin, Florin Creangă, Sorin Petrușel – ilustrații, Gheorghe Buțu – coperta I, II, IV, A. Harnaj – coperta III, Liliana Manu – co-rectura

Au colaborat

Virgil Șchiopârlan, Adrian Păunescu, Alexandru Lache, Nicolae Cristache, George D. Almaș, Gheorghe David, Silviu Dragomir, Eugen Panighianț, Vir-gil Tatomir, Velicu Rădină, Elena Georgescu, Dumitru Pașșalega, Ion Un-gureanu, Dumtru Biala, Victor Niță, Pompiliu Voiculeț Lemeny, Dragoș Nicu-lescu, Ioan Șahinian, Gheorghe Tomozei, Mihai Burduja, Toma Michinici, Emanuel Săvoiu, Nicolae Neagu, Ioana Stan, V. D. Popa, Marcel Șt Pana-tescu, Nicolae Tripcovici, D. C. Maziliu, Mihai Popovici, I. Enache, Albinel Harnaj, Costin Merișcă, Leonard Pașcanu, Teodor Cutlic, Mihai Ioniță Alesu, Gheorghe Tudor, Ion Roșoiu, Dem. Urmă, Mihai Niculescu, George M. Gheorghe, Ovidiu Ioanițoia, Eugen Guja, F. Urseanu, N. Plopeanu, Nicolae Nicoară.

DIN CUPRINS :

Emisiuni de mărci poștale românești în anul 1983 p 3 ; Rezervația de zimbri p 4 ; Almanahul filatelic 1983 p 7 ; Gânduri despre pace ; p 8 ; Columna Traiana p 11 ; Portretele lui Ștefan Vodă p 12 ; Curieri domnești și epoca modernă p 14 ; Procedee inedite pentru debitarea unora dintre mărcile vechi p 16 ; Roland Hill p 17 ; Mapamond politic p 18 ; Nicolae Titulescu p 22 ; 90 de ani de la înființarea PSDMR p 25 ; Lupta poporului român pentru independența poștală p 28 ; Aspecte ale funcției de mesager turistic al ilustratelor maxime p 38 ; Epopeea feroviară românească în filatelie p 40 ; Seară la Suceava p 45 ; Primele expoziții și muzee filatelice p 49 ; De la actul de naștere al unei ilustrate maxime... p 52 ; Muzeul Bruckenthal din Sibiu p 55 ; Toamna în dar p 56 ; Schiorul nebun p 57 ; Scrisori netimbrate p 58 ; Poșta militară română în timpul primului război mondial p 60 ; Presa filatelică în ștampile ocazionale p 63 ; Adresele filialelor județene AFR p 64 ; Primii constructori de avioane p 67 ; Competiția filatelică 1981 p 68 ; Contribuție la cunoașterea corespondenței expediate prin „Ballons montes” p 74 ; Probleme filatelice de acum 100 de ani p 83 ; Ștampilele Universiadei p 86 ; Ce și cum colecționăm p 87 ; Tinerii filателиști în 1981 p 93 ; Orient Expres p 94 ; Un strop de miere pentru hrană p. 98 ; Poștele p 101 ; Calendare p 110 ; Intreguri poștale p 112 ; Ștampila grătar p 115 ; Când filatelia se făcea la cafea p 119 ; Lumea interlopă a mărcii poștale p 122 ; Filatelie și numismatică p 126 ; Poșta mecanizată p 127 ; Drum în cîmpie p 131 ; Subiect pentru un exponat p 137 ; Pe urmele lui Robinson Crusoe p 140 ; Grigore Racoviceanu p 143 ; Din vremea olăcarilor p 148 ; Handicapați celebri p 150 ; Expresii curente p 153 ; Old Vic p. 158 Vreți să știți dacă suferiți de inimă p 164 ; Periscop filatelic p 169 ; A doua mînă dreaptă a Elisabetei Călin p 176 ; Verificați-vă cunoștințele p 188 ; Geografia aproape distractivă p 188 ; Terorismul în boxa acuzării p 191 ; Vidi Venezia p. 201 ; Nu răspunde la comenzi pînă nu sînt date p 203 ; Cumplitele ore de spaimă p. 206.

EMISIUNILE DE MĂRCI POȘTALE ROMÂNEȘTI ÎN ANUL 1983

Integrându-se în istoria unui popor, poșta la rîndul ei a conservat istoria și a servit poporul cu devotament, exprimînd cu consecvență munca, cinstea, consacrîndu-se intereselor naționale.

În anul 1983, Poșta română va emite o emisiune filatelică cu tema colaborării cultural economice intereuropene, ca o expresie a politicii de pace și prietenie promovată de România, în contextul european.

Dorînd să reamintească în fiecare an iubitorilor de timbre că, țara noastră este printre cele 22 de țări fondatoare ale UPU, prima țară din sud estul Europei ce a emis mărci poștale, înaintea marilor imperii ale acelor vremuri, Poșta română va pune în circulație cu ocazia zilei de 15 noiembrie, zi cînd își sărbătorește existența sa, o emisiune filatelică.

În anul 1983 se împlinesc 25 de ani de la înființarea Asociației filateliștilor din România, în forma ei actuală, cunoscînd că, Asociația este mult mai veche. Filateliștii vor avea ocazia să-și procure din magazinele poștei, marca consacrată acestui eveniment.

Tot în acest an, filateliștii, prin intermediul mărcii poștale, își vor reîmprospăta memoria cu figurile lui Miron Costin, Gheorghe Crișan, Petre Aurelian, Udriște Năsturel, Simion Bărnuțiu.

Pacea, dorință unanimă a celor tineri și a celor vîrstnici, a celor echilibrați în gîndire și acțiune, va fi ilustrată într-o emisiune care va reproduce realizări din arta românească contemporană.

Nu vor lipsi din magazinele filatelice emisiunile legate de faună, floră, folclor și sport.

Eforturile slujitorilor poștei vor fi conjugate cu prezența evenimentelor interne și internaționale, oglindirea istoriei patriei și a dorințelor exprimate de iubitorii de mărci poștale.

Exprimăm urarea sinceră și fermă cititorilor, beneficiarilor Poștei, tuturor filateliștilor, de sănătate și succese în viață, îmbunătățirea continuă a conținutului tematic și valoric al colecțiilor de mărci poștale.

Dr. Virgil Șchiopîrlan,

Director general adj. al D.G.P.Tc.

„ALMANAHUL FILATELIC, 1983“

Prin vară, un cunoscut exeget al literaturii science fiction, aceasta foarte la modă astăzi, prezenta telespectatorilor un almanah estival. Mi-a plăcut atunci o idee avansată de vorbitor, care mai în glumă, mai în serios, afirma că dacă în secolul 21 cineva ar fi pus în situația de a caracteriza sfârșitul de veac 20, n-ar fi exclus să definească perioada în cauză drept epoca almanahurilor, tratînd despre orice și din oriunde.

Ce să însemne oare această avalanșă de publicații anuale? Sînt oare justificate almanahurile prin setea de cunoaștere a cititorilor? S-a înțeles oare, în sfîrșit, că publicațiile apar înainte de toate pentru a fi citite și că abia în al doilea rînd . . . pentru a fi scrise? Explicații sînt multe . . .

În orice caz, publicația noastră, care iată are de pe acum numărul ei statornic de pasionați, și-a propus și își propune în continuare să se constituie într-un autentic buletin informativ al vieții filatelice. Prin urmare „Almanahul filatetic“, departe de a fi un melanj distractiv-deconectant, evitînd, bineînțeles, pe cît posibil morga unui academism prost înțeles, vine să ofere cititorilor săi o seamă de studii de specialitate, prezentări, note și informații din toate sectoarele activității filatelice de la noi și din lume.

Publicarea unor materiale ca: „Lupta pentru independență poștală a poporului român“, „Contribuții la cunoașterea poștei prin bollons montés“, „Poșta militară română în timpul primului rozboi militar“, „Din nou pentru tinerii filателиști“ ș.a., dau convingerea realizatorilor Almanahului filatelic că, au reușit să ofere atît filателиștilor veterani cît și celor începători, prilejuri de satisfacții reale, contribuind totodată la îmbogățirea literaturii filatelice.

Diversitatea tematicilor abordate, poezie, proză, știință popularizată, curiozități, maniere personale de tratare și rigoarea documentării articolelor de specialitate, constituie, credem noi, garanții temeinice privind reușita despre care aminteam.

Sperăm că strădaniile noastre au răspuns necesității apariției acestui almanah și ne place să nădăjduim că mulți dintre cititorii noștri vor scrie pe adresa redacției exprimîndu-și punctul de vedere, comunicîndu-ne propunerile lor pentru viitoarele noastre apariții și nu în ultimul rînd, arătîndu-ne, dacă este cazul, scăderile, potrivit opiniilor lor.

Vorbeam de almanahurile din anii anteriori, despre posibilitatea unei tradiții în domeniu și iată că sîntem în fața celui de al cincilea număr.

Pregătindu-ne deja pentru Almanahul filatelic 1984, așteptînd sugestiile cititorilor, urăm tuturor filателиștilor, colaboratorilor noștri, „La mulți ani“ și mulțumim totodată Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, Direcției Generale a Poștelor și Telecomunicațiilor, tipografiei „Filaret“ și tuturor celor ce ne-au sprijinit în apariția „Almanahului filatelic 1983“.

Alexandru Lache

Director al întreprinderii
Rompresfilatelia

REZERVAȚIA DE ZIMBRI

O rezervație de zimbri
e o contradicție în termeni.
Cum să îți capturezi fulgerul ?
Cum o să îngheți un vis în creier ?

O rezervație de zimbri
e un frigider pus la cuptor.

Ei nu sînt zimbri,
aceștia de la Hațeg
ei sînt niște arătări
la carnavalul speciilor,
ei sînt niște surrogate
ale unei specii voievodale.

Vai de capul lor !

Îi ridică muștele,

îi latră ciinii,

și pășunii îi terose,

să nu-i amenințe lupii.

Temutul zimbru din Carpați

se bucură astăzi de mila competiției

a doctorului veterinar,

care se preocupă,

zi de zi,

să nu răcească,

să nu tusească,

să se furajeze bine,

că un zimbru pierdut

e valută forte,

pe care nu ți-o decontează nimeni.

Am ajuns să importăm zimbri.

Acest fapt anunță vremurile glorioase

în care Sahara va importa nisip.

Pune untdelemn și cimbru,

pune sare și coră,

să mîncăm cotlet de zimbru

cînd e tristă carnea sa.

Doar așa poți să te bucuri

și în pace apoi să-ți faci,

între o lume numai ruguri

Zimbru nu mai vrea urmași.

Zootehnistul se întreabă cu voce tare
de ce sînt zimbrii atît de trişti.

Mîncare au,
medicamente au,
numai vitei nu prea au.
„Nu prea au“,
recunoaşte zootehnistul.
Nu înţeleg de ce trebuie
să ne ocupăm de aceste animale inferioare
care nu dau nici carne,
nici lapte,
mînînea mult
şi nu produc nimic.
Fîr-ar ai dracului de zimbrî !
Mai bine era la C.A.P.
Primiserăm nişte Holstein.
Dădeau lapte,
aveam primă.
După ce ani de zile
am fost fruntaş,
am ajuns la zimbrî.
Fîr-ar neamul lor de rasă !
Dar au şi ei dreptate la urma urmei,
că dacă vă spun ce-am făcut
o să rideţi.

Am deschis poarta
să fugă un zimbru
şi n-a vrut.
Alde fiu-său ce să mai spun,
nici nu ştia ce-i aia poartă deschisă.
Aştia în puşcărie s-au învăţat.
Îi apucă ameţeala numai cînd
se uită pe gaura cheii.
Pune untdelemn şi cimbru
pune sare şi boia,
să mîncăm cotlet de zimbru
cînd e tristă carnea sa.

Doar aşa poţi să te bucuri
şi în pace-apoi să-l laşi,
într-o lume numai ruguri
Zimbrul nu mai vrea urmaşi.

Bine, zic eu zootehnistului,
şi ce şanse există ?
Nici una,
îmi răspunde el cu entuziasm.
Ori zimbrî,
ori rezervaţie.

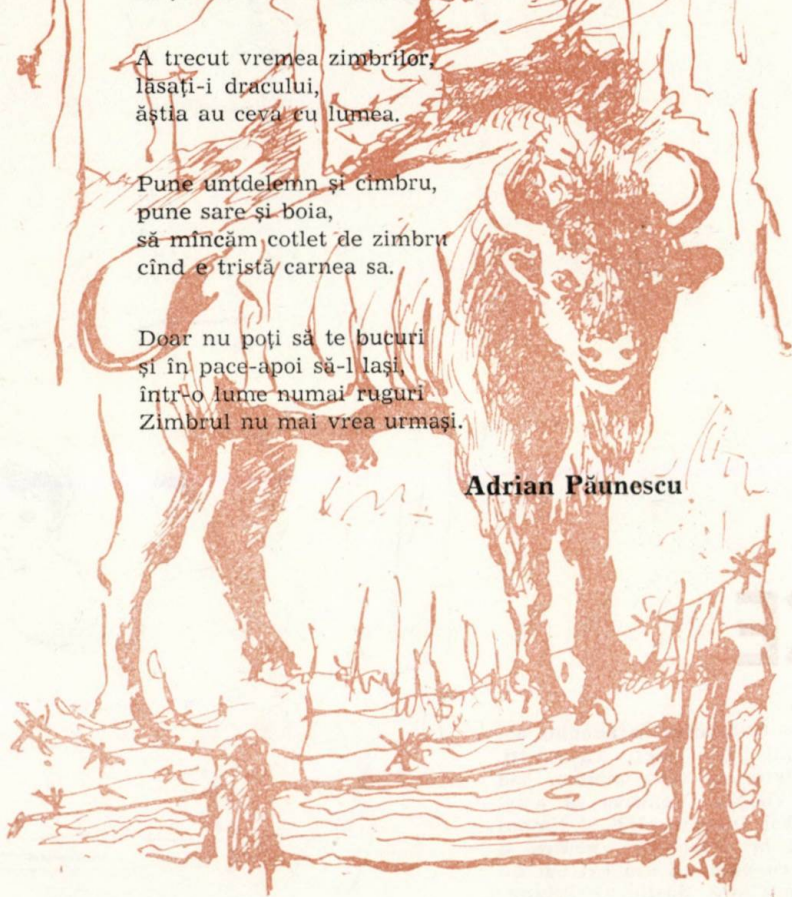
Boii ăștia pe care-i vedeți
au fost zimbri.
Și de ce nu le dați drumul ?
Nu vor să plece,
s-au învățat așa, să fie boi !
De ce nu le desfaceți rezervația ?
Rezervația-i desfăcută de mult,
punem zidurile înapoi
numai ca să nu-i mănince lupii.
Și chiar nu-i nimic de făcut ?
Ce să fie ?
Să-mi iau transferul
la o fermă serioasă,
că și doctorul s-a săturat.

A trecut vremea zimbrilor,
lăsați-i dracului,
ăștia au ceva cu lumea.

Pune untdelemn și cimbru,
pune sare și boia,
să mîncăm cotlet de zimbru
cînd e tristă carnea sa.

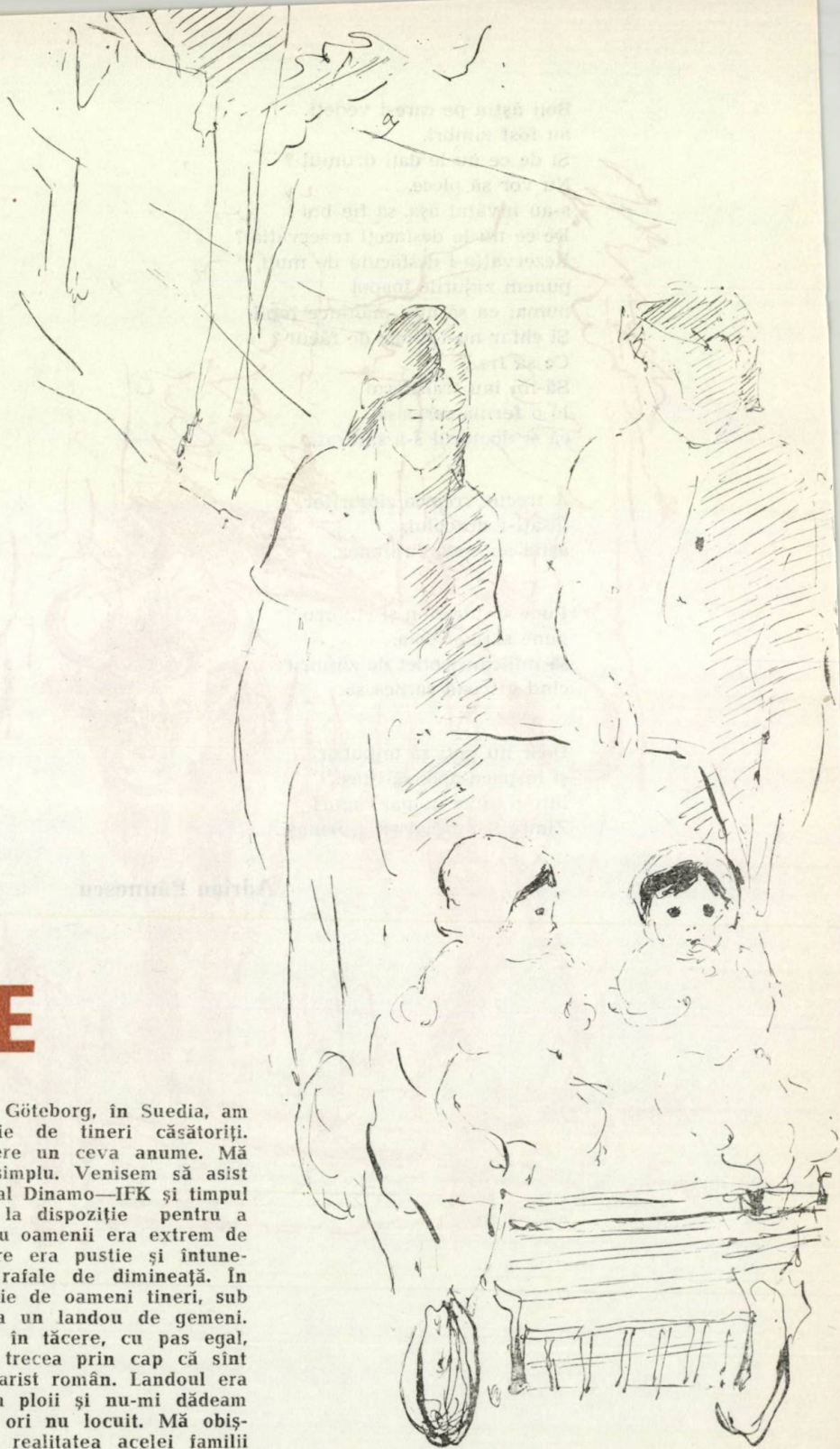
Doar nu poți să te bucuri
și în pace-apoi să-l lași
într-o lume numai ruguri
Zimbrul nu mai vrea urmași.

Adrian Păunescu

gînduri despre **PACE**

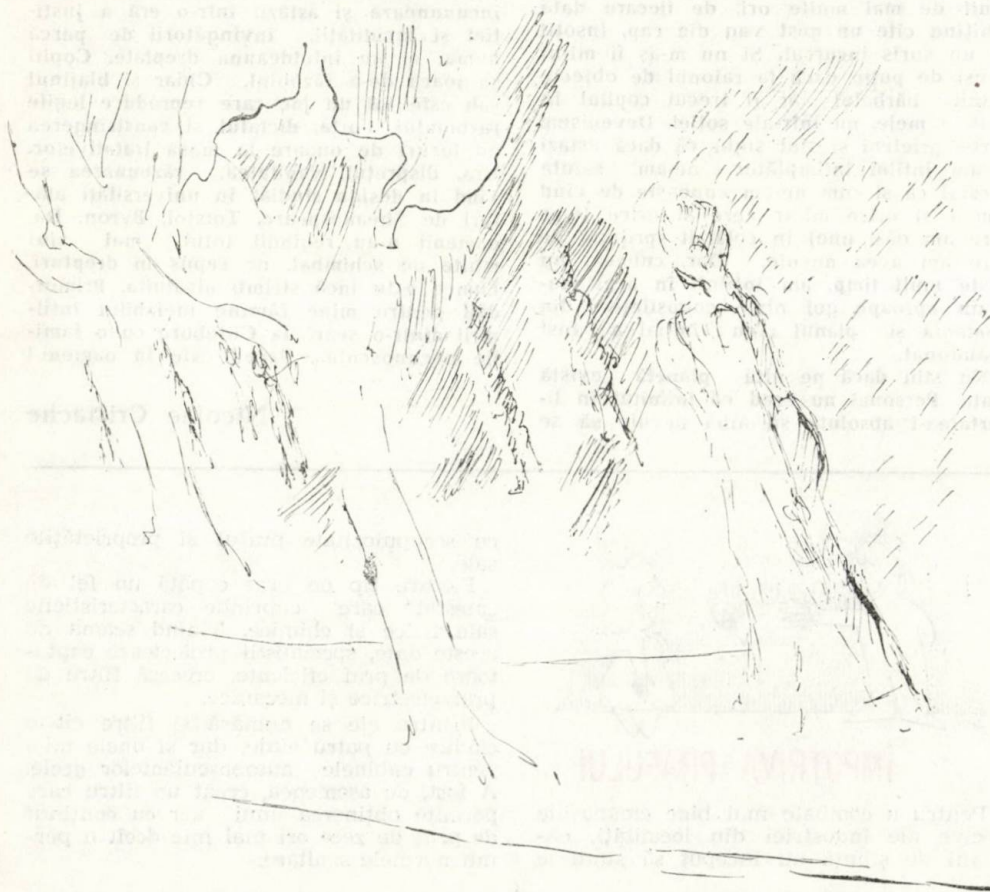
Într-o seară, la Göteborg, în Suedia, am urmărit o familie de tineri căsătoriți. N-aveam în vedere un ceva anume. Mă plimbam pur și simplu. Venisem să asist la meciul de fotbal Dinamo—IFK și timpul pe care-l aveam la dispoziție pentru a intra în contact cu oamenii era extrem de scurt. Strada mare era pustie și întune-coasă. Ploua în rafale de dimineață. În fața mea, o familie de oameni tineri, sub umbrelă, împingea un landou de gemeni. Mergeau amîndoi în tăcere, cu pas egal, și desigur nu le trecea prin cap că sînt urmăriți de un ziarist român. Landoul era acoperit împotriva ploii și nu-mi dădeam seama dacă este ori nu locuit. Mă obiș-nuiam treptat cu realitatea acelei familii

incercind totodată să-i ghicesc preocupările și mai ales să-mi închipui figurile pe care cei doi aveau să le facă în cazul că m-aș fi decis să-mi desconsfir intențiile și să le vorbesc. Lucrul cel mai la îndemină era să renunț. Ca să renunț ar fi fost suficient să mă gândesc la ceea ce aș fi putut afla în final, la felul cum aveau să decurgă întâmplările în continuare: două-trei schimburi de vorbe, un suris încurcat... Nu puteam să-mi deslipeș totuși privirile de pe siluetele celor doi tineri care în realitatea lor insolită îmi captau voința pînă la limita unde apare speranța, ca într-o altă seară pe malul Vltavei, cînd dintr-un motel, unde mă refugiasem tot împotriva ploii, am urmărit o noapte întreagă un cort. O jucărie aproape, copleșită pur și simplu de năvala ploii, a norilor, a unui univers ostil. Era prins în țărși și numai bobul de lumină al ferestruicii indica prezența

oamenilor înăuntru. De jur-împrejur, pustiu. Pădure, ploaie și întineric și lumina aceea care mă fixa lângă fereastră.

Țineam urma acelor tineri care după felul cum schimbau direcția de mers, fără să-și vorbească, deduceam că au o destinație pe care o cunosc bine amîndoi. După ce-am traversat de mai multe ori, eu, de teama de a nu mă rătăci, fixindu-mi tot timpul repere care bineînțeles semănau între ele ca două picături de apă, tinerii s-au oprit în fața unui magazin universal. Pe peronul din față au închis umbrela, au decapotat landoul. De lângă vitrina de unde îi urmăream am întrezărit chipurile a doi copii normali, cu biberoanele în gură: dormeau. Soția începuse să se descheie la hanorac, în timp ce bărbatul încerca să depășească cu landoul pragul înalt, ridicînd ușor roțile din față. Unul dintre copii s-a trezit și a început să scîncească. Tatăl s-a

aplecă și l-a luat în brațe, dar nu mai putea stăpîni și landoul. L-am ajutat, am dat fiecare din cap cu o altă semnificație și am ratat clipa cînd puteam intra în vorbă. Eu m-am îndepărtat prefăcîndu-mă interesat de obiectele din magazinul aproape gol, avînd de înfruntat mai ales solitudinea vinzătoarelor care doreau cu tot dinadinsul să-mi fie de folos; nimic mai deranjant și sîciitor. Observînd în-cercătura în care mă puneau fetele acelea excesiv de drăguțe, bărbatul schimbă ruta pe care o apucase la început venind în urma mea. Îi simțeam stînghereala provocată de dorința de a interveni în ajutorul meu, neducînd-o însă niciodată pînă la capăt. De data aceasta, ei mă urmăreau pe mine. Ne plimbam împreună prin magazinul aproape gol, el cu copilul în brațe, ea împingînd landoul, fiecare dintre noi nutrind în ascuns dorința de a fi de folos celuilalt. Magazinul fiind aproape gol, cum spuneam, privirile noastre s-au întilnit de mai multe ori, de fiecare dată schițînd cite un gest vag din cap, însoțit de un suris încurcat. Și nu m-aș fi mirat cituși de puțin dacă la raionul de obiecte casnice bărbatul ar fi trecut copilul în brațele mele, nu într-ale soției. Devenisem parcă prieteni și sînt sigur că dacă astăzi ne-am întilni întîmplător ne-am saluta cordial ca și cum ne-am cunoaște de cînd lumea și orice mi-ar cere și orice le-aș cere am găsi unul în celălalt sprijinul de care am avea nevoie. Dar, culmea, nu peste mult timp, am întilnit în acel magazin aproape gol niște cunoștințe din România și planul meu inițial a fost abandonat.

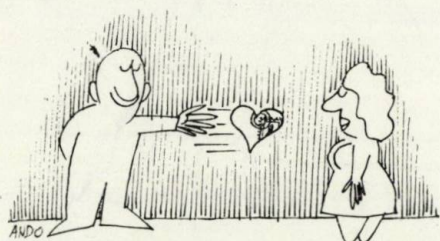
Nu știu dacă pe altă planetă există viață. Personal nu cred că infinitul în libertatea-i absolută să aibă nevoie să se

repete, dar dacă totuși ar exista aiurea o formă de viață asemănătoare, relațiile interumane sînt irepetabile, nicăieri taina apropierii dintre oameni nu poate fi atît de tulburătoare, de neînțeles. Desigur, într-o altă țară, întreprinderea mea ar fi putut avea drept rezultat descoperirea unor teroriști degheizați și atunci în brațele mele n-ar fi poposit un copil, ci o bombă. Desigur, într-o altă țară poate aș fi fost suspectat, apoi denunțat și dat pe mina poliției. Cine știe?

Cine știe? Da! Orice este posibil și existența războaielor o dovedește cu prisosință. Cine știe? Poate dacă aș fi ajuns să-i cunosc pe oamenii aceia aș fi constatat că ea îl înșală pe el, că sînt meschini și biritori și semidocli. Cine știe?

Nu se știe niciodată. Declarațiile patriotice pentru pace nu sînt urmate de tot ațîția pași concreți în direcția liniștii planetei. Arzînd în dorul păcii, oamenii învață în școli istoria războaielor. Laurii încununează și astăzi, într-o eră a justiției și lucidității, învingătorii de parcă numai ei au întotdeauna dreptate. Copiii se joacă de-a războiul. Chiar și blajinul șah este tot un joc care reproduce legile războiului. Forța, dictatul și constrîngerea au locuri de onoare la masa tratativelor. Ura, disprețul, vanitatea, răzbunarea se vind în design studiat în universități alături de Sheakespeare, Tolstoi, Byron. Da, oamenii n-au regîndit totul, mai sînt multe de schimbat, de repus în drepturi. Lumea este încă strîmb alcătuită. Primordial pentru mine rămîne inefabilul întilnirii dintr-o seară la Göteborg cu o familie necunoscută... Pacea este în oameni!

Nicolae Cristache

ÎMPOTRIVA PRAFULUI

Pentru a combate mai bine emanațiile nocive ale industriei din localități, oamenii de știință au început să studieze

cu scrupulozitate praful și proprietățile sale.

Fiecare tip de praf capătă un fel de „atestat” care cuprinde caracteristicile sale fizice și chimice. Ținînd seama de aceste date, specialiștii proiectează captatoare de praf eficiente, creează filtre de praf electrice și mecanice.

Printre ele se numără și filtre cît o clădire cu patru etaje, dar și unele mici pentru cabinele autobasculantelor grele. A fost, de asemenea, creat un filtru care permite obținerea unui aer cu conținut de praf de zece ori mai mic decît o permit normele sanitare.

COLUMNA TRAIANA

La 12 mai 113 e.n. în Roma antică s-a inaugurat Columna Centenaria sau Columna Traiană, cum o denumim curent, construită în cinstea învingerii Daciei de către armatele romane conduse de împăratul Traian.

Columna este nu numai o operă de artă ci și un document arheologic-istoric, o columnă istoriată care constituie un document original înfățișând imagini din cucerirea Daciei-premiză a colonizării și romanizării meleagurilor noastre — ceea ce-i conferă și calitatea de act de naștere a poporului român.

Așezată în Forul lui Traian, care ocupă o suprafață de 116×95 m (înălțat împăratului chiar în anul morții sale — 117 e.n., după planurile lui Apolodor, care construisese și marele pod de la Drobeta), Columna măsoară (baza, fusul și capite-lul) 29,78 m, adică 100 de picioare romane (de aici numele de Centenaria). Se compune din 19 tamburi uriași din marmură de Carrara, din care 17 sînt împodobiți cu reliefuri. În vârful Columnei era așezată statuia împăratului Traian, dar care în evul mediu a fost răsturnată în împrejurări necunoscute. Pe locul acesteia a fost așezată în anul 1590 din ordinul papei Sixtus V statuia apostolului Petru,

sculptată în 1587 de Gerolamo della Porta, statuie ce dăinuie și azi.

Diametrul Columnei Traiane este la bază de 3,83 m iar la vîrf de 3,66 m. Diferența este de importanță, pentru a crea iluzia vizuală a unei coloane drepte pe care se înfășoară dinspre bază spre vîrf o bandă sculptată ce are o lungime de 200 m și pe care sînt reprezentate 124 de scene din războaiele dacice, fiind compusă din peste 2500 de figuri în relief.

Dar Columna nu este numai o cronică figurativă a cuceririi romane (inceputul sec. al II-lea e.n.) a Daciei, ci și mormîntul lui Traian. Soclul, în formă de cunună de lauri, are o încăpere în care Hadrian a așezat o urnă de aur cu cenușa predecesorului său. Urna de aur a fost însă furată în evul mediu. Din vestibulul soclului pornește o scară interioară în spirală, pînă în vîrfurile Columnei, avînd 185 de trepte cu lărgimea de 0,6 m și fiind luminată de 43 de ferăstruici dibaci construite.

Cu o parte din prăzile de război luate în urma războiului cu dacii, cu vestitele comori ale regelui Decebal, împăratul Traian a ridicat la Roma această Columnă într-un for construit tot în acest mod (tăiat în stîncă unei coline), în care a zidit Basilica Ulpia, două biblioteci (greacă și latină), a pus statui aurite cu inscripția „ex manubis Dacicis” — adică din prăzi dace. Tot din aceste prăzi ce cuprindeau mari cantități de aur și argint, Traian a construit la Roma o conductă nouă de apă — Traiana Aqua —, a refăcut canalul Nil—Marea Roșie, a scăzut impozitele, a organizat jocuri și spectacole luni de-a rîndul în vreo trei ani pentru a celebra victoria...

În fapt, toate acestea — demonstrează istoria de mai tîrziu — celebrău, slăveau nu numai o victorie atît de importantă pentru imperiul roman, ci și nașterea, zămislirea unui nou popor, poporul român.

Iată de ce aceste sumare date despre Columna Traiană sînt necesare oricui dintre aceia ce vor să-și știe cîte ceva din obîrșie.

Tot în această idee, astăzi, România posedă în Muzeul R.S.R. o copie fidelă a acestui act de naștere a românilor — ce dăinuie de atîtea secole la Roma — copie ce poate prilejui clipe de meditație vizitînd muzeul sau poposind la Roma lîngă acest monument încărcat de sensuri, monument cu care începe istoria noastră națională.

George D. Almaș

Portretele lui STEFAN VODĂ

„Fost-au acel Ștefan vodă om nu mare de statură...”

Cine nu-și amintește cuvintele lui Grigore Ureche în portretul (unul din cele mai izbutite din literatura noastră), pe care cronicarul îl face voievodului de la a cărui urcare pe tron am aniversat 525 de ani?

Ne-au rămas mai multe portrete ale marelui voievod: unele zugrăvite pe zidurile ctitoriilor pe care le-a înălțat la Voroneț, Pătrăuți, Sîntilie lângă Suceava, Dobrovăț; altele migălite cu acul și fir de aur și argint pe broderiile de la Voroneț, Putna, Dobrovăț; portrete desenate de mîna măiastră a miniaturiştilor pe filele de pergament ale cărţilor... De pretutindeni, în faţa ochilor ne revine aceeaşi imagine: fruntea înaltă, frumos desenată, pletele căzînd pe umeri, părul de pe frunte retezat, după moda Renaşterii italiene, privirea hotărîtă şi pătrunzătoare. Doar anii par a fi aşternut cîte de îngrijorare pe obrazul calm şi destins, aşa cum ni-l înfăţişează cei dintîi portret, cel de pe Tetraevanghelul dăruit de Ștefan vodă în 1473 mănăstirii Humor. Pufin a lipsit ca acest admirabil desen — capodoperă a portretisticii miniaturale din țara noastră — să nu ajungă pînă la noi. Două însemnări de pe filele sale îngălbenite de vreme sînt martori

peste ani ai unor zbuciumate evenimente, dar, în același timp mărturisesc emoționant asupra dragostei și grijii cu care erau păstrate bunurile culturale ale țării.

„În anul patruzeci și șase peste șapte mii [adică 1538] — glăsuiește prima însemnare — s-a ridicat împăratul turcilor [Soliman Magnificul] cu toată țara sa... asupra biete țări a Moldovei, în zilele domnului Petru [Rareș] voievod și s-a speriat toată țara, iar noi, călugării de la Homor, din cauza fricii care cuprinsese țara, am trimis acest Tetraevanghel în [Transilvania], în cetatea Ciceului. Atunci s-a întimplat și domnul Petru voievod să iasă din domnie... și a ajuns în cetatea sa Ciceu și a găsit acolo acest Tetraevanghel și l-a luat cu sine și în mîinile sale, l-a ținut lângă sine atîta vreme cît a stat la cetatea Ciceului și cînd a plecat în Țara Turcească, iarăși l-a luat cu el... După ce a trecut nu multă vreme... a primit iar sceptrul Țării Moldovei, adică steagurile și a ajuns cu bine în preaslăvita sa cetate de scaun, Suceava, și iarăși a dat Tetraevanghelul sfintei mănăstiri a Humorului, pentru sufletul său și pentru sufletul părintelui său Ștefan Voievod cel Bătrîn”.

Un veac a stat liniștită cartea la locul ei. Dar iată că „în cursul anului 7162 [1652] — menționează

a doua însemnare — a venit Timuș Hmielnițki cu cazacii aici, în țara noastră, a Moldovei, pe cînd se afla doamna lui Vasile [Lupu] voievod închisă în cetatea Sucevei. Și deoarece Timuș Hmielnițki era gine-rele lui Vasile voievod, a venit cu armată ca s-o ia din cetatea Suce-vei și în această vreme a prădat și a ars bisericile și a ocupat mănăști-riile și sfînta mănăstire Humor, care era înzestrată cu tot felul de mi-nunate scule, podoabe și odăjdii... Și s-a întîmplat să fie luat și acest sfînt Tetraevanghel în miinile ca-zacilor. Într-aceea... am venit noi [Gheorghe vodă Ștefan], cu armata noastră și cu a lui Gheorghe Ra-cofi, mărița sa, cneazul Ardealului, și printre prăzile de la cazaci l-a luat armata ungurească de la ca-zaci și a ajuns acest sfînt Tetra-evanghel în miinile unui mare ge-neral, pe nume Kimin Ianăș [Ioan Kemeny, viitor principe — 1660 — al Transilvaniei] și de la lumi-năția s-a l-am răscumpărat noi. Ioan Gheorghe Ștefan voievod... Și am dat acest sfînt Tetraevanghel înapoi la sfînta mănăstire sus-nu-mită a Humorului”.

Prin grija strămoșilor, acest ne-prețuit obiect de artă românească ce poate fi admirat la Muzeul de istorie al R.S.R., a fost ferit de înstrăinarea care l-a pîndit de atî-tea ori.

Cîte altele însă se vor fi pierdut în negura vremurilor? Printre ele poate și portretul pictat pe un pa-nou de lemn, pe care călătorul po-lon Martin Strykowski l-a văzut, în 1574, la București: „Cînd mer-geam spre turci, — își amintește el mai tîrziu — am văzut la Bucu-rești, orașul de Scaun, la curtea domnului Țării Românești [Ale-xandru II Mircea: 1568—1577], unde am fost la ospăt, pe peretele iatacului domnului un chip, zugră-vit în lemn, după obiceiul vechi, arătîndu-l pe acest Ștefan, înalt de statură, șezînd cu coroană regească pe cap... Din cauza nesupusei lui ritejii [românii] îl socotesc ca un sfînt”.

Strykowski e socotit ca avînd multă fantezie, de aceea mulți is-torici au considerat știrea ca nea-

devărată. Totuși, existența unui ta-blou al domnului Moldovei la curtea Țării Românești nu pare, la o cercetare mai atentă, atît de ne-firească. Tipul de tablou, panou de lemn, corespunde perfect secolului al XV-lea, cînd încă nu fusese in-ventată pictura de șevalet. Apoi un tablou moldovean în Țara Româ-nească nu are de ce să surprindă, de vreme ce știm precis că un ta-blou muntenesc, al lui Vlad Țepeș, se afla în acea vreme la curtea domnului Moldovei, Petru Schiopul. Strănepot al temutului voievod, acesta l-a purtat cu el în toate pe-regrinările, pînă în Austria. Este celebrul tablou aflat în colecția castelului Ambras. De ce, așadar, doamna Chiajna, fiica lui Petru Rareș și nepoata lui Ștefan cel Mare să nu fi purtat cu sine un portret al ilustrului său bunic?

O întrebare. Va căpăta ea răs-puns vreodată?

Gheorghe David

CURIERI DOMNEȘTI ÎN EPOCA MODERNĂ

O cât mai stabilă administrație a însemnat, îndeosebi în trecutul îndepărtat, o cât mai rapidă legătură a capitalei, ca loc de decizie, cu ținuturile și provinciile dependente, constituind cimpul de informare.

Încă de la egipteni exista o rețea întreagă de pedestrași pentru circulația informațiilor și a deciziilor. Ulterior însă, odată cu începerea utilizării calului de către curieri și ștafete, vitezele de circulație ale unor asemenea trimiși speciali au crescut rapid astfel încât — de exemplu — legăturile dintre Constantinopol și Persia ajunseseră să fie asigurate la o viteză de circa 300 km/zi.

Aspecte de istorie poștală, legate de serviciul de ștafete din țara noastră au mai fost prezentate de către Gr. Racoviceanu în revista Filatelia (Nr. 9/1958), ca și de C. Minescu în a sa istorie a poștelor române.

Rezultă că la noi, în secolele trecute, curțile domnești dispuneau de două feluri de curieri și anume: călărașii, care făceau curse la Constantinopol sau la celelalte curți din Europa și deci erau folosiți peste granițele principatelor și lipcanii folosiți numai în interiorul țării pentru a duce ordinele cirmuirii către ispravnicii din ținuturi. În secolul XVII existau călărași care asigurau legăturile cu Rusia, Polonia și Austria. De asemenea prin țările noastre se făcea și tranzitul de corespondență între ambasadorii străini acreditați la Constantinopol și țările respective. Pe lângă călărași și lipcani, mai circula în țară și tot felul de trimiși și curieri străini care în drumurile lor se slujeau de cai și căruțele poștei române.

Asemenea organizare pentru circulația știrilor și a deciziilor domnitorilor

din țările române au fost destul de bine studiate și elucidate.

Ceea ce apare însă inedit pentru omul modern al zilelor noastre este atît continuarea unor astfel de sisteme aparținînd secolelor (sau chiar mileniilor) trecute într-o epocă modernă, cît și modul de realizare al lor. Iar asta în timpurile ce s-au scurs pînă sub ochii bunicilor noștri. Să ne reamintim că telegraful funcționa curent în anul 1854 între Giurgiu—București—Ploiești—Brașov, iar un an mai tîrziu și între Brăila—București—Craiova. Cu toate acestea știrile importante și veștile urgente continuau să se trimită pe calea ștafetelor. Aceste ștafete, în special domnești, erau asigurate de către tătari, specialiști recunoscuți pentru rapiditatea în deplasare, seriozitate în îndeplinirea misiunilor și fermitate în

asigurarea secretului trimiterilor.

La Arhivele Statului se întilnesc în mod curent asemenea referiri:

Dosar 340/1855, fila 147 (Fig. 1).

Noi, Grigore Alexandru Ghica, V. V., cu mila lui Dumnezeu Domn Țării Moldovei, Departamentul de Finans.

La doi tătari care sînt comandariși aici pentru purtatul ștafetilor atingătoare de corespondență cu Constantinopoli să vor da de către acel Departament

una mie două sute lei leafa pe una lună începătoare de la zi întiu iulie 1855, care sumă urmînd a să socoti în cursul Constantinopolului în irmilici, cite 20 lei unul, fac: șaizăci imilici, iar în lei cursul visteriei șapte sute treizeci și cinci, care se vor da pe toată luna și se vor trece din casa de ordinar, iar la neajuns din casa de rezervă. No. 467 Vel. Vist. P. Mavrogheni, cercetat. Trecut azi una lună la 25 iulie '855.

Dosar 122/1856, fila 650 Căimăcănia Principatului Moldovei. Departamentul de Finans. După conținerea navigației, neputîndu-se ține corespondența cu Constantinopoli decît pe uscat, au fost trebuință a se aduce de acolo un tatar cunoscător drumurilor și cu siguranță pentru depeșile ce i s-ar încredința. Ce urmează a i se da leafa cite treizeci irmilici pe lună. 1856 decembrie 17.

Dosar 466/1857

.... s-a plătit tătarului Havel;

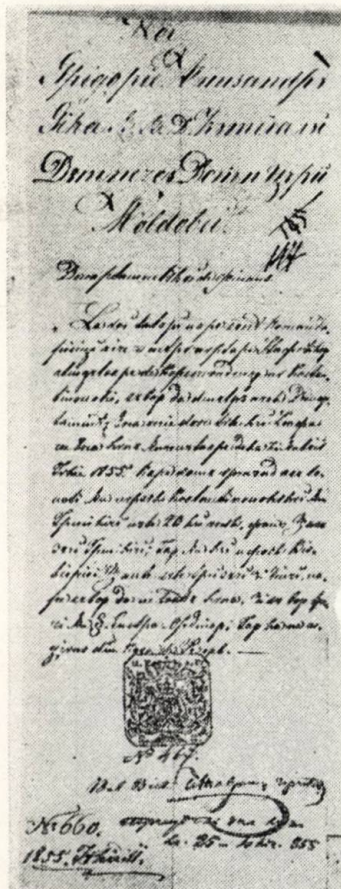
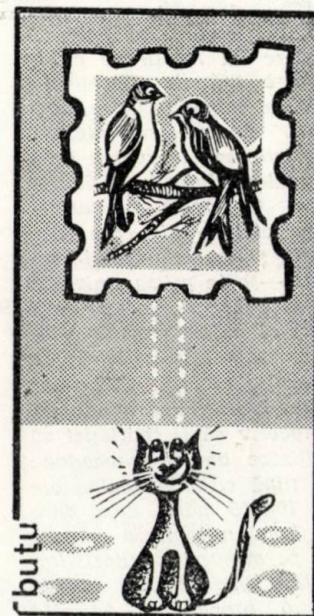
735 leafa pe lunile iulie și august 1857;

315 plata vaporului mergerii la Constantinopol și înapoi;

1 050 lei."

Rezultă în mod clar, cum am mai spus, continuarea unor procedee arhaice — respectiv utilizarea curierilor domnești — pentru transportul corespondenței în plină epocă modernă.

Ing. Silviu Dragomir

Precizări:

Procedee inedite pentru debitarea unora dintre mărcile vechi

Marca poștală redată alăturat se poate ușor observa că a fost „ruptă” de-a lungul perforațiilor verticale și „tăiată” cu foarfeca pe ambele laturi orizontale.

Întrebarea care se pune este dacă o astfel de piesă este bună din punct de vedere filatelic, întrebare pusă de altfel și în cadrul serialului „Să aprofundăm filatelia” din rubrica filatelică a revistei „Transilvania”, care a stîrnit răspunsuri controversate.

Pentru o analiză mai atentă a cazului reprezentat, ca și a altora asemănătoare, trebuie să avem în vedere că modul de debitare a mărcilor poștale a evoluat începînd de la foarfecă, pentru nedantelate, trecîndu-se la ruperea de-a lungul perforării, la dantelate. Or emisiunea Paris—București — din care face parte și marca exemplificativă — este prima emisiune românească de mare circulație și a fost pusă în vînzare tocmai în perioada de tranziție amintită mai sus. Este posibil ca debitantul respectiv să fi continuat să utilizeze ambele procedee: să rupă cu mîna coloanele de 10—15 mărci, după care să taie cu foarfeca mărcile — pe măsura solicitării lor.

Dat fiind că este vorba de o procedură izvorîtă

din procesul muncii personalului de specialitate, am considerat că marca respectivă are valoare filatelică, dar, (există un dar...) la categoria de „curiozități și anomalii”.

Ca o confirmare a acestei concluzii apare faptul că problema debitării mărcilor poștale de către oficiali s-a pus și în alte țări, ea constituind o preocupare și chiar un mic capitol de „proceduri poștale”. Astfel, în nr. 11/1981 al revistei FILATELI SZEMLE, Dr. Davis László consacră un articol dezvoltat cu respectiva problemă și face, printre altele, următoarele referiri la prima serie perforată ungurească:

„Experiența unora dintre oficialii poștali era atît de mult intrată în sînge, încît considerau perforația drept o ofensă. De aceea au continuat să taie mărcile cu foarfeca — aproape de che-nar — lipindu-le apoi pe scrisori. Se cunoaște cazul oficialului din Ruma care a procedat astfel, dar și alți oficiali au făcut la fel și de aceea găsim cîteodată, pe fragmente sau pe scrisori, mărci tăiate. Uneori tăierea cu foarfeca s-a făcut numai pe 2 sau 3 din laturi. Asemenea tăiere cu foarfeca s-a făcut numai pe 2 sau 3 din laturi. Asemenea mărci nu pot fi con-

siderate drept defecte, ci ca o tematică ce ar reprezenta o gamă specială de colecționare.”

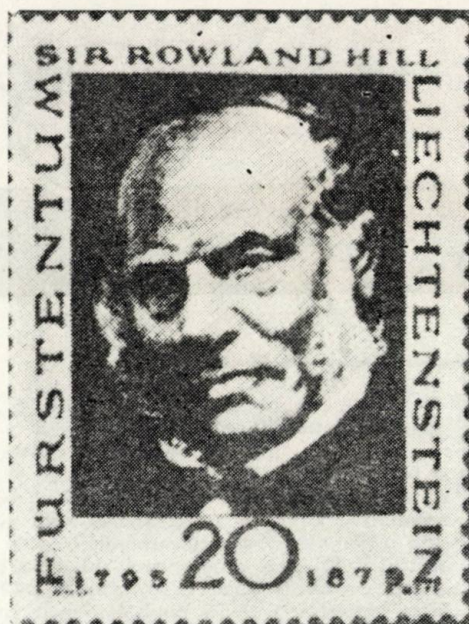
Pentru o confirmare a aceleia teorii, valabilă pentru Ungaria anilor 1858 și România anilor 1872, rămîne să urmărim la primele mărci perforate cazuri asemănătoare, dar numai pe plicuri sau fragmente, în caz afirmativ respectiva teorie impunîndu-se de la sine.

Talentatul ROWLAND HILL

Spunindu-se despre Rowland Hill că este părintele mărcii poștale și implicit al filateliei — se crede că s-a spus despre el totul. Și cu toate acestea despre Rowland Hill se mai pot spune multe. A fost un om multilateral, extrem de talentat. Dar să nu anticipăm. Aceasta rezultă din biografia sa. S-a născut în anul 1795 într-o localitate din centrul Angliei. La vârsta de 12 ani era preocupat de probleme legate de astronomie, matematică, navigație, arhitectură. Preocupările sale multiple nu l-au părăsit toată viața. El s-a afirmat ca un talentat profesor pentru mecanică, inginerie. A perfecționat motorul cu aburi, l-a pasionat găsirea celor mai bune soluții tehnice pentru poșta pneumatică cu ajutorul unor tuburi subpămîntene, în scopul urgentării transmiterii corespondenței. De asemenea a fost preocupat de realizarea unor mașini de imprimat, de tip Rotaprint. Rowland Hill a întreprins în același timp efectuarea unor experiențe originale, între care și cu praful de pușcă, studiind fenomenele care se produc într-un gaz puternic comprimat. A lucrat și pentru crearea unei tehnici noi, legate de construcția de drumuri.

Acestea însă nu au fost singurele lui preocupări. Pe lângă cele de natură tehnică, gîndurile sale erau frămîntate și de problemele cu caracter social. Se gîdea și la lupta împotriva sărăciei și a criminalității. Împreună cu un frate de-al său a scris mai multe cărți pe teme de învățămînt. Dar nu numai că s-a gîndit și a scris, dar a fost preocupat a le pune în practică. A înființat o școală cu caracter

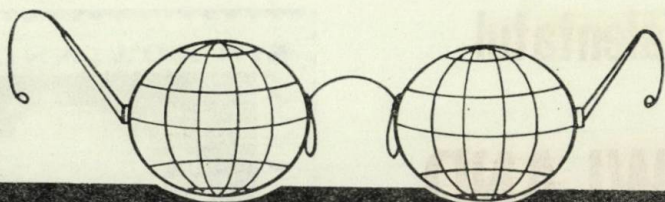

general, dotată cu laboratoare, bibliotecă, sală de gimnastică, bazin de înot, care pe vremea aceea erau în sfera dezideratelor irealizabile. Această școală s-a bucurat de o popularitate atât de mare, încît aici veneau să studieze elevi din Grecia și din țările Americii de Sud.

Cu toată această vastă gamă de preocupări, Rowland Hill se înapoia mereu la perfecționarea sistemului poștal. Atît de mult îl frîmînta această problemă, că unul din cei cinci frați ai săi a spus, în glumă: „cînd va muri, și va ajunge în rai, înainte de a trece de poarta lui, îl va întreba negreșit pe Sfîntul Petre de modul cum este organizat acolo serviciul poștal“...

Extinderea sistemului poștal preconizat de R. Hill l-a făcut pe unul din oamenii politici ai acelor vremuri să prevadă viitorul în termenii următori: „Marele plan al lui Sir Hill seamănă cu o stihie, în care flăcările vor cuprinde întreaga lume civilizată.“

Rowland Hill a murit la 27 august 1879, în vîrstă de 84 de ani, fiind înmormîntat în Catedrala de la Westminster, unde sînt înhumate, de regulă, marile personalități ale Angliei.

MAPAMOND POLITIC

Orice radiografie a unei unități de timp social-istoric trebuie să țină cont, necesarmente, de dialectica internă a evenimentelor, de lupta necurmată dintre nou și vechi, dintre bine și rău, dintre adevăr și nedreptate, dintre dreptul forței și forța dreptului. Orice radiografie a unei anumite perioade înseamnă mai mult decît simpla înregistrare a stărilor de fapt din care se compune timpul politic respectiv. Ea este fotografiere, dar și comentariu. Ceea ce prezentăm mai jos este o simplă însiruire cronologică de evenimente. Ele nu reprezintă radiografia anului 1981 și a începutului lui 1982 decît cu dispensa acordată de cititori în ce privește interpretarea. Precizăm, totodată, că nu au fost cuprinse toate evenimentele, renunțîndu-se în mod deliberat la cele de impact mai redus în viața internațională, ori la cele fără finalizări însemnate. Mai este de adăugat și faptul că deși perioada respectivă nu a fost prea senină, popoarele n-au stat pasive în fața desfășurărilor politice ori de altă natură. Din acest punct de vedere timpul pe care-l prezentăm în fragmente a cunoscut o remarcabilă angajare a maselor pentru apărarea prezentului și viitorului de nori negri ai cataclismului total, pentru salvagardarea dreptului fundamental al oamenilor și popoarelor — dreptul la viață. Impresionantele marșuri ale păcii din Europa și din întreaga lume, între care la loc de frunte s-au situat cele din România, au constituit o parte importantă a luptei dintre cele două tendințe ale epocii contemporane, tendințe magistral sesizate și analizate de secretarul general al partidului nostru, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În succesiunea evenimentelor pe care le propunem extrem de succint spre rememorare se întîlnesc și aspecte ale confruntării dintre acțiunile pentru consolidarea și reimpărțirea zonelor de influență, pe de o parte, și voința popoarelor de a pune capăt politicii imperialiste de forță și dictat, de a milita pentru apărarea păcii, independenței și suveranității naționale, pentru o lume fără războaie, mai bună și mai dreaptă, pe de altă parte.

● La 1 ianuarie 1981, „cei 9” devin „cei 10”. Intră în vigoare tratatul de aderare a Greciei la Piața Comună. ● La 6 ianuarie se anunță un „proiect de fuziune” între Ciad și Libia, în urma vizitei președintelui Goukouni. Oueddei, la Tripoli, dar la 14 ianuarie 12 șefi de stat africani, reuniți la Lome, cer retragerea trupelor libiene din Ciad și organizarea de alegeri libere în această țară. Trupele libiene se vor retrage în a doua parte a anului, în locul lor venind însă forțe ale Organizației Unității Africane pentru supravegherea încetării focului. ● La 10 ianuarie Frontul Farabundo Marti pentru Eliberare Națională din Salvador

lansează o ofensivă generală împotriva unităților guvernamentale. După cîteva zile, Statele Unite anunță dublarea ajutorului militar acordat regimului salvadorian.

● Ronald Reagan, cel de-al 40-lea președinte al SUA, depune jurămîntul la 20 ianuarie.

● A treia Conferință islamică la nivel înalt (25—28 ianuarie) adoptă „Declarația de la Mecca”, în care sînt statuate principiile de relații între țările musulmane precum și dintre acestea și celelalte state. ● La 27 ianuarie se reiau la Madrid lucrările reuniunii general-europene pentru securitate și cooperare. Potrivit prin-

cipiului rotației, România prezidează ședința plenară de deschidere. ● La sfârșitul lunii ianuarie, noul șef al Pentagonului, Caspar Weinberger anunță că va fi reexaminat dosarul bombeii cu neutroni, dosar pe care administrația Carter îl „clasase” ca urmare a unor puternice reacții de protest în lume. Intenția Pentagonului, care se va transforma mai târziu în decizie a Casei Albe, naște noi reacții de amploare. ● La 3 februarie începe a treia sesiune a Comitetului pentru dezarmare, la Geneva. Comitetul este un organism multilateral de negocieri creat de prima sesiune a Adunării Generale a ONU consacrată dezarmării. La această sesiune, România prezintă inițiativele președintelui Nicolae Ceaușescu pentru reducerea potențialului militar și asigurarea păcii. ● Conferința ministerială a țărilor nealiniate de la New Delhi (9—13 februarie) adoptă o declarație în care subliniază deteriorarea serioasă a climatului politic internațional. ● La 9 februarie are loc o plenară a CC al PMUP care decide scoaterea a cinci membri și eliberarea altor trei din CC. De asemenea, plenara propune în funcția de președinte al Consiliului de Miniștri al R. P. Polone, în locul lui Jozef Pinkowski, care renunță la această funcție, pe Wojciech Jaruzelski. La 11 februarie acesta este numit de Seim în funcția respectivă. El rămâne în continuare și ministru al apărării naționale. ● Între 23 februarie și 3 martie se desfășoară lucrările celui de-al XXVI-lea Congres al PCUS — eveniment de importanță istorică în viața oamenilor muncii sovietici. Congresul marchează intrarea într-o nouă etapă a construcției socialiste în URSS. La lucrările sale participă 123 de delegații de peste hotare. Delegația PCR este condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Prima plenară a noului Comitet Central ales de Congres îl desemnează pe Leonid Ilici Brejnev secretar al Comitetului Central. ● Tentativă de puci militar în Spania la 23 februarie. 150 de membri ai Gărzii Civile, conduși de lt.-col. Tejeno, pătrund în Camera Deputaților unde noul premier desemnat, Leopoldo Calvo Sotelo, se prezentase pentru a obține investitura guvernului său. Parlamentarii, membrii guvernului și unii lideri politici aflați în Cameră sînt făcuți ostatici, dar în cele din urmă tentativa pucistă este de-

jucată. La 25 februarie Calvo Sotelo, care îl înlocuiește pe Adolfo Suarez, demisionat la 23 ianuarie, primește investitura cu majoritatea absolută de voturi, deși înainte de puci se străduia să obțină majoritatea simplă. Prin mari demonstrații, poporul spaniol condamnă acțiunea aventuristă a grupului de militari conduși de Tejero, exprimîndu-și hotărîrea de a apăra democrația și ordinea constituțională. Peste un an va începe la Madrid procesul puciștilor. ● La 3 martie se reiau lucrările celei de-a 35-a sesiuni a Adunării Generale a ONU. Pe agenda dezbaterilor, din nou dosarul independenței Namibiei, problemă devenită acută îndeosebi după eșuarea, în ianuarie, a Conferinței de la Geneva, desfășurată sub egida secretarului general al ONU, Kurt Waldheim. În cadrul sesiunii Adunării Generale România reafirmă sprijinul său multilateral pentru cauza dreaptă a poporului namibian. ● Între 23 și 27 martie are loc la Salisbury o Conferință internațională privind susținerea efortului de reconstrucție și dezvoltare a tinerei republici independente Zimbabwe (conferința „Zincord”). Sînt prezente mai multe organizații internaționale și 36 de țări, între care și România care întreține bune relații cu Republica Zimbabwe. ● La 23 martie sînt aleși cei doi noi căpitani regenți ai celei mai vechi republici din Europa: San Marino. Unul din aceștia se numește Lea Pedini, o tinărară de 27 de ani. Este prima femeie desemnată în această funcție din istoria sanmarineză. Căpitani regenți ai liliputanei republici sînt aleși din 6 în 6 luni, în martie și septembrie. ● O nouă plenară a CC al PMUP are loc în 28 și 30 martie, pentru pregătirea celui de-al IX-lea Congres extraordinar al partidului. ● Un dezechilibrat mintal și fost membru al unui partid neonazist american, John Hinckley, atentează la viața președintelui Ronald Reagan. Autorul este arestat, dar glonte, tras în fața hotelului Hilton din Washington, atinge plămînul stîng al președintelui SUA, care este obligat să stea mai mult timp în spital. ● Între 31 martie și 4 aprilie se desfășoară al XII-lea Congres al P. C. Bulgar. Todor Jivkov este reales de prima plenară a noului Comitet Central în funcția de secretar general al CC al P. C. Bulgar. ● La începutul lunii aprilie se înregistrează

o tentativă de lovitură de stat militară în Tailanda. Acțiunea eșuează însă, nefiind susținută decât de un foarte mic grup din cadrul armatei. ● La 2 aprilie poliția italiană arestează câțiva lideri ai organizației teroriste autointitulată „Brigăzile Roșii”. Gruparea nu sucombă însă în urma acestei acțiuni, ea va mai crea probleme în climatul politic italian. ● La 6 aprilie se deschid la Praga lucrările celui de-al XVI-lea Congres al Partidului Comunist din Cehoslovacia.

● La reuniunea pentru securitate europeană de la Madrid nu se înregistrează succese, ceea ce face ca lucrările să fie întrerupte de la 10 aprilie până la 5 mai.

● Întrunit la Bonn, grupul de planificare nucleară al NATO reconfirmă decizia mai veche privind instalarea de rachete cu rază medie de acțiune în Europa Occidentală (8—9 aprilie). La 11 aprilie începe la Berlin cel de-al X-lea Congres al PSUG. ● Tot în ziua de 11 aprilie este lansată, în primul ei zbor, naveta spațială americană „Columbia”. Zborul durează 54 de ore și se încheie cu bine, în ciuda defacerii unor plăci exterioare care aveau rol de scut termic. ● După primul tur al alegerilor prezidențiale din Franța (26 aprilie), se mențin în frunte François Mitterand și Valéry Giscard d'Estaing. Urmează o intensă campanie electorală, decisivă pentru al doilea tur, programat la 10 mai. ● La 29 aprilie are loc o reuniune a miniștrilor de externe din țările membre ale NATO. Se discută aceeași problemă care contravine spiritului destinderii și voinței popoarelor de salvagardare a păcii: amplasarea euro-rachetelor. La reuniune se înregistrează însă divergența între participanți. ● Se reiau, la 5 mai, lucrările reuniunii generale europene de la Madrid. România subliniază necesitatea finalizării cu bune rezultate a negocierilor începute în noiembrie 1980, importanța înfăptuirii de pași concreți în direcția întăririi încrederii, stopării cursei înarmărilor și trecerea la măsuri concrete de dezarmare, asigurării continuității procesului început la Helsinki. ● 10 mai — al doilea tur de scrutin al alegerilor prezidențiale din Franța. François Mitterand câștigă și devine primul președinte socialist al celei de-a V-a Republici. Este un succes de mare ecou internațional. La urne, comuniștii și-au dat votul lor candidatului

socialist, fapt ce se va solda cu includerea a 4 miniștri comuniști în guvern, după alegerile legislative din iunie, câștigate și acestea cu un substanțial avans de forțele stângii. ● Un tânăr terorist turc, de extremă dreaptă, comite la 13 aprilie un atentat împotriva Papei Ioan Paul al II-lea, în Piața San Pietro din cetatea Vaticanului. Autorul este arestat și condamnat la închisoare pe viață. Glonte a atins abdomenul suveranului pontif, care va suferi două intervenții chirurgicale. ● La 16 aprilie începe la Caraballeda (Venezuela) reuniunea ministerială a „Grupului celor 77”. Se convine la întărirea și multiplicarea relațiilor de colaborare și cooperare între țările în curs de dezvoltare. ● Un tragic accident de avion în Ecuador la 24 mai: își pierde viața președintele Jaime Roldos. Vicepreședintele Oswaldo Hurtado preia funcția supremă. ● Italia intră într-o nouă criză guvernamentală la 26 mai. Principalul element declanșator este legat de izbucnirea scandalului privind activitatea lojei masonice „Propaganda Due”, lojă din care făceau parte miniștri, lideri politici, parlamentari, ofițeri superiori. Potrivit dezvăluirilor făcute, loja „P-2”, a fost amestecată în multe atentate, afaceri tenebroase și încercări de lovitură de stat. ● Încep, la 26 mai, lucrările celui de-al XVIII-lea Congres al Partidului Popular Revoluționar Mongol. ● La 30 mai este asasinat președintele Republicii Bangladesh, Ziaur Rahman, în cursul unei rebeliuni militare, ulterior înăbușită. Vicepreședintele Abdus Sattar preia magistratura supremă în stat. ● La sfârșitul lunii mai se înrăutățește situația din Liban. Au loc noi atacuri israeliene asupra unor tabere palestiniene. ● Criza din această țară, atmosfera generală din Orientul Mijlociu și conflictul dintre Irak și Iran sînt probleme prioritare pe agenda Conferinței miniștrilor de externe din țările islamice, întrunite la 5 iunie la Bagdad. ● 7 iunie — stupeoare în întreaga lume: aviația israeliană bombardează centrul irakian de cercetări nucleare de la Tammouz, lângă Bagdad. Consiliul de Securitate al ONU condamnă acest act grav de încălcare a principiilor de drept și relații internaționale. De asemenea, acțiunea a stîrnit vie condamnare în întreaga lume. ● În Italia, la 11 iunie, președintele Sandro Pertini

il desemnează pe liderul republicanilor, Giovanni Spadolini, să rezolve criza guvernamentală. El va forma cel dintii guvern din perioada postbelică ce nu este condus de un democrat-creștin. În alegerile prezidențiale din Filipine (16 iunie) iese învingător președintele Ferdinand Marcos. Este primul scrutin de acest fel după 12 ani. Înaintea acestor alegeri a avut loc, la 7 aprilie, un referendum prin care la propunerea Partidului Noii Societăți (aflat la putere) s-a modificat Constituția, șeful statului urmînd a fi ales prin vot direct pe o perioadă de 6 ani. ● La 21 iunie, se dă startul, în capitala daneză, Copenhaga, unei acțiuni de larg răsunet internațional: „Marșul Păcii”. Participanții vor străbate peste 1000 de km, parcurgînd Danemarca, RFG, Olanda, Belgia și Franța, intrînd în Paris (punctul terminus) în ziua de 6 august — data comemorării bombardamentului atomic de la Hiroșima. „Marșul Păcii” deschide seria unor noi și numeroase demonstrații pentru eliminarea pericolului războiului nuclear în Europa și în lume. ● Parlamentul iranian îl destituie din funcție, la 23 iunie, pe președintele Abolhasan Banisadr, din motive de „incompetență”. ● La 24 iunie, la Teheran are loc o explozie devastatoare la sediul Partidului Republicii Islamice. Era în curs de desfășurare o reuniune la care participau miniștri și parlamentari. Și-au pierdut viața în atentat 72 de persoane. ● Alegerile legislative din Israel (30 iunie) nu conferă nici unui partid majoritatea necesară spre a guverna singur. Refacerea coaliției „Likud” îi va da posibilitate lui Menahem Begin să formeze luna viitoare un nou guvern. ● Plenara CC al PC Chinez din 27—29 iunie alege pe Hu Yaobang în funcția de președinte al CC, Zhao Ziang este desemnat vicepreședinte, iar Den Xiaoping președinte al Comisiei Militare a CC al partidului.

● Luna iulie marchează, chiar de la începutul ei, izbucnirea și desfășurarea unui val de incidente rasiale în Marea Britanie. Orașele Londra și Liverpool sînt cele mai afectate. Cauzele au fost dezvăluite repede de specialiști: șomajul și mizeria, pe fondul cărora s-a semănat învrăjbirea rasială. ● La 10 iulie Israelul declanșează noi acțiuni militare în sudul Libanului. Conflictul se extinde, forțele israeliene bombardînd, după cîteva zile, în apropiere de Beirut și apoi chiar în

capitala libaneză. În urma ședinței Consiliului de Securitate al ONU din 22 iulie se realizează un acord de încetare a focului la granița dintre Israel și Liban.

● Cel de-al IX-lea Congres extraordinar al Partidului Muncitoresc Unit Polonez, așteptat cu mult interes în Polonia și în străinătate, s-a deschis la 14 iulie. El a fost chemat „să realizeze o cotitură în situația complexă a țării” („Tribuna Ludu”). ● La 20 iulie are loc în Canada, la un castel aflat la circa 60 de km de Ottawa, reuniunea la nivel înalt a principalelor șapte state capitaliste industrializate. Ronald Reagan, Helmut Schmidt, François Mitterand, Giovanni Spadolini, Margaret Thatcher, Zenko Suzuki și Pierre Elliot Trudeau au discutat despre criza economică (recesiune, șomaj, inflație), despre criza de energie și relațiile financiar valutare, cu un accent deosebit pe politica americană de practicare a unor rate înalte ale dobînzilor, fapt de natură să creeze greutăți celorlalte state capitaliste, dar și (mai ales) țărilor în curs de dezvoltare. ● În Iran au loc alegeri prezidențiale în ziua de 24 iulie. Iese victorios premierul Ali Rajai, candidat al Partidului Republicii Islamice. ● La 28 iulie, la Madrid se întrerup din nou lucrările reuniunii general-europene pentru securitate și cooperare. ● 29 iulie — eveniment matrimonial în Marea Britanie: căsătoria prințului Charles cu lady Diana Spencer. ● Luna august marchează o etapă de intensificare atît a politicii de înarmare cît și a luptei popoarelor pentru dezarmare și pace. Decizia președintelui Statelor Unite, Ronald Reagan, de producere și stocare a bombei cu neutroni, decizie anunțată la începutul lunii, stîrnește o vie dezaprobare pe plan internațional. Oameni politici de cele mai diverse orientări din numeroase țări condamnă măsura și cer să se revină asupra ei. Încep să se declanșeze, totodată, mari manifestații de protest împotriva hotărîrii de fabricare a acestei arme despre care s-a spus în mod cinic că ar fi „curată”. La 15 august președintele României atrage atenția, în cuvîntarea rostită de ziua Presei: „Trebuie să ne ridicăm cu hotărîre împotriva noii arme, așa-zis „curate” — arma cu neutroni. Nu există armă atomică curată. În general nu există nici un armament despre care se poate spune că e curat! Orice folosire a armamentului nuclear înseamnă distrugerea vieții și civilizației”.

continuare pag. 45

Nicolae Titulescu

Împlinirea în acest an a 100 de ani de la nașterea lui Titulescu reprojecțiază în timp figura luminoasă a celui care în perioada interbelică a fost cel mai prestigios ambasador român al păcii și colaborării internaționale. Prin gândirea și prin acțiunea sa politică el a contribuit în mod excepțional la afirmarea României și la creșterea prestigiului ei pe plan mondial.

Încă din tinerețe el s-a afirmat în viața politică a țării prin calitățile sale deosebite, devenind parlamentar la 30 de ani, iar cîțiva ani ministru al finanțelor în guvernul de uniune națională de la Iași, post în care va reveni în 1920 într-un guvern al României întregite. După acest moment activitatea sa se va desfășura cu predilecție în domeniul politicii externe, pregătirea sa remarcabilă juridică și financiară fiindu-i de un real folos în tot ceea ce a întreprins. În același timp patriotismul lui și modul în care el a reflectat și exprimat poziția României pe plan internațional conferă și la ora actuală o actualitate deosebită întregii activități acestui om politic diplomat de mare prestigiu care a fost Nicolae Titulescu.

Disponind de calități remarcabile printre care o inteligență ieșită din comun, o memorie fenomenală și o amabilitate spirituală rar întâlnită, el a putut pe baza unei culturi politice și a unei condiții istorice deosebite să se afirme pe drept cuvînt ca un autentic arhitect al păcii, al afirmării dreptului și înțelegerii internaționale, al respectării dreptului popoarelor la o existență liberă și suverană. Se poate afirma chiar că ideea dominantă în gândirea și acțiunea sa politică, pusă fără preget în slujba țării pe care o repre-

zenta, a fost aceea că destinele națiunilor sînt determinate de felul cum înțeleg să slujească civilizația și poporul. Pe această bază gândirea lui Titulescu a urmărit continuu idealul de realizare a păcii și de înlăturare a războiului din viața internațională. „Sinonimul păcii — preciza el într-o viziune a cărei valabilitate abia azi poate fi înțeleasă pe deplin — nu este lipsa războiului. Pacea înseamnă înainte de toate o stare de spirit alcătuită din încredere, din înțelegere reciprocă, din nădejde de ziua de mîine”. Mai mult decît atît, el a schițat și teoretic, dar a militat și practic pentru realizarea etapelor concrete de realizare a acestui mare deziderat cum este pacea. Desființarea războiului ca instituție legală și ca instrument de rezolvare a diferendelor între națiuni, dezarmarea, sisteme de securitate colectivă și chiar poate zonele de asistență, colaborarea internațională politică dar și economică etc. sînt numai cîteva din constantele activității lui Titulescu fie la Societatea Națiunilor, fie la diferite alte manifestări internaționale sau chiar la o serie de acțiuni internaționale cu caracter bilateral. În acest context al făuririi și apărării cu orice preț a păcii el a sesizat și importanța existenței unui for internațional — în perioada interbelică Societatea Națiunilor — în cadrul ei realizîndu-se „dinamica mișcării păcii, iar în afara ei dinamica prăbușirii”.

Idei deosebit de prețioase și care-și păstrează deplina actualitate găsim și în ce privește gândirea titulesciană cu privire la securitate și dezarmare — în viziunea sa limitarea și desființarea armamentelor fiind

o condiție sine qua-non a păcii. Nu întimpător în acest context eforturile noului diplomat român au fost meritorii pentru a demara lucrările Conferinței dezarmării din 1932 și mai ales pentru a-și impune succesul chiar dacă acest lucru nu a fost posibil.

Un alt mijloc eficient în concepția lui Titulescu pentru apărarea păcii era cooperarea internațională atât politică cât și economică, colaborarea deschisă și reciproc avantajoasă dintre state fiind în măsură să înlocuiască nesiguranța și suspiciunea printr-o atmosferă de încredere și de înțelegere internațională. În acest sens el acorda un interes deosebit stabilirii, formulării și respectării anumitor principii de drept internațional cum ar fi principiul universalității, al egalității în drepturi între state, al suveranității și independenței naționale, al integrității teritoriale etc. Pe baza acestor principii, Titulescu a fost în toți acești ani un adversar hotărât al gândirii și acțiunii politice revizioniste care viza schimbarea stării de lucruri în perioada interbelică. „Revizuirea — spunea el cu luciditate — creează nesiguranța care întârzie consolidarea noii stări de lucruri și lipsa de consolidare atîță pozele de revanșă. Acesta este drumul cel mai sigur care duce la război”.

Tot acestui neobosit căutător de soluții politice, juridice și diplomatice în vederea dezamorsării unor situații internaționale limită, îi aparțin în acest context al apărării fruntariilor stabilite prin tratate de pace și conceptul deosebit de interesant al „spiritualizării granițelor”. „Nu mutînd cu cîțiva km frontierele — reliefa Titulescu — se servește mai bine pacea. Ceea ce trebuie făcut este ca popoarele în deplină sinceritate și fără gînduri ascunse să lucreze pentru a spiritualiza constant și progresiv o frontieră prin acorduri de tot felul în special prin acorduri economice în interes comun”. Și cum de regulă gîndirea politico-diplomatică a lui a fost urmată și de acțiuni concrete, el a acordat o mare atenție și a contribuit major la întărirea Micii Înțelegeri (creată în 1921 prin acorduri bilaterale între România, Cehoslovacia și Iugoslavia) și la formarea Înțelegerii Balcanice în 1934 între România, Iugoslavia, Grecia și Turcia. „Cu cît pacea e mai bine organizată în Balcani, arăta Titulescu, cu atît mai mult ea este întărită în Europa centrală. Colaborarea în viitor a celor două organizații nu putea decît să mărească frontul păcii de la Marea Egee pînă în centrul Europei”. Dealtfel, ministrul de externe român a făcut

mari eforturi, în special după instaurarea fascismului în ianuarie 1933 în Germania, să inițieze un proces de creare a unui sistem de securitate colectivă la nivel european. Conștient de pericolul fascismului pentru pacea lumii, și fiind observator al degradării situației internaționale — elocvente apărîndu-i și eșecurile Societății Națiunilor — în problema conflictului chinez-japonez din 1931—1933, a ocupării în 1935—1936 a Etiopiei de către trupele italiene sau în problema crizei renane din 1936 — marele nostru diplomat a deplins lipsa voinței politice a marilor puteri de a contracara prin acțiuni eficace ascendența forțelor reacționare, care treptat vor împinge lumea spre al doilea război mondial.

Numeroase au fost acțiunile, deplasările și contactele acestui adevărat „pelerin al păcii” cum a fost numit de contemporanii săi Titulescu, în care a căutat să lămurească și să convingă oameni politici de pretutindeni și în special reprezentanții marilor puteri din perioada respectivă, în legătură cu apropiata turnură a evenimentelor și evoluțiilor mondiale și chiar legate de schimbarea raporturilor de forțe în favoarea celor ce plănuiau o nouă conflagrație mondială. În pofida imensului său prestigiu și a atenției cu care era urmărit, el n-a reușit însă să depășească stadiul bunelor intenții, acest lucru fiind favorizat și de evoluția nefastă a evenimentelor politice din România unde sub pretextul „omogenizării guvernului” în august 1936 Titulescu era scos din guvern. Deși cu puțin timp înainte el primise mandat să negocieze cu U.R.S.S. un tratat de asistență — urmare firească a reluării relațiilor diplomatice în iunie 1934 între cele

două state — acțiune la care contribuise din plin, Titulescu a fost debarcat în plin proces al pregătirii instaurării dictaturii regale. Incompatibilitatea dintre o asemenea formă de guvernământ și concepțiile democratice ca și conduita de esență progresistă a lui Titulescu au dus la acest nefiresc și trist sfârșit al unei prestigioase cariere politice și stupefacția opiniei publice democratice din țară și de peste hotare față de acest act marcat cu semnul înfierării cotitura politică reacționară produsă într-un moment de cumpănă a istoriei țării noastre.

Deși încă în putere, Nicolae Titulescu devenea o amintire — este adevărat de neșters a diplomației românești. Într-o perioadă din ce în ce mai frământată de disensiuni grave, marele om politic jurist și

diplomat român avea neșansa să vadă toate funebrele sale prevestiri politice realizându-se treptat pe măsură ce se accentua mersul lumii spre război. În plin holocaust mondial, el avea să dispară la 17 martie 1941 departe de țara pe care a iubit-o mai presus de orice și pe care a servit-o din toate puterile sale, animat de un fierbinte și înălțător patriotism.

Rămîne însă pentru noi amintirea nepieritoare a celui ce a fost Nicolae Titulescu și mai ales opera sa politico-diplomatică, cu numeroase idei a căror valabilitate și mai ales actualitate rămîne immanentă și neperisabilă. Ca toate adevăratele valori create pînă acum de omenire.

Velicu Rădina

PAZNIC PENTRU SCRUMBII

Pentru dirijarea procesului de reproducere a scrumbiilor s-au folosit aparate care imită sunetele emise de delfini. Aceste sunete atrag atenția scrumbiilor asupra existenței unui pericol și scrumbiile nu mai pătrund în apele periculoase, în timpul depunerii icrelor.

Au fost create și aparate care imită sunetele emise de scrumbii. Cu ajutorul acestora, peștii sînt atrași spre locurile convenabile pentru înmulțire. Specialiștii vor să folosească aparatele pentru crearea unor zone speciale pentru depunerea icrelor, unde regimul hidrobiologic este favorabil, ceea ce face să crească numărul scrumbiilor de mare.

Desen de **Florin Creangă**

REFLECȚII FILATELICE

Timbrul este haina oficială a... plicului!

Cercul filatelic are preocupări, îndeobște... drept-unghiulare!

Clasorul nu este altceva decît un... rastel pentru timbre.

Colecționarul pasionat cînd vede mărci rare îi vibrează inima cu un ...timbru deosebit!

Zimții mărcilor poștale au menirea de a apăra cu... dinții integritatea timbrului!

Bourul a dispărut demult dar și-a vîndut scump... capul!

Și timbrele sînt niște... mini-foițe pentru iaimă și minte!

Cutia de scrisori nu este altceva decît geografie la... urnă!

Chiar dacă sînt proaspăt tipărit, spune timbrul, eu nu am dinți... de lapte!

D. C. Maziliu

90 de ani de la înființarea P.S.D.M.R.

Aniversarea a 90 de ani de la crearea primului partid politic al clasei muncitoare din România, oferă prilejul unui periplu scurt într-o perioadă de istorie a țării, pentru a reliefa nașterea, trăsăturile, evoluția clasei, ale cărei interese le reprezenta noul partid ce a apărut pe scena vieții politice românești.

Cu mai bine de un secol în urmă, clasa muncitoare se înscrisese în istoria țării cu trăsături anume, proprii începutului, cu o fizionomie socială în curs de conturare; cunoașterea lor explicând locul cucerit repede de această clasă în viața social-politică a țării, poziția sa în rindurile mișcării muncitorești internaționale ș.a. Muncitorimea din România primelor afirmări capitaliste pe scară națională, era o muncitorime de primă generație, participantă la punerea temeliiilor națiunii române, ea aducea în noul evantai al forțelor sociale proprii epocii moderne, atât forța productivă necesară economiei capitaliste cât și trăsăturile clasei și categoriilor sociale din care germinau.

Se poate spune că procesul de afirmare a idealurilor clasei muncitoare din țara noastră își are începuturile, rădăcinile în tumultul evenimentelor care au pus temeliiile României moderne.

Între alte trăsături definitorii ale mișcării muncitorești și socialiste din România, care justifică adeziunea, locul ocupat în epocă și după aceea se pot menționa: conștiința continuității, vocația unității, preocupare constantă pentru definirea programului de activitate teoretică și practică în funcție și ancorat în fondul cerințelor obiective ale societății românești.

În același timp este de reliefat, cursul mereu ascendent, parcurgerea rapidă a treptelor organizatorice, de la societățile de întrajutorare din anii 1846, 1860, la „Asociația generală a tuturor lucrătorilor din România” — 1872, care își propunea să unească muncitorii pe scară națională, apoi Cercurile muncitorești — 1887, Cluburile muncitorilor — 1890, consolidarea rapidă a acestora, precum și legătura strinsă între organizațiile politice și profesionale.

Începuturile mișcării muncitorești din țara noastră au însemnat nu numai organizare dar și acțiuni greviste revendicative, protestare, împotriva exploatării, determinate de condițiile de muncă și de viață ale clasei muncitoare, au însemnat o intensă activitate propagandistică, editarea de ziare muncitorești primul — „Tipograful român” — 1865 ș.a.

Pe fundalul realităților economice, sociale românești în care apăruse și se afirma proletariatul, încep să rodească ideile revoluționare ale socialismului științific, în contextul unor tradiții de largă deschidere, receptivitate spre nou, spre circulația și schimbul de valori progresiste și revoluționare internaționale.

Principiile fundamentale ale materialismului dialectic și istoric expuse în „Manifestul comunist”, în „Capitalul”, găsesc un teren fertil în gândirea social-politică românească, se răspindesc în țara noastră, se impun repede în conștiința militanților socialiști, a muncitorilor, înaintași.

Marile momente europene — Crearea Internaționalei I-a și Comuna din Paris — la care românii au fost o prezență activă, și-au găsit ecou în țara noastră, atât în rindurile intelectualilor, cât și ale clasei muncitoare.

În acest context de împrejurări au luat naștere în România în deceniul al optelea Cercurile socialiste, cu programe și organe de presă proprii „Socialistul” — 1877, „România Viitoare”, — 1880, ș.a.

Publicațiile socialiste „Contemporanul” — 1881—1891, „Revista socială” — 1884,

„Drepturile omului” — 1885, ș.a. nu numai că se adresau tot mai des muncitorimii, dar începeau să abordeze probleme ale unei asemenea mișcări, ce viza o apropiere între vederile teoretice ale socialiștilor și activitatea practică concretă a proletariatului.

Dezvoltarea numerică a muncitorimii și a acțiunilor sale de clasă a atras atenția cercurilor socialiste, iar înfrigurarea marxismului le-a determinat să caute și să găsească această forță socială de masă, capabilă să dea viață teoriilor, să pună în practică prin lupte împotriva exploatatorilor, proiectele noii societăți socialiste, sau să pregătească împlinirea acestor țeluri.

Cercurile socialiste au avut marele merit de a fi croit planurile unei noi așezări sociale și politice, care să facă din această țară o entitate de valori materiale și culturale în slujba poporului, fără de exploatare. Ei au visat cu entuziasm un viitor plin de lumini pentru acest popor, prea multe veacuri obidit, au avut plăsmuiri utopice, proiecte realiste unele, clădite subred altele, dar toate pătrunse de umanism.

Programul „Ce vor socialiștii români” — 1886 al Cercurilor muncitorești, exprima adeziunea mișcării muncitorești socialiste la o mișcare organizată, orientată politic, ideologic, teoretic după marxism.

Edificatoare în acest sens, este cea mai competentă apreciere la adresa programului mișcării noastre muncitorești și socialiste, făcută de Fr. Engels în anul 1888: „Cu mare plăcere am văzut că socialiștii din România, primesc în programul lor, principiile de căpetenie ale teoriei care a izbutit a aduna într-un mănunchi de luptători mai pe toți socialiștii din Europa și din America, e vorba de teoria prietenului meu, răposatul K. Marx.”

Activitatea organizațiilor profesionale și îndeosebi a celor politice ale clasei muncitoare în București și importante centre ale țării a situat mișcarea muncitorească și socialistă pe treptele care cereau, impuneau crearea partidului politic al acestei mișcări.

Prezența unui partid muncitoresc la sfârșitul secolului al XIX-lea era imperios cerută de realitățile dezvoltării economice ale țării, de creșterea contradicțiilor de clasă, de nevoile acute ale apărării intereselor maselor împotriva exploatării crescînde și a forțelor sociale și politice asupritoare.

Prin făurirea propriului partid clasa muncitoare se manifesta legitim ca forță politică și socială cu cele mai progresiste și revoluționare țeluri ale epocii, ca o viziune de perspectivă dintre cele mai radicale, răspunzînd necesității obiective izvorite din realitățile economico-sociale românești.

Constituirea Partidului Social Democrat al Muncitorilor din România P.S.D.M.R. în anul 1893, avea loc pe temeiul existenței unei mișcări muncitorești organizate, al prezenței în rîndurile socialiștilor români a concepției socialiste predominant marxiste. Departate de a fi decretată crearea Partidului muncitoresc prin asocierea secretă, îngustă a cîtorva adepți entuziaști ai teoriilor socialiste, în România acest partid al clasei muncitoare se înfăptuia după ani de organizare și clarificare.

La Congresul de creare a P.S.D.M.R. din 31 martie — 3 aprilie 1893, desfășurat la București au luat parte 54 de delegați, aleși și împuterniciți de organizațiile constituite anterior și cu o activitate bine conturată.

Programul partidului s-a dezbătut în anul precedent congresului, de către toate cercurile și cluburile muncitorești, se poate spune de fapt în secțiile viitorului partid, fiind discutat și explicat, punct cu punct muncitorilor nu numai din cercurile lor politice dar și din multe asociații profesionale.

Țelurile nobile, spiritul înnoitor, flacăra progresului, au fost una din trăsăturile documentelor primului Congres al P.S.D.M.R., acum 90 de ani. În spiritul

teoriei socialiste, al viziunii mișcării noastre muncitorești se abordau probleme ale prezentului și viitorului țării, se preciza atitudinea înaintată a socialiștilor români față de progresul, independența și unitatea patriei, față de regimul politic, de forțele reacționare, conservatoare, față de căile de dezvoltare a țării, de industrializare, de soluționare a problemei agrare, de relații cu alte state ș.a.

Programul partidului releva rolul istoric al clasei muncitoare, menirea partidului de a mobiliza proletariatul și masele populare pentru îndeplinirea acestui rol — făurirea societății socialiste. El afirma deschis, necesitatea luptei pentru „desființarea proprietății private asupra mijloacelor de producție și prefacerea lor în proprietate socială”, „Distrugerea proprietății burgheze și întemeierea societății socialiste.”

Acest Congres care a statuat înființarea partidului politic al clasei muncitoare — Partidul Social Democrat al Muncitorilor din România — marcând înfăptuirea organizării politice a clasei muncitoare pe scară națională, a intrat în istoria noastră ca un moment de o deosebită importanță pentru destinele luptei revoluționare a maselor muncitoare, pentru cursul democratic, progresist al vieții social-politice românești.

Principalele direcții ale activității partidului clasei muncitoare la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea au fost problemele organizatorice, creșterea numărului organizațiilor de partid și a organizațiilor profesionale, crearea cluburilor socialiste la sate — peste 300 —, desfășurarea unei intense activități propagandistice — editarea de ziare centrale și locale, manifeste, broșuri, foi volante, în care erau popularizate prevederile programatice ale partidului, prin reprezentanții săi aleși în parlament, erau dezvăluite abuzurile autorităților și apărute interesele clasei muncitoare, ale țărănimii, meșteșugarilor etc. P.S.D.M.R. și-a exprimat poziția înaintată patriotică față de lupta românilor din teritoriile aflate sub dominație străină. A ținut până la sfârșitul secolului XIX șase Congrese, unde s-au dezbătut probleme importante ce preocupau mișcarea. Partidul a avut o prezență activă în mișcarea muncitorească internațională, prin inițierea unor acțiuni de solidaritate, participarea la congrese și conferințe socialiste, la Congresele Internaționalei a II-a ș.a.

Acesta a fost partidul care a reunit pionierii mișcării muncitorești și socialiste

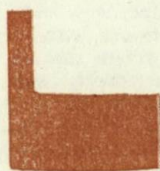
din țara noastră, care a înflăcărat și mobilizat la luptă masele muncitoare, care a inițiat și organizat acțiuni greviste sau de solidaritate cu acțiuni muncitorești sau răscoale țărănești, a organizat acțiuni politice de masă, demonstrații de 1 Mai ș.a., pentru drepturi și libertăți democratice, vot universal, pentru pace etc. Acesta a fost partidul care a formulat revendicări pentru și în numele maselor muncitoare de la orașe și sate, care a educat cadre revoluționare între care s-au evidențiat: Alexandru Ionescu, I.C. Frimu, Ștefan Gheorghiu, Gheorghe Marinescu, Alecu Constantinescu, Gheorghe Cristescu, M.Gh. Bujor și mulți alții, și care a făcut ca la sfârșitul secolului XIX-lea și începutul secolului XX, mișcarea muncitorească din România să se afirme prestigios în viața țării.

După cum fie și-au dat adeziunea, fie au fost înruriți de socialiștii români o seamă de intelectuali, personalități ale vieții științifice și culturale ale țării cum au fost între alții Emil Racoviță, Dimitrie Voinov, N.D. Cocea, Octav Băncilă, I.L. Caragiale, Garabet Ibrăileanu, Gala Galaction, Constantin Mille, Antin Bacalbașa și mulți alții.

Pe temeliile acestei mișcări, pe tezaurul de experiență teoretică și practică acumulată de mișcarea muncitorească anterioară Marii Uniri din 1918, avea să se înalțe în mai 1921, Partidul Comunist, pisc al gândirii și acțiunilor progresiste, radicale, revoluționare ale națiunii noastre, chintesența năzuințelor de libertate și independență ale unui popor, care a dat în decursul istoriei sale uriașe sacrificii pentru a-și salvagarda unitatea, curajul libertatea și reala suveranitate națională.

Apreciind acest eveniment — anul 1893 anul nașterii detașamentului de avangardă al clasei muncitoare din România — tovarășul Nicolae Ceaușescu arată: „Iată de ce putem spune, cu deplin temei, că adevăratele începuturi ale P.C.R. — care continuă cele mai înalte tradiții de luptă ale poporului nostru își are rădăcinile împlintate adânc în mișcarea muncitorească, socialistă din a doua jumătate a secolului trecut — coincid cu începutul activității partidului muncitoresc călăuzit de teoria revoluționară marxistă creată cu opt decenii în urmă”.

Elena Georgescu

UPTA POPORULUI ROMÂN PENTRU INDEPENDENȚĂ POȘTALĂ

Desființarea poștelor străine din România

IN PERIOADA după Unirea Principatelor române s-a realizat unificarea poștală, în 1865 a intrat în vigoare prima lege telegrafico-poștală română, dar mai

dăinuia încă regimul poștal privilegiat, potrivit căruia poșta imperială austriacă și poșta imperială rusă aveau dreptul exclusiv, deci cu caracter de monopol, de a îndeplini în Principatele române, apoi, în România, serviciul poștal cu străinătatea, prin birourile lor poștale consulare înființate în diferite localități din Moldova, Muntenia și Oltenia pe la sfârșitul secolului al 18-lea și începutul sec. al 19-lea. Poșta rusă făcea legătura poștală cu Istambulul și diferite localități din Rusia iar poșta austriacă cu țările din centrul și apusul Europei.

Principatele române au protestat permanent împotriva acestei imixțiuni în serviciile și veniturile poștale române din partea poștelor străine cerind desființarea lor. O astfel de manifestare s-a produs încă din 1857 cînd Adunarea ad hoc a Moldovei a votat, în unanimitate, în ședința sa din 9 noiembrie 1857,¹ o încheiere prin care, constatînd că „existența poștelor străine în Principat precum și împărțirea altor Puteri la veniturile

poștale ale Principatelor nu are nici un temei legal“, solicita ca „Puterile garante să binevoiască a recunoaște vechiul și neprescriptibilul drept al Principatelor-Unite de a regula ele singure relațiile lor comerciale cu alte staturi.“² Iar economistul Dionisie Pop Marțian, în articolul său „Serviciul poștal“, publicat în 1862,³ califica serviciul poștal extern, pe care-l exploata în România poșta austriacă, ca un „privilegiu de acum înainte insultător pentru administrația română.“ Începînd din 1861 și pînă la sfârșitul anului 1864, guvernele care s-au succedat au făcut unele demersuri pe lîngă reprezentanții Austriei și Rusiei pentru „sugrumarea“, adică pentru suprimarea poștelor străine de pe teritoriul Principatelor-Unite și pentru preluarea serviciului poștal internațional de către poșta română.⁴

¹) Adunările ad hoc ale Moldovei și Țării Românești au fost alcătuite din reprezentanți aleși ai tuturor claselor și păturilor sociale. Ele au fost convocate la Iași (22 sept./4 oct. 1857) și la București (30 sept./12 oct. 1857).

²) V. „Acte și documente relative la Istoria Renașterii Române“, tipografia Carol Göbl, București, vol. VI, partea I, 1896, nr. 1980.

³) Revista „ANALE ECONOMICE“, 1862, I—IV, nr. 9—12, p. 171.

⁴) V. raportul lui Cezar Librecht publicat în „Buletinul telegrafo-poștal“, nr. 26 din 19/31 decembrie 1865.

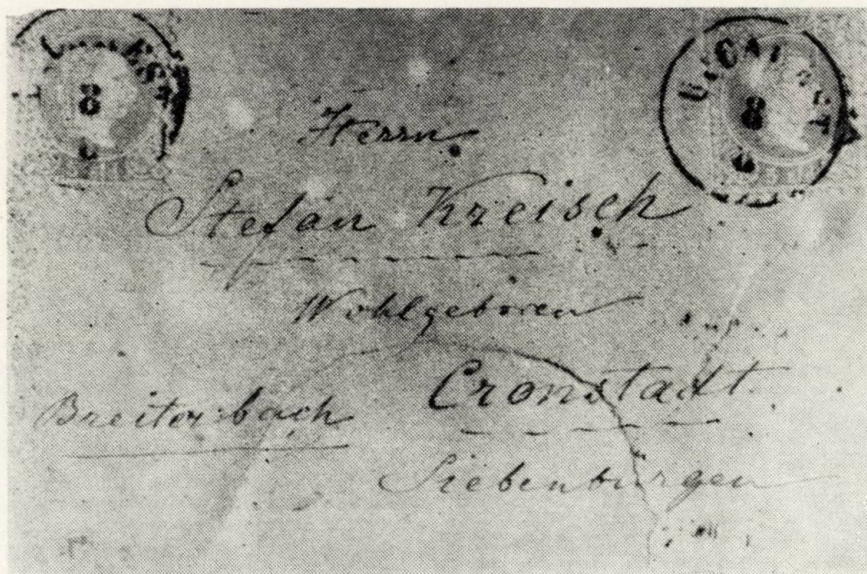

Fig. 1. Scrisoare, francată cu mărci postale austriace, expedită din București la 8 iunie 1868 (în timpul tratativelor de la Viena, adresată la Brașov).

La 12 octombrie 1864, prin referatul nr. 2394, directorul general al telegrafelor și poștelor, Cezar Librecht, propune ministrului de interne a se hotărî încetarea funcționării poștelor străine în România și preluarea de către poșta română, cu începere de la 1 ianuarie 1865, a serviciului poștal cu străinătatea, declarînd că își ia toată răspunderea „pentru îndeplinirea acestui serviciu cu convenita regularitate și precizie.” În concluzie, directorul general Librecht solicita ministrului de interne ca, dacă i se aprobă propunerea, să facă „a se comunica de îndată și într-un mod decisiv”, prin ministrul de externe, guvernelor statelor limitrofe, încetarea de la 1 ianuarie 1865 a poștelor străine iar, pe de altă parte să fie autorizat a se ocupa „fără amîinare” de pregătirea instrucțiunilor și tarifelor necesare.⁵ Pe acest referat, ministrul de interne, Mihail Kogălniceanu a pus rezoluția: „Aprob cu plăcere o asemenea propunere, care de mult se urmărește a se realiza; se va face notificațiunea cuvenită agenților Rusiei și Austriei, prin ministerul de externe.”⁶

Ca urmare, pe de o parte, ministrul de externe al României, prin nota nr 6187 din 2 decembrie 1864, cere consulilor generali ai Rusiei și Austriei încetarea serviciului poștal în România și încheierea

unor condiții postale⁷ iar pe de o alta, prin decretul domnesc nr. 1873 din 13 decembrie 1864, maiorul Cezar Librecht este împuternicit a încheia „convențiuni și regulamente postale cu statele limitrofe Austria, Rusia și Serbia.”⁸

Data de 1/13 ianuarie 1865⁹ a sosit fără nici un rezultat. În schimb, la această dată a intrat în vigoare noua lege telegrafo-poștală, prima din România, prin al cărei articol 1 se exprimă clar dreptul de monopol al statului român asupra serviciului poștal. Dar nici existența acestei legi, nici demersurile diplomatice făcute nu au dus la realizarea țelului urmărit din cauza tergiversărilor guvernelor statelor vecine, în special a celui austriac. S-a ajuns astfel în luna aprilie 1865, cînd

⁵) Referatul a fost publicat în MONITORUL OFICIAL din 1864, p. 1971.

⁶) V. Constantin N. Minescu, „Istoria poștelor române”, București, 1916, p. 231.

⁷) Ibidem.

⁸) Decretul publicat în Mon. Oficial No 289 din 29 decembrie 1864/10 ianuarie 1865.

⁹) La 1 ianuarie 1865 s-a produs, pentru întreg serviciul telegrafic și poștal, schimbarea stilului introducîndu-se calendarul gregorian, în avans cu 12 zile (în secolul al 19-lea) față de vechiul calendar iulian, care a rămas valabil (pînă în anul 1919) pentru celelalte instituții și pentru public. Deci, pentru poștă și telegraf, ziua de 1 ianuarie a devenit ziua de 13 ianuarie 1865.

s-au produs două importante acte ale puterii de stat prin care se dovedea voința hotărâtă a României de a pune capăt regimului anacronic al poștelor străine în țara noastră. Aceste acte, aproape concomitente, au fost :

— decretul domnesc nr. 559 din 7/19 aprilie 1865, semnat de Alexandru Ioan Cuza, prin care „se deschide un credit extraordinar de 616.680 lei, pentru înființarea și întreținerea serviciului poștal internațional“, cu începere de la 1 mai 1865;¹⁰

— jurnalul, din 8/20 aprilie 1865, al consiliului de miniștri, prin care s-a hotărât ca, de la 1 mai 1865, serviciul poștal cu străinătatea să se îndeplinească de către „Poșta Națională“.¹¹

Este probabil că aceste două acte, de rang superior, care demonstau hotărîrea fermă a statului român de a trece neîntîrziat la preluarea serviciului poștal extern, au determinat pe consulul general al Austriei să trimită în sfîrșit, după 5 luni, răspunsul său la nota nr. 6.187 din 2 decembrie 1864 a ministrului român de externe : prin nota nr. 5407 din 27 aprilie 1865, consulul general al Austriei comunică ministrului de externe român că este însărcinat a-i aduce la cunoștiință că „Guvernul Majestății Sale Imperiale și Regale Apostolice, pentru a intra în negociațiunile care i s-au cerut, nu așteaptă decît sosirea la Viena a D-lui Cezar Librecht Directorul general al serviciului poștal în Moldo-Valachia, numit comisar princiar.“¹² În aceeași zi de 15/27 aprilie 1865 se întrunește consiliul de miniștri care hotărâște plecarea, fără întîrziere, la Viena, a maiorului Cezar Librecht, pentru încheierea convenției poștale cu Austria, misiune cu care fusese pe deplin imputernicit prin decretul nr. 1873 din 18 decembrie 1864. Pe de altă parte, întrucît termenul de 1 mai 1865, stabilit pentru începerea serviciului poștal extern de către poșta română, era prea apropiat, consiliul miniștrilor amîna pentru 1 iunie 1865 „termenul definitiv pentru luarea serviciului poștal internațional de către poșta română.“¹³ Ca urmare, Cezar Librecht pleacă imediat la Viena dar tratativele purtate acolo duc numai la încheierea unei convenții telegrafice (din 22 mai 1865), dar nu și la perfectarea unei convenții poștale, care este iarăși amînată.¹⁴

Foarte curînd după aceasta, agentul diplomatic al Austriei la București comu-

nică ministerului nostru de externe, prin nota nr. 7558 din 10 iunie 1865, următoarele : „Domnul maior Librecht înainte de a părăsi Viena, a exprimat față de guvernul Imperial dorința guvernului Alteței Sale Serenissime de a primi curînd comunicări ulterioare relativ la problema poștală. Îndeplinind această dorință, guvernul Imperial m-a însărcinat să fac declarația că Austria este gata să desființeze instituțiile sale poștale, astfel cum ele există astăzi în Principatele Unite“. Dar conținutul în continuare al notei dovedea că Austria nu era dispusă să renunțe, nici imediat, nici total, la privilegiul său poștal, ci că ea căuta să-l prelungească, cu unele atenuări, propunînd un regim tranzitor, dar fără limitare în timp. Regimul propus, conținea mai multe puncte, a căror esență era : Austria va desființa birourile sale poștale din România, dar va înființa, temporar, alte organe poștale, numite „expediții poștale consulare“, în București, Iași, Galați, Brăila și Giurgiu, servind ca „intermediari“ pentru corespondența cu străinătatea. Poșta română era obligată să trimită acestor „expediții poștale consulare“ austriace pentru examinare și eventuale rectificări, toate pachetele cu corespondență sosite din străinătate, cum și toate scrisorile și pachetele depuse de public oficiilor poștale române pentru trimiterea lor în străinătate, cu destinația Austria ori cu tranzit din Austria.

Acceptarea acestor propuneri austriace ar fi însemnat înlocuirea serviciului poștal extern austriac prin controlul austriac al serviciului poștal extern român. Propunerea nu putea fi acceptată și a fost respinsă. Astfel a trecut și anul 1865, fără rezultatul dorit și urmărit cu atîta perseverență și tenacitate de directorul general al poștelor și telegrafelor Cezar Librecht și de însuși domnitorul Al. Ioan Cuza.

Anul 1866 aduce, la 11/23 februarie abdicarea forțată a domnitorului Cuza și

¹⁰) V. „Buletinul tel._poștal, nr. 14 din mai 1865, p. 105.

¹¹) Ibidem.

¹²) Nota publicată în „Bul. tel._poștal“ nr. 14 din mai 1865, p. 106.

¹³) Jurnalul, publicat ibidem.

¹⁴) Convenția telegrafică a fost ratificată prin decretul domnesc nr. 829 din 9 iunie 1865, ambele în „Bul. tel.-poștal“ nr. 15, din 4 iulie 1865, p. 113—115.

¹⁵) V. MONITORUL OFICIAL nr. 196 din 31 aug. (12 sept.) 1867, p. 1033.

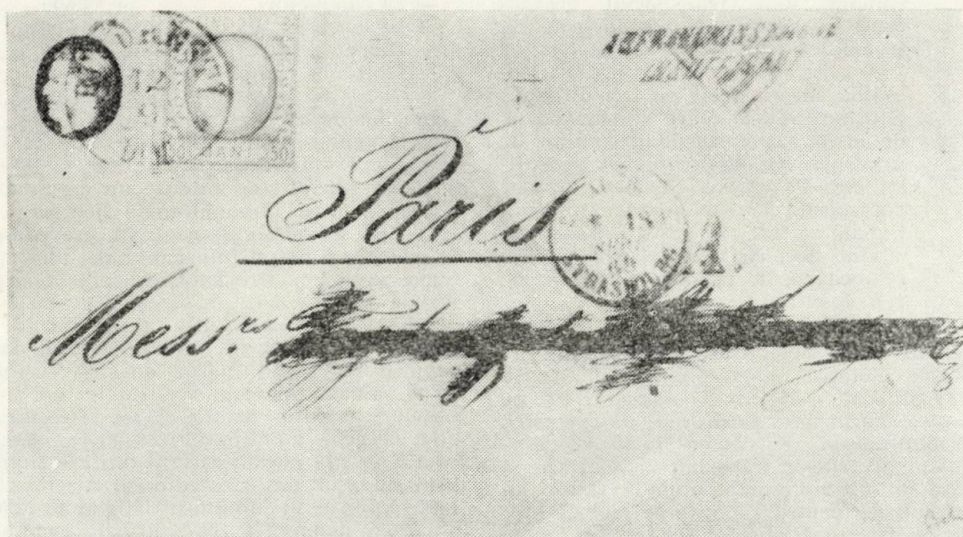

Fig. 2. Scrisoare francată cu noile mărci poștale „internaționale” de 25 și de 50 bani, expediată din București și adresată la Paris. (12 septembrie 1869)

îndepărtarea, imediată a directorului general Cezar Librecht. Noul director general Miltiade Costescu și, apoi, urmașul lui, Ion Nenici au fost confrunțați cu probleme de ordin financiar, ceea ce a și determinat suprimarea unor oficii poștale, neglijându-se problema tratativelor pentru preluarea serviciului poștal extern.

Este meritul directorului general al telegrafelor și poștelor Ion Fălcoianu (16/28 martie 1867 — 11/23 sept. 1868) de a fi reluat demersurile și de a fi reușit să realizeze desființarea poștelor străine din România. Prin referatul său nr. 5911 din 16/28 august 1867, adresat ministrului de interne, directorul general Ion Fălcoianu readuce în actualitate situația anormală a poștelor străine în România, documentînd dreptul „regalian” al statului, exprimat și prin legea telegrafo-poștală, de a îndeplini, în mod exclusiv, serviciul poștal intern și extern. Referatul conține noi argumente în sprijinul demersurilor noastre pentru desființarea poștei austriace din România, arătînd că :

— poșta austriacă efectuează un serviciu poștal cu totul incomplet ;

— chiar și pentru acest serviciu poșta austriacă este ajutată de poșta română care transportă gratuit toate corespondențele internaționale ;

— taxa percepută de poșta austriacă este foarte ridicată, România fiind pusă la același tarif cu „Indiile și țările afară din Europa.”

În concluzie, prin acest referat, directorul general propune a se invita guvernele statelor vecine a trimite, cel mult pînă la 15 septembrie, la București, delegați deplin autorizați să încheie convenții poștale cu România. Referatul a fost aprobat de ministrul de interne și s-au făcut demersurile convenite pe lângă reprezentanții diplomați ai Austriei și Rusiei la București.

Prin răspunsul său, agentul și consulul general al Austriei a cerut ca pînă la încheierea unei convenții poștale să se mențină *statu-quo*, făcînd și unele obiecții la teza susținută de guvernul român. Luînd cunoștiință de aceste obiecțiuni, directorul general al poștelor Fălcoianu întocmește și înaintează ministrului de interne un nou referat, nr. 6030 din 23 august/3 sept. 1867, prin care, în mod energic respinge toate obiecțiunile agentului diplomatic al Austriei, mai arătînd și unele nereguli ale serviciului poștal austriac, ca de ex. :

— agenții subalterni austriaci au făcut abuzuri, punînd în pachetele oficiale prezentate de poșta austriacă și corespondență particulară și chiar grupuri cu bani, pe care poșta

română le-a transportat gratuit, fapte pe care legea poștală română le califică fraude;

— poșta austriacă nu are în România curieri decât pe trei direcții: Giurgiu-Predeal (care se transportă, de altfel, prin serviciul român de diligențe), Galați-Brașov și Iași-Mihaileni. Pe toate celelalte trasee transportul corespondenței internaționale se face de poșta română. Se cuvine deci ca taxele respective să se incaseze de poșta română, nu de cea austriacă.

Pe baza acestui referat al directorului general al poștelor, ministrul de interne Ștefan Golescu întocmește, la rîndul său referatul nr. 6125 din 25 august 1867, pe care-l înaintează consiliului de miniștri, propunînd un nou demers ferm, acorîndu-se guvernelor imperiale austriace și ruse un ultim termen, pînă la finele lui octombrie, pentru trimiterea delegațiilor lor la București. În aceeași zi de 25 august 1867, consiliul de miniștri dă jurnalul nr. 1, prin care, aprobînd referatul ministrului de interne, se decide: „să se invite guvernele imperiale ale Austriei și Rusiei ca pînă la finele lunii octombrie să trimită la București delegații deplin autorizați care, împreună cu un delegat al guvernului român, să elaboreze convențiunile poștale necesare pentru suprimarea poștei străine. Aceasta pentru a nu pune pe guvernul român în pozițiunea de a aplica hotărîrea sa nestrămutată de a face singur și fără aceasta, serviciul poștal și a nu mai îngădui să existe serviciile străine. Domnii miniștri de interne și externe sînt autorizați a aduce la îndeplinire prezenta deciziune.”¹⁶

Pentru a putea îndeplini în bune condiții noile atribuții ale serviciului poștal internațional era absolut necesară sporirea numărului angajaților poștali, superiori și inferiori, în care scop, la propunerea directorului general al poștelor, ministrul de interne a întocmit referatul nr. 6357 prin care a solicitat acordarea unui credit de 123.050 lei. Prin jurnalul din 12 sept. 1867, consiliul miniștrilor aprobă referatul ministrului de interne, autorizîndu-l să cheltuiască suma de lei 123.050 „pentru completarea și îmbunătățirea serviciului poștal”. Această sumă reprezenta următoarele cheltuieli, calculate pentru perioada 15 sept. — 31 decem. brie 1867:

— 2 inspectori și instructori	10.500 lei	
— 24 angajați speciali de diferite grade	54.600	„
— 30 elevi	26.250	„

— 20 conducători	17.500	„
— 10 curieri	4.200	„
— Diurne pentru inspectori	5.000	„
— Material pentru birouri	5.000	„
	suma totală	123.050 „

În ziua de 15 sept. 1867 s-a dat și decretul domnesc nr. 1.328 prin care „Se deschide D-lui Ministru Secretar de Stat la departamentul de interne un credit de 123.050, pentru îmbunătățirile necesare a se aduce serviciului poștal, în prevedere cu adăugirea poștei internaționale, pînă la finele anului, pentru sporirea personalului și alte cheltuieli.”¹⁷

Primul rezultat pozitiv al acestor demersuri și măsuri s-a produs în luna noiembrie 1867 cînd marea noastră vecină de la răsărit, imperiul rus, înțelegînd dorințele poporului nostru și socotind legitime cererile guvernului român, a desființat birourile poștale rusești din România. Prin anunțul nr. 8.322 din 26 noiembrie 1867, publicat în Monitorul Oficial nr. 256 din 15/27 noiembrie 1867, direcția generală a telegrafelor și poștelor aducea la cunoștință publică:

„Guvernul imperial al Rusiei, conform dorinței exprimate de guvernul român, a binevoit a suprima birourile sale de poștă rusă din România. În viitor dară, toată corespondența din și pentru imperiul Rusiei cu România se va face prin poșta română. Însă pînă ce se va stabili o convențiune poștală și pînă ce se va lua alte dispozițiuni, deocamdată va circula între ambele staturi numai corespondența simplă (fără valoare declarată sau recomandată) și se va schimba între birourile de poștă rusă și română stabilite pe frunțarie la Scuteni”. Anunțul conține, în continuare, o seamă de indicații și îndrumări pentru public.

Concomitent, direcția generală a trimis și șefului biroului poștal central București adresa nr. 8377 din 27 noiembrie 1867, prin care îi aducea la cunoștință suprimarea serviciului poștal rus din România și, deci, efectuarea, de aici înainte, a corespondenței din și pentru Rusia prin poșta română. Prin aceeași adresă se dau biroului poștal central și unele informații și dispoziții.¹⁸

Guvernul imperial austriac n-a voit însă să renunțe la importanțele și mereu crescînde venituri pe care i le aducea serviciul poștal internațional din România și

¹⁶⁾ Ibidem, p. 1034.

¹⁷⁾ Atît jurnalul consiliului de miniștri din 12 sept. 1867 cît și decretul nr. 1.328 din 15 sept. 1867, au fost publicate în MONITORUL OFICIAL nr. 209 din 17(29) septembrie 1867.

¹⁸⁾ Arhivele Statului București, Fondul Direcția generală a poștelor, dos. 2/1867, p. 624.

nici la celelalte avantaje (posibilități de informare, mijloc de influență, etc) pe care le reprezenta acel serviciu poștal în România. El a continuat calea tergiversărilor, fiind necesare noi demersuri și tratative. În sfârșit, după alte multe luni s-a realizat un progres și atunci, prin decretul nr. 471 din 19 martie 1868, directorul general Ion Fălcoianu a fost delegat să plece la Viena, cu depline puteri pentru încheierea unei convenții poștale cu delegatul guvernului austriac.¹⁹ După lungi tratative s-a încheiat și semnat, în Viena, la 24 iulie (stil nou) 1868, o „Convențiune poștală între România și Austria“. Această convenție nu s-a încheiat între administrațiile poștale ale celor două state, ci între guvernele lor, după cum se și prevede în programul convenției :

„Guvernul Maiestății Sale Imperiale și Regale Apostolice și guvernul Alteței Sale Serenissime Domnitorului Principatelor Unite, dorind a regula serviciul corespondenței între Statele respective, prin mijloacele unei convențiuni poștale, pentru acest scop au numit ca plenipotențiali ai lor pe subsemnații, care au convenit despre articolele următoare :“²⁰

Cele două părți contractante declarau prin primul articol al convenției lor : „Între administrația poștelor din cele două teritorii ale Maiestății Sale Imperiale și Regale Apostolice de o parte și administrația poștelor Principatelor-Unite de altă parte, va fi schimb periodic și

regulat de scrisori, de probe de mărfuri și imprimate de orice natură, precum și de articole ale poștei grele (Fahrpost) originare din țările respective, sau provenind din țări la cari administrațiunile contractante servă sau vor putea servi de intermediu.“

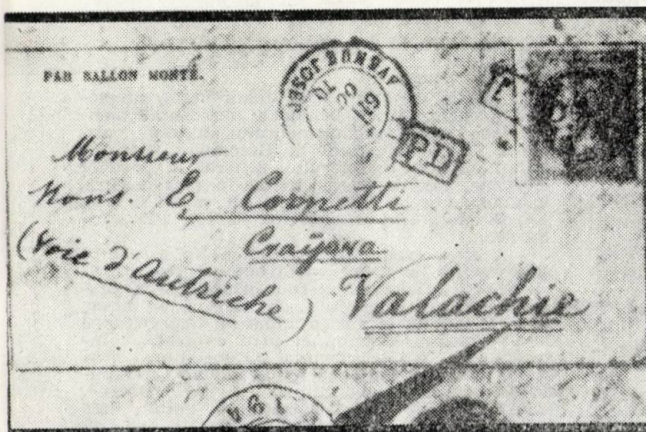
Această clauză, care stabilește un regim de egalitate între administrațiile poștale ale celor două state și, mai ales, clauza, cuprinsă în art. 2 din convenție, potrivit căreia schimbul de corespondență se va efectua prin mijlocul serviciilor celor două administrații poștale prin punctele de frontieră expres determinate, însemnau sfârșitul poștei austriece în România.

Pentru executarea convenției era necesară potrivit art. 47 din convenție, întocmirea unui regulament, care s-a și semnat la Pesta, la 29 decembrie 1868 (stil nou), sub denumirea „de dezvoltare ; admis între administrațiunea poștelor Principatelor-Unite și administrațiunea poștelor Austro-ungare, pentru punerea în lucrare a convențiunei poștale.

Prin art. 48 din convenție, data intrării ei în vigoare era stabilită pentru ziua de 1 ianuarie 1869 (stil nou), dar intervenind întârzieri în aprobarea convenției de către organele legislative, intrarea în vigoare a trebuit să fie aminată până la 1 aprilie 1869 (stil nou), astfel că poșta austriacă din România și-a prelungit funcționarea și în primul trimestru al anului 1869.

În sfârșit a sosit și ziua de 20 martie/ 1 aprilie 1869, când privilegiul poștei austriece a încetat iar poșta română a început serviciul poștal internațional. Inaugurarea s-a făcut cu fast, în dimineața zilei de 20 martie (calendar iulian), la „palatul poștelor și telegrafelor, pavoazat și împodobit...“ Comunicatul publicat în Monitorul Oficial, nr. 65 din 21 martie (2 aprilie) 1869, descrie pe larg solemnitatea, menționând că și „Domnitorul a binevoit a lua însuși inițiativa remedierii celor dinții epistole înscrise pe registrele administrațiunei internaționale române, încredințându-i două scrisori adresate augustei sale familii, din care una francată, alta recomandată...“

Fig. 3. Scrisoare, francată cu noile mărci internaționale de 10 și de 15 bani, expediată din Iași, la 12 octombrie 1869, adresată la Viena.

¹⁹ În „Telegraful și Poșta“, nr. 10 din 15 mai 1868, p. 147.

²⁰ Plenipotențiarul guvernului român a fost Ion I. Fălcoianu, „Director general al Poștelor și Telegrafelor al Principatelor-Unite“.

ENTRU CA POȘTA română să poată îndeplini serviciul poștal internațional cu exactitate și promptitudine, astfel cum guvernul nostru își luase anga-

jamentul prin diferitele demersuri diplomatice și cum, de altfel, era necesar pentru satisfacerea deplină a intereselor publicului din țară și din străinătate, s-au luat, din timp, o seamă de măsuri organizatorice, pe linia instruirii cadrelor poștale, a elaborării instrucțiunilor de manipulare poștală, a alocării de mijloace financiare și, în sfârșit, pe linia confecționării și emiterii mărcilor poștale internaționale.

a/ Ca mai urgentă din aceste măsuri era aceea a pregătirii salariaților pentru o temeinică cunoaștere a manipulării poștei internaționale, în care scop guvernul nostru a solicitat Consiliului Federal al Elveției trimiterea în România, pentru un timp, a citorva înalți funcționari ai poștei elvețiene. Astfel, cu sprijinul poștelor elvețiene, care le-a permis să vină în România, acordându-le concediile necesare, la 15 noiembrie 1868 au sosit în țara noastră trei funcționari superiori ai poștelor elvețiene, care au lucrat în cadrul direcției generale a poștelor din România timp de 1—2 ani.²¹ De altfel cu prilejul angajării de personal poștal suplimentar, din cuprinsul decretului No 706 din 31 martie 1869 se vede că au fost „admiși în serviciu”, printre alții și doi „foști expeditori la suprimata poștă austriacă.”²² care aveau experiența serviciului poștal internațional.

b/ În afară de diferitele îndrumări conținute în circulări, s-au elaborat, trimis și publicat „Cinci instrucțiuni pentru serviciul poștal internațional”.²³

c/ O altă direcție a pregătirilor pentru începerea serviciului poștal internațional a fost crearea bazei materiale și a mijloacelor financiare necesare. În baza raportului nr. 1456 din 6 februarie 1869 al ministrului de interne, care era Mihail Kogălniceanu și conform jurnalului consiliului de miniștri, s-a dat decretul nr. 256 din 7 februarie 1869, prin care s-au deschis ministerului de interne credite suplimentare în valoare de 106.912 lei, cum și credite extraordinare în valoare de 85.200 lei, în acestea din urmă cuprinzându-se printre altele, mobilier, cîntare,

ștampile, cum și plata diurnei impiegarilor elvețieni.²⁴

d/ Cea mai importantă măsură pregătită pentru începerea la timp a noului serviciu poștal internațional a fost emiterea și trimiterea către oficiile poștale a mărcilor poștale de valori potrivite, care au și fost numite „mărci internaționale”. În anul 1868 și la începutul anului 1869, existau numai mărci poștale în valoare de 2,4 și 18 bani, cu totul insuficiente pentru noul serviciu poștal extern, care prevedea taxe poștale mai ridicate.

Încă de la 13 august 1868, prin adresa nr. 5534, direcția generală a telegrafelor și poștelor a solicitat ministerului finanțelor procurarea, mărcilor poștale necesare serviciului internațional. Aceste mărci au fost confecționate și gata de livrare pe la mijlocul lunii martie 1869 astfel că, prin adresa nr. 2 453 din 16 martie 1869, direcția generală comunică casierului șef de pe lângă oficiul poștal central. Bădulescu, următoarele :

„Sunteți invitat a vă prezenta la ministerul Finanțelor și a cere a vi se da în primire timbrele poștale ce i s-a cerut de această direcțiune în 13 august anul expirat 1868 cu adresa No 5.534. Din aceste timbre veți trimite cu prima cursă fiecărei stațiuni împreună cu recipisa de predare și primire cite un suficient de fiecare specie (mai multe din cele de cite 25,15 și 50 bani și mai puține din cele de cite 5 și 10 bani) pentru a uza de dinsele în francarea obiectelor *internaționale* cu începere de la 1 aprilie viitor.”²⁵

²¹) Aceștia au fost : Paul Jeanrenard, directorul poștelor din Neuchatel, și Josif Karl Schneider, controlorul arondismentului St. Gall, care, ambii au lucrat 2 ani în România ; Edmond Höhn, autorul secretarului general al poștelor elvețiene, care a lucrat un an în țara noastră. V. Constantin N. Minescu, op. cit. p. 278 și urm.

²²) V. Monitorul Oficial, nr. 75, din 3/15 aprilie 1869.

²³) Acestea erau : „Instrucțiunea No. 1, pentru abonamente la ziare” ; Instrucțiunea No. 2 privitoare la oficiurile interne însărcinate a preschimba direct pachetele de scrisori și mesagerie cu oficiurile austro-ungare ; Instrucțiunea No. 3 „asupra distribuției prin expres” ; Instrucțiunea No. 4 pentru „Expedițiuni prin estafete” și Instrucțiunea No. 5 privind „Manipularea corespondenței simple și de valoare”, toate publicate în „Telegraful și Poșta”, 1869 și în : Ion N. Bujoreanu, „Colecțiune de Legiurile României”, București, vol. I, p. 1049—1057.

²⁴) Atît decretul nr. 256/1869 cît și tabloul de credite, semnat de Mihail Kogălniceanu, sînt publicate în Monitorul oficial nr. 33 din 12/24 februarie 1869.

Fără nici o întârziere, casierul central a ridicat de la ministerul finanțelor următoarele cantități din noile mărci poștale :

și asupra obligațiilor trimițătorilor scrisorilor. Prin „ANUNCIU“-1 din 20 martie 1869²⁷ se face cunoscut publicului :

Valoarea mărcilor	Coli de câte 100 mărci	Bucăți mărci
Mărci de 5 bani	1.487	148.700
„ „ 10 „	1.250	125.000
„ „ 15 „	999	99.900
„ „ 25 „	500	50.000
„ „ 50 „	249	24.900

Prompt și conștiincios, casierul central, cu adresele nr. 12—70 din 18 martie 1869, a trimis oficiilor poștale din țară mărcile ridicate, raportînd de executare prin adresa nr. 82 din 23 martie. Din cuprinsul acestei adrese și din tabelele aflate la dosar rezultă că pentru repartizarea judicioasă a mărcilor s-au făcut următoarele clasificări a oficiilor poștale, după importanța lor : în clasa I-a intrau oficiile din Brăila, Galați, Craiova și Iași ; în clasa II-a se cuprindeau oficiile din Botoșani, Buzău, Călărași, Focșani, Giurgiu, Ismail, Pitești, Ploiești, Turnu Măgurele și Turnu Severin, iar în clasa III-a celelalte oficii poștale mai mici, cu excepția oficiilor Filipești, Urlați, care nu au primit mărci poștale din această primă tranșă. Oficiului poștal București i s-a repartizat o cantitate mai mare decît oficiilor din clasa I-a. Pentru oficiile încadrate în clase, cantitățile de mărci exprimate în „file“, adică

„După convențiunile poștale internaționale²⁸, încheiate în anul exprimat, de la 19 martie/1 aprilie teritoriul poștal al României se va exploata exclusiv de către administrația română. Prin urmare, biourourile poștale austro-Maghiare, care pînă acum făceau serviciul internațional, vor înceta cu desăvîrșire la 31 martie seara și chiar a doua zi, numai biourourile poștale române vor servi de intermediare pentru relațiunile cu străinătatea, ca și pentru acelea din întregul țării. Această desvoltare a serviciului nostru poștal, ne impune datoria a da, prin anunțul de față, la cunoștința publicului dispozițiunile cele mai esențiale extrase din convențiune și din regulamentul de executare ce sunt a se pune de acum înainte în aplicațiune.“ În continuare, anunțul cuprinde o seamă de explicații și indicații referitoare la mențiunile de pe adresă, la

Oficii poștale de clasa	File a 5 bani	File a 10 bani	File a 15 bani	File a 25 bani	File a 50 bani
I	20	20	10	10	5
II	10	10	5	5	3
III	5	2	2	2	1

coli de câte 100 mărci fiecare, au fost următoarele :

În cursul lunii martie 1869 s-au mai repartizat oficiilor poștale și alte cantități de mărci poștale astfel încît la începerea serviciului poștal internațional ele erau suficient aprovizionate.

Îndeplinind pregătirile și luînd măsurile mai sus arătate, direcția generală a telegrafelor și poștelor a ținut să informeze și publicul asupra condițiilor în care se va efectua serviciul poștal cu străinătatea

taxele de recomandare, de retur-recepisă, pentru „expres“, etc.

²⁵⁾ Arhivele Statului București, Fondul Direcția Gen. a Poștelor, dosar 7/1869, f. 14 și urm.

²⁶⁾ Ibidem, f. 15.

²⁷⁾ Anunț publicat în „Telegraful și Poșta“, nr. 7 din 1 aprilie 1869, p. 99.

²⁸⁾ În afară de convenția cu Austria, se mai încheiasă, la 24 iulie/5 august 1868, o „Convențiune între administrațiunea poștelor Confederațiunii Germaniei de Nord și Administrația poștelor României pentru introducerea unui schimb poștal direct între ambele teritorii.“

TRĂDANIILE, CHELTUIELILE și pregătirile făcute și-au dat roadele dorite: poșta română a izbutit, chiar de la început, să îndeplinească cu succes

noile sale atribuții privind serviciul poștal cu străinătatea și aceasta a contribuit la dezvoltarea neîncetată a traficului poștal internațional. Din formularul intitulat „Compt de primirea și întrebuițarea timbrelor poștale” (Poșta No 111) se constată că numai oficiul poștal București a întrebuițat, numai în luna aprilie 1869, următoarele cantități din noile mărci internaționale.

— de 5 bani	7.043 bucăți	
— „ 10 „	6.089 „	
— „ 15 „	2.340 „	
— „ 25 „	10.676 „	
— „ 50 „	4.321 „	(29)

În afară de aceste mărci poștale „internationale, oficiul București a mai utilizat, tot în luna aprilie 1869 și 21.796 mărci de 2 bani, 4.852 mărci de 4 bani și 15.238 mărci de 18 bani, pentru traficul poștal intern.

Ca efect al începerii serviciului poștal extern, scrisori purtând mărcile poștale și stampilele poștale române străbăteau acum lumea întreagă și oficiile poștale conlucreau cu birourile poștale ale celor mai vechi organizații poștale din apusul Europei. Din formularele 210 și 212, care se mai păstrează, se poate vedea că oficiul poștal București a expediat, în luna aprilie 1869, scrisori către oficiile poștale din Viena, Pesta, Constantinopol, Czernovitz, etc. iar din formularul nr. 241, pe luna iulie 1869, că oficiile poștale române primeau corespondență transportată de birourile poștale ambulante germane: No 5 ODERBERG-BRESLAU, No 10 KÖLN-FRANKFURT a. MAIN și No 20 DRESDEN-BODENBACH.

Veniturile poștei române au crescut, peste așteptări, chiar din primele luni ale

ÎN PATRU RÎNDURI

Unui profesor de matematici

Ca matematic știi prea bine
Că unul și cu unu-s doi.
Dar de-o s-aduni doi ca și tine
Va rezulta o „mulă” apoi.

Mie însu-mi

Cînd prezidentu e-n ședință
Și judecă pe îndelete,
În camera de chibzuință
Pe un dosar eu scriu sonete.

Unui calomniat

Să nu te plingi cînd birfitori
Izbesc în nobila ta muncă:
Cu pietre știi că nu s-aruncă
Decît în pomii roditori.

funcționării noului serviciu internațional, după cum rezultă clar din următoarele date comparative:³⁰

²⁹⁾ Idem, dosar 8/1869, f. 180.

³⁰⁾ Cifrele absolute privind veniturile poștale și cele telegrafice au fost publicate, lunar, în periodicul „Telegraful și Poșta”, nr. 13—23/1869.

Luna	Venitul lunar, în lei în anii		excedent lunar în 1869, în lei
	1868	1869	
aprilie	32.434	103.340	70.906
mai	33.388	104.376	70.988
iunie	34.876	110.128	75.252
iulie	38.722	112.366	73.584
august	36.501	121.282	84.781
septembrie	44.020	125.628	81.608
Total 6 luni	220.001	677.120	457.119

Această foarte importantă creștere a veniturilor din activitatea poștală, cu 208% față de perioada corespunzătoare din anul precedent, în timp ce veniturile din activitatea telegrafică crescuse, în aceeași perioadă, numai cu 13%, a determinat schimbarea substanțială a ponderilor veniturilor telegrafice și veniturilor poștale în totalul veniturilor direcției generale a telegrafelor și poștelor. Într-adevăr, veniturile respective, în cele 6 luni aprilie-septembrie, au fost următoarele:³¹⁾

³¹⁾ V. „Dare de seamă a Dir. Gen. a Poștelor, pe 1872—1873”, p. 25.

³²⁾ V. „Telegraful și Poșta” nr. 23 din 1 decembrie 1869, p. 354—359.

Dumitru Pașalega

Natura activității	aprilie—septembrie 1868		aprilie—septembrie 1869	
	cifre absolute lei	pondere %	cifre absolute lei	pondere %
a/ telegrafică	523.509	70,4	589.372	46,5
b/poștală	220.001	29,6	677.120	53,5
Totalul activităților	743.510	100,0	1.266.492	100,0

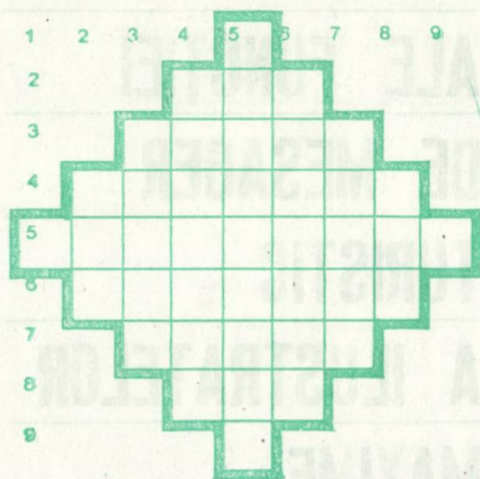
Așadar, veniturile din activitatea poștală, care în cele 6 luni corespunzătoare din anul precedent nu constituiau nici o treime din totalul veniturilor telegrafo-poștale pe care le realiza direcția generală a telegrafelor și poștelor, au crescut în primele 6 luni de la începerea serviciului poștal internațional (aprilie-septembrie 1869) în asemenea măsură încât reprezentau acum mai mult de jumătate din totalul veniturilor.

Serviciul poștal internațional s-a dezvoltat neîncetat, astfel că în anul 1872, deci la numai 2 ani de exercitarea serviciului poștal cu străinătatea, s-au expedit din România în străinătate, prin oficiile poștale române, în afară de corespondență oficială, și un număr de 709.229 scrisori particulare, din care :

- scrisori recomandate 192.596 bucăți,
- scrisori francate 332.473 bucăți,
- scrisori cu porto 184.160 bucăți.

În același an 1872 au sosit în țară, fiind preluate, transportate și distribuite de poșta română, un număr total de 673.243 scrisori particulare, din care : 74.760 scrisori recomandate, 439.958 scrisori francate și 158.525 scrisori (31) cu porto.

Cu drept cuvânt, în raportul său nr. 12.048 din 13 noiembrie 1869, directorul general al telegrafelor și poștelor spunea că la punerea în lucrare a primei convenții internaționale „a început o eră nouă pentru serviciul nostru poștal în genere”.³²⁾

Romb

ORIZONTAL ȘI VERTICAL : 1) Cinci sute roman. 2) Siglă economică pentru o emisiune din 1954. 3) Pictor francez care a semnat tabloul „Bărci la Montfleury”, reprodus într-o emisiune din 1974. 4) Operație de bază la PTTR. 5) Apare prin procesul de perforare a mărcilor. 6) Iubitor al științelor exacte. 7) Conține lupa și penseta. 8) Navigator rus. 9) Prima în album !

ASPECTE ALE FUNCȚIEI DE MESAGER TURISTIC A ILUSTRATELOR MAXIME

Peisajul natural, prin tot ceea ce omul a făcut din spirit constructiv sau memorialistic, de-a lungul veacurilor, surprinde în mod plăcut și încântă ochiul oricărui vizitator. Aflarea unor asemenea frumuseți poate fi, însă, întâmplătoare sau ca urmare, doar, a unor diferiți prezentatori, fie și pe calea ilustratelor maxime ce relevă anumite obiective de importanță turistică. Cine nu știe cu câtă pasiune este

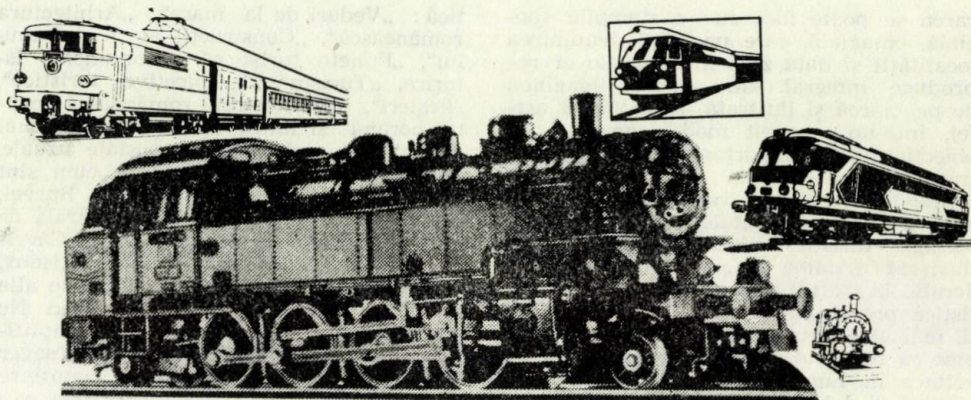
urmărită, astăzi, apariția mărcilor poștale. Nu numai în rindurile colecționarilor care au acest „hobby“, dar și ale maselor largi de oameni care au nevoie de ele pentru tot felul de servicii poștale. Iată, deci, că în preocupările multiple ale omului pentru înfrumusețarea vieții se înscrie mereu mai pregnant marca poștală care, prin subiectul sau imaginea proiectată, îndeplinește și această funcție nouă, de mesager turistic, cu alte cuvinte, de „bun venit“ ca vizitator.

Făcînd cunoscute oamenilor de pretutindeni locurile pitorești ale patriei ca și obiectivele memorialistice ale gloriei trecutului istoric, din care nu pot lipsi nici imensele construcții actuale, menite să semnifice atât performanțe atinse cît și perspectiva ce se crează, marca poștală își conturează automat rolul cultural-educativ și propagandistic în dezvoltarea turismului, ceea ce este de o mare însemnătate și social — economică. La rîndul lor, ilustratele maxime care se crează la noi ca pretutindeni, își amplifică considerabil acest rol în îndeplinirea funcției de mesager turistic prin întreta semnificație a conținutului mărcii poștale pe temă turistică. Mai întîi, prin expresivitatea concordanței de subiect, care trebuie să vorbească de la sine, respectiv a imaginii de pe marca poștală, totală sau parțială, cu cea a ilustratei pe fața căreia a fost aplicată. Apoi, prin întărirea acestei concordanțe cu obliterarea de către oficiul poștal din localitatea unde se află obiectivul din imaginea mărcii și, respectiv, a ilustratei. Această triplă concordanță, de subiect, de loc și de timp, este și mai evidentă atunci cînd oblite-

rarea se poate face cu o ștampilă specială, omagială, care pe lângă denumirea localității și data zilei memorabile ar reproduce integral sau parțial, imaginea de pe marcă și ilustrată. Răspunzând astfel, într-un întreg mod semnificației obiectivului de importanță turistică, ilustratele maxime devin la rândul lor o formă concretă de valorificare superioară a mărcilor poștale. Funcția lor de mesager turistic, valabilă pentru fiecare ilustrată maximă în parte, crește considerabil în cadrul exponatelor pe temă turistică prezentate în expozițiile naționale și, mai ales, internaționale. Se știe foarte bine că turismul are astăzi o intensă dezvoltare în lumea întreagă, iar în țara noastră a dobândit un caracter de masă. La cerința de a se folosi la maximum toate căile, formele și modalitățile propagării interesului turistic trebuie să răspundem mereu mai bine și prin folosirea, în acest sens, a ilustratelor maxime. În Elveția, o „țară a turismului“, maximafia apare deosebit de activă în această privință. La fel în Franța, Italia, Spania și alte țări. În Portugalia, de pildă, s-a împămîntenit tradiția ca din doi în doi ani să aibă loc o expoziție internațională pe temă turistică („TURIPEX“), la care și exponatele românești s-au bucurat de distincții prestigioase. Aceasta vorbește de la sine despre maximafia românească peste hotare și funcția ei de mesager turistic. Maximafiliile români au dovedit preocupări susținute și recunoscute. În repertoarele expozițiilor organizate în țară, ca și în străinătate, au figurat, de regulă, exponate pe temă turistică. Inseși titlurile exponatelor în cauză sînt într-o directă legătură cu această funcție de mesager turistic a ilustratelor maxime românești. Ele răspund anumitor îndemnuri educative și patriotice, cum ar fi: „Să ne cunoaștem țara“ sau „Bucuroși de oaspeți“. De asemenea, în semn de a veni oricui în sprijin, inseși ilustratele maxime cu stemele județelor și municipiilor ne sînt de un real sprijin, simbolizînd ceea ce este mai specific din punct de vedere geografic, istoric, economic, social sau cultural, ca realizare actuală sau din trecut și considerate adevărate repere pline de atracție. Ca prețios ghid turistic, maximafia se adevărește sistematic. Titlurile de exponate, ca de exemplu „Vizitați România, țară a turismului“, subliniază direct și funcția de mesager turistic, la care emisiunile pe temă turis-

tică: „Vederi de la mare“, „Arhitectura românească“, „Construcții ale socialismului“, „Puncte turistice“, „Monumente istorice“, „Turism“, „Obiective turistice“, „Peșteri“, „Arhitectura românească contemporană“ și multe altele, ca să nu mai vorbim chiar de mărcile poștale uzuale, creatoare de ilustrate maxime, cum sînt cele care prezintă: „Sfinxul“ din Bucegi, Castelul Bran, „Babele“, Hidrocentrala de pe Argeș, Castelul Peleş, Castelul Corvinilor, Biserica Neagră, Cetatea Rîșnov, Ruinele de la Sarmizegetusa și multe alte obiective ce stîrnesc interes turistic. Nu ne propunem însă, decît să le exemplificăm, pentru a lămuri funcția de mesager turistic a ilustratelor maxime, cuprinse în exponate pline de atracție pe teme ca: „Mozaic turistic“, „Țara mea de glorie, țara mea de dor“, „Patrie străbună, patrie socialistă“, „Drum de lupte, drum de glorie“, „România sub soarele socialismului“, „Realizări ale poporului român în evoluția sa istorică“, „Succese ale poporului sub conducerea înțeleaptă a P.C.R.“, „Dulce Românie“, „Bucureștiul monumental“, „La trecutu-ți mare, mare viitor“, „Frumoasă ești patria mea“, „Construcții noi în România“, „România stat unitar, cu trecut glorios și viitor luminos“, „România în imagini“, „Circuit turistic muzeistic“, „Bun venit vizitatorul în țara mea“, „Ce să vizităm în vacanță“, „Frumusețile turistice ale patriei noastre“, „Învățăm cu ajutorul ilustratelor maxime“, „Istorie, atestări și realizări“ ș.a.m.d. Toate acestea înseamnă muncă creatoare, dragoste de patrie și de frumos, simț al datoriei de pasionat maximafil, în slujba a tot ce are mai frumos țara noastră. De aici desprinzîndu-se funcția de mesager turistic a ilustratelor maxime apare și mai evidentă preocuparea în continuare, unde alături de pasionații maximafili trebuie să se afle mereu și creatorii mărcilor poștale, bine orientați pentru tot ce are mai atractiv și mai semnificativ țara noastră. Un bilanț critic și autocritic din acest punct de vedere ar contribui la succese și mai mari în continuare pe linia valorificării multiplelor valențe ale ilustratelor maxime. Pentru aceasta nici secția de maximafilie a A.F.R. să nu pregete, alături de toți ceilalți factori implicați în asigurarea emisiunilor de mărci poștale pentru ca „noul“ să fie mereu încurajat și promovat.

Ion Ungureanu

EPOPEEA FERROVIARĂ ROMÂNEASCĂ ÎN FILATELIE

După cum este cunoscut, pentru transportarea de produse și materiale de orice fel, a călătorilor și a corespondenței, în decursul timpului s-au folosit variate mijloace de transport, pînă cînd la începutul secolului al XIX-lea, un inginer englez anume George Stephenson a conceput și realizat mai multe tipuri de locomotive, continuînd cu lucrările de construcție a primei linii de cale ferată și a întemeiat și prima uzină de locomotive.

Ca urmare a rezultatelor obținute prin acest nou mijloc de transport, rapiditate, economie, volum, toate țările printre care și țara noastră au luat inițiativa de a construi linii de cale ferată.

Înainte de a trata această problemă, menționăm că pe teritoriul țării noastre se foloseau căile rutiere, pentru corespondență și alte transporturi poștale, se folosea poștalionul sau curierii călări.

După o serie de tratative, la data de 7/19 aug. 1866 se concesiunează Companiei engleze „John Trevor Barclay și John Staniforth” construcția liniei ferate București — Giurgiu, în lungime de 70 km., concesiune ce a fost definitivată la data de 6/18 august 1867.

De reținut că această companie a construit și dat în folosință în anul 1867 linia ferată Constanța — Cernavodă, linie ce a fost apoi administrată de Societatea engleză „Danube Black Sea Railway”.

Această societate a efectuat transporturi de mărfuri și de corespondență poștală, în care scop a și emis o marcă de 20 paras tipar negru pe hîrtie albăstră, taxă unică pentru transportul unei scrisori. În cuprinsul acestei mărci locale, a fost imprimat următorul text: D.B.S.R. LOCAL POST/ KUSTENDIE & CZERNAWODA, marcă cunoscută ca prima în Europa

cu tematică „imagine de cale ferată”. De reținut că atunci cînd scrisorile erau adresate unor localități în afara traseului Constanța-Cernavodă, atunci erau francate și cu mărcile poștei austriece, ce avea o concesiune încheiată cu guvernul otoman în acest sens.

La emisiune există o gamă de probe și reimpresiuni din anul 1890, rezultate de la Imprimeria M. Kaiser din Viena, unde s-a tipărit marca originală în 9 culori pe hîrtie de culoare diferită, atît dantelate cît și nedantelate. Un material dedicat acestei mărci poștale locale se poate studia în Revista Filateliei nr. 10/69 material al filatelistului bulgar D. N. Mincev, originar din Constanța.

La data de 19/31 oct. 1869 s-a inaugurat oficial linia ferată București — Giurgiu, primul tren plecînd din gara Filaret, prima gară a Bucureștiului. La acea dată, Poșta Română nu a

reuşit să emită vre-o marcă dedicată acestui eveniment. A reuşit abia în anul 1939 când s-au împlinit 70 de ani de la înfiinţarea Căilor Ferate Române. Cu această ocazie s-au pus în circulaţie 6 valori, dintre care pe 5 mărci desenele reprezentau diferite tipuri de locomotive, iar pe a şasea clădirea Ministerului Căilor Ferate din Bucureşti (planşa nr. 1).

O nouă emisiune dedicată acestui eveniment s-a pus în circulaţie în anul 1969 când s-au sărbătorit 100 de ani de la punerea în circulaţie a căii ferate Bucureşti-Giurgiu, emisiune completată şi cu un set de 6 plicuri cu numere de cod 558 — 563 (planşa nr. 2).

Pe marca fixă de 55 b. (planşa 3), desenul prezintă două tipuri de locomotivă, prima „Călugăreni” şi a doua Diesel electrică. Menţionăm că una dintre locomotivele „Călugăreni” ce a circulat pe acest traseu se află expusă la Muzeul Căilor Ferate Bucureşti.

După darea în folosinţă în anul 1869 a liniei ferate Bucureşti-Giurgiu, acţiunea a continuat, următoarea linie dată în circulaţie fiind cea dintre Roman — Paşcani — Iţcani, realizându-se prin aceasta legătura cu reţelele de căi ferate ale fostului imperiu austriac, prin care se efectuau legăturile cu statele din Europa centrală şi apuseană.

La data de 13 septembrie s-a dat în exploatare ruta Piteşti — Bucureşti — Galaţi — Tecuci — Roman prin care s-a efectuat recordarea cu staţia limită Iţcani. În continuare această rută a fost prelungită

de la Piteşti spre Slatina — Craiova — Turnu Severin până la Virciorova, realizându-se şi în această parte a ţării legătura internaţională cu reţeaua fostului imperiu austro-ungar prin Banat, unde deja se aflau date în exploatare linii de cale ferată.

De reţinut că o a treia legătură internaţională se asigura prin calea ferată Bucureşti — Giurgiu, prin vasele austriece de navigaţie cu abur de pe Dunăre ale Societăţii D.D.S.G. (Damipschiffahrtssellschaft), vase ce acostau atît la Giurgiu cît şi în alte porturi de pe malul românesc al Dunării.

Darea în folosinţă a căilor ferate a continuat, construcţiile respective fiind aduse la cunoştinţa filatelilor prin emisiunile realizate de Pošta Română, în special prin întreguri poştale.

Astfel, cu ocazia împlinirii a 100 de ani de la punerea în circulaţie a primului vagon de poştă ambulantă ce a circulat pe linia Bucureşti — Iţcani s-au emis 2 plicuri — cod 0392-0393/1975. Muzeul Căilor Ferate Bucureşti şi Filiala A.F.R. Bucureşti au realizat un plic omagial, obliterat cu o ştampilă omagială. Un număr limitat din aceste plicuri au mai primit o a doua ştampilă de circulaţie pe ruta Bucureşti-Iţcani şi retur (planşa nr. 3).

În anul 1981, la 100 de ani de la inaugurarea liniei de cale ferată Buzău — Mărăşeşti s-au emis 3 plicuri (cod 0328, 0339 şi 0340) avînd ca marcă fixă o locomotivă. Odată cu a-

ceastă emisiune s-au mai aniversat şi împlinirea a 125 de ani de la inaugurarea în anul 1856 a liniei de cale ferată Oraviţa-Buziaş (cod 0341-0343/1981), marcă fixă fiind un tip de locomotivă.

După cum este ştiut un grup de filатели inimoşi din Arad printre care şi Telean Cornel au reuşit cu sprijinul filialei locale şi a lucrătorilor de poştă a populariza o serie de evenimente prin aplicarea pe corespondenţă a unor ştampile mecanice.

Ataşîndu-se la trenurile personale cite un vagon prin care se colecta, transporta şi preda atît corespondenţa cît şi coletele, a fost necesar ca aceste vagoane să fie dotate şi cu ştampile poştale pentru obliterarea corespondenţei tinîndu-se seama şi de faptul că acestea opreau în fiecare staţie de cale ferată. În afară de aceasta vagoanele poştale mai erau dotate şi cu cutii în care se depunea direct corespondenţa. Îmi reamintesc de cînd eram în oraşul natal, azi municipiu, capitală de judeţ, Alexandria, cînd după masă aşteptam trenul de pe ruta Zimnicea-Roşiori pentru a depune corespondenţa în cutia vagonului poştal ca să primească ştampila specială a acestui tren ce avea nr. 58.

Despre ştampilele primelor oficii poştale din gări, nu ne permite spaţiul a le descrie, însă recomand studiarea articolelor realizate de cunoscutul filatelist craiovean D. Paşalega din revista Filatelia nr. 7/1967; nr. 6 şi 7/1970; nr. 2 şi 3/1971.

După cum am menționat mai sus, vagoanele poștale au fost folosite și ca oficii ambulante de recepționarea corespondenței primite de la stațiile de oprire de pe traseu. Despre ștampilele ambulanțelor feroviare românești, a scris în revista Filatelia nr. 5/1966 regretatul filatelist Gr. Racoviceanu, tratând primele ambulanțe poștale ce au fost introduse pe traseul Bucu-

rești-Virciorova, București-Ițcani și altele. Despre folosirea personalului C.F.R. cu atribuții poștale de asemenea recomand articolul ing. Leonard Pașcanu din revista Filatelia nr. 10/1969, articol ce a fost dedicat împlinirii a 100 de ani de la darea în funcțiune a liniei ferate București-Giurgiu.

Avind la dispoziție mărcile poștale și întreguri

emise de Poșta Română, plicurile prima zi, plicurile omagiale și speciale realizate de Filialele și Cercurile filatelice, ștampile etc., un filatelist poate foarte ușor realiza un exponat cu tematică feroviară.

Am tratat începuturile și aniversările dedicate înființării de căi ferate în România, îmi permit în continuare să prezint alte aspecte cum sint:

CONSTRUIREA DE LOCOMOTIVE, VAGOANE ETC.

Revin la prima marcă emisă pentru corespondența Poștei Locale Constanța-Cernavodă, care are ca desen o garnitură de tren, urmată de cele 5 valori din emisiunea Ceferiada din anul 1939 cu diferite tipuri de locomotive utilizate pe traseele căilor ferate române. Iată acest gen de mărci ce sînt un bun suport în realizarea unui exponat.

O locomotivă electrică apare în desenul mărcii (CMPR 966) din emisiunea AGIR II în culoarea albastru și (CMPR 974) oliv, pe marca (CMPR 1136) din emisiunea AGIR III apărind în desen o garnitură de tren cu vagoane cisternă.

Emisiunea „Munca în comunicații, marca (CMPR 1224) și colia (CMPR 1228) are ca desen o locomotivă în plină acțiune.

Valoarea de 30 lei (CMPR 1250) din emisiunea 75 ani U.P.U. din anul 1949 în desen apare pe lingă alte mijloace de transport și o locomotivă, marca apoi a fost supratipărită în anul 1952 cu ocazia reformei monetare (CMPR 1374).

Tot în anul 1949, cu ocazia conferinței de la București de constituire a Uniunii Internaționale a muncitorilor din transporturi, pe cele două mărci puse în circulație de poșta română (CMPR 1253-1254) în prim plan al desenului este o „locomotivă”. Locomotive mai apar și în desenele următoarelor mărci poștale adezive: (CMPR 1355) din emisiunea Planul Cincinal 1951—1955, supratipărită ulterior (CMPR 1434) pe marca de poștă aeriană (CMPR 1222) supratipărită cu valoare nouă (CMPR 1370); pe marca (CMPR 1783) din emisiunea „10 ani de la proclamarea R.P.R.”; (CMPR 1953) din seria uzuală a anului 1960 — o locomotivă ce iese dintr-un tunel;

(CMPR 2256—2257) din emisiunea mijloace de transport din anul 1963; (CMPR 2741 și 2752) din emisiunea uzuală a anului 1967; (CMPR 3019 și 3027) din emisiunea uzuală format nou a anului 1971 și două garnituri de trenuri de pe marca (CMPR 3124) din emisiunea U.I.C. a anului 1972. Unele din aceste mărci sînt redată pe planșa nr. 4.

În anul 1979 a avut loc la Hamburg o Expoziție filatelică internațională de transporturi. Cu această ocazie Poșta Română a realizat o frumoasă serie de 6 mărci poștale și o colia dantelată, în desenele cărora sînt redată diferite tipuri de locomotive, de la prima cunoscută sub numele de Călugăreni pînă la cele Diesel electrice realizate de Uzinele Reșița în colaborare cu Electroputere-Craiova.

Tot cu această ocazie s-a mai pus în circulație și un set de 6 plicuri (nr. de cod 0382-0387) avind ca marcă fixă o locomotivă electrică, iar ca desene ilustrative diferite tipuri de locomotive.

Un set de 6 plicuri (cod 0025-0031) a fost pus în circulație la deschiderea Expoziției filatelice „Transfillex” din anul 1979, pe care sînt redată diferite tipuri de locomotive realizate la Uzinele Reșița, expuse în muzeul acestei uzine. Desenul de pe marca fixă de asemenea redă imaginea unei locomotive. Pe plicul cu nr. de cod 0119/1981 apare în ilustrație locomotiva tip 11D-2, plic emis cu ocazia împlinirii a 210 ani de la sărbătorirea de „foc nestins la Reșița” 1771—1981.

O carte poștală monocoloră brun-roșcat din anul 1960 cu marca fixă „stema tip VI”, avînd în desen o locomotivă și deasupra acesteia inscripția: În 1965 Locomotivele Diesel electrice vor reprezenta 45—50% din traficul feroviar.

În anul 1960 au fost puse în circulație un set de plicuri cu marca fixă „stema tip IV”, ilustrațiile redînd subiecte din diferite sectoare de activitate, desenele unora dintre aceste ilustrații fiind unele mărci poștale uzuale, cum spre exemplu pentru tema abordată în prezentul material este și marca adevzivă (CMPR 1953) din anul 1960 care redă ieșirea unui tren dintr-un tunel. Emisiunea s-a repetat în culori diferite, cu 3 sau 4 linii pentru adresă. Într-o emisiune pentru popularizarea planului cincinal pe una din piese „cartea poștală cod

418/1965 se face următoarea inscripționare: Creșterea producției de locomotive DIESEL în 1965 100% peste 200% în 1970. Locomotiva de fabricație românească „DIESEL” mai este redată și pe altă carte poștală cu nr. de cod 246/1965.

Folosirea mijlocului de transport pe C.F.R., este cuprins și în alte emisiuni realizate pentru alte sectoare de activitate, cum spre exemplu avem marca poștală (CMPR 1648) din emisiunea „Luna Pădurii” din anul 1956, unde desenul ne prezintă trecerea unei garnituri de tren printr-un defileu montan, sau pe marca (CMPR 1823) din emisiunea „Ziua forțelor armate ale RPR” pe care este redată figura unui ostaș ce are sub privirea sa pe lingă alte obiective de importanță republicană și o garnitură de tren. Lucruri interesante înțilnim chiar pe mărcile uzuale pe care foarte mulți filателиști le neglijează a le folosi într-un exponat. Spre exemplu la emisiunea uzuale din anul 1967 marca de 20 b. (CMPR 2737) reprezintă o garnitură de tren cu mai multe vagoane, iar pe cea de 60 b. (CMPR 2740), un electro-car în fața unui vagon poștal. Pe ambele mărci se poate observa goarna poștală, și cuvîntul POȘTA, la fel și pe marca de 40 b. din emisiunea 100 ani UPU (CMPR 3294), pe vagonul poștal și pe electro-car.

Emisiunea „Construcții ale socialismului din R.P.R.” 1963, pe una dintre cele 6 valori (CMPR 2232) cu valoare de 1,55 lei, desenul redă combinatul siderurgic „Hunedoara”, în partea de jos a desenului se află garnitura unui tren. De asemenea în setul de 20 cărți poștale din anul 1974 cu aspecte din diverse sectoare de activitate (cod 0142—0161) pe cea cu nr. de cod 0147 în desen sînt redată șiruri de vagoane garate în incinta Uzinei de vagoane din Arad.

O sugestivă ilustrație este și aceea de pe cartea poștală circulantă în anul 1958, pe care desenul ilustrativ prezintă o cale ferată forestieră, pe care o garnitură de tren transportă material lemnos, vagoanele respective fiind tractate de o locomotivă cunoscută sub numele de „Mocănița”.

În anul 1945, „Apărarea patriotică” în amintirea „Victimelor teroarei hitleriste”, pe marca (CMPR 914) cu valoare de 36+164 lei, în desen este redat un tren al trupelor hitleriste, la care locomotiva din față și primul vagon sînt aruncate în aer, restul de vagoane rămînînd în continuare pe linia ferată din gara unde s-a produs explozia. Tot la această emisiune marca (CMPR 912) cu valoarea de 32+168 lei, apare inițialele C.F.R. lingă portretul lui Ilie Pintilie.

CONSTRUIREA DE VIADUCTE, PODURI, PASAJE ETC.

Astfel de construcții sînt necesare atunci, cînd lucrările pentru liniile căii ferate trebuie să treacă peste ape, poziții montane,

intersecții de căi de acces, etc. Prima lucrare de mare amploare din țara noastră a fost realizarea podului de peste Dunăre, podul de

la Cernavodă, odată cu construirea căii ferate București-Constanța. Prima marcă pe care apare silueta podului de la

Cernavodă este pe marca „Scutit” din anul 1913 (CMPR G-1), urmată apoi de emisiunea anului 1928 când s-au sărbătorit 50 de ani de la unirea Dobrogei cu patria mamă. Din seria de 6 valori, pe ultimele două cea de 10 și 20 lei (CMPR 442-443) apare Podul de la Cernavodă (planșa nr. 5). Emisiunile au continuat și silueta acestui pod mai apare pe marca (CMPR 964) din emisiunea anului 1945 „Gazeta Matematică” și tot în același an pe marca (CMPR 965) când s-au sărbătorit 50 de ani de la darea lui în folosință.

Seria de uzuale „Vederi” de 11 valori, două dintre acestea (12 și 36 lei CMPR 1128 și 1132) au ca desen Podul de la Cernavodă, din care iese o garnitură de tren spre partea vestică. Seria în cauză a fost supratipărită în anul 1943 cu inițialele R.P.R., fiind cuprinse în CMPR la nr. 1162 și 1166.

La aniversarea a 80 de ani de la construirea podului, la inițiativa Muzeului Căilor Ferate, s-a realizat un set de 4 plicuri (cod 0285—0287) având ca marcă fixă portretul ing. A. Saligny. Desenele din ilustrații prezintă următoarele subiecte:

Cod 0285/75 Stampă de epocă reprezentând Podul A. Saligny;

Cod 0285/75 Dorobanțul — detaliu ornamental la intrarea vestică a podului A. Saligny (nr. de cod repetat cu cel anterior);

Cod 0286/75 Medalia emisă în septembrie 1895, cu ocazia inaugurării podului A. Saligny;

Cod 0287/75 Podul de la Cernavodă.

În ziua de 26 sept. 1975, în cadrul Expoziției filate-

lice organizate la Muzeul Căilor Ferate din București s-au aplicat două ștampile omagiale pe întregurile mai sus enumerate, precum și corespondență, una dintre ștampile având portretul ing. A. Saligny, iar a doua silueta Podului de la Cernavodă. Pe unele dintre aceste materiale s-a mai aplicat ștampila Oficiului poștal de la Cernavodă dusă de un delegat obliterată și reexpediată de oficiul respectiv.

În anul 1979 la 125 ani de la nașterea inginerului A. Saligny, s-a emis un plic (cod 0106), având ca marcă fixă portretul acestuia și ca desen în ilustrație „Podul ing. A. Saligny”.

Un alt pod de aceeași importanță este „Podul Prieteniei” de peste Dunăre ce leagă municipiul Giurgiu de Russe. Acest pod apare prima dată pe marca poștală (CMPR 1178) din anul 1948 ce apoi a fost supratipărită cu o nouă valoare (CMPR 1209), iar apoi în anul 1972 când seria de 3 valori prezintă valoarea de 2,75 lei (CMPR 3133) cu Podul prieteniei, cea de 1,35 lei (CMPR 3131) podul de la Cernavodă și valoarea de 1,75 (CMPR 3132) podul de la Giurgeni.

Construcția unui viaduct apare pe un set de plicuri cu marcă fixă „stampa tip IV” din anul 1956 și următorii ani. Culoarele folosite pentru imprimare și hirtia întrebuințată la confecționarea plicurilor este foarte variată depistând până în prezent peste 12 varietăți în afară de nuanțele acestor culori.

O carte poștală din anul 1960 cu stampa tip VI are ca text sub ilustrație „Pe valea Jiului în Defileu”, iar ca desen o garnitură de tren ce trece peste un via-

duct. O altă carte poștală cu inscripția sub ilustrație „Șoselele și căile feroviare se îmbină armonios într-un peisaj de munte”, iar ca desen este redat un tren ce trece peste un viaduct, construit între doi munți.

La piesele filatelice mai sus menționate, se mai adaugă plicurile prima zi, plicurile omagiale și ștampilele speciale realizate de filiale și cercuri. În material am dat pe cât posibil date de identificare, am citat unele materiale pentru completare, numere de cod și comandă, anii când s-au emis, sau denumirea emisiunii. Este o temă ce se pretează la un amplu studiu putând include și capitole ca: lupta eroică a muncitorilor ceferiști, cartiere de locuințe pentru oamenii căilor ferate.

Pe această cale aducem mulțumirile noastre Oficiului de editare a timbrelor pentru ce a realizat până în prezent și așteptăm cu multă nerăbdare pentru viitor.

Dumitru C. Biala

— Ce părere aveți de colecția mea de mărci?

— Ca filatelist sau ca musafir?

*

— Dragă, vino pe la mine pe acasă, să-ți arăt colecția mea filatelică. Toți care mi-au văzut-o au rămas muți de admirație...

— Da? atunci vin precis cu nevastă-mea!

MAPAMOND POLITIC

● Între 10 și 24 august s-au desfășurat la Nairobi lucrările Conferinței ONU privind sursele noi și regenerabile de energie. S-au făcut o serie de recomandări în perspectiva (apropiată) a trecerii mai curajoase a omenirii de la consumul masiv de hidrocarburi la utilizarea surselor inepuizabile (între care energia solară, eoliană, geotermică etc.). ● În Bolivia are loc o rebeliune militară în prima parte a lunii august. În fruntea acesteia se află generalii Alberto Natush Bush și Lucio Alvez. În cele din urmă, șeful statului, generalul Luis Garcia Meza, demisionează și se formează — la 12 august — un nou guvern condus de militari. ● La 19 august se produce un incident între avioane americane și libiene în Marea Mediterană. Acuzațiile sînt reciproce, libienii declarînd că americanii au pătruns în spațiul lor aerian, deasupra Golfului Sirta, deschizînd focul, americanii susținînd că au fost atacați de libieni și au fost nevoiți să riposteze, doborînd două avioane libiene de vînătoare. ● Eveniment sîngeros în Iran la 30 august. Președintele Ali Rajai și primul ministru Mohammad Djarad Bahonar își pierd viața într-un atentat. ● 1 septembrie — Palatul UNESCO din Paris: se deschid, pînă la 14 septembrie, lucrările Conferinței Națiunilor Unite privind statele cele mai puțin dezvoltate (în număr de 31). Este adoptat un nou „Program substanțial de Acțiune” în favoarea respectivelor țări. Deocamdată, mai mult teoretic. ● Tot la 1 septembrie are loc o schimbare de regim în Republica Centrafricană. Președintele David Dacko demisionează, puterea fiind preluată de militari. ● O nouă sesiune specială a Adunării Generale a ONU în problema Namibiei începe la 3 septembrie. ● Situația critică din sudul Africii este examinată și de reuniunea africană la nivel înalt de la Lagos — 11 septembrie. ● Alegerile legislative din Norvegia (13 și 14 septembrie) sînt cîștigate de conservatori. Prim-ministru devine Kaare Wiloch. ● La 15 septembrie a început cea de-a 36-a sesiune ordinară a Adunării Generale a ONU. Peste 100 de puncte au

fost înscrise pe ordinea de zi. România a adus în atenție noi inițiative în probleme de interes major pentru lumea contemporană, cum sînt rezolvarea pe cale pașnică a diferendelor dintre state, dezvoltarea bunei vecinătăți între state, pregătirea și marcarea în 1985 a Anului Internațional al Tineretului sub deviza „Participare, Dezvoltare, Pace”, și altele. ● Un nou stat independent pe harta lumii apare la 21 septembrie: Belize, fostul Honduras britanic, situat în America Centrală. ● 2 octombrie — noile alegeri prezidențiale din Iran sînt cîștigate de Sayed Ali Khamenei. ● Un nou

Seara la Suceava

*Măritul Ștefan, țării domn
ae purpură și aur, la Suceava
își suie din pămînt, înalt
și orbitor în aer siava.*

*Moldova-ntreaga e-un altar
anume-ntru cinstirea lui deplină,
slăvitul Ștefan, cliilor domn
la Putna-n raclă de lumină*

*acoto-ngenunchez pios
la piscul de zăpadă orbitoare,
se naște timpul împrejur
și-n sine timpul însuși moare.*

*E un izvor adînc și pur
s-astîmpere de sete toată țara,
slăvitul Ștefan, țării domn
suind în inimi, la Suceava, seara.*

Victor Niță

pas pe calea escaladei înarmărilor: președintele Ronald Reagan anunță la 3 octombrie un program de dublare a forțelor nucleare strategice americane. ● 6 octombrie — președintele Egiptului, Anwar El Sadat, este ucis într-un atentat comis în timpul unei parăzi militare. la 13 octombrie, vicepreședintele Husni Mubarak este desemnat șef al statului. ● 300.000 de oameni participă la demonstrația pentru dezarmare nucleară desfășurată la Bonn în ziua de 10 octombrie. Este cea mai mare de acest fel organizată vreodată în Republica Federală Germania. Demonstrații au cerut neamplasarea de rachete cu rază medie de acțiune în Europa și încetarea producției bombei cu neutroni. ● Cea de-a IV-a Plenară a CC al PMUP îl alege pe Wojciech Jaruzelski prim-secretar al CC (18 octombrie). ● Reuniunea la nivel înalt „Nord-Sud” de la Cancun (Mexic), din 22—24 octombrie, la care au participat șefi de stat și de guvern din 22 de țări dezvoltate și în curs de dezvoltare, nu s-a încheiat cu rezultate notabile, ci doar cu consemnarea necesității lansării negocierilor globale sub egida ONU pentru realizarea noii ordini economice internaționale. ● Victoria în alegerile parlamentare din Grecia revine Mișcării Socialiste Panelene. Liderul acesteia, Andreas Papandreu, este desemnat prim-ministru. ● La 30 octombrie este difuzat Apelul pentru dezarmare și pace al Frontului Democrației și Unității Socialiste — o nouă și strălucită inițiativă de pace a președintelui Nicolae Ceaușescu, a României Socialiste. ● În România au loc în continuare numeroase adunări și marșuri pentru pace, în cadrul cărora întregul popor se ridică — într-un singur glas și o unică voință — în apărarea dreptului fundamental al oamenilor — dreptul la viață. ● Sub deviza „Tineretul României dorește pacea”, la București se desfășoară, la 14 noiembrie, un impresionant marș la care participă peste 70 000 de tineri. Este adoptat „Apelul adresat de tineretul Republicii Socialiste România tuturor organizațiilor de copii, tineret și studenți, tinerei generații a lumii pentru acțiuni unite consacrate păcii, securității și colaborării, pentru o lume mai bună și mai dreaptă”. ● Președintele Ronald Reagan declară, la 19 noiembrie, la Clubul național al presei din Washington, că SUA sînt dispuse să anuleze amplasarea rachetelor „Per-

shing-2” și „Cruise” dacă Uniunea Sovietică dezafectează rachetele „SS-20”, „SS-4” și „SS-5”. ● Leonid Ilici Brejnev subliniază, într-un interviu publicat în ziarul vest-german „Der Spiegel”, că dacă Statele Unite renunță la amplasarea eu-rorachetelor, Uniunea Sovietică va fi gata să reducă numărul global al rachetelor sale. ● Secretarul general al CC al PCUS face noi precizări în cursul vizitei sale la Bonn, la 23 noiembrie. El spune că Uniunea Sovietică ar putea merge mai departe de încetarea desfășurării rachetelor sale „SS-20”, anume să reducă în mod unilateral — ca un act de bunăvoință — o parte din armamentele sale nucleare cu rază medie de acțiune aflate în zona europeană a teritoriului său. ● Conferința arabă la nivel înalt de la Fes (Maroc) din 25 noiembrie se întrerupe în aceeași zi și se amână sine die. Potrivit unor aprecieri, planul prințului saudit Fahd de reglementare a problemei Orientului Mijlociu, care nu a fost agreat de unele țări arabe, s-ar fi aflat la originea deciziei de amănare a lucrărilor. ● Marea Adunare Națională a Republicii Socialiste România adoptă, la 27 noiembrie, un apel pentru pace adresat parlamentelor, guvernelor și popoarelor țărilor europene, ale Statelor Unite și Canadei, și îl împuternicește pe tovarășul Nicolae Ceaușescu să se adreseze lui Leonid Ilici Brejnev și Ronald Reagan, celorlalți șefi ai statelor semnatare ale Actului final al Conferinței pentru Securitate și cooperare în Europa, în vederea opririi amplasării de noi rachete cu rază medie de acțiune și retragerii celor existente. ● La 30 noiembrie demarează la Geneva negocierile dintre URSS și SUA pentru limitarea armamentelor nucleare în Europa. ● Strălucita inițiativă de pace a președintelui Nicolae Ceaușescu, a României Socialiste culminează cu un grandios marș și o grandioasă adunare populară la București, la care iau parte peste 300.000 de oameni ai muncii. S-a adoptat „Apelul poporului român către popoarele și forțele progresiste și democratice din întreaga lume, pentru dezarmare și pace, pentru securitate, independență și progres”. Toate acțiunile desfășurate în România au avut un profund ecou în Europa și în întreaga lume. ● La 13 decembrie se instaurează starea de asediu în Polonia. Măsura este anunțată la posturile de radio poloneze de generalul de armată W. Jaruzelski, prim-secretar al

CC al PMUP, preşedintele Consiliului de Miniştri şi ministru al apărării naţionale, ca urmare a agravării situaţiei politice din ţară. ● La 15 decembrie este ales de Adunarea Generală a ONU noul secretar al forumului mondial: diplomatul peruan Javier Perez de Cuellar. ● În Orientul Mijlociu apare un nou moment de tensiune, odată cu votarea de către parlamentul israelian a legii de anexare a Înălţimilor Golan, teritoriu aparţinând Siriei, ocupat în 1967. Faptul este condamnat de opinia publică internaţională, de numeroase personalităţi ale vieţii politice, de Adunarea Generală şi de Consiliul de Securitate al ONU. Forumul mondial cere Israelului să revină asupra deciziei. ● La 17 decembrie, Consiliul de Securitate al ONU adoptă o rezoluţie prin care decizia Israelului de anexarea Înălţimilor Golan este declarată nulă şi neavenită. ● 31 decembrie: armata preia puterea în Ghana de la preşedintele Hilla Limann, care este arestat. Conducătorul loviturii de stat este căpitanul John Jerry Rowlings. El a justificat acţiunea prin ceea ce a denumit încercarea de a debarasa Ghana de corupţie. ● Începutul anului 1982 este profund marcat de continuarea şi amplificarea lărilor de poziţie şi a demonstraţiilor pentru dezarmare şi pace în numeroase ţări ale lumii. În ţările scandinave sînt tot mai insistente apelurile opiniei publice şi ale multor oameni politici pentru crearea unei zone denuclearizate în nordul Europei. ● La 7 ianuarie Consiliul de Securitate îşi reia dezbaterile în legătură cu hotărîrea Israelului de a anexa zona Înălţimilor Golan. ● Socialişti şi comuniştii francezi au o întîlnire la 8 ianuarie, în cadrul căreia îşi reafirmă solidaritatea guvernamentală. ● La 12 ianuarie Comitetul ONU împotriva apartheidului lansează „Anul internaţional pentru sancţiuni împotriva Republicii Sud-Africane şi a politicii sale de apartheid”, în scopul de a determina regimul de la Pretoria să renunţe la politica sa de discriminare rasială. ● La 16 ianuarie are loc un marş al păcii la Lisabona, la care participă peste 200.000 de locuitori ai capitalei lusitane. Acţiunea este apreciată drept cea mai mare manifestaţie antirăzboinică din istoria Portugaliei. ● Alegerile prezidenţiale din Finlanda, desfăşurate în zilele de 16 şi 17 ianuarie, sînt cîştigate de candidatul Partidului Social-Democrat, Mauno Koivisto. El îl

înlocuieşte în funcţia supremă pe Urho Kekkonen, care demisionase în octombrie 1981 din motive de sănătate, după ce a exercitat conducerea statului timp de 25 de ani. ● La 27 ianuarie Consiliul de Securitate decide convocarea unei sesiuni extraordinare a Adunării Generale a ONU pentru a examina problema anexării de către Israel a Înălţimilor Golan, teritoriu aparţinând Siriei. Sesiunea va începe la 30 ianuarie. ● În aceeaşi zi poliţia italiană reuşeşte una din cele mai spectaculoase acţiuni ale sale: eliberarea generalului american James Lee Dozier, adjunct al şefului de stat major al forţelor terestre ale NATO de pe flancul sudic, răpit la 17 decembrie 1981 de organizaţia teroristă „Brigăzile Roşii”. ● Adunarea Naţională a Franţei, adoptă, pentru a doua oară, în ziua de 28 ianuarie, proiectul de lege privind naţionalizările. După prima votare actul fusese respins de Consiliul Constituţional pe motiv că trei din dispoziţiile sale ar fi contravenit legii fundamentale a ţării. După noua aprobare în Adunarea Naţională, Consiliul Constituţional nu va mai avea nimic de obiectat, legea intrînd în vigoare. Franţa devine, astfel, ţara cu cel mai mare sector public din Occident. Trec sub controlul statului aproape întreg sistemul bancar, precum şi importante părţi din siderurgie şi metalurgie, din industria sticlei, chimia de bază, industria produselor farmaceutice. ● La 1 februarie intră, în vigoare acordul semnat la 17 decembrie 1981 între Senegal şi Gambia privind crearea statului confederal Senegambia. Fiecare ţară îşi menţine însă guvernul şi identitatea sa proprie. Preşedintele Senegalului, Abdou Diouf devine preşedinte al Confederaţiei, iar preşedintele Gambiei, Dawda Jawara, vicepreşedinte. ● La 2 februarie se deschide sesiunea pe anul în curs a Comitetului pentru dezarmare de la Geneva. Pe ordinea de zi figurează elaborarea unui program global de dezarmare, interzicerea completă a experienţelor nucleare, precum şi interzicerea armelor chimice şi bacteriologice. ● La 3 februarie încep lucrările Congresului al 24-lea al Partidului Comunist Francez, sub deviza „Să construim socialismul în culorile Franţei”. Georges Marchais este reales secretar general al partidului. ● În noaptea de 5 spre 6 februarie se încheie sesiunea extraordinară a Adunării Generale a ONU. România nu participă la votarea

rezoluției prezentate, considerînd că prevederea care cheamă toate țările membre ale ONU să rupă raporturile politice, diplomatice și economice cu Israelul este inacceptabilă. Delegația română, reafirmînd pozițiile de principiu ale țării noastre, propusese în cursul dezbaterilor, ca în rezoluție să se sublinieze mai puternic necesitatea retragerii Israelului din toate teritoriile arabe ocupate după războiul din 1967, inclusiv din înălțimile Golan.

● La 9 februarie se reiau lucrările reuniunii general-europene de la Madrid, în condițiile deosebit de complexe ale continuării încordării în viața internațională. Încă din prima ședință reprezentanții mai multor state occidentale aduc în discuție probleme legate de situația din Polonia, abătînd în acest fel atenția reuniunii de la chestiunile esențiale ale securității și cooperării. Pe parcursul lucrărilor, mai multe delegații, între care și cea a României, subliniază însă importanța încheierii cu succes a întîlnirii, necesitatea Convenirii la Madrid a mandatului conferinței pentru măsuri de creștere a încrederii și dezarmare în Europa, precum și a asigurării continuității procesului CSCE prin stabilirea datei și locului viitoarei reuniuni. După cum se știe, România s-a oferit să o găzduiască pe aceasta. ● Alegerile anticipate din Republica Irlanda, desfășurate la 18 februarie, sînt cîștigate de partidul de opoziție Fiana Fail, condus de Charles Haughey. ● În aceeași zi președintele Partidului Social-Democrat din Finlanda, Kalevi Sorsa, anunță formarea unui nou guvern de coaliție, la care mai participă Uniunea Democratică a Poporului Finlandez (care cuprinde și Partidul Comunist), Partidul de Centru și Partidul Popular Suedez. ● În cadrul unui referendum, majoritatea populației din Groenlanda se pronunță, la 23 februarie, pentru ieșirea țării lor din Piața Comună. Groenlanda are un statut de autonomie internă în cadrul Regatului Danemarcei. Guvernul de la Copenhaga conduce direct numai afacerile externe și apărarea. ● La 23 februarie încep la București lucrările Conferinței internaționale a ziariștilor pentru

dezarmare, securitate și pace. În mesajul transmis conferinței de președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se subliniază că ziariștii, ziarele revistele, posturile de radio și televiziune au îndatorirea de a informa corect popoarele despre pericolul care le amenință prin continuarea cursei înarmărilor. Mesajul are un larg ecou în rîndurile participanților. ● Statele Unite încearcă să-și sporească influența în America Centrală și în zona Caraibilor. ● La 24 februarie președintele Ronald Reagan anunță inițierea unui program suplimentar — „fără precedent” ca amplasare — privind „ajutorarea” țărilor din regiunea respectivă. O parte însemnată din acest program se referă la „ajutorul” militar. ● Tot la 24 februarie este dat publicității documentul final al Conferinței Sud-Sud de la New Delhi în care se lansează un apel la intensificarea eforturilor pentru a se ajunge la un acord în vederea începerii negocierilor globale destinate să contribuie la instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Apelul vizează în special statele dezvoltate. ● 25 februarie: la încheierea convorbirilor de la Paris dintre președintele Franței, François Mitterand, și cancelarul R.F.G., Helmut Schmidt, este dată publicității o declarație comună în care este aspru criticată politica dobînzilor mari practică de băncile americane. ● Tot la 25 februarie ministrul afacerilor externe al României, Ștefan Andrei, prezintă în Comitetul pentru dezarmare de la Geneva concepția și activitatea României, ale președintelui Nicolae Ceaușescu, privind înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare. Ministrul român subliniază că se impune dinamizarea activității Comitetului pentru elaborarea unui program global de dezarmare care să fie aprobat de sesiunea specială, din vara acestui an, a Adunării Generale a O.N.U.

Virgil Tatomir

ABONAMENT
Pe anu . . . fr. 4.50

ANUNCIURI
Linia . . . 10 bani

Platibili înainte.

ABONEMENT
Pour un an frs. 4.50

ANNONCES
La ligne . 10 cent.

Payable d'avance.

Redacțiunea și administrațiunea la Librăria Steinberg & Wortmann, Calea Victoriei, 16.

Apare la 1/12 ale fiecărei luni.

Le journal paraît le 1er de chaque mois.

PROSPECT.

Proiectul și ideea de a publica acest ziar au fost ale noastre, apoi puse în executare la început între amici noștri, apoi început a fi cultivat de totu-va timp și de editori serioși. Creșterea *Timbrophilul*, primul jurnal român care are în România, sperăm că prin importanța articolelor sale va putea

PROSPECT.

La timbrie a rămas, pe urmă, după un timp, din gura noastră, și s-a manifestat din nou, mai ales în rândurile tineretului, a început să se cultive și par les hommes sérieux. En créant le *Timbrophil*, le premier journal roumain, qui vient d'apparaître

Primele expoziții și muzee filatelice

Din datele aflate în publicațiile timpului și din documentele postale existente reiese că în țara noastră filatelia și-a avut adepții săi încă din epoca de pionierat european, și că aceștia au avut o activitate bine susținută, după cum arătăm în cele ce urmează.

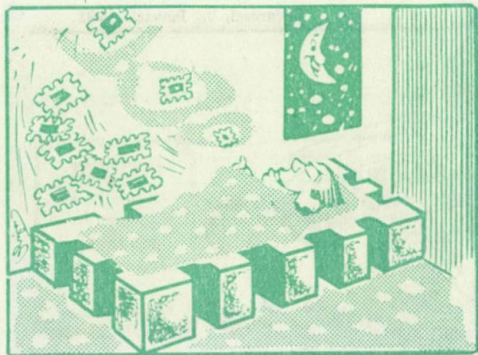
● Primele expoziții ●

În toate țările punctele culminante ale activității filatelice le constituie expozițiile, deoarece acestea prilejuiesc cunoașterea unora dintre cele mai valoroase colecții de piese filatelice și dau loc la o mare emulație.

În această privință noi românii ne putem mindri cu faptul că țara noastră a fost printre primele în care s-au organi-

zat asemenea expoziții. Cea dintâi expoziție filatelică din România a avut loc la București, în anul 1891, deci acum 90 de ani, fiind organizată de către Dimitrie C. Butculescu, personalitate de vază, deputat, cunoscut și ca activist pe tărîmul social, îndeosebi al cooperației meșteșugărești, la începuturile acesteia în România, și președintele primei organizații filatelice românești, anume „Societatea Română de Timbrologie”, înființată în luna ianuarie (1) a aceluiași an. Dinsul a pus la dispoziție casa sa aflată la nr. 2 pe

¹ Vezi articolul intitulat „Avis” din „Timbrophilul” (nr. 6/febr. 1891, pag. 1) și deci nu „în aprilie” cum s-a scris, făcîndu-se o confuzie cu publicarea „Regulamentului societății” în nr. 8 (aprilie) și 9 (mai) 1891.

strada Puțu-cu-apă-rece din capitală, spre a putea fi prezentate în încăperile acesteia colecțiile celor mai însemnați filatelști de pe atunci. În afară de organizator, printre aceștia erau: Ion Oteteleşanu, Alexandru Gh. Cantacuzino, colonelii Iosif Thorand și Ștefan Gorjan, I. Klenck, cpt. C. Moroiu și încă de pe atunci vestitul colecționar „A. Mateescu (Sinaia)”, astfel cum îl găsim trecut în lista membrilor societății, deoarece numai mai tirziu și-a adăugat la nume și pe cel al orașului în care a fost primar timp de mai mulți ani. Organizarea acestei prime expoziții filatelice din România, dovedește faptul că filateliiști români de pe atunci aveau colecții însemnate și că asociația lor avea o activitate deosebită, deși această expoziție nu a fost publicată, ci a avut loc numai între filateliiști și un cerc restrins de invitați.

Cea de a doua expoziție filatelicească din țara noastră a avut loc tot la București, în anul 1894, deci la numai trei ani de la prima, fiind — de data aceasta — publică, privitor la care există câteva documente filatelico-poștale de un deosebit interes. Astfel, este o carte poștală din emisiunea anului 1893 (C.P. 32 în CMR '74), pe a cărei față sînt aplicate 4 ștampile, dintre care 3 sînt poștale, 2 fiind date pe un singur rînd la mijloc: „21 MAR 94” și avînd între cele două cercuri numele capitalei, ortografiat: „BUCURESCI”, pe cînd pe cea de a 3-a, datată „23 MAR 94”, acesta apare „BUCURESCI”, după ortografia nouă introdusă în acel an, care constituie o întîlnire de ștampile mai rar aflată pe un același document poștal, căruia îi dă o valoare deosebită. Cea de a 4-a ștampilă, aplicată pe colțul stîng de jos, deși are aspect poștal, avînd două cercuri (29/17 mm), este particulară, cuprinzînd între cercuri titlatura: „SOCIETATEA ROMÂNĂ DE

TIMBROLOGIE” a primei societăți filatelice românești, iar în mijloc milesimul „1891” al înființării acesteia.

Mai interesant este însă verso al acestei cărți poștale (aflată în colecția autorului), pe care este șapirografiât următorul text pe care-l redăm în întregime: „10/12 martie 1894. Invitațiune. Societatea Română de Timbrologie roagă pe toți D-nii Colecționari din București și din țară a lua parte la întrunirea ce va avea loc Sîmbătă 12 la ora 9 seara la Caffé Cazes (Pasajul Român) spre a se consulta în privința expoziției și Congresului Timbrologic, ce va avea loc în luna august a.c. în Bucuresci. Vinzătorii de timbre nu sînt admiși. Martie 1894. Comitetul.” Din acest text reiese seriozitatea cu care filateliiști de atunci s-au pregătit pentru expoziție, cu șapte luni înainte de deschiderea acesteia. Despre anunțata ținare a unui „Congres Timbrologic”, pînă acum, cel puțin, nu avem alte date.

Expoziția a constituit o parte din „Pavilionul Național al Expoziției Cooperatorilor”, clădit în chip special în grădina Cîsmigiu, a cărei înfățișare o vedem pe ilustrată purtînd legenda: „București 1894 — Amintire de la Expoziția Cooperatorilor”, a cărei parte pentru adresă este francată cu o marcă poștală de 5 bani din emisiunea „Spic de griu” albastră, obliterate cu o ștampilă specială, cu dublu cerc (30/18 mm) avînd textul: „BUCURESCI / EXPOSITIE / 30 SEPT. 894”. Această ștampilă este cea dintîi ștampilă românească specială și în același timp și cea dintîi de expoziție, și printre primele din întreaga lume, publicată în premieră de autor (2) din a cărei colecție face de asemenea parte, fiind reprodusă de Dr. Valeriu S. Neaga în lucrarea sa „Ștampile speciale românești” (3). Pavilionul acestei expoziții era o clădire de mari proporții, în stil tradițional românesc, cu două nivele și un turn masiv deasupra intrării.

● Primele muzee ●

Din revista „Timbrofilul” (4) aflăm date foarte însemnate privitoare la înființarea în anul 1891 a primului muzeu filatelic în țara noastră, într-un articol publicat în limba franceză, intitulat „Muzeul postal din București”, în care se spun următo-

² În „Filatelia” nr. 6/1971 pag. 14.

³ Estras din „Catalogul primei expoziții republicane de marcofilie”, Ploiești, 1979.

⁴ Nr. 12 oct. 1891, pag. 1.

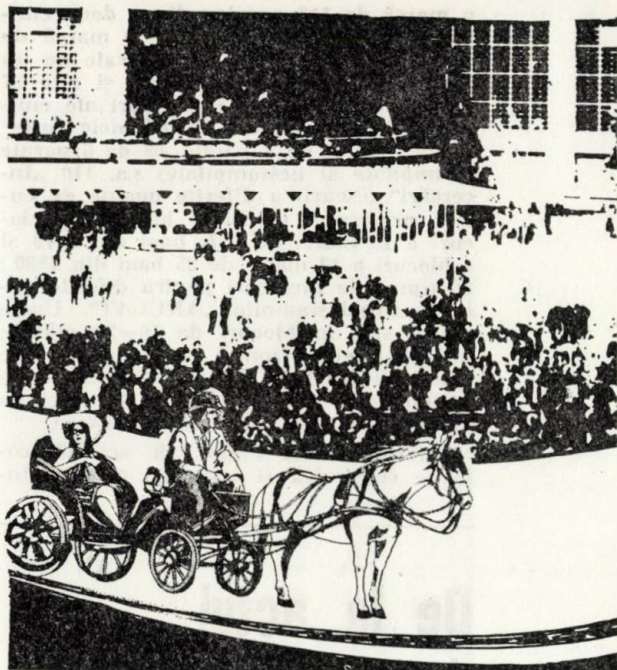
rele: „Dl. Col. Gorjan (5) a instalat în birourile Direcției poștelor un muzeu postal care posedă colecția completă a tuturor timbrelor postale și telegrafice și diverse imprimări folosite de poștele române, începând din timpul anterior uniunii României până azi, precum și o secție de costume de surugii, inscripții și diferite obiecte care au fost în uz în Țările Române. ...Dl Gorjan va organiza de asemenea și o expoziție de mărci străine cu cele pe care Direcția poștelor române le primește de ani de zile și care au fost ținute până acum în fundul lăzilor poștei“.

Acest muzeu a funcționat până în toamna anului 1916, cînd a fost evacuat în Moldova în timpul primului război, de unde a fost readus în Capitală după terminarea acestuia, dar — nu știm din ce motive — nu a mai fost redeschis, toate piesele componente existînd și azi la „Conservatorul poștal“.

Cu o parte a acestora, în anul 1958, cu prilejul Expoziției filatelice pentru sărbătorirea împlinirii a 100 ani de la emiterea primelor timbre românești, faimoasele „Cap de bour“, s-a organizat în aripa dinspre str. 30 Decembrie a Palatului poștelor o expoziție cu mărci și obiecte poștale, primul muzeu particular.

În afară de muzeul descris mai sus, organizat oficial, a fost însă în București și un muzeu filatelic întocmit de către un particular. Este vorba de filatelitul Alexandru Gh. Cantacuzino, mai sus citat, care a colecționat piese și din alte domenii, mare parte aduse din numeroasele sale călătorii în multe țări. A fost cunoscut mai mult sub numele de „Alca“ ce și l-a făcut prin punerea împreună a primelor silabe a numelui și prenumelui său. Pentru adăpostirea și facerea cu puțință a vizitării colecțiilor sale a făcut sacrificii materiale, construind înaintea primului război mondial, în curtea casei sale din strada G-ral Budișteanu nr. 26 o clădire specială — care există și azi — pe al cărei frontispiciu se citesc cuvintele: „COLECȚIILE AL. GH. CANTACUZINO“. În anul 1951 piesele acestor colecții au fost împărțite la diferite muzee, după specialități, cele filatelice fiind repartizate împreună cu cele numismatice (6) la Biblioteca Academiei RSR (Cabinetul de numismatică și filatelie) de unde în 1979 au fost transferate la „Muzeul național“, unde se află în prezent, ceea ce învederează însemnătatea ce o au.

În muzeul lui Cantacuzino colecția de mărci poștale era expusă pe 54 de panouri mari (cu laturile de cca 1×1 m) prinse câte două spate la spate în 27 rame

metalice ce puteau fi rotite în jurul unui stîlp vertical de fier, astfel încît nu ocupau loc mult, deși cuprindeau multe piese filatelice. Acest ingenios sistem de expunere era la fel cu cel al colecțiilor de mărci de la „British Museum“ din Londra, de unde se vede că se inspirase cititorul micului dar foarte interesantului muzeu bucureștean.

Printre cele mai valoroase piese ale colecției sale filatelice sînt 5 scrisori francate cu valori din prima emisiune de mărci „Cap de Bour“, anume: 2 scrisori cu cîte o marcă de 27 parale; 2 scrisori cu cîte o marcă de 54 parale și o alta cu

⁵ Col. Gorjan August, fost Director General al PTT (26.II.1891—22.II.1892).

⁶ Trebuie spus că Al. Cantacuzino era și numismat, fiind inițiatorul înființării „Societății Române de Numismatică“, al cărei vicepreședinte a fost pînă la sfîrșitul vieții sale. De asemenea a fost director la Fabrica de timbre (în calitatea lui de filatelst) și în Ministerul de Finanțe (vezi articolul „Amintiri de la înființarea „Societății Numismatice Române“, publicat de dînsul în buletinul societății, nr. 37-40/1921, pag. 7), precum și articolul „Începuturile Societății Numismatice“ publicat de Octav Iliescu în „Revista de Istorie“, nr. 1/1982.

o marcă de 108 parale; din a doua emisiune sînt 2 scrisori cu cite o marcă de 40 parale, și 2 mărci de 5 parale pe un „fragment de gazetă”, precum și alte 37 mărci din toate cele trei valori ale emisiunii. Din emisiunile „Principatele Unite” sînt 63 mărci de 3 parale, 68 de 6 parale (șampilate și neșampilate) ș.a. 110 „Încercări” (eseuri) a diferite nuanțe de culori, precum și eseuri în blocuri: 4 blocuri a 12 mărci de 1 1/2 bani din 1879 și 4 blocuri a 12 mărci de 25 bani din 1880; 26 tipuri de încercări pentru diferite valori purtînd ștampila „ANULAT”. Unele eseuri sînt în blocuri de 10—24 mărci; într-un streif orizontal sînt toate valorile emisiunii din 1885/1887, iar din emisiunea anului 1880 este un bloc de 7 mărci de 25 bani, în total fiind 1236 de eseuri.

Interesant este faptul că această colecție cuprindea și întreguri poștale, in-

cepînd cu primele emisiuni de la noi, dintre care: 15 benzi de ziar cu mărci de 1 1/2 bani din 1870 și 12 benzi din 1871 de aceeași valoare; primele cărți și mandate poștale, precum și primele scrisori de expediție din 1884—1889.

În total colecția „Alca” cuprinde 5041 mărci și întreguri poștale, însumînd cifra de 96515,48 unități Zumstein din 1956, conform inventarului întocmit atunci și aflat la Biblioteca Academiei RSR, în păstrare la „Cabinetul de numismatică”, unde se aflau și colecțiile filatelice.

Din această scurtă descriere și succintă enumerare se vede însă însemnătatea colecției aflate în primul muzeu particular de filatelie din țara noastră.

Pompiliu Voiculeț-Lemeny

De la actul de naștere al unei ilustrate maxime...

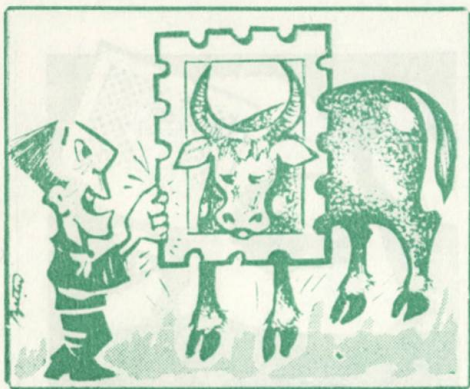

Ilustrata maximă (IM) este fără îndoială o creație, în măsura în care la realizarea ei concură fantezia, ideile, spiritul de observație și tenacitatea părintelui ei spiritual și material. Ilustrata maximă este copilul creatorului ei, născut din dragoste și pasiune.

Ideea creației unei IM pleacă de la admirarea imaginii unei mărci, care, după o atentă examinare, place celui ce simte fiorul creației. Părintele viitoarei IM, după ce a găsit marca potrivită, începe să caute un suport ilustrat pe potrivă, care să facă o apropiere cît mai mare cu ceea ce l-a impresionat pe marcă. Uneori căutarea este repede încununată de succes, alteori ea este dificilă, fie că imaginea mărcii este puțin obișnuită, fie că realizatorul este prea pretențios. Dar pînă la urmă, cu bunăvoință, străduință și deseori multă cheltuială de timp, viitorul părinte al IM se găsește și în posesia suportului ilustrat visat. Satisfacția lui este mare, cînd poate uni printr-un adevărat sărut marca cu imaginea ei incititoare,

pe suportul ce a corespuns exigențelor pasionatului căutător. Are acum o piesă formată dintr-un suport ilustrat, pe care a lipit marca, cu concordanță de imagine. Le admiră și se simte totuși nemulțumit, frustrat, parcă nu ar fi realizat aproape nimic. Căci, vai, embrionul este fără viață. Nu trăiește încă. Îi mai lipsește încă majoritatea concordanțelor. Într-adevăr, pînă aci a parcurs doar o treime. Îi mai rămîn de realizat încă două. Și începe din nou căutarea.

Viitorul părinte se interesează care ar fi cea mai bună ștampilă de localitate, căci nu orice naș este dezirabil. Cel mai adesea numai o anumită ștampilă se potrivește. Dacă prima căutare era doar vizuală, acum ea se face documentat. Sînt cercetate cărți, albume, tratate, dicționare. Se parcurge bibliografie variată, căci ștampilă nu înseamnă numai realizarea concordanței de localitate, ci concomitent și aceea de timp. Și nu orice dată se poate potrivi. Cel mai adesea copiii colecționarului maximafelist sînt foarte pretențioși.

Ei necesită numai o anumită localitate și o dată singulară. După multe căutări bibliografice și constatări de specialitate, după un schimb de experiență cu alți tați, se poate trage o concluzie. Localitatea a fost găsită, iar data determinată. Și din nou încep chinurile creației. Oare ștampila de oficiu poștal este suficientă? Nu cumva există vreo ștampilă ilustrată ocazională sau publicitară? Alte întrebări, altă așteptare. Uneori chinul acestor așteptări este van, căci totul se va rezuma la o banală ștampilă de zi a unui oficiu poștal luat din cartea de căpătii a maximafilistului, codul poștal al localităților.

Intrucât piesa embrion nu așteaptă (ilustrată + marcă), părintele creator se simte și el nerăbdător. Dar adesea localitatea dorită este departe și ștampila nu este la îndemână. Trebuie rezolvată problema distanței. Un suport pregătit, cu marca gata lipită, poate fi o raritate prin el însuși — suport de epocă —, sau prin

marca pe care o poartă. Deci nu se poate încredința oricui, nu neapărat pentru că s-ar pierde. Dar maximafilistul creator mai vrea și o ștampilă clară, citeață, curată, nemurdărită, care să nu ănece imaginea mărcii și nici să nu fie aplicată pe o zonă prea întunecată a ilustratei, devenind astfel cvasiinvizibilă. Pretențioși părinți sînt și maximafilistii! În sfîrșit se găsește și prietenul de încredere care pleacă în deplasare, sau corespondentul, tot de încredere, dispus să aplice ștampila conform tuturor canoanelor. Ambii sînt dăscăliți și instruiți. Copilului îi sînt pregătite scutece care să protejeze ștampila de intemperiiile distanței.

Și adevăratul moment al creației se produce! Uneori, părintele nici nu este de față. Alteori numai asista la minunea ce are loc sub ochii săi. Nu rareori el însuși face manevra de aplicare a ștampilei. Și iată că ilustrata maximă a luat naștere. Căci odată cu aplicarea ștampilei, ilustrata maximă a prins viață. Fostul embrion este o mică minune, așa cum este orice copil pentru părintele său. Proaspătul părinte este foarte mulțumit. Figura lui radiază o lumină aparte și în sufletul său simte un sentiment pe care numai creatorii pasionați îl cunosc cu adevărat. Căci el admiră actul de naștere al ilustratei maxime.

Îi descifrează numele localității natale și data nașterii. De pe acum se gîndește la drumul în viață al nou născutului. Ce rost va avea? Va lua drumul colecției? Sau o și destinează mariajului cu un exponat în germene ori deja existent? Dar drumul nostru a luat sfîrșit odată cu apariția actului de naștere al ilustratei maxime, care este ștampila, fie ea de oficiu poștal sau ocazională și poate ilustrată.

...la cenușereasa maximafiliei

Probabil că pînă azi toată lumea filatelică știe ce este maximafilia. Dar sîntem convinși că puțini au sesizat care este cenușereasa acestei maniere de a colecționa mărci. Maximafilistul este obligat la relația directă cu trei obiecte cît se poate de concrete, care însumează în același timp și materia colecției pe care o face. Este vorba de marcă, ilustrată și

ștampilată. Dar maximafilistul nu este confruntat numai cu obiecte, ci și cu noțiuni, acțiune eminamente intelectuală, frizînd deseori abstractul. Gimnastica cu aceste noțiuni nu este deloc facultativă, fiind în fapt esența acestei pasiuni. Ne referim la cele trei concordanțe: aceea de imagine, concordanța principe, apoi concordanța de localitate și în fine concor-

danța de timp. Pentru concordanța principala situația este mai clară, căci ea se face cu ajutorul analizorului vizual, ochi și este aceea care conferă maximafiliei spectaculozitatea, fiind evident foarte frapantă. Pentru celelalte două concordanțe sînt însă necesare cunoștințe generale și în temă. Jonglăm deci cu noțiuni și nu cu obiecte, elemente ce vizează orizontul de înțelegere general, aci incluzîndu-se tot ceea ce se poate obține grație multiplelor fațete a ceea ce se cheamă cultură. Concordanța de localitate se realizează conform cunoștințelor de geografie, dar și a celor despre administrația poștală.

Concordanța de timp este cea mai dificilă de realizat. În privința ei există cele mai frecvente dar și mai grave nepotriviri. Aceste abateri ce merg foarte deseori pînă la absența concordanței, au fost și sînt generate încă, de doi factori.

În primul rînd este vorba de o greșită înțelegere a relației dintre data primei zile a emisiunii, care este extrem de căutată — moștenire regretabilă din filatelia tematică și adevărata concordanță de timp. Într-adevăr, nu orice ștampilă „Prima zi a emisiunii” (PZE) poate fi bună pentru imaginea mărcii date. Nu rareori data PZE poate fi în avans față de data dorită. Alteori data PZE este tîrzie.

Toți maximafiliștii, fără excepție, sînt tematicieni. În consecință pentru un subiect dat, o singură zi din luna unui an, este data cea mai potrivită pentru realizarea concordanței de timp. Această singură dată interesează pe maximafiliștii și nicidecum ziua în care a fost emisă marca. Dacă cele două date coincid, cu atît mai bine și în consecință ștampila PZE este într-adevăr valoroasă și în maximafilie. Dacă nu, ștampila PZE nu este potrivită și uneori trebuie așteptat o anumită perioadă de timp pentru a avea data dorită, cu toate cele trei componente (zi, lună, an), perfecte. Cînd însă ștampila PZE este retardată, anul coincide pentru o aniversare, dar nu și ziua și luna, situația este foarte greu rezolvabilă. Cum concordanța de timp are trei elemente, zi, lună, an, aplicarea ștampilei PZE în asemenea caz, oferă doar un singur element din cele trei, anul. Dacă se așteaptă mărcii, sau ziua și luna din anul următor. Pentru aniversări cu date clasice, probabil că este bine să fie preferat totuși anul.

Al doilea motiv pentru care apar date insuficient de concordante, este nerăbda-

rea asociată cu ușurința de a obține mai repede o IM în plus. Cu alte cuvinte, deși se cunoaște cea mai bună dată, ea nu este așteptată, marca fiind deja emisă. În orice caz trebuie combătută hotărîta practica de a folosi orice zi și lună dintr-un an, în perioada de valabilitate poștală a mărcii, deși imaginea mărcii impune o anumită dată. Folosirea oricărei date, nu se poate face decît cel mult la mărcile cu imagine impersonală, exemplu, peisaj industrial pe o marcă de aniversare. Acest procedeu trebuie restrîns la maximum, întrucît la ora actuală el este generalizat și abandonarea lui nu este nici măcar întreprinsă. Pasul calitativ la care ne referim nu se poate obține decît prin creșterea rigorii juriilor expoziționale, care, prea adesea, sînt dispuse să vadă mai ales calitățile unui exponat și prea puțin defectele lui, mai ales cele legate de concordanța de timp a pieselor prezentate. Din cauza faptului că, în mod repetat nu s-a acordat atenție concordanței de timp aceasta a devenit un fel de bagatelă, aproape ne-luată în seamă niciodată.

Dacă pentru mărcile străine ne este uneori greu să obținem o documentație precisă, pentru mărcile românești a venit timpul să întocmim o listă cu data cea mai bună pentru fiecare marcă în parte, listă care să fie pusă la îndemîna juriilor expoziționale, care, în acest fel, și-ar vedea munca ușurată. Rămîne însă ca membrii acestor jurii să consimtă la recunoașterea în fapt, nu numai teoretic, a existenței celei de a treia concordanțe, care poate și merita să fie scoasă din situația înjositoare pe care o are, sperăm temporar, de cenușească a maximafiliei.

Dr. Dragoș Nicolescu

MUZEUL BRUKENTHAL DIN SIBIU

Cunoscut prin vechime, frumusețe, bogăție de monumente și oameni, așezat pe culmile domoale ce se desprind din semeția de piatră a munților Făgărașului și Lotrului, Sibiuul rămâne unul din orașele Transilvaniei căutat de iubitorii de frumos de cele mai diferite și rafinate gusturi.

„Ringul cel mare” al orașului, așa cum le mai place unora să denu-mească actuala Piață a Republicii pentru a-l fixa mai bine într-un anume stil arhitectonic, deține pe una din laturile perimetrului său vestitul Palat BRUKENTHAL (CMR nr. 3004) care adăpostește una din cele mai vechi colecții de artă din Europa și cea mai veche din România. Palatul construit în perioada 1781—1785 în stilul barocului vienez, este alcătuit din parter și două etaje, cu o interesantă formă a acoperișului realizat din trei „registre” cu pante diferite care îi oferă în egală măsură unicitate și un deosebit simț al esteticului.

Prin intermediul unui portal sculptat în piatră, pătrunzând în interiorul palatului, facem cunoștință cu un ansamblu muzeistic de mare valoare care este organizat pe scheletul pinacotecii, bibliotecii colecției de preistoric și arheologie colecționate de fostul guvernator al Transilvaniei SAMUEL BRUKENTHAL (1721—1803).

De la cele cîteva zeci de mii de piese pe care le conținea colecția în anul cînd a fost deschisă accesului public (1790), în prezent muzeul conține peste un milion de piese de artă plastică, artă populară, etnografie și folclor, etc.

Alături de pînze colecționate de fondator în timpul vieții și semnate de SNYDERS, VAN DYCK, CRANACH, MEMLING, BREUGHEL, DÜRER, TIZIANO, putem admira picturi din patrimoniul artei românești aparținînd lui ROSENTHAL, GRIGORESCU, ANDREESCU, LUCHIAN, PETRAȘCU și mulți alții, aceasta desigur referindu-ne numai la colecția de pictură.

Arhitectura și decorația interioară a încăperilor în care întîlnim mobilier stil, stucaturi și tapete în mătase imprimată, interioare în care putem audia concerte de muzică preclasică și clasică, ne întregesc senzația de a fi pășit într-un veritabil sanctuar de artă din toate timpurile.

Pentru filatelistul atent, Muzeul Brukenthal poate constitui însă și clipe de reverie răsfoind clasorul cu mărci poștale românești.

Nu de puține ori tablourile din muzeu au fost redată pe mărcile poștale. Scenele de vînătoare semnate de JAN FYT (1611—1661), FRANS SNYDERS (1579—1657), JEAN BAPTISTE OUDRY (1686—1755) și alții sînt reproduse pe mărcile CMR nr. 2975-81; Seria de cinci tablouri intitulată „Simțurile” aparținînd pictorului flamand GONZALES COQUES (1614—1684) sînt redată pe mărcile CMR nr. 2999 — 3004, ultima marcă din serie înfățișînd muzeul; Sibiuul anului 1808 face obiectul coliței CMR nr. 3005 care întregeste seria mai înainte citată datorită pictorului FRANCISC NEUHAUSER CEL TINĂR. Vom mai aminti picturile lui NICOLAE DARASCU intitulate VENETIA (CMR nr. 3164) precum și Portretul de femeie al lui MIȘU POPP (CMR nr. 2762). Nu putem de asemenea omite marca CMR nr. 3376 reprezentînd stampa lui A. SADELER care îl înfățișează pe realizatorul primei uniri a Principatelor Române — MIHAI VITEAZU.

Fără a avea intenția de a trece în revistă toate mărcile reprezentînd tablouri din Muzeul Brukenthal, vom sublinia totuși existența unor reușite ilustrate maxime realizate cu mărcile amintite, pe suporturi policrome care reprezintă piese apreciate.

Revenind la muzeul, care în repetate rînduri ne-a produs prin vizitarea lui clipe de înaltă vibrație estetică, nu vom uita să amintim că la 21 iulie 1981 s-au împlinit 260 de ani de la nașterea lui Samuel Brukenthal, fondatorul acestui muzeu.

Ing. Ioan Sahinian

Toamna, un dar

E mai ales al toamnei, orașul nostru, decît ni se pare a fi al scur-telor lui primăveri, al verilor fierbinți și al iernilor cu zăpezile lesne năruite de respirația metropolei. Al toamnei coborînd din caleștile lui Vodă Brncoveanu pe străzile podite cu mari frunze de castani și pe frunțile de piatră ale palatelor. Ale celor noi, mai cu seamă, fiindcă din vechime puține ziduri au ajuns să ne mire ochii. Și astfel toamna face din Bucureștii iubiți și o capitală a fructelor pe care cîntărețul de psalt Anton Pann le visa gilcevindu-se blînd cu legumele într-un înmiresmat război, risipind în aer singele clorofilei. Poamele dulci ale pămîntului românesc „bat“ la porțile Bucureștilor și procesiunea poartă nimb solemn : merele, gutuile luminiscente, strugurii, nucile se așează în piețe ca pe jețuri de blîndă domnie.

Cine nu iubește toamna marelui oraș are suflet pitic și imagina-ție peltică, cine nu rămîne robît pe viață de aurul frunzelor ei e văduv de dragoste. Toamna Bucureștilor e un dar al firii pe care s-ar zice că-l merităm...

Noaptele Bucureștilor

Noaptele Bucureștilor ? Numai cine le-a trăit dulcele misterios ar putea să le fixeze în cîntec, asemeni cioburilor de mozaic pe care me-moria le dezgroapă totdeauna cu încîntare.

Oraș tinăr — Bucureștii au „doar“ o jumătate de mileniu — capi-tala noastră a ispășit, de cînd se știe, pana cronicarilor. Călători aduși la noi cu butca trasă de caii de poștă au vorbit oareșicînd cu încîn-tare despre farmecul cetății (de lut, de lemn și acum de piatră) în-conjurată de briie de păduri somptuos sparte de lacuri și adăpostind în sine miresme de flori și de pîine ori virile elanuri eroice.

Noaptele Bucureștilor ?

Pentru a le lumina fantast, un Vodă Mavrogheni își plimba seme-țiile în caretele trase de cerbi albi. Un oraș luminat de cerbi e bineînțe-les zidit la gura poveștii cu lespeda frunzei și, inefabil, mortarul ninsorii.

Greu încercat (adesea iluminat de focuri mistuitoare cu jale des-crise de către Anton Pann), orașul a renăscut cu mereu schimbate conture, ivindu-se azi cu podoabe ce-l fac vestit într-o Europă mult răsfățată de fumuseți. Și nopțile lui se adaugă acelei zestre a vechi-mii sporite la preț de strădaniile contemporanilor noștri. Ele au con-sacrat gloria unui mare poet, Alexandru Macedonski, și sînt izvorul a încă mii de versuri nescrise.

Adolescentul care am fost străbătea nopțile peste care cădelnițau teii cutreierînd străzi cu nume brumate enigmatic de lună : Cuțitul de argint — să zicem — sau Heleşteului sau Drumul Sării.

Înainte de a intra în noaptea bucureșteană, nu e nevoie să treci pragul magazinului de arme din două motive : în primul rînd că nimic nu-ți amenință integritatea rătăcind pe străzi ori bulevarde și în al doilea rînd că noi nu avem dușmane ce vînd pistoale cu butoi... Noaptea bucureșteană e noapte pașnică pe care o poți parcurge ca pe o carte, înarmat, dacă ar fi nevoie, cu lujerul unei flori ținut în mîină, dar cu creanga și ea înflorită.

Există o întreagă literatură ce conferă nopții orașului valori de intangibilă grație. Eminescu, Arghezi, Bacovia ori Mateiu Caragiale au compus pagini de aur așezate sub icoana blînd încețoșată a Bucureștilor. Caragiale bătrînul și înaintea lui alți scriitori, Ion Ghica ori Nicolae Filimon, au stăpînit cu vîrfurile penitei cetatea rar supusă de vreo oaste cu ambiții războinice.

Se poate vorbi, la capătul acestor puține însemnări, despre noua poezie pe cale de a lua în stăpînire orașul. O nouă arhitectură, necontrazicînd valorile consacrate ale celei vechi, impune cu evidență ideea că orașul zilelor febrile dar și al nopților fără seamăn merită dragostea atît a celor ce-l locuiesc și slujesc cît și a călătorului ce-l socotește pentru o zi ori mai multe o adevărată casă a inimii sale...

Gheorghe Tomozei

Schiorul nebun

Știam de la bunică-mea
că Saturn nu este o stea rea
ci numai capul unei logoste
spînzurat în frînghiile sale.

Bunică-mea îmi spusese
și pe atunci eu n-am crezut-o
că-n jurul soarelui roiesc planete
și-un cap retezat..

Bunică-mea mai îmi spusese
că noi sîntem gîndurile de pe urma
ale celui cap.
Eu n-am crezut-o
dar de la o vreme
trupul meu a început să miroasă a frînghie
a viață curmată
în jurul gîtului unui cap spînzurat
Bunică-mea nu știa că nu i-am spus
lui Saturn

și nici nu știa despre mine
că sînt o frînghie.

Numai schiorul nebun

Striga tot timpul de neînțeles :

—Faceți pîrtie ,faceți pîrtie, faceți pîrtie !

Dorul

L-am simțit cînd și-a dezlipit de mine
tot ceea ce avea de dezlipire
Șei goale am visat pe bărăgan
fără de cal și fără de oștire
pe terenul acesta agricol
care se va cufunda sub mare
stau îmbrățișat cu griul în brațe
și de frigul stelelor în tremurare.
Aici pe Bărăgan
pe bărăganul cel care va fi mîngîiat
de marea cea neagră,
trec zeitele verbului meu
și prin inima trece un alean
un fel de dor de a rămîne pe loc
dor de a rămîne pe loc
dorul dorului de a rămîne locului.

Nichita Stănescu

S CRISORI...

— Scuzați-mă, vă rog, n-aveți la post-restant o scrisoare sub numele de „Inimă nerăbdătoare“ ?

— Ba da, avem trei care așteaptă de șase luni !...

*

— De când fiul nostru e student, sintem obligați, ori de câte ori ne scrie, să consultăm dicționarul de neologisme.

— Al meu e mult mai pretențios. La fiecare scrisoare de-a lui, consult... carnetul de economii !

*

— La ce-ți folosesc porumbeii călători ?

— Dacă plec undeva, îi duc cu mine și trimit scrisori acasă.

— Și ce timbre lipești pe ei ?

*

La psihiatrie medicul întreabă pe un client :

— Ce scrii ?

— O scrisoare !

— Cui ?

— Mie !

— Și ce conține ?

— Nu știu, că o primesc abia poimîine...

*

Gabriela, o fetiță de cinci ani, stă la masă și scrie.

— Ce scrii acolo, Gaby ? o întreabă sora ei mai mare.

— O scrisoare către prietena mea Cristina.

— Bine dar tu nu știi să scrii.

— Ei și ! Nici Cristina nu știe să citească.

— Dragă, de la cine e scrisoarea pe care te pregătești s-o citești ?

— De ce, scumpa mea ?

— Cum, de ce ? Știi că ești foarte curios...

— Mioara de unde ai tu banii ?

— Mama mare mi i-a dat.

— Pentru ce ?

— M-a trimis să-i cumpăr mărci poștale ; dar știi, mamă, n-a fost nevoie de mărci, fiindcă am introdus scrisoarea în cutie cînd nu era nimeni prin apropiere.

— Factore du-mi și mie scrisoarea aceasta în strada Cometa.

— La ce număr ?

— Numărul nu mi-l amintesc, dar ai să-l găsești pe poartă.

Scrisorile de dragoste au început de mult să dispară

ca gen epistolar. Îndrăgostiții de azi nu-și mai scriu, preferînd să vorbească la telefon. De vină mai sînt și caloriferele : azi, la despărțire, nu mai ai sobă în care să arzi răvașele parfumate...

Un tînr student scrie părinților pentru a le cere un supliment de 300 de franci peste cota lui lunară. În post-scriptum adaugă : „În ultimul moment mi-a părut rău că v-am făcut această cerere. Am alergat după poștaș, dar nu l-am putut ajunge pentru a-i lua scrisoarea înapoi“.

Cîteva zile după aceasta, primi o scurtă misivă de la tatăl lui.

„Poți fi liniștit, dragul meu, nu te necăji că n-ai mai prins factorul, pentru că noi n-am primit scrisoarea“.

— Există la post-restant vreo scrisoare cu adresa „D. 500“ ?

— „D. 500“ ? Nu ! E una pe adresa „D.D. 500“.

— Asta trebuie să fie. Logodnicul meu e puțin bilbiit.

...NETIMBRATE

Phila-Story

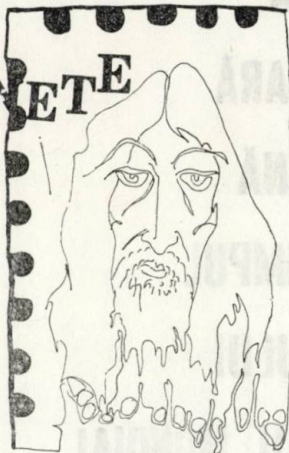
Din ordinul bencherului McKey
Metropola întreagă e-n alarmă,
Iar cît privește strada optzecitrei
S-a transformat de-a dreptul în cazarmă.

Nu poate trece nici măcar o muscă,
Și riscă, dacă trece, ca să moară ;
Circulă zvonuri, unii ar fi spus că
E controlat și fumul de țigară.

Pe coridoare mișună sticleți,
Celule foto zbirniie întruna,
Totu-i blindat — ferestre, uși, pereți ;
Mc Key e liniștit ca totdeauna.

Cu toate astea singurul suspect
E timbrul din seif — un fals perfect.

2 SONETE

Scrisoare deschisă

Bătrîne Sir pe nume Rowland Hill,
Îngăduie să-ți scriu — aștept răspuns
La întrebarea ce ți-o pun umil :
Ai vreo părere unde s-a ajuns ?

Vor fi știut contemporanii oare
Cînd ripostau și-ți aduceau obiecții
Ce sînt acelea cote și clasoare,
Serii, colițe, blocuri și colecții ?

Dar tu, bolnavul de eternitate,
Poți bănuî ciți muritori trăiesc
Aflîndu-și raiul mărcii mult visate
Ori chinuiți ca-n iad cînd n-o găsesc ?

P.S. Se pune totuși întrebarea
La ce adresă îți trimit scrisoarea ?

Toma Michinici

Ofertă

Wilhelm Konrad Roentgen (1845—1923), laureat în 1901 al premiului Nobel pentru fizică, descoperitorul razelor X, a primit o scrisoare prin care un tînăr îi solicita... cîteva raze X și indicații asupra modului de întrebuiinare. „Am un glonte în piept, scria tînărul”, dar nu am timpul necesar pentru a veni să mă examinați dv”.

Marele om de știință, înzestrat cu un deosebit simț al umorului, i-a răspuns în felul următor : „Din păcate nu dispun pentru moment de nici o rază X. În afară de aceasta, trimiterea lor ar fi o treabă complicată. Aștept însă să-mi trimiteți dv. coșul pieptului”.

Calul

Scriitorul dramatic francez Eugene Scribe primi într-o zi o scrisoare de la un necunoscut care, ținînd ca numele lui să apară pe afiș drept colaborator la o piesă de teatru, îi propuse ca el să suporte toate

cheltuielile reprezentației și să nu primească nici o tînină, mulțumindu-se cu onoarea de a fi considerat drept coautor.

Scribe îi respinse propunerea spunîndu-i, printr-o scrisoare, că n-are obiceiul să înhame la carul său un măgar lîngă un cal.

La rîndul său necunoscutul îi trimise următoarele rînduri :

— Domnule Scribe, am primit răspunsul dv, prin care refuzați să ne unim destinele literare. Într-adevăr sinteți liber să nu vă înțelegeți interesul, dar n-aveți dreptul să mă tratați drept cal.

Primiți, vă rog, regretele mele.

POȘTA MILITARĂ ROMÂNĂ ÎN TIMPUL PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL

Ștampilele spitalelor militare temporare

La 15/28 august 1916, a doua zi după ce România declară război Austro-Ungariei, în capitalele de județ s-au format comitete regionale „de acțiune” pendinte de Comitetul central sanitar, subordonate Ministerului de Război. Președinți ai acestor comitete au devenit din oficiu, prefecții județelor (1). Începînd cu această dată are loc militarizarea spitalelor, spitalele primind numere de ordine. Unele spitale pe lângă numerele de ordine și-au păstrat și vechea denumire.

În timpul primului război mondial au fost spitalizate peste 150 000 de persoane, care au beneficiat de aproape 5 000 000 zile de spitalizare (2).

Ștampilele acestor spitale militare au fost folosite în scop poștal ca ștampile de liberă expediere a corespondenței. Nu cunoaștem numărul acestor spitale militare și nici al celor care au folosit ștampile de liberă expediere. Această situație este îngreunată de faptul că după retragerea în Moldova, o parte a spitalelor evacuate

se comasaseră, doar cele mari regăsindu-le sub vechea denumire și în Moldova.

Pe teritoriul României în cursul primului război mondial și-au desfășurat activi-

tatea pe lângă spitalele militare românești, spitalele militare ruse, precum și ale misiunilor militare franceze, engleze și americane.

Spitalele militare ruse încep să-și desfășoare activitatea începând cu august-septembrie 1916 în zonele unde armata rusă împreună cu armata română luptau împotriva armatelor Puterilor Centrale.

La 3/16 octombrie 1916 sosește în țară misiunea militară franceză în frunte cu generalul Henri Mathias Berthelot (3). În săptămânile următoare se organizează spitalele militare ale acestei misiuni. Se recunoaște Spitalul francez nr. 243 de la Roman din 1917; înainte de venirea misiunii militare franceze acest număr l-a avut spitalul Crucii Roșii române din Roman.

Misiunea Crucii Roșii britanice a sosit în țară la începutul lui noiembrie 1916, organizându-și un spital propriu la Buftea. După evacuarea în Moldova, au fost repartizați la Roman probabil la începutul lui decembrie 1916. A avut numărul de ordine 481, pe care l-a adăugat denumirii purtate la Buftea de spitalul „Principele Mircea”. (1). Acest spital a avut o ștampilă ovală cu inscripția B.R.C. — sus și Hospital „Principele Mircea”, jos. La mijloc această ștampilă avea emblemele Crucii Roșii britanice și române.

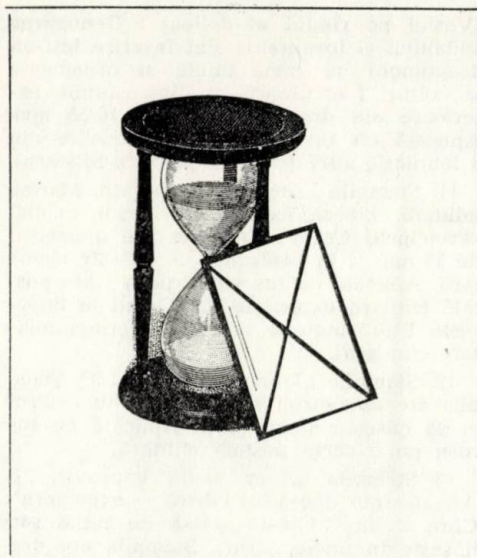
Odată cu venirea misiunii americane în septembrie 1917, spitalul 481 s-a numit Spitalul american nr. 481.

Spitalele temporare se desființează odată cu demobilizarea armatei în urma Tratatului preliminar de pace dintre România și Puterile Centrale din 5/18 martie de la Buftea. Spitalele militare începând cu luna august 1918 se demilitarizează, de obicei revenind la vechiul nume și păstrându-și destinația inițială (1).

Pe corespondență, în general pe cărți poștale militare, se cunosc următoarele ștampile de spital:

1. Ștampilă „România — Orfelinatul „Principele Mircea” — Spitalul de etapă Erbiceni” aplicată cu tuș roșu pe o carte poștală militară din aprilie 1918. Ștampila are diametrul de 34 mm și în centrul ei se găsește stema țării. Este adresată la Iași la Spitalul militar nr. 263.

2. Ștampilă „Spitalul militar temporar Erbiceni — România”, cu stema țării în centru. Diametrul ștampilei este de 28 mm și este aplicată cu tuș roz pe o carte poștală militară adresată la Spitalul Cantacuzino din Tutova la 17 februarie 1918.

3. Ștampilă „Spitalul Bacău nr. 218” înscrisă într-un dreptunghi cu dimensiunile de 95/52 mm. Este aplicată cu tuș albastru pe o carte poștală militară 9 martie 1917 (fig. 1).

4. Ștampilă „Spital Temporar No. 191”, aplicată pe o carte poștală militară din 1917. (fig. nr. 2). Acest spital corespunde spitalului civil „Vasile Alecsandri” din Galați.

5. Ștampilă „Spit. Reg. 4 Obuz. Bacău No.” înscrisă într-un dreptunghi cu dimensiunile de 10,5/59 mm. Aplicată pe o carte poștală militară la 1 decembrie 1916.

6. Ștampilă „Societatea națională de Cruce Roșie a României Amb. Con-ța Cantacuzino”. Ștampilă este cu cerc dublu cu dimensiunile de 22,5/50,5 mm și are în centru simbolul Crucii Roșii. Aplicată cu tuș violet pe o carte poștală militară la 9 iunie 1917.

7. Ștampilă „Comitetul regional român Heleşteni. Centrul sanitar”. Ștampilă are diametrul de 36,5 mm și are în centru stema țării.

8. Ștampilă „Școala Isc. Români. Spitalul Roman No. 460” (460 scris de mână). Ștampilă are diametrul de 39,5 mm și are în centru simbolul Crucii Roșii.

9. Ștampilă „Spitalele Unite No. 318—320” înscrisă într-un dreptunghi cu dimensiunile de 10/55 mm. Aplicată cu tuș negru pe o carte poștală militară.

10. Ștampilă „Spitalul Drăghici No. 249 Vaslui” cu inscripția pe două rânduri

(Vaslui pe rîndul al doilea). Denumirea spitalului și localitatea sînt înscrise într-un dreptunghi cu ramă dublă și ornamente la colțuri (cerculețe), cu dimensiunile exterioare ale dreptunghiului de 10/55 mm. Aplicată cu tuș roz pe o scrisoare din 8 februarie 1917 (colecția prof. S. Mișarca).

11. Ștampila „Armata de operații. Marina militară. Liberă expediție. Vasul spital „Principele Carol”. Ștampila are diametrul de 37 mm și în centrul ei se găsește stema țării. Aplicată cu tuș violet pe o carte poștală militară expedită din Galați la București. Este singurul spital al Marinei militare cunoscut.

12. Ștampila „Trenul sanitar no. 3”. Ștampila are diametrul de 28 mm și în centrul ei se găsește stema țării. Aplicată cu tuș roșu pe o carte poștală militară.

13. Ștampila „Tren sanit. improviz. 21. Armata de operații. Liberă expediție”. Cifra 2 din 21 este scrisă de mîna sau lipsește în unele cazuri. Ștampila are diametrul de 35 mm și în centrul ei se găsește stema țării. Aplicată cu tuș roz pe cărți poștale militare din septembrie 1916 — mai 1917.

14. Ștampila „Trenul sanitar improvizat no. 23 România”. Ștampila dublu cerc cu diametrul de 18/28,5 mm, iar în centrul ei găsindu-se stema țării. Aplicată cu tuș roșu pe o carte poștală militară din 4 august 1917.

15. Ștampila „Corpul II de armată. Trenul sanitar semi-permanent No. 3 Compania a 2-a sanitară”. Ștampila are diametrul de 36 mm și în centrul ei se găsește stema țării. Aplicată cu tuș violet pe o carte poștală militară. Din adresă rezultă că această ștampilă corespunde trenului sanitar improvizat nr. 24.

16. Ștampila „România. Compania V sanitară”. Ștampila are cerc dublu cu diametrul de 18/28,5 mm și în centrul ei se

găsește stema țării (fig. 3). Aplicată cu tuș albastru pe o carte poștală militară la 1 iunie 1917. La această dată compania se găsea în județul Vaslui.

Cu această ștampilă închei lista ștampilelor de spital militar temporar din perioada primului război mondial aplicate pe corespondență; redau mai jos o listă cu numerele de spital și localitate unde au funcționat în speranța ușurării muncii filateliștilor care vor găsi aceste numere (1):

- Spitalul nr. 242, 243, 244 — Roman
- Spitalul nr. 245 — Roman, infirmeria orașului
- Spitalul nr. 246 — Roman, Divizia a VIII-a
- Spitalul nr. 282 — Botoșani
- Spitalul nr. 460 — Roman
- Spitalul nr. 375 — Botoșani
- Spitalul nr. 480 — Roman

Urmează ca prin cercetările filateliștilor care colecționează subiecte legate de poșta militară să se completeze golurile legate de existența celorlalte ștampile de liberă expediție ale spitalelor militare temporare.

Emanoil Săvoiu

Bibliografie

- (1). *Spitalul din Roman în primul război mondial* — Epifanie Cesarescu — în trecut și viitor în medicină.
- (2). *Buletinul Societății naționale de Cruce roșie a României V (1926) nr. 3—4, p. 61.*
- (3). *Istoria României în date* — Editura Enciclopedică română — București 1971.

Ultimul an a marcat sărbătorirea centenarului presei filatelice românești și a 30 de ani de la apariția revistei „Filatelia” care a apărut în 1950, dar, 25 de ani s-au sărbătorit în 1976, iar întregul poștal aniversar cu marcă fixă de 30 bani a apărut în 1981, cu nr. cod 0174. Ștampila publicitară ocazională, realizată de către redacția „Filateliei” s-a folosit în ziua de 12 decembrie 1980. Ca o ciudățenie, putem menționa și faptul că ștampila publicitară a oficiului poștal Ploiești 1, realizată tot pentru consemnarea împlinirii a 30 de ani de la apariția revistei „Filatelia”, s-a folosit în data de 18.01.1982. Astfel, s-au sărbătorit 30 de ani de la apariția revistei „Filatelia” în 1980, 1981 și 1982, prin 2 ștampile ocazionale și

PRESA FILATELICĂ
ÎN ȘTAMPILE
OCAZIONALE
1980-1982

un întreg poștal tip carte poștală realizat în două variante de culoare: albastru și brun. Marca fixă în valoare de 30 bani reproduce imaginea sediului redacției și al A.F.R. central din str. Boteanu nr. 6.

De o atenție deosebită s-a bucurat sărbătorirea centenarului presei filatelice românești. Nu mai puțin de trei ștampile diferite au ca ilustrație frontispiciul revistei „Timbrophilo”: în 19 decembrie 1981, ștampila ocazională realizată de către redacția revistei „Filatelia”; în intervalul 18—25 decembrie

1981, flama publicitară folosită la oficiul poștal Timișoara Tranzit; la 18.01.1982, ștampila ocazională folosită la oficiul poștal Ploiești 1. Sobră, dar sugestivă este și ștampila filialei A.F.R. Iași, întrebunătă la oficiul poștal Iași 7, având inscripționarea: „1881 / Timbrophilo / 1981 / Filatelia / Centenarul / presei filatelice / în România” (Autorul machetei, ca și a celor ale revistei „Filatelia” — col. dr. T. Daniliuc). În 19.12.81, la Baia Mare s-a folosit o ștampilă (la oficiul de tranzit), a cărei ilustrație este reprezentată de frontispiciul revistei „Filatelia”, cu inscripționarea: „1881-1981 / Centenarul presei filatelice române”. Odată cu ștampila Centenarului presei filatelice românești, redacția revistei „Filatelia”, a mai utilizat, tot în 19.12. '81, o a doua ștampilă ocazională, cu inscripționarea: „1881—1981 — București 19.12.1981 / Societatea / Filatelica / Română”. Și la Focșani s-a realizat o ștampilă omagială cu textul: „Centenarul / Presei Filatelice Române / 19.12. 1981 / Focșani”.

Iată cum, în 13 luni și 4 zile s-au realizat nu mai puțin de 8 ștampile ocazionale și publicitare în legătură cu presa filatelica, mai multe decât în toată perioada precedentă.

Cele aproximativ 12 ștampile referitoare la presa filatelica reprezintă un capitol succint în cadrul tematicii „presa în filatelie”, dar un capitol încă relativ ușor accesibil colecționarilor.

Nicolae Neagu

ADRESELE FILIALELOR JUDEȚENE

AFR

- FILIALA AFR ALBA** — c.p. 66 of. 1 — 2 500 Alba Iulia, președinte: Hendrea Gheorghe
- FILIALA AFR ARAD** — c.p. 62 — 2 900 Arad, președinte: Cserni Gheorghe
- FILIALA AFR ARGHȘ** — c.p. 31 — 0300 Pitești, președinte: Ichim Filaret
- FILIALA AFR BACĂU** — c.p. 16 — 5500 Bacău, președinte: Nicolau Teodor
- FILIALA AFR BIHOR** — c.p. 138 — 3700 Oradea, președinte: Lazăr Gheorghe
- FILIALA AFR BISTRIȚA** — str. Aleea Pionierilor nr. 6, Bl. B2, președinte: Pop Ștefan — Bistrița 4 400
- FILIALA AFR BOTOȘANI** — c.p. 11 — 6800 Botoșani, președinte: Dămăceanu Constantin
- FILIALA AFR BRAȘOV** — c.p. 1154 — 2200 Brașov, președinte: Istrate Petru
- FILIALA AFR BRĂILA** — D.J.P.Tc. Brăila, str. Danubiu nr. 8, președinte: Constantin Mihalache, 6100 Brăila
- FILIALA AFR BUCUREȘTI** — str. 13 Decembrie nr. 19, sector 1, cod. 70707 — București, președinte — Crețu Constantin
- FILIALA AFR BUZĂU** — președinte: Constantinescu Petre — str. 23 August nr. 39 — 5100 Buzău
- FILIALA AFR CARAȘ-SEVERIN** — str. Lenin nr. 15, ap. 21 — 1700 Reșița, președinte: Borca Ioan
- FILIALA AFR CĂLĂRAȘI** — președinte: Grigorescu Ionel — str. Gh. Gheorghiu-Dej, Bl. 7, ap. 57 — 8500 Călărași
- FILIALA AFR CLUJ** — c.p. 79 — 3400 Cluj Napoca, președinte: Constantinescu Ion
- FILIALA AFR CONSTANȚA** — c.p. 111 — 8700 Constanța, președinte: Zaharia Ioan
- FILIALA AFR COVASNA** — președinte: Oprea Petru — str. Kriza Ianoș nr. 7, — 4000 Sfintu Gheorghe
- FILIALA AFR DOLJ** — c.p. 85 — 1100 Craiova, președinte: Ciolac Ioan
- FILIALA AFR DÎMBOVIȚA** — c.p. 100 — of. 4 — 0200 Tîrgoviște, președinte: Sora Cristian
- FILIALA AFR GALAȚI** — c.p. 124 — 6200 Galați, președinte: Lupașcu Cornel
- FILIALA AFR GIURGIU** — c.p. 14 — 8375 Giurgiu, președinte: Popescu Dumitru
- FILIALA AFR GORJ** — c.p. 62 — 1400 Tîrgu Jiu, președinte: Alexandrescu Cornel
- FILIALA AFR HARGHITA** — c.p. 39 — 4100 Miercurea Ciuc, președinte: Baricz Benjamin
- FILIALA AFR HUNEDOARA** — c. p. 114 — 2700 Deva, președinte: Cimbru Mihai
- FILIALA AFR IALOMIȚA** — c.p. 48 — 8400 Slobozia, președinte: Boroi Vasile
- FILIALA AFR IAȘI** — cp. 48 6600 Iași, președinte: Daniliuc Tănase
- FILIALA AFR MARAMUREȘ** — președinte Chioran Ioan — Str. Secerei nr. 8/4 — Baia Mare
- FILIALA AFR MEHEDINȚI** — președinte Epure Bencea — str. Marius Tipărescu nr. 58, Bl. V 6, ap. 14 — 1500 Drobeta — Turnu Severin
- FILIALA AFR MUREȘ** — c.p. 145 — 4300 Tîrgu Mureș, președinte: Tirnăveanu Nerva
- FILIALA AFR NEAMȚ** — c.p. 100 — 5600 Piatra Neamț, președinte: Dragotescu Marcel
- FILIALA AFR OLT** — președinte Sălcianu Virgil — str. Unirii 3 A, bl. G A 27, ap. 11, — 0500 Slatina
- FILIALA AFR PRAHOVA** — c.p. 214 — 2000 Ploiești, președinte: Manole Ioan
- FILIALA AFR SATU MARE** — c.p. 97 — 3900 Satu Mare, președinte: Benea Mihai
- FILIALA AFR SĂLAJ** — c.p. 86 — 4700 Zalău, președinte: Pinte Valer
- FILIALA AFR SIBIU** — c.p. 35 — 2400 Sibiu, președinte: Opriș Ioan
- FILIALA AFR SUCEAVA** — c.p. 75 — 5800 Suceava, președinte: Scarlat Lupu

FILIALA AFR TELEORMAN — președinte Scarlat Marcel — str. Proletari nr. 113 bis,
bl. G 3, ap. 2, 0700 Alexandria

FILIALA AFR TIMIȘ — c.p. 204 — 1900 Timișoara, președinte: Panaitescu Răzvan

FILIALA AFR TULCEA — președinte Georgescu Nicolae — str. 23 August, nr. 148
— 8800 Tulcea

FILIALA AFR VASLUI — c.p. 24 — 6500 Vaslui, președinte: Păduraru Georges

FILIALA AFR VÎLCEA — președinte Șahinian Ioan — str. Olănești nr. 10 — ap. 8,
— 1000 Rimnicu-Vilcea

FILIALA AFR VRANCEA — c.p. 101 — 5300 Focșani, președinte: Buniș Nicolae

Adrese utile

Reuniunile de informare și schimb își desfășoară activitatea astfel:

FILIALA AFR ARAD — în strada Miron Constantinescu nr. 4—6:
joi — 16h—19h
duminică — 9h—13h

FILIALA AFR BACĂU — la Casa de Cultură a Sindicatelor — strada Mărășești nr. 3:
duminică — 11h—14h

FILIALA AFR BIHOR — la Club Carpo — strada Dunărea nr. 11: ORADEA
duminică — 9h—13h
la Clubul Constructorilor — str. Bella Breiner nr. 45: Oradea
joi — 17h—20h

FILIALA AFR BOTOȘANI — în strada Pictor Grigorescu nr. 151:
marți și vineri — 17h—19h
duminică — 9h—13h

FILIALA AFR BRAȘOV — la Poșta Centrală — strada Nicolae Iorga nr. 1:
miercuri — 17h—19h
duminică — 10h—12h

FILIALA AFR BUCUREȘTI — în strada 13 Decembrie 19:
zilnic 16h—19h
simbăta — închis
duminică — 9h—12h în strada Rahova nr. 13
Comisia de MAXIMAFILIE își desfășoară activitatea la Casa de Cultură Petöfi
Sandor din strada Zalomit nr. 3: vineri — 17h—20h

FILIALA CARAȘ-SEVERIN — la Casa de Cultură Reșița:
duminică — 9h—13h
miercurea — 17h—20h

FILIALA AFR CLUJ — în strada Piața Victoriei nr. 9:
zilnic — 10h—13h
simbăta — închis
la Clubul C.F.R. Cluj: str. Dobrogeanu Gherea nr. 17
duminică — 8,30—13,30

FILIALA AFR CONSTANȚA — în strada Alecsandri nr. 6 B:
marți și vineri — 17h—21h
duminică — 10,30—14h

FILIALA AFR DOLJ — la Liceul Nicolae Bălcescu: Craiova:
marți și vineri — 17,30—19,30
duminică — 9,30—11,30

FILIALA AFR HUNEDOARA — la Casa de Cultură din Deva:
joi — 17h—19h
duminică — 10h—13h
Biblioteca funcționează în Bd. Decebal Bl. 16 Deva: marți 17h—19h

FILIALA AFR IASI — în strada Lăpuşneanu nr 16

marţi şi joi 16 h — 20 h

FILIALA AFR MUREŞ — la Casa Armatei : marţi şi vineri — 17h—20h

la Casa de Cultură a Sindicatelor din str. Cuza vodă nr. 15 —

duminică — 9,30—13h TIRGU MUREŞ

FILIALA AFR PRAHOVA — în strada 23 August nr. 18 ; PLOIEŞTI

luni, joi şi sâmbătă — 17h—19h

FILIALA AFR SIBIU — în Piaţa Republicii nr. 11 :

joi — 17h—20h

duminică — 10h—13h

în Piaţa Republicii nr. 11 sînt deschise zilnic între orele 10h—13h şi 17h—19h

biblioteca şi expoziţia permanentă — Luni închis

FILIALA AFR TIMIŞ — în strada M. Eminescu nr. 5 ; TIMIŞOARA

marţi şi vineri — 17h—19h

în strada Ungureanu nr. 8 ;

Din lipsă de spaţiu nu am publicat decît adresele filialelor care au un efectiv mai mare de 1 000 membri maturi.

CATALOG DE... NOȚIUNI

Album

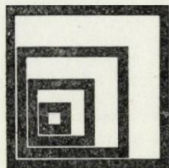
Filatelistii cu duiumul
Şi cu opinii personale
Consideră în fond albumul
Minimuzeu de mărci poș-
tale.

Bloc

Patru timbre împreună,
Căroră vot, pe dreptate,
Amatorii să le spună
Şi mărci supraetajate.

Eroare

Colecţionarul ştie
Că doar în filatelie
O eroare cit de crasă
Este foarte preţioasă.

Filatelist

Mereu ale lui albume
El cu timbre își încarcă.
Astfel se arată-anume
Colecţionar de marcă.

Ilustrată

Trimitem totdeauna din
concediu
Familiei sau la colegi, în
sediu

Un minipeisaj pictat
De om cu-n fotoaparăt.

În vrăji e dibace
Şi sub ochi, ușor,
Marca ți-o prefăce
În ditai covor.

Maximafilie

Gemene se-arată
Două piese, parcă :
Ce-i de ilustrată
Găsim şi pe marcă.

Marcă

Petec de hîrtie
Cu o ilustrație,
Pus pe plic, să fie
Dus la destinație.

Pensetă

Prinde ușurel
Mărci, în special,
Un braț mititel,
Gingaș, de metal.

Plic

Ambalaj ce-l are
Orișice scrisoare,
Fără care, vezi mata,
Mărcile n-ar exista.

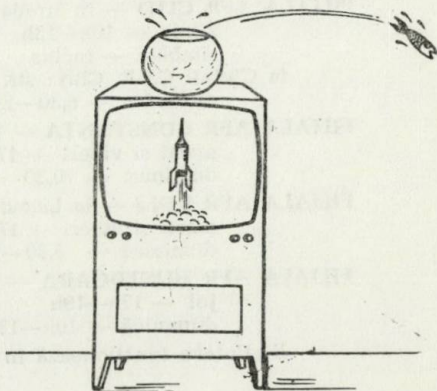
Poșetă

La filatelist în stimă,
Astfel o numește el,
Chiar așa mică, infimă,
Abia cit un poștofel.

Serie

Ce-i seria ? Muzicienii
Nu stau, firește, în dilemă,
Cî spun, chiar dacă nu
sînt genii :
— Variațiuni pe-aceeași
temă !

V. D. Popa

Primii constructori de avioane

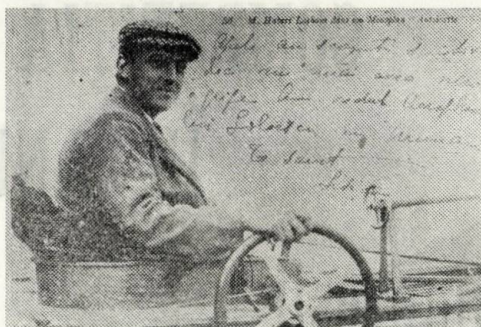
În colecția mea se găsește o ilustrată expediată de la Paris spre București la data de 4 iunie 1910 și care, din punct de vedere al începuturilor aviației are valoare de document.

Pe verso-ul acestei cărți poștale apare, după cum se poate vedea din reproducerea pe care o publicăm alăturat, imaginea cunoscutului aviator francez Hubert Latham (1883—1912), primul care a încercat trecerea Canalului Mineriei cu monoplanul său „Antoinette”, tentativă care, după cum se știe, a eșuat.

Dar ceea ce este deosebit de interesant pentru noi românii, îl constituie faptul că pe aceeași ilustrată se află un text care cu puțină atenție poate fi citit cu ochiul liber, prin care se semnalează prezența la acea dată în capitala Franței a doi pionieri ai aviației române. Textul respectiv, deosebit de prețios, cuprinde doar cîteva cuvinte: „Am văzut aeroplanul lui Goliescu cu Brumărescu”.

Destinatarul ilustratei expediată din Paris era doctorul Alexandru Desca din București, bd. Colței 2, iar persoana care a trimis-o era soția sa aflată într-o vizită în Franța. Amîndoi soții erau preocupați de începuturile aviației și frecventau cercurile celor care activau în acest domeniu.

Rodrig Goliescu și Tache Brumărescu, cei doi aviatori de care se pomeniște în textul de pe ilustrată, fac parte din pleiada de precursori ai aviației române. Alături de Vuia, de Coandă și Vlaicu au adus, la vremea lor, unele contribuții originale în domeniul zborului. Rodrig Goliescu, la începutul carierei, ofițer de artilerie, abordase problemele aviației încă din 1906, iar lucrarea sa intitulată „Legile dinamismului diferitelor medii aeriene” constituie o confirmare a activității sale. Conceput în anul 1909, aparatul său se caracterizează printr-un fuselaj tubular. De aceea, i s-a înlesnit plecarea în străinătate pentru realizarea aparatului la scară reală. Ajuns în Franța, a lucrat la Levallois și la Juvisy, unde a trecut la

construcția aparatului, obținînd și brevetul respectiv. Cu avionul său nr. 2 a zburat în primăvara anului 1910 atîngînd înălțimea de 50 metri, dar, din păcate, la aterizare s-a accidentat.

Nu mult după aceea, un constructor francez, pe nume Bertrand, împreună cu mecanicul Jurand, cunoscînd proiectul lui Goliescu, au construit un aparat asemănător.

Mai multilaterală apare figura lui Tache Brumărescu, cel de al doilea personaj menționat pe ilustrata expediată de la Paris. Autodidact, cu o remarcabilă imaginație tehnică, Brumărescu a ajuns să realizeze 120 de invenții pentru care a și obținut brevetele respective. Un loc de frunte printre aceste invenții îl ocupă avionul său, un biplan monomotor care, pe lângă elicea propulsivă mai era prevăzut cu o elice tractivă de diametru mai redus și cu o elice orizontală dispusă deasupra părții dinainte a fuselajului. Toate elicele erau acționate de același motor.

Aparatul de care este vorba, pilotat de către creatorul său a fost încercat la 27 mai 1911 pe cîmpul de la Cotroceni. Experimentarea, din nefericire, s-a încheiat prin accidentarea pilotului și prin avarierea aparatului. Cei care se ocupă de istoricul aviației noastre apreciază totuși faptul că proiectul aparatului lui Brumărescu era mai înaintat ca al altor realizări similare din acea epocă, că aparatul a decolat și că el se încadrează drept o realizare strict originală, așa, după cum precizează și un studiu legat de începuturile creației tehnice aeronautice românești întocmit de un specialist în materie, Matei I. Oroveanu.

Marcel Șt. Panaitescu

COMPETIȚIA FILATELICĂ ÎN ANUL 1981

Impresii și învățăminte

ACTIVITATE CULTURAL-EDUCATIVĂ ȘI TOTODATĂ PASIUNE ANTRENÎND MASE DE IUBITORI AI MĂRCILOR POȘTALE, filatelia dovedește răspîndirea ei tot mai largă și prin intensă activitate competițională, expoziții de toate nivelele și de toate profilele de colecționare punctînd într-o rețea deasă atît harta țării noastre cît și a continentelor.

Tocmai această intensă activitate face ca filatelia să se situeze pe tărîmul competițiilor pe o treaptă foarte apropiată de cea a sporturilor, antrenînd mii și mii de expozanți de toate vîrstele și nivelele de pregătire filatelice.

Agenda bogată a expozițiilor ce au avut loc în anul 1981 ne îndeamnă să aruncăm o privire retrospectivă pentru a încerca să desprindem unele impresii și unele învățăminte pentru viitor.

Filateliștii, membri conștienți ai colectivității noastre naționale, au răspuns și anul trecut cu însoflete la chemările comitetelor de organizare ale expozițiilor dedicate unor acțiuni de masă, unor evenimente importante, unor comemorări. În cadrul luptei pentru pace, acțiune care antrenează întregul nostru popor, un șir întreg de expoziții filatelice au întrunit un număr mare de exponate profilate pe această temă, unele cunoscute mai dinainte, altele de dată mai recentă. Mai toate au folosit cu pricepere bogatul material filatelic existent, numeroasele obliterări speciale folosite în ultimul timp contribuînd mult la diversificarea exponatelor. Lupta pentru pace trebuie să constituie o preocupare constantă pentru tematicienii noștri de toate vîrstele. Colecțiile întocmite pînă în prezent vor tre-

bui ca atare îmbunătățite constant, cu elementele noi și materialele filatelice ce apar. Pe lîngă acestea, sînt de așteptat în arena competitivă și noi exponate animate de același nobil ideal, colecții cărora să le fie imprimată de fiecare dată o notă de prezentare cît mai personalizată.

Să încercăm acum să trecem de la această preocupare tematică majoră, de strictă actualitate, la un tur de orizont al expozițiilor anului 1981, procedînd în

ordinea obișnuită a ramurilor filatelice: filatelie tradițională, istorie poștală, marcofilie, întreguri poștale, aerofilatelie, filatelie tematică, generală și angajată, maximafilie, filatelie de tineret.

FILATELIA TRADIȚIONALĂ A OCUPAT ȘI ÎN 1981 UN LOC IMPORTANT ÎN EXPOZIȚII, mai ales la nivelul manifestărilor patronate de Federația Internațională de Filatelie (F.I.P.). Foarte interesantă a fost afirmarea tendinței de a nu se rezerva toate aprecierile cele mai înalte numai exponatelor compuse din piese „scumpe”, elementul valoric fiind aproape singurul determinant al clasificării în palmares. Dimpotrivă, și în 1981 s-a accentuat tendința de a se da apreciere și altor două elemente și anume: 1) frumusețea pieselor, sub aspectul calității de păstrare și interesului poștal, chiar dacă acestea nu ar echivala criteriile pur bănești; 2) cunoștințele filatelice pe care le vădește expozantul și aportul său personal de studiu filatelic.

Această „reprofilare” în concepția de apreciere a exponatelor dacă vrem să-i spunem așa, marchează încetarea predominanței absolute a „colecțiilor de milioane”, făcându-se loc și unei lente dar constante escaladări în palmares, de către colecții mai puțin „scumpe”, poate, dar meritorii ca studiu și cunoștințe. Această orientare nouă s-a regăsit atât în documentele Comisiei de filatelie tradițională a F.I.P., cât și în palmaresurile ultimelor mari expoziții internaționale. În ceea ce ne privește, am simțit efectul ei în clasamentul obținut de exponatele românești care au luat parte la cea de a opta ediție a expoziției „Balkanfila”, Istanbul 1981. Participarea noastră a constituit cea mai masivă ieșire a filateliei românești peste hotare, atât ca număr cât și ca varietate și calitate. De astă dată, pe lângă exponate cu numeroase afirmări internaționale, au fost incluse în lot și un număr de colecții mai rar trimise peste graniță sau chiar deloc. Ei bine, la toate treptele de clasament și în toate ramurile în concurs, exponatele românești s-au situat foarte onorabil. Nici o medalie nu a rămas la rang „bronz”, mare a fost numărul celor de „aur” și vermeil. Un număr de exponate au obținut pentru prima dată râvnita medalie de aur și printre acestea unele la prima „ieșire”.

În ceea ce privește filatelia tradițională, determinante au fost aici calitatea materialului și elementul „cercetare și studiu”, care au compensat aspectul pur „bănesc”. Trebuie subliniat aici că „Bal-

kanfila VIII”, prin nivelul atins și prin compoziția juriului nu a avut nimic de invidiat marilor expoziții F.I.P. În încheierea acestui punct, amintim că exponatele ing. Bartoc Alexandru (aerofilatelie), I. Iser — Craiova, dr. Em. Munteanu — Sibiu, dr. N. Neagu, Gh. Negulescu, Leonard Pascanu au urcat pentru prima dată pe podiumul medaliilor de aur, alăturându-se altora care mai avuseseră această recunoaștere anterior.

Pe marginea „Balkanfilei”, ca și a altor expoziții trebuie relevat că demarcația între exponatele „tradiționale” și cele de „istorie poștală” nu este destul de clară la mulți dintre expozanții noștri. Este necesar ca pentru viitoarele participări să se studieze și să aplice cu multă atenție noile directive stabilite de comisia de istorie poștală a F.I.P., pentru definirea a ceea ce se înțelege despre și ce se așteaptă de la o colecție participând sub calificativul „istoriei poștale”. Ratificate în congresul F.I.P. de la Essen, aceste directive au fost publicate și comentate în nr. 8/1981 al revistei „Filatelia”. Același material poate fi studiat și pus în valoare în mod cu totul deosebit, după cum expozantul este construit ca „tradițional”, ca expozat de „Istorie poștală” sau chiar de „Marcofilie”. Întrucât ne aflăm la o adevărată cotitură în diferențierea sectoarelor de colecționare și dată fiind ponderea tot mai relevantă pe care o capătă în marile expoziții secția „Istorie poștală”, punerea colecțiilor noastre la curent cu noile orientări se impune, dacă vrem să realizăm participări care să ne aducă satisfacții.

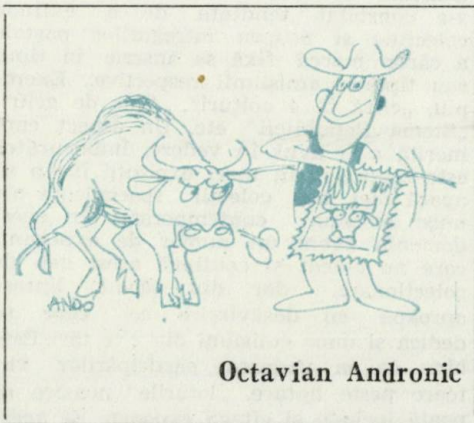
Tot în domeniul filateliei tradiționale, salutăm înmulțirea numărului de colecții specializate pe studiul unei anumite emisiuni sau unei anumite perioade. Aici s-a constatat tendința de a extinde colecțiile și asupra întregurilor poștale a căror marcă fixă se înscrie în tipul sau tipurile emisiunii respective. Exemplu, „cifra în 4 colțuri”, „Spic de grâu”, „Stema Republicii” etc. Un aspect care merită a fi avut în vedere. Îmbucurător este faptul că în mari expoziții încep să apară mai des colecții specializate ale unor emisiuni contemporane. În acest domeniu avem un număr de expozanți care au atacat și continuă acest gen de colecționare, dar din păcate lipsesc aproape cu desăvârșire cei care se dedică și unor emisiuni din alte țări. Este bine ca în vederea participărilor viitoare peste hotare, „loturile” noastre să poată include și câteva exponate de acest

gen, bineînțeles de calitate. Chiar cu material curent și lesne de procurat dar studiat cu mare atenție și rivnă, se pot obține rezultate îmbucurătoare și care să fie primite cu simpatie în țările de originalitate ale emisiunilor respective.

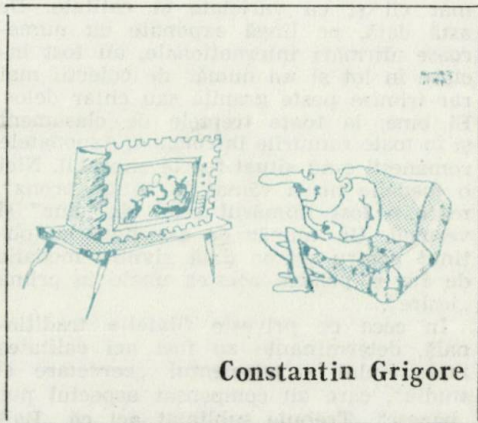
STRINS LEGATĂ CU ISTORIA POȘTALA, MARCOFILIA A FACUT ÎN ANUL 1981 PAȘI HOTĂRIȚI ÎNAINTE, cea de a doua expoziție republicană de ramură, Botoșani, 1981, constituind o adevărată revelație atât sub aspectul diversității exponatelor cât și ca număr de participanți. Calea deschisă de prima ediție, de la Ploiești, a atras mulți colecționari și a fost o surpriză, între altele, marele număr de exponate din prefilatelia Țărilor Române. Nu au lipsit subiecte mai puțin „bătătorite”. Istoria poștală a armatei române, col. I. Iser, Craiova, „Ștampilele porturilor dunărene” V. Buzoianu, Pitești, „Ștampile de cenzură”, M. Teleguș-Timiș și alții, „Ștampilele factorilor poștali din Iași”, S. Dragomir și multe alte titluri stau mărturie preocupărilor variate ale marcofilistilor noștri. La granița dintre marcofilie pură și istoria poștală s-au situat o seamă de exponate de istorie poștală locală, a jud. Dolj, Neamț, Teleorman, Argeș, a municipiului București etc. Și aici este necesară o realcăuire în lumina materialelor indicative ale F.I.P., pentru a situa mai clar exponatele într-una sau alta din ramurile menționate. În orice caz, este de salutat preocuparea pentru istoria poștală a unor arii delimitate, municipii, județe etc. și un deziderat major al filateliei noastre ar trebui să fie extinderea și la celelalte părți din țară care își așteaptă încă entuziaștii cercetători ai istoriei poștale locale.

UN SECTOR FILATELIC CARE S-A PREZENTAT FOARTE ONORABIL ÎN COMPETIȚII, ÎN ȚARĂ ȘI PESTE HOTĂRE, A FOST CEL AL ÎNTREGURILOR POȘTALE. Fără îndoială că expoziția care a avut loc nu de mult la București în sălile Ateneului Român, a permis să se cunoască între ei pasionații acestei ramuri și a deschis totodată perspective noi, atrăgând atenția atât asupra sectoarelor în care sintem destul de avansați cât și asupra celorla în care mai este mult de făcut. Dintre exponatele anului 1981 pentru a nu aminti decît cîteva s-au bucurat de apreciere cele ale colecționarilor I. Borca — Reșița, P. Voicu-leț-Lemeny — București, bogat dar necesitînd o prezentare mai sistematică și modernă, Dorel Țanu, Bacău și altele. Să sperăm că elanul luat nu se va opri și că la expoziția F.I.P. de profil „Belgica '81” — de la Bruxelles participarea românească va fi cît mai bună. Aici este necesar ca atenția să se îndrepte și asupra punerii în evidență a particularităților și variantelor de tipar și chiar de inscripționare, nici o posibilitate de diferențiere netrebuind neglijată, dată fiind relativa uniformitate a materialului disponibil.

ÎN RAMURA AEROFILATELIEI, EXPONATELE NOASTRE AU ȚINUT SUS CULORILE NAȚIONALE, în special cu colecțiile axate pe istoria legăturilor aeropoștale românești. Colecțiile ing. M. Popovici, ing. Al. Bartoc, V. Iordache — Galați și altele au fost prezente, cu succes, la „Balkanfila-Istanbul” unele și la „Philatokyo” — Tokio, la expoziția de filatelie românească de la Biblioteca română de la New-York, etc. La punctul de întîlnire dintre colecțiile aéro-

Octavian Andronic

Constantin Grigore

poștale și cele de întreguri poștale, colecțiile de aerograme, prima și a doua emisiune, din lumea întreagă, aparținând expozanților dr. Ovidiu Demetrescu și Tiberiu Demetrescu, au atacat cu îndrăzneală (și succes) un sector mai puțin uzitat al filateliei, dovedind încă o dată că exponatele ieșite din făgașul repetării beneficiază aproape automat de o „primă” de originalitate, atât la juriu cât și la public.

Nu putem trece de capitolul poștei aeriene fără a reaminti succesul deosebit avut de ediția 1981 a expoziției „Aerom-fila”, prin care a fost marcată cea de-a 75-a aniversare a zborului epocal al lui Traian Vuia. Reușind să atragă un număr mare de colecții valoroase dintr-un mare număr de țări cât și din țară, expoziția a cuprins două ramuri bine distincte: a pieselor circulante pe cale aeriană, de la vestitele „Ballons montés” pînă la zi și a tematicii „Aviație”. În primul compartiment a fost oferită aerofilateliștilor noștri o adevărată „paradă” de aerofilatelie, din care au avut multe de aflat și chiar de învățat. Sectorul pur tematic a întrunit un număr mare de exponate, unele avansate, altele de nivel mai modest, toate însă animate de dragostea pentru subiectul ales. S-a remarcat tendința de a se folosi materiale moderne și contemporane, a căror aspectuozitate nu poate însă compensa lipsa unor mărci cu dată de emisiune mai veche. Au lipsit poate prea mult astfel de piese și aceasta este lacuna care cată a fi înlăturată, fie chiar prin renunțarea la o parte din emisiunile multicolore moderne.

În domeniul tematicii, locul de primă importanță, cu angrenare în actualitate și în preocupările majore ale zilelor noastre, revine tematicii angajate. La toate nivelele expozițiilor, am revăzut o seamă de exponate care mai fuseseră expuse și anterior. Dar am putut înțeli spre bucuria noastră și multe exponate noi sau chiar în „primă viziune”, atât ale unor expozanți „seniori” cât și de tineret.

Așa cum e și firesc, locul de frunte îl ocupă colecțiile cu temă istorică generală și cele de filatelie militantă, aspecte care, de altfel, în mare măsură se suprapun. Pînă acum cîțiva ani, materialul destul de restrîns existent nu permitea o mare diversificare a planurilor tematice și ducea la extinderea artei tematice pe perioade foarte îndelungate, pentru a se putea a-

junge la „acoperirea” unui spațiu de expunere mai consistent. De aici a rezultat o tendință spre o tratare oarecum uniformă, multe exponate repetînd în linii mari același plan tematic. Odată cu marea diversificare a materialului filatelic existent, ca urmare a emisiunilor de mărci și întreguri precum și a ștampilelor cu conținut tematic, tematicienii au avut la dispoziție posibilități mult mai mari de tratare a subiectului ales. Ar trebui să se folosească aceste condiții pentru o diversificare a colecțiilor, pe de o parte prin restrîngerea artei de tratare, pe de alta prin trecerea de la tratarea „în general” la una mai adîncită. Aspecte, ambele, care ar duce la o ridicare calitativă și la un spor de activitate a expонатelor.

Un eveniment important al anului 1981 pentru filatelia tematică angajată l-a constituit expoziția „Socfilex 1981” de la Brașlav, profilată pe filatelie militantă. Schimbul de experiență și impresiile culese cu acest prilej pun la îndemîna colecționarilor noștri tematicieni elemente foarte utile. O lipsă care s-a constatat a fost aceea a unui număr mai mare de exponate tratînd aspecte din lupta pentru libertate, pentru progres în istoria celorlalte țări participante. Ar fi binevenită elaborarea și la noi a unor colecții cu teme adecvate, fapt care ar oferi o bază de selecționare lărgită pentru viitoarele ediții „Socfilex”.

Pe linie tematică, anul 1981 a adus o nouă ediție a expoziției republicane de filatelie tematică, de astă dată la Tîrgu Mureș, ediție care a întrunit exponate din numeroase județe, cu teme variate. Totuși s-a constatat o oarecare repetare a temelor, lipsind o „explozie de inventitate” în direcția unor teme noi, atât angajate cât și de tematică generală. Nu putem trece la o analiză amănunțită a temelor prezente, spațiul neîngăduînd-o. Ca o constatare trebuie relevată o oarecare risipă de spațiu, în sensul încărcării unora dintre exponate cu piese de importanță minoră, întreguri cu marca fixă de tip „Uzual”, folosite numai de dragul ilustrației; plicuri cu statut poștal-filatelic discutabil; întreguri repetate în variante de culori etc. De asemenea, prea puține exponate au cuprins, în stadiul actual, și piese tematice vechi, condiții de primă importanță, în prezent, la competițiile internaționale. În consecință, atenția și eforturile expozanților noștri trebuie să treacă de la materialele multicolore și a-

tractive cu aspect modern, la piesele mai vechi mai greu de procurat dar totuși atât de necesare). Această carență a putut fi de altfel constatată și la alte expoziții ale anului 1981 cu profil tematic ca „Transfilex“, „Cronica“-Iași etc.

Pe lângă comemorarea zborului prim al lui Traian Vuia, despre care am mai vorbit, anul 1981 a mai fost marcat și de comemorarea Centenarului nașterii lui George Enescu, prilej de sărbătoare pentru toți iubitorii muzicii. În filatelie, acest eveniment a fost marcat de expoziții filatelice în diferite orașe, remarcându-se prin numărul de participări cu tematică adecvată cele din Botoșani și de la Iași, unde tradiționalul salon al revistei „Cronica“ s-a axat pe tematica „Muzică“. La aceste manifestări au fost prezente cea mai mare parte dintre colecțiile cu teme legate de muzică, de la compozitori la operele lor, de la cîntăreți la instrumente. Dintre colecțiile de subiect merită a fi amintită cea intitulată „Parada instrumentelor muzicale“, A. Morvay, Cluj; dintre cele tematice, colecțiile M. Berezovski — Craiova, M. Salahub, Iași. Foarte simpatică prin originalitate colecția studentei Marcela Comăneșe din Sibiu, compusă exclusiv din piese incluzând fragmente de partituri muzicale. Iată o colecție care merită a fi continuată și completată, în vederea unor viitoare competiții. Ar fi și altele de citat dar, ca de obicei, ne lovim de spațiu.

Ca întotdeauna în intervalele dintre Olimpiade, și în 1981 a intervenit o „pauză de odihnă“ în eforturile tematicienilor „Sport“. Prezente totuși la diverse expoziții din țară și peste hotare, expozatele noastre s-au prezentat bine. Le așteaptă noi eforturi de tinere la zi și readaptare, în lumina marilor competiții sportive, competiții pe care le vor întâmpina fără îndoială cu o bogată „recoltă“ de emisiuni extrem de atractive anunțate în toate continentele. Mai mult

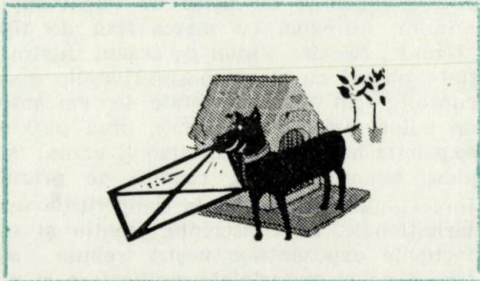
decît în alte domenii, se impune aici o limitare riguroasă a ariei de cuprindere a colecțiilor, renunțarea la pretenții atotcuprinzătoare greu de realizat.

În domeniul tematicii generale, anul 1981 ne-a permis să asistăm la îmbunătățirea mai multor expozate de nivel mai ridicat, care au reușit performanțe onorabile și peste hotare. Ca exemplu am putea cita „Atomul“, Prof. conf. Dan Angelescu, „Istoria scrierii“, lector univ. H. Hulban, Iași, „Expoziții și congrese F.I.P.“, I. Oprea, Sibiu, „Universități europene“, prof. I. Zaharia, Constanța și altele, care reușesc să iasă din banal prin subiectul lor. Le urăm să poată procura în continuare materialul de care au nevoie, mai ales piese mai vechi, pentru a-și consolida șansele pe viitor. Un imbold nou l-au primit colecționarii din sectorul „Faună și Vinătoare“ în urma participării la expoziția de profil de la Plovdiv, în R. P. Bulgaria. Să sperăm că și aici vor găsi ecou constatările făcute cu titlu general în domeniul tematicii.

În sectorul atât de gingaș și plin de nădejdi al filateliei de tineret anul 1981 ne-a adus expozițiile „Cravatele Roșii“ organizată sub egida Organizației Pionierilor din R.S.R. și noua ediție a „Studentfilei“, de la Cluj Napoca.

Ambele au atras un număr important de expozate, din mai toate județele țării. La expoziția pentru pionieri au predominat expozate de tematică angajată, dar au fost prezentate și un număr de colecții de tematică generală. Din păcate, destul de puține au fost la nivelul pionierilor, expozatele „Tradiționale“, în timp ce la „Studentfila“ au putut fi văzute o seamă de expozate de acest gen.

O notă supărătoare au adus-o unele expozate care vădit au fost în întregime realizate de adulți, concepție, dezvoltare, montare și nici decum de titularii „tineri“, sub numele cărora erau expuse. Această practică dezavantajează în competiție pe tinerii care efectiv își realizează expozatele. Fără îndoială, repetăm și aici, ajutorul celor avansați și cu experiență este necesar și admis. Dar de aici pînă la substituirea totală este cale lungă. De acest aspect încep să țină seama și vor ține seama tot mai mult de aici înainte juriile expozițiilor sau secțiilor de tineret, din țară și de peste hotare.

TRECEM ACUM LA MAXIMAFILIE, RAMURA CEA MAI TÎNĂRĂ DAR PLINĂ DE VITALITATE A FILATELIEI.

În anul 1981, maximafiliștii noștri au fost prezenți la toate expozițiile mai importante din țară. Peste hotare, au participat la expoziția „Balkanfila“ medalie de vermeil, pentru S. Stănescu, Ploiești, pentru expozatul „Costume populare“ la a doua expoziție româno-chineză, de la Pekin, unde a fost apreciat expozatul de „maxime“ chinezești (Pekin, București) la „Turipex“, în Portugalia etc. Încercînd a fi o simplă asamblare de piese superioare, alcătuită în funcție de spectaculozitatea lor, maximafilia modernă se îndreaptă spre constituirea de colecții cu un fir tematic

Dicționar comic explicativ

Plictisitor : persoană care se plictisește în compania altora.

Plictisitoare : carte la care, de obicei, se adoarme înainte de a se citi prima pagină.

Memorie : singura consolare cînd ne amintim unde am pus cheia după ce am spart ușa.

Dragoste : revenim întotdeauna la prima noastră iubire dacă reușim să ne amintim care a fost.

Suspicios : individ care nu crede că soarele care ne dă lumină și căldură o face dezinteresat.

Consolare : cînd sticla de șampanie care ne scapă din mînă și se sparge, rămîne cu dopul întreg.

Sobrietate : oamenii care reușesc să păstreze o mină serioasă atunci cînd povestesc prietenilor o anecdotă deosebit de spumoasă și sînt deseori bănuși că nu au înțeles-o.

Perseverență : există ulcioare care și sparte continuă să meargă la apă.

Pedant : individul care mai întîi sterilizează bita cu care are de gînd să pocnească pe cineva.

Statistică : statisticile ne arată că la fiecare 6 ore o găină ouă cîte un sfert de ou.

conducător. În ceea ce privește materialul folosit, crește atenția pentru gradul de concordanță a elementelor componente. Totodată se sancționează prezența de piese contrafăcute sau artificial construite, care, în fond, constituie falsuri. Din păcate, unele exponate ale noastre au inclus și asemenea piese. Se cere deci maximă atenție critică la procurarea și la includerea în colecții a pieselor, mai ales cînd aspectul lor general dă de gîndit.

În încheiere, concluziile ce pot fi trase de pe urma expozițiilor anului 1981 sînt bune. Rezultatele „Balkanfilei“, mai ales, au constituit un mare succes, iar învățămintele la care duc sînt prețioase.

În perspectivă ni se conturează noi cerințe și noi criterii de apreciere a expozatelor. Unele, cum sînt cele din domeniul filateliei tradiționale și de studiu ne sînt net favorabile. Altele, cum sînt cele ale reprofilării expozatelor cu vocațiune de istorie poștală, comportă nu numai o atență studiere dar și o transpunere a expozatelor pe linia noilor orientări și cerințe. În domeniul filateliei tematice mai este mult de făcut, atît pentru „personalizarea“ expozatelor, prin originalitatea temelor alese și prin restrîngerea unora dintre acestea la arii mai bine conturate, cît și pentru îmbunătățirea calitativă. Aceasta comportă includerea de piese vechi și eliminarea materialului prea „ușor“, a cărui prezență afectează nivelul de ansamblu al expozatului.

În sectorul „Marcofiliei“ ne aflăm încă la început de drum însă felul cum am pornit este bun și sănătos și ne așteptăm la noi progrese, mai ales dacă vom întîmpina cu multă muncă viitoarea „Republicană“ și dacă vom căuta să sistematizăm munca noastră.

Anul 1981 a adăugat noi medalii palmaresului filateliei noastre. Fie că entuziasmul, dragostea de filatelie și munca susținută să ducă la îmbunătățirea permanentă a expozatelor existente și la atragerea în competiție a unor noi colecții, creîndu-se astfel premisele pentru noi afirmări, pentru o cît mai apreciată prezență a filateliei noastre în marele concert al filateliei mondiale.

Matei Mihai

Nicolae Trpocovici

Contribuții la cunoașterea corespondenței expediate prin „Ballons Montés“ din Parisul asediat

18. IX. 1870 — 27. I. 1871

De un deosebit interes filatelic pentru un cercetător este cunoașterea pieselor filatelice din Parisul asediat în timpul războiului franco-prusian (18.IX. 1870—27.I.1871), adică a corespondenței expediate pe calea aerului prin baloane cunoscute sub denumirea de „monté“ sau „non monté“ (aerostate sau baloane „cu echipaj“ și „fără echipaj“).

Aceste baloane, în general de formă sferică, aveau pe lângă misiunea de observare și pe aceea de transport a corespondenței peste capul asediatorilor, cu singurul dezavantaj că nu puteau fi dirijate în nici un fel, datorită capriciilor vântului. Cu alte cuvinte, aerostatele datorită curenților de aer prielnici, puteau asigura numai într-un singur sens, legătura dintre Parisul asediat și Franța liberă.

Un număr de 67 baloane de diferite mărimi, confecționate în grabă, au fost lansate în această perioadă, fie liber, fie conduse de aeronauți improvizați. În ambele cazuri, aceste baloane erau încărcate cu corespondență oficială și particulară, avînd și cuști cu porumbei călători dresați, porumbei care aveau misiunea de a aduce din Franța liberă în Parisul asediat, prin mesagii scrise cu litere microscopice, pe hîrtie foarte fină prinse de piciorușele lor, informații și dispoziții, contribuind prin aceasta la susținerea moralului populației pariziene.

Putem afirma, că transportul corespondenței circulînd într-un singur sens cu ajutorul baloanelor și în sens opus numai cu ajutorul porumbeilor călători, este un unic caz în istoria poștală și că prin asediul Parisului, Franța a organizat cea dintîi poștă aeriană din lume.

Între principalii constructori de astfel de aerostate au fost savantul și aeronautul francez Gaston Tissandier, aeronautul Eugene Godard ca și tehnicienii Nadar și Fonville iar unul dintre iluștrii pasageri care au aterizat cu bine în Franța liberă, a fost ministrul de interne Leon Gambetta, membru al comisiei pentru apărarea națională, care îmbarcat la bordul balonului Armand Barbés, la 7.X.1870 a putut să preia conducerea organizării apărării Franței neocupate de dușman (fig. 1).

Din cele 67 baloane, 55 au putut ateriza fără nici o pierdere, restul căzînd în teritoriul ocupat de inamic, pierdute în mare sau incendiate. Dintr-o hartă de epocă, apărută în „ALMANACUL DE INVETIATURĂ ȘI DE PETRECERE“ IASSI 1872, putem observa unde au căzut baloanele expediate din Parisul asediat, precum și incidentele petrecute în timpul zborului lor (fig. 2). Tot din acest „almanac“ mai aflăm că au fost expediate cca. 3 mil. de scrisori din care 2 mil. au ajuns cu bine la adresele lor, iar din cei 354 porumbei călători expediați prin aceste baloane, numai 60 s-au întors cu bune rezultate în Parisul asediat.

Dacă majoritatea cataloagelor și în special cele franceze prezintă în capitole distincte pe lângă denumirile baloanelor identificate și a corespondenței transportată prin aceste baloane, compusă în general din lettre-enveloppe și lettre-journal, scrisoare plic și scrisoare jurnal, cărți poștale, ziare, corespondență de presă și circulare speciale sau particulare, în schimb aceste cataloage nu redau denumirile birourilor poștale precum și tipurile de ștampile și grife poștale utilizate de aceste birouri în acea perioadă. Aceste lămuriri sînt cu atît mai necesare cu cît aceste birouri poștale primeau în majoritatea cazurilor pe lângă corespondență oficială și corespondență particulară.

În cele ce urmează voi căuta să redau unele date mai principale legate de corespondența expedită în această perioadă. În general corespondența expedită din Parisul asediat, poartă aplicat pe francatură o grifă, adică o ștampilă sub formă de stea, formată din puncte cu sau fără cifre dispuse central (fig. 3), precum și separat o ștampilă cu dată, cu denumirea biroului poștal de origine (fig. 4). Cifra care figurează în centrul stelei, corespunde denumirii biroului poștal de origine.

Ștampilele de plecare, pot fi clasate în patru categorii :

- I. Ștampilele și grifele birourilor din Paris (Central și de cartier)
- II. Ștampilele și grifele birourilor din suburbiile Parisului (în afară și în interiorul centurii).
- III. Ștampilele și grifele birourilor militare.
- IV. Însemne speciale de poștă pentru corespondența depusă neregulamentar.

Articolul de față, se rezumă numai la ștampilele și grifele birourilor din Paris (Central și de cartier). Astfel, în cadrul biroului central, avem ștampile obișnuite sau de uz curent și ștampile speciale.

Ștampilele obișnuite sau de uz curent sînt indicate în fig. 5 și fig. 6. Cifra plasată în stînga datei zilei din luna respectivă, indică timpul de ridicare a corespondenței. Unii timpi intermediari sînt indicați prin cifre suplimentare sau printr-un asterisc (*), care se găsește plasat între numărul timpului de ridicare obișnuit și data zilei.

Cifra (60), reprezintă numărul de ordine al Departamentului Sena. Există și ștampile de plecare fără indicarea timpilor de ridicare a corespondenței (fig. 7). Toate ștampilele menționate sînt însoțite de grifa obliteratoră tip stea fără cifre. Ștampilele speciale (fig. 8 ; 9 și 10) sînt aplicate în general pe francatură, cu tuș roșu. Corespondența expedită, nu poartă grifa obliteratoră.

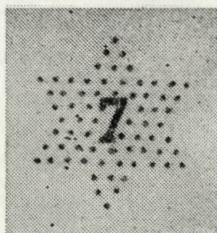

Fig. 3

Fig. 4

Fig. 5

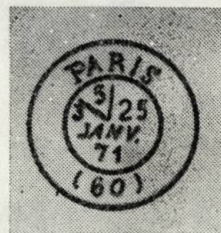

Fig. 6

În cazul birourilor de cartier, toată corespondența expedită poartă grifa obliteratoră (fig. 3), care obliterează în general francatura și separat ștampilă cu dată (fig. 4), a oficiului poștal de origine (biroul poștal de cartier). Sub forma de tabel, redăm mai jos denumirile birourilor de cartier, în număr de 39 precum și numărul de ordine al grifei obliteratoră, stea cu puncte, a cărei cifră plasată în centrul acesteia, corespunde denumirii biroului poștal. Astfel avem :

Grifa obliterantă No.	Ștampila cu dată a biroului de cartier :	
1	Paris	— Pl. de la Bourse
2	—	— R. St. Lazare
3	—	— Pl. de la Madeleine
4	—	— R. d'Enghien
5	—	— R. de Bondy
6	—	— Senat
7	—	— R. des V.lles — Haudr. tes
8	—	— R. d'Antin
9	—	— R. Montaigne
10	—	— R. du Cherche — Midi
11	—	— R. St. Honoré
12	—	— Bd. Beaumarchais
13	—	— Hôtel de Ville
14	—	— R. de Strasbourg
15	—	— R. Bonaparte
16	—	— R. de Palestro
17	—	— R. du Pont — Neuf
18	—	— R. d'Amsterdam
19	—	— Bt. Richard — Lenoir
20	—	— R. St. Dom.que St.G.n 56 (ou 58
20	—	— R. St. Dom.que St.G.n 53
21	—	— R. St. Antoine
22	—	— R. Taitbout
23	—	— R. Aligre
24	—	— R. de Clery
25	—	— R. Serpente
26	—	— Gare du Nord
27	—	— Gros — Caillou
28	—	— R. Cardinal — Lemoine
29	—	— R. Pascal
30	—	— Bt. Mazas
31	—	— Corps Législatif
32	—	— R. de la Ste. Chapelle
33	—	— Bt. de l'Hopital
34	—	— Avenue Joséphine
35	—	— Ministère des Finances
36	—	— Bt. du Prince — Eugéne
36	—	— Bt. Voltaire
37	—	— Bt. Malesherbes
38	—	— R. des Feuillantines
39	—	— R. des Ecluses St. Martin

Fig. 7

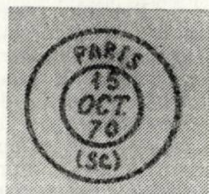

Fig. 8

Fig. 9

Fig. 10

Fig. 11

Lucrările de specialitate menționează că unele birouri au utilizat pentru obliterarea francaturii în locul grifei obliterate, ștampila cu dată a biroului postal respectiv. De asemenea, alte birouri, tot din greșeală au aplicat pe corespondența francată în loc de ștampila cu dată, ștampila cu mențiunea taxei de plată de 15 c. sau de 30 c. (fig. 11).

Cunoscînd elementele primare ale expedierii corespondenței obișnuite prin „Ballon monté“, din Parisul asediat, în cele ce urmează caut să redau pentru țara noastră unele piese aerofilatelice cunoscute ca circulate prin acest mijloc de transport, contribuind prin aceasta la cunoașterea mai îndeaproape a elementelor filatelice ce le conțin.

Astfel din revista Filatelia care a publicat la timpul respectiv o serie de date în legătură cu aceste piese, cit și din unele cataloage de licitații, ne sînt cunoscute ca existente în unele colecții din țară un număr de 5 exemplare circulate prin „Ballon monté“, iar de la licitațiile unor case filatelice din străinătate, un număr de 2 exemplare.

Primele exemplare „Ballon monté“, le-am cunoscut la expoziția filatelică din iulie „București 1958“ și apoi la expoziția filatelică internațională „Centenarul Mărcii Postale Românești și al Poștei de Stat“, unde în colecția col. Turtureanu din București, s-au putut admira două piese filatelice din care un ziar lettre-journal „Gazette des Absents“ no. 13 din 3 dec. 1870 Paris (fig. 12 și 13). Acest lettre-journal de forma unei coli de hirtie împăturită în două pentru a produce 4 pagini, cu dimensiunea împăturită de 212 × 135 mm., conține în primele 2 pagini tipărite, numele ziarului și comunicări din Parisul asediat, pagina 3 fiind rezervată corespondenței. Ziarul astfel format, printr-o nouă pliere a părții superioară și inferioară pentru a forma dimensiunea unui plic, avea ultima pagină rezervată adresei, cuprinzînd la mijlocul paginei într-un chenar dreptunghiular în partea stîngă sus, inscripția „PAR BALLON MONTÉ“, imprimate cu litere majuscule. Exemplarul sub formă de plic, era francat pe partea rezervată adresei

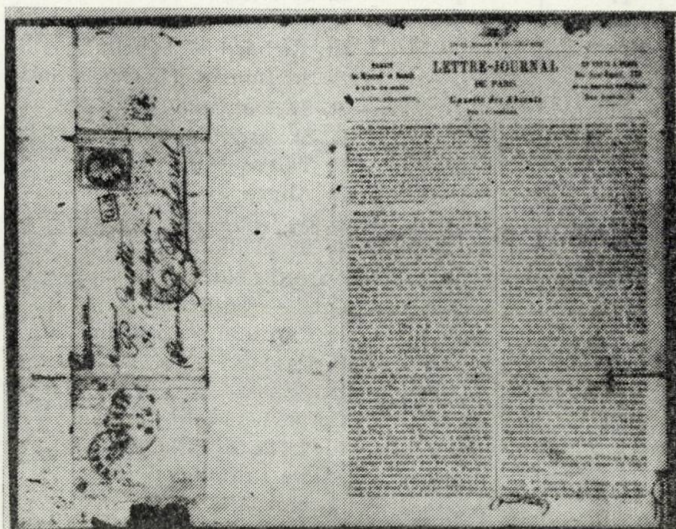

Fig. 12

cu marca poștală de 80 c. rose, făcînd parte din emisiunea celui de al II-a „Empire Français“ și anume din seria anilor 1863/1871 Napoleon III — lauré. Marca este obliteratedă cu grifa stea cu puncte, avînd central cifra „8“ care reprezintă numărul oficiului poștal de cartier. Separat și tot pe față, ziarul plic este obliteratedă cu ștampila cu dată a oficiului poștal de cartier „PARIS R. D'ANTIN“ din 5 DEC. 1870 cu indicarea timpului de colectare a corespondenței „7 E“, precum și cu grifa „PD“ înscrisă într-un dreptunghi, reprezentînd taxa plătită de expeditor pînă la destinație. Pe spate plicul are ca obliteratedări: ștampila ovală de trecere prin TRIEST (13.12 fără indicarea anului), precum și ștampila rotundă de sosire în „BUCUREȘCI“ cu data de 19 DEC. 70. Plicul poartă adresa „Monsieur P. Casotti 36 Callea Mogosoi a Bucharest (Roumanie).“

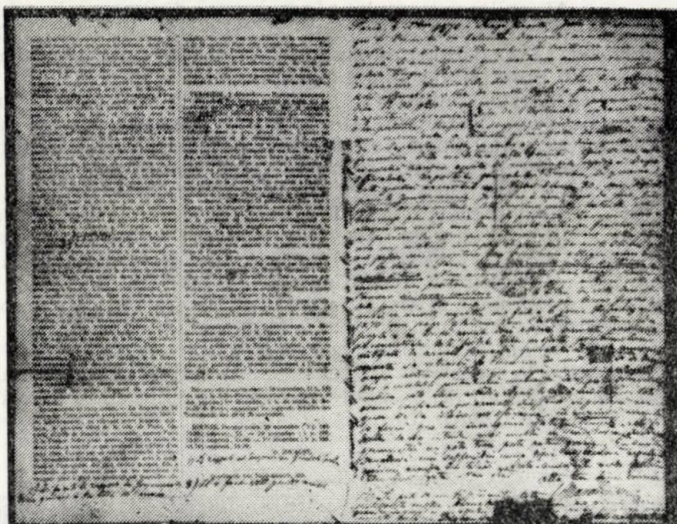

Fig. 13

Fig. 14

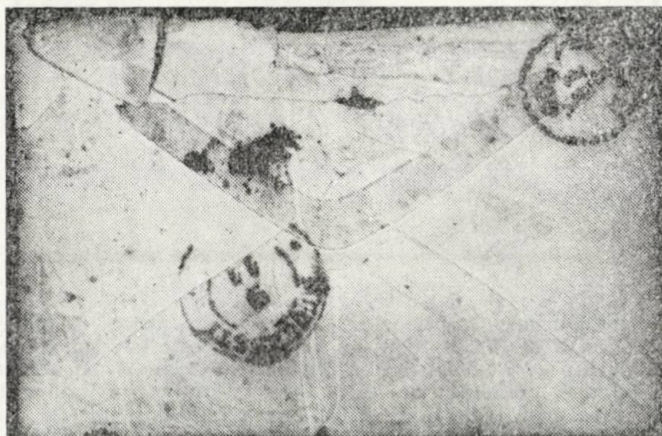

Fig. 15

— Al doilea exemplar face parte din aceeași colecție col. Turtureanu și este un plic obișnuit din hirtie azurie (format 110 X 73 mm), avînd pe față inscripția „Par ballon monté” scrisă și adresată aceluiași P. Casotti 36 Callea Mogoschoi a Bucharest Roumanie (fig. 14 și 15).

Plicul este francat cu 2 mărci de cîte 30 c. brun formînd o pereche, făcînd parte din seria Napoleon III — lauré, precum și cu o marcă de 20 c. bleu, din emisiunea Asediul Parisului 1870/1871 tip Ceres a II-a Republică.

Această francatură cunoscută ca francatură mixtă, se datorește perioadei de tranziție prin care trecea Franța între două regimuri politice diferite. Francatura, este obliteratedă cu grifa stea cu puncte, avînd central cifra „8” și separat plicul poartă obliterationile : ștampila oficiului poștal de cartier „PARIS R. D'ANTIN” din 28.OCT.70 cu indicarea timpului de colectare a corespondenței „5 E” precum și grifa „PD” într-un dreptunghi. Pe spate plicul prezintă ștampila rotundă de trecere prin Viena cu data de 5/11 — 70 precum și ștampila dublu cerc de sosire în București avînd central data 9/11 fără indicarea anului.

Al treilea exemplar face parte din colecția A. Bartoc București expusă prima dată la expoziția filatelică cu caracter internațional „AEROMFILA” București octombrie 1979 și apoi la expoziția filatelică internațională „AEROSOPHILEX” Berlin (DDR) din august 1980 (fig. 16). Piesa filatelică, de asemenea un

Fig. 16

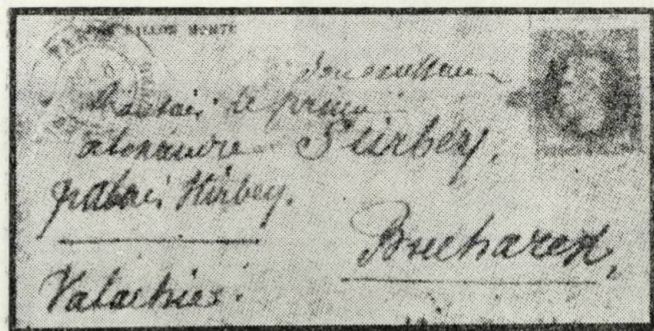

Fig. 17

lettre-journal (Gazette des Absents) sub formă de plic cu text imprimat „PAR BALLON MONTE” cu litere majuscule, este adresat „Monsieur E. Cornetti Craiova Valachie (voie d'Autriche). Plicul este francat cu marca de 80 c. Napoleon III — lauré, obliteratedă cu grifa stea cu puncte avînd central cifra „34” și separat se află grifa obliterationă „PD” într-un dreptunghi. De asemenea tot separat, plicul

Figura 18

poartă ștampila oficiului poștal de cartier „PARIS AVENUE JOSEPHINE” cu data OCT.70, și cu indicarea timpului de colectare a corespondenței „6 E”. Plicul plecat cu balonul „Le Colonel Charas” din 29.10.70 poartă grifa de aterizare și tranzitare a localității LANGRES G.C din 30.10.70, precum și ștampila rotundă de sosire „CRAIOVA 10/11” tip B17 cu agrafă (vezi Gr. Racoviceanu — Ștampile poștale folosite în țările române pînă în anul 1881). Ed. Tr. Telecom. 1963).

— Al patrulea exemplar cunoscut în țară, ne este prezentat de cercetătorul filatelist Pompiliu Voiculescu-Lemeny în articolul „Cu balonul prin Parisul asediat” (Filatelia 3/1971). Exemplarul este un lettre-enveloppe cu text imprimat „PAR BALLON MONTÉ” cu litere majuscule, adresat „Son excellence Monsieur Le Prince Alexandre Stirbey — Palais Stirbey — Bucharest — Valachie” (fig. 17). Marca poștală de 80 c. rose cu efigia împăratului Napoleon III-lauré, aplicată pe plic, este obliterate cu grifa stea cu puncte, avînd central cifra „14”. Separat plicul poartă ștampila oficiului poștal de cartier „PARIS R. DE STRASBOURG” cu data 6.JAN.71.

Timpul de colectare a corespondenței nu a putut fi identificat.

De asemenea nu s-a putut observa grifa obliterate „PD” și nici ștampila de sosire în București.

Exemplarul cinci este un fragment de plic dintr-o corespondență — se pare depusă nereglementar — și face parte din colecția Acad. Prof. Dr. ing. I. S. Antoniu (fig. 18). Fragmentul de plic francat cu marca de 20 c. Napoleon III-lauré, nu poartă nici o ștampilă și nici vreun alt semn aditiv din Parisul asediat; în schimb, prezintă ștampila oficiului poștal al localității AMIENS din 7.NOV.70, localitate situată la 130 km. nord de Paris și unde se pare că a aterizat balonul. Identificarea ne este făcută cunoscută numai prin mențiunea scrisă manual de expeditor și anume „Par ballon monté” peste care s-a aplicat marca poștală care a fost obliterate cu ștampila localității unde a aterizat balonul (AMIENS).

În afară de aceste exemplare în legătură cu țara noastră, ne mai sînt cunoscute încă două, care au făcut obiectul unor case de licitații.

Astfel primul exemplar scos la licitație de casa MABAPHILA — Zürich în martie 1975, este un plic cu text imprimat „PAR BALLON MONTÉ” cu litere majuscule, adresat „Monsieur Th. Mar. OCNEANO Conseiller à la Cour d'Appel de Craiova — Valachie — Voie d'Autriche (fig. 19).

Pe plic s-a aplicat marca de 80 c. rose Napoleon III-lauré, obliterate cu grifa stea cu puncte, avînd central cifra „34” iar separat ștampila oficiului poștal de cartier „PARIS AVENUE JOSEPHINE” din 18 DEC.70 cu indicarea timpului de colectare a corespondenței „6 E”.

Plicul mai poartă grifa obliterate „PD” într-un dreptunghi.

Alte date nu ne sînt cunoscute.

— Al doilea exemplar a făcut obiectul licitației casei filatelice ROUMET din Paris, în cursul lunii decembrie 1980 (fig. 20). Exemplarul sub forma de plic, face parte din cele 17 numere ale ziarului „LE SOIR”, un lettre-journal, cu textul imprimat „BALLON MONTÉ, adresat „Monsieur le prince Alexandre Stirbey —

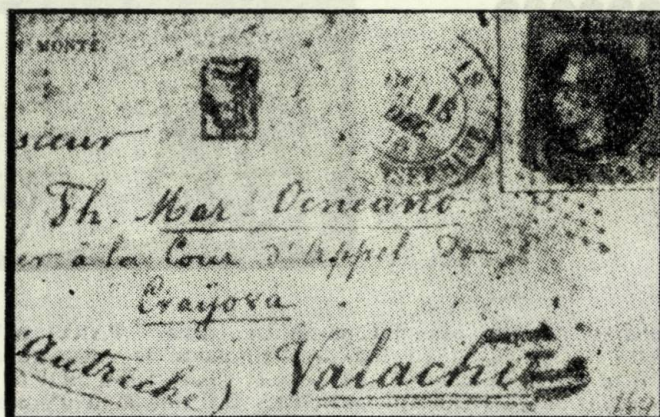

Figura 19

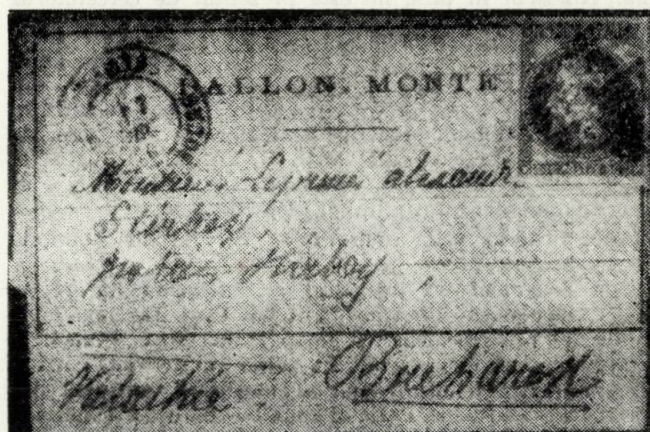

Figura 20

Palais Stirbey — Bucharest Valachie. Ca francatură, pe plic s-a aplicat marca de 80 c. rose Napoleon III-lauré, obliteratedă cu grifa stea cu puncte avind central cifra „14”. Separat s-a aplicat ștampila oficiului poștal de cartier „PARIS R. DE STRASBOURG” din 7.DEC.70. Nu s-a putut descifra timpul de colectare a corespondenței.

Exemplarul mai poartă grifa dreptunghiulară de achitare a taxelor pînă la destinație „PD”, fără a ne fi făcut cunoscute ștampilele de sosire la destinație.

Din cele de mai sus deducem că în afară de francatura propriuzisă, un rol hotărîtor îl are denumirea balonului cu care corespondența a trecut dincolo de liniile asediatorilor, de numărul acestor corespondențe păstrate pînă azi și nu mai puțin de felul trimiterilor: lettre-journal; lettre-enveloppe; ziare, circulare, scrisori simple etc. ca și de interesul acestei corespondențe. La acestea se mai adaugă și destinația corespondenței care este apreciată după distanța parcursă, unele din ele ajungînd pînă la Capul Bunei Speranțe.

Studiul de față pune la îndemîna colecționarilor și cercetătorilor de istorie poștală și aerofilatelie, o serie de informații care caută să trezească interesul celor care îndrăgesc această temă captivantă dar încă puțin cunoscută.

Ing. Mihail Popovici

Probleme filatelice de acum ...100 de ani

Problemele filatelice de bază au rămas de la începuturi și pînă astăzi, practic, aceleași.

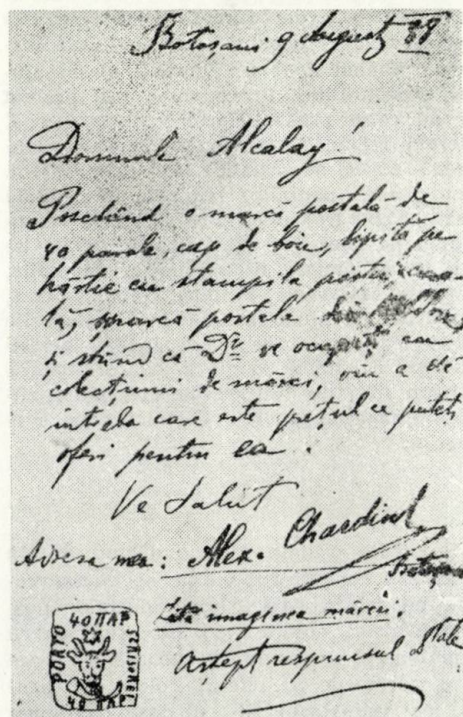
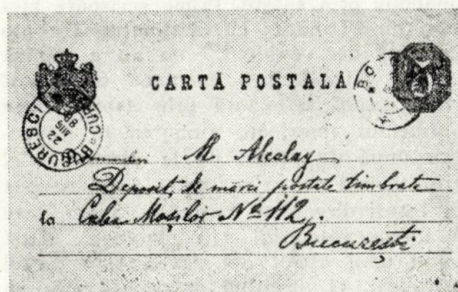
Fini observatori și cunoscători ai mărcii poștale au existat și atunci, ca și astăzi. Ba chiar, de multe ori rămînem surprinși de profunzimea și acuratețea unor studii elaborate încă din secolul trecut.

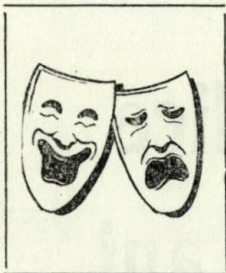
Am în față o carte poștală trimisă din Botoșani la 9 august 1888 către „M. Alcalay, Depozit de mărci poștale timbrate, Calea Moșilor nr. 112, București”. Dar iată ce scrie necunoscutul și, se pare, nefilatelistul, către notoriul colecționar, depozitar și negustor filatelic ce era M. Alcalay pe atunci: „Domnule Alcalay! Posedind o marcă poștală de 40 parale, cap de bou, lipită pe hîrtie cu ștampila poștei, curată, marcă poștală din Moldova, și știind că Dv. vă ocupați cu colecțiuni de mărci, vin a vă întreba care este prețul ce puteți oferi pentru ea. Ve salut, Alex. Chardinal. Adresa mea: Botoșani. Iată imaginea mărcii (urmează desenul în stînga). Aștept răspunsul D-tale”.

Din păcate, desenul deși riguros executat, nu are cum să ne spună dacă marca oferită era pe hîrtie albăstruie (1858), ori pe hîrtie albă (1859). Nu putem ști nici dacă tranzacția a avut loc sau nu, dacă Alcalay a prins o piesă „tare” ori a renunțat la ea. Cert este că ofertantul dacă ar mai fi așteptat încă doi ani, pînă în 1890, ar fi avut posibilitatea să consulte catalogul lui A. Pancu, primul catalog specializat în timbrele românești și care evalua piesa cu pricina la circa 5 Fr. aur.

Peste veac, această carte poștală rămîne ca o relictă a unor proceduri de mult apuse, de la începuturile filateliei, ceea ce ne-a făcut să o și publicăm.

Ing. Silviu Dragomir

○ tempora,
○ mores!

Mărti, 17 iunie 1980, sistemul Intelpost britanic a inaugurat transmiterea corespondenței prin satelit. Prima scrisoare plecase din Londra cu destinația Toronto (Canada), dar, evident, ea nu a părăsit Londra niciodată. Imaginea ei a fost „citită”, apoi reflectată prin satelit către continentul american, ajungând la expeditor după un minut de la pornire! Cel care trimitea prima scrisoare de acest gen era însuși directorul poștei britanice, care se adresa colegului său canadian. Deși tariful unui astfel de serviciu este destul de ridicat, el atingând patru lire sterline pentru prima pagină și două lire pentru fiecare pagină suplimentară, cei care-și scriu, uzează de atunci, destul de des de serviciile acestui „curier”, destinarul primind doar un facsimil al mesajului expeditorului. Procedul a fost preluat și de către presă. Ziarul „International Herald Tribune”, care apare în Paris, lansează ediția sa asiatică tot prin satelit. Fotocopiile paginilor realizate în capitala Franței sînt transmise prin satelit la Hong-Kong, pe baza lor fiind tipărite zecile de mii de exemplare distribuite în Australia, Japonia, Malaezia, Filipine, Nepal ș.a.m.d., unde înainte ajungea abia după cîteva zile de la editare. Ziarul, care apare pentru cititorii de limbă engleză din străinătate, într-un tiraj de 130 000 de exemplare zilnic, ajunge acum la destinatar în aceeași zi.

*

Serviciile poștale nipone dispun de un ordinator cu ajutorul căruia se poate realiza pe cale vocală trierea efectelor poștale (scrisori, colete etc.). Este suficient ca funcționarul respectiv să citească, cu voce tare, adresa de pe plicuri, colete etc. pentru ca ordinatorul să dirijeze automat

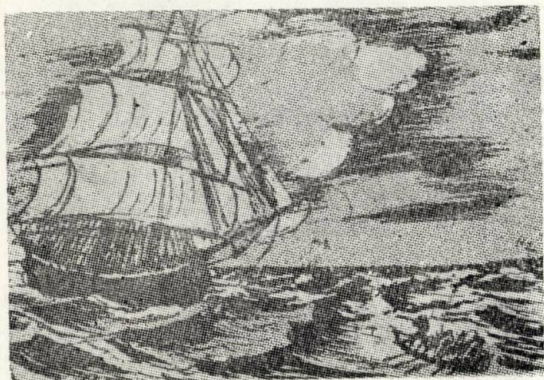
efectele poștale spre compartimentul respectiv, de unde va ajunge în cel mai scurt timp la destinatar.

Am prezentat aceste modalități ultrarapide întrebuițate azi pe mapamond din dorința de a le pune în antiteză cu alte aspecte...

Hazardul a făcut ca multe scrisori expediate din cele mai diferite colțuri ale globului uneori chiar către o localitate foarte apropiată să ajungă cu mari întârzieri la destinație. Astfel, s-a vorbit de ani, chiar de zeci de ani de călătorie a vreunei misive. Dar scrisoarea adresată de un suedez, aflat în Turcia, surorii sale pare să bată toate recordurile prin peripecțiile ei. Ea s-a aflat pe drum nu mai puțin de... 269 de ani. Expediată la 01 noiembrie 1711 de E. Damin, un soldat din armata lui Carol al XII-lea, surorii sale din localitatea suedeză Maersta, ea a ajuns în Danemarca, unde a fost reținută pentru că țara se afla pe atunci în război cu Suedia. Un cercetător danez a descoperit-o într-o arhivă și a expediat-o la Maersta. Neizbutind să găsească nici un descendent al destinatarei, poștașul a depus scrisoarea la muzeul comunal.

Pe insula polară Lamont (Țara lui Franz Joseph) a fost descoperită o scrisoare expediată cu aproape o sută de ani în urmă. Membrii unei expediții hidrografice scoteau dintr-un mic munte blocuri de stincă pentru a clădi, conform tradiției, un fel de turn. Ei au găsit sub pietre fragmente dintr-o sticlă de faianță și o cutie de lemn conținând un plic învelit în hirtie cerată. În plic se afla o scrisoare lăsată acolo în 1874 de Karl Weyprecht, unul dintre organizatorii expediției polare austriece.

Expediția lui Karl Weyprecht și Julius Payer pe vasul Tegetthof, din 1873, este cea care a descoperit insulele, până atunci necunoscute, și cărora le-a fost dat numele de Țara lui Franz Joseph. Dar vaporul s-a împotmolit și a rămas blocat între ghețuri. După o captivitate de un an între ghețari, expediția a părăsit vasul și s-a îndreptat, pe niște ambarcațiuni, către Noua Zeelandă. Scrisoarea găsită în insula Lamont anunța hotărârea luată în privința abandonării corabiei și a alegerii itinerarului ulterior. După un timp, expediția și membrii ei au fost, din fericire, salvați. Scrisoarea-relicvă — a fost trimisă muzeului Arcticii și Antarcticii din Leningrad. Un mic record de încetineală a bătut și o scrisoare expediată în anul 1929 de la Cannes la Menton, ea sosind la destinație după 41 de ani, adică în anul 1970. Cum între cele două orașe distanța nu e mai mare de 60 km, înseamnă că această scrisoare a parcurs cam un kilometru și jumătate pe an. Ea a adus totuși un beneficiu destinatarului deoarece valoarea mărcii cu care fusese timbrată în 1929 a crescut în 1970 cu peste 1000 de

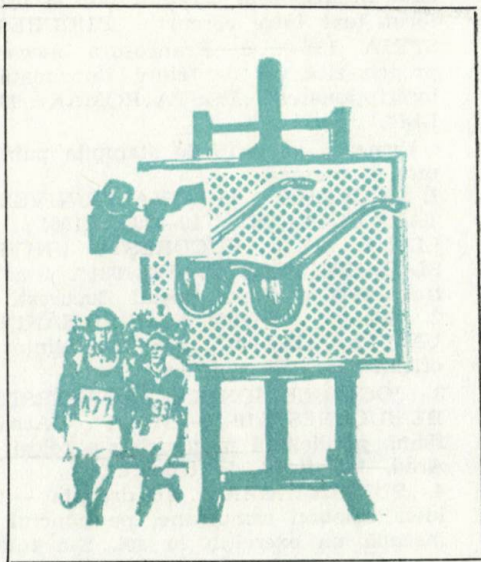
franci. Dar dacă această scrisoare a ajuns la destinație după 41 de ani, alta după o sută, iar alta după 269 (record al recordurilor!), ele totuși au ajuns!

*

Există însă scrisori care puteau să nu mai ajungă niciodată la destinație. Un factor poștal din orașul american Coldwater (statul Michigan) și-a făcut vreme de cinci ani datoria cu conștiinciozitate, după care a renunțat să mai ducă scrisorile destinatarilor. O comisie de anchetă a găsit în garajul locuinței sale nu mai puțin de ... 10 000 de scrisori. Poștașul a declarat cu seninătate că a renunțat să mai ducă corespondența la „destinație”, deoarece această muncă i se părea „prea grea”.

*

La fel de grea i se părea meseria și unui poștaș italian din localitatea Imperia. Și acesta găsisse că e mult mai comod să adune plicurile cu corespondență în propria-i cămară. Unele scrisori descoperite la poștaș acasă datau de peste cinci ani. Oficiul poștal le-a expediat totuși la destinatari cu mențiunea: „Vă cerem scuze! Această scrisoare sosește cu câțiva ani întârziere, dar tot așa de bine se putea să nu mai sosească niciodată. Vinovatul a fost dat pe mâna autorităților”. Cam tîrziu...

ȘTAMPILELE UNIVERSIADEI

Desfășurarea la București, în perioada 19—30 iulie 1981, a „Universiadei '81, a prilejuit confecționarea unui material filatelic foarte bogat și interesant, la aceasta contribuind: emisiunea poștală formată din 3 valori, setul de 11 întreguri poștale cu marca fixă de 55 bani, plicurile F.D.C. și ilustratele maxime realizate oficial cu această ocazie de către Poșta română și o serie de întreprinderi subordonate

Pe lângă aceste materiale filatelice care puteau fi cumpărate „de-a gata“, filateliștii s-au zbatut să procure și o serie de obliterate ocazionale, care s-au realizat nu numai în București, ci și în alte municipii din țară.

Se cuvine să începem enumerarea cu cea mai rîvnită raritate: ștampila roșie, tip francatură mecanică, folosită numai în satul Universiadei, pentru corespondența sportivilor. Această ștampilă este compusă din trei elemente: a. Emblema Universiadei cu inscripționarea: „FISU-UASCR/UNIVERSIADA '81/BUCUREȘTI-ROMANIA“. b. Ștampilă dublu cerc, cu data în interiorul cercului mic și următorul text între cercuri: „BUCUREȘTI-SERIA 131-“. c. Francatura mecanică propriu-zisă, cu dantelură imprimată și inscripționarea: „POȘTA ROMÂNĂ/00,00/LEI“.

Urmează un grup de ștampile publicitare, și anume:

1. „JOCURILE MONDIALE/UNIVERSITARE/BUCUREȘTI 19—30.VII.1981// FILIALA A.F.R. BUCUREȘTI UNIVERSIADA/BUCUREȘTI/19.VII.1981“. S-a întrebuițat la oficiul poștal București 45.
2. „Succes /SPORTIVILOR ROMÂNI/LA/UNIVERSIADA '81“. S-a întrebuițat la oficiul poștal Tîrgoviște 1.
3. „JOCURILE MONDIALE/UNIVERSITARE/BUCUREȘTI/19-30-VIII.1981“. Această flamă publicitară mecanică s-a folosit la Arad, la oficiul de tranzit.
4. „SUCCES/NADIA !“. În dreapta — silueta celebrei campioane, pe punctul să înceapă un exercițiu la sol. S-a folosit

la oficiul poștal Ploiești tranzit, la 20.07.81.

5. „UNIVERSIADA/TINERETII/PACII/ȘI/PRIETENIEI“. S-a folosit la Ploiești, oficiul tranzit, la 19.07.81.

Toate aceste ștampile publicitare reproduc emblema olimpiadei, cele din provincie în stînga inscripționării, cu exact același text de la segmentul ștampilei de la oficiul poștal al satului Universiadei.

În țară, s-au organizat două expoziții filatelice în cinstea Universiadei, pentru fiecare confecționîndu-se cite o ștampilă, după cum urmează:

1. La București, cu inscripționarea: „JOCURILE MONDIALE/UNIVERSITARE/BUCUREȘTI 19-30.VII.1981// FILIALA A.F.R. BUCUREȘTI-EXPOZIȚIE OMAGIALĂ/CERCUL FILATELIC 23 AUGUST.“
2. La Bistrița, cu inscripționarea: „EXPO UNIVERSIADA/19/IULIE/1981/4400 - BISTRIȚA“.

Cei mai pasionați tematicieni de profil au reușit să-și asigure în colecții toate aceste 8 ștampile pe tot setul de întreguri poștale editat de O.S.E.T.C.M. și de aceea nu trebuie să ne mire faptul că unii filateliști au peste 100 de piese distincte de la „Universiada '81“, găzduită de capitala țării noastre.

Dr. Nicolae Neagu

CE ȘI CUM COLECȚIONĂM?

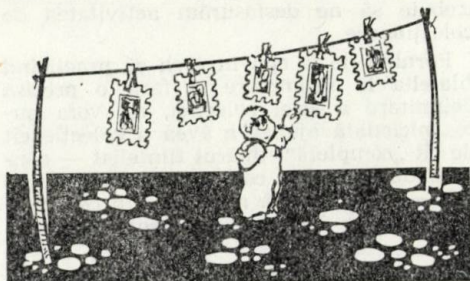
Precum este îndeobște cunoscut, filatelia este ramura de colecționare cea mai răspîdită din lumea întreagă, în rîndul iubitorilor de mărci înscrîindu-se zeci de milioane de filателиști, de la vîrsta primei tinereți pînă la cea mai înaintată.

Mulți se împrietenesc cu mărcile poștale chiar înainte de a fi pe băncile școlii. Unii, prinși de alte preferințe, se lasă de filatelie. Dintre aceștia, însă, mulți revin după o vreme, întrucît filatelia este un fel de febră recurentă: te prinde, te lasă și apoi revine, uneori o singură dată, alteori de mai multe ori, pînă ce — în cele din urmă — se „instalează“ definitiv și te însoțește întreaga viață.

La început, apropierea de marca poștală se face sub atracția imaginilor multicolore, a diversității de subiecte, a tot ceea ce ne pot povesti aceste pătrățele de hîrtie. Nu trebuie trecut sub tăcere că pentru unii începători, un rol important în chemarea spre filatelie îl are caracterul exotic al unor mărci. Acestea, aducînd în carnet, clasor sau album, denumiri de insule, teritorii, țări îndepărtate, situate pe întregul cuprins al globului, deschid în fața ochilor curioși ai tinerilor filателиști orizonturi largi. Într-un cuvînt, mărcile constituie — în ansamblul lor — un fel de fereastră larg deschisă spre lumea largă.

Departate de noi intenția de a subaprecia această latură a filateliei. Cunoștințele mărcilor sînt foarte atractive și ne ajută în dobîndirea de informații și elemente de cultură generală.

Dar, dacă stăm să ne gîndim puțin, după ce vom fi strîns o sută, o mie de mărci din zeci de colțuri ale lumii, în afară de bagajul de cunoștințe — din punct de vedere strict filatelic — nu vom avea decît un maldăr de mărci, unele noi, altele ștampilate, unele europene, altele din diverse continente, fără însă nici o legătură între ele. Cu alte cuvinte, vom avea un fel de „talmeș-balmeș“ filatelic, care ne-a

putut bucura o clipă, atunci cînd l-am alcătuit, dar care nu va avea decît prea puțin interes ca ansamblu filatelic și — totodată — numai o valoare minimă, mai întotdeauna inferioară celei de achiziție.

Cînd un tînăr se apucă de filatelie, este bine să n-o privească numai ca o îndeletnicire pasageră, ca o distracție de moment, ci ca un început al unei pasiuni de durată, uneori chiar pentru toată viața. De aceea este bine ca încă de la primii pași în filatelie, tînărul colecționar să strîngă mărcile, să-și construiască mica lui colecție în așa fel încît prin dezvoltarea ei treptată, sistematică, să poată ajunge mai tirziu o colecție încheată, ba chiar și un exponat demn a fi prezentat, cu legitimă mîndrie, la expozițiile filatelice.

Cum colecționează azi o mare parte dintre începători.

Iată o întrebare la care putem răspunde întocmai cum răspundeau cu zeci de ani în urmă înaintașii noștri: colecționează — cel puțin la început — la întîmplare, totul și de pretutindeni. Ba ceva mai mult, chiar, s-ar părea că predilecția se îndreaptă spre a avea mai multe feluri și — în primul rînd — cît mai „arătoase“. Că mai pe urmă se va afla că nu aspectul grafic face valoarea unei mărci, este de la sine înțeles. Dar această învățătură se trage cu prețul multor greșeli, multor mărci de format mare

sau ieșit din comun, cu bogăție de culori și tipar auriu (din țări „fantomă“, uneori) și fără nici o valoare sau cu o valoare filatelică foarte limitată.

Întrucât împrăștiindu-ne efortul pe o arie prea extinsă, cu greu vom putea ajunge a constitui o colecție organizată, demnă de acest nume, este bine ca încă de la început să ne stabilim câteva criterii conducătoare cu privire la felul cum trebuie să ne desfășurăm activitatea de colecționare.

Pornind de la convingerea că practicînd filatelia la întîmplare și fără o precisă delimitare a ariei colecției, nu vom putea niciodată ajunge a avea o colecție cît de cît „completă“, tînărul filatelist — consultîndu-se și cu colecționari mai avansați — va trebui să reflecteze în ce direcție și pe ce întindere va profila colecția sa.

Firește, cei aflați la primii pași, vor putea să strîngă pentru plăcerea lor tot ce le cade în mină: este doar destul de neplăcut să renunți la farmecul unor denumiri care cu greu pot fi localizate pe hărți, la antipozi, sau la imagini care de care mai atractive. Dar această acumulare de mărci, la întîmplare oricît ar fi ea de atractivă, nu trebuie să constituie decît o anexă a colecției propriu zise, un fel de „trecere de timp“ fără prea multe pretenții.

Pentru colecția propriu-zisă, însă, căreia înțelege să-i dedice eforturile, tînărul filatelist trebuie să definească atent ce anume va colecționa. În fața lui stau două modalități principale, două ramuri distincte ale filateliei.

Prima este colecționarea „tradițională“ în care se strîng mărcile numai după catalog, cu tendința de a fi cît mai „complectă“. Această dorință fiind imposibil de realizat pe o cuprindere geografică prea mare (un continent, etc) și chiar pentru un grup de țări, va fi bine să se limiteze colecția la o singură țară. Și care țară este mai demnă de dragoste, mai propice pentru colecționare, mai aproape de înțelegerea și de posibilitățile noastre de procurare de piese filatelice, decît țara noastră?

Dar chiar și această alegere a subiectului pentru colecție, implică pentru începător greutatea destul de mari. Va fi bine de aceea să se aleagă numai o anumită perioadă (ex.: de la 23 August 1944, sau perioada Republicii Socialiste România), limitîndu-ne efortul la această arie și așa destul de vastă și cu serioase probleme pentru începător. Nimeni nu ne va împiedica ulterior să extindem cuprinsul colecției, lărgind-o și cu o altă perioadă din istoria noastră poștală.

Dialog

Actorul N. Soreanu povestea că, într-un spectacol, un tînăr actor trebuia să-i aducă o scrisoare. Dar nu s-a prezentat decît la repetiția generală. Cînd l-a văzut, i-a reproșat:

— În sfîrșit, iată-te! De ce n-ai venit să repeți cu mine, în fiecare zi?

— Credeți că nu voi ști să predau scrisoarea?

— Ba da, dar de unde știi cum o s-o primesc eu?

Zgîrcenie

George e foarte zgîrcit. Odată un prieten i-a trimis o scrisoare cu taxă inversă în care scria: „Mă simt bine. Nelu“. George chibzui cum să se răzbu-ne. Expedie un colet insuficient timbrat, foarte greu și de mari proporții. Prietenul său cînd văzu coletul, plăti taxa gîndindu-se că e vorba de un cadou. Cînd îl desfăcu văzu însă un bolovan și un bilet pe care scria: „Cînd am citit că te simți bine mi s-a luat această piatră de pe inimă, George“.

Logodnici

Geologii aflați pe teren au primit poșta. Un tînăr geolog scoase din plicul ce îi fusese înmînat o foaie de hîrtie albă, imaculată. Nici un rînd, nici un cuvînt măcar.

— Ce-i asta, îl întrebă colegii?

— O scrisoare de la logodnica mea — le răspunse el.

— Dar de ce nu scrie nimic?

— Ultima dată cînd ne-am despărțit, ne-am cam certat puțin. Și de atunci nu vorbește cu mine.

Dar în domeniul filateliei tradiționale, există și alte posibilități de a restrânge colecția, (spre pildă, un singur deceniu sau chiar și la o singură emisiune. Procedînd astfel, tînărul colecționar va putea alcătui mai lesne un ansamblu bine încheiat, un ansamblu care ne spune ceva precis sub aspectul filatelic. Cît de interesantă poate fi, spre pildă, o colecție cu diversele emisiuni (uzuale sau comemorative, festive etc.) pe care apare stema Patriei noastre? Pe lingă mărci, aceasta ar putea fi completată și cu întregurile poștale (cărți poștale, plicuri etc. purtînd imprimată marca fixă de tipul „Stemei“.

Bineînțeles, aceleași criterii pot fi aplicate și dacă dorim să construim o colecție tradițională axată pe o altă țară. Dar ori de cîte ori alegem subiectul colecției, trebuie să chibzuim la rece *de ce material dispunem la pornire și ce șanse avem de a ne procura materialul de completare și ținere la zi, pe parcurs*. Probleme care evident, se pun cu mult mai puțină greutate în cazul colecțiilor românești.

Al doilea gen de colecții, mult practicat în prezent, este cel *tematic*. Precum se știe, în colecțiile tematice firul conducător nu-l reprezintă goana după „complet“ ci dorința de a povesti, de a expune prin intermediul mărcilor poștale sau al altor materiale filatelice (întreguri, ștampile ocazionale, ștampile publicitare etc) *o anumită idee*. Acest gen de colecționare se potrivește de minune și pentru tinerii colecționari, cărora li se oferă posibilitatea de a alege dintr-o infinitate de teme și subiecte, toate *legate de cunoștințele pe care și le însușesc în învățămînt*. În felul acesta, colecționarea de mărci poate deveni un minunat auxiliar al școlii, oferind tinerilor o seamă de cunoștințe complementare sau permițîndu-le a regăsi în filatelie, multe dintre noțiunile pe care le-au dobîndit în școală.

Mai ales în filatelia tematică, imaginea, mesajul pe care îl poartă fiecare marcă sau piesă filatelică îmbracă o importanță deosebită. Aici, atenția colecționarului nu se polarizează pe danteluri, nuanțe, mici particularități de tipar, filigran sau alte detalii tehnice ale procesului de fabricare a mărcilor etc., ci pe *conținutul cultural, pe informația* pe care ne-o pune la îndemînă fiecare marcă. Interpretarea justă a

acestor elemente, așezarea pieselor în colecție sau exponat la locul cel mai potrivit pentru a servi ideea conducătoare a temei, vor trebui să constituie preocuparea de căpetenie a colecționarului, fie el tînăr, fie avansat.

Gama temelor este practic fără limită, alegerea putîndu-se îndrepta spre o mare varietate de subiecte. Pentru tineret, mai ales (dar și pentru cei mai vîrstnici) preferința se îndreaptă spre temele cu caracter istoric, strîns îmbinate cu filatelia angajată.

În perioada de început, tinerii filателиști care doresc să alcătuiască o colecție cu tema „Istoria Patriei“, vor putea, poate, stabili un cadru larg, mergînd de la Burebista, Decebal și Traian, pînă la mărețele înfăptuiri ale istoriei noastre contemporane. Dar nu trebuie să uite că un astfel de exponat, cu arie atît de extinsă, nu poate avea decît un caracter demonstrativ. El poate trasa numai în linii mari istoria țării noastre în decursul veacurilor.

Într-o fază mai înaintată, tinerii tematicieni vor putea trce la un obiectiv mai limitat, ba chiar un singur capitol din istoria noastră tratat însă mai adînc, de ex : formarea poporului român, luptele pentru independență, înfăptuirea unirii, anii puterii populare și construirea socialismului etc. La desfășurarea planului acestor colecții, tinerii se vor putea conduce după materia pregătită în școală, după manuale și după literatura de specialitate cu care s-au familiarizat.

Obiectivele tematice direct legate de Patria noastră pot cuprinde și diferitele ramuri ale culturii (literatură, teatrul, pictura, arhitectura, sculptura, știința etc.), înfăptuirile ei economice (construcții industriale, construcții civile, hidrocentrale, agricultura socialistă, porturile și flota fluvială și maritimă și cite altele).

În fine, tinerii pot alege și subiecte de tematică generală : floră, faună, transporturi maritime și istoria navigației, cucerirea cosmosului și cite altele). Îndoe-sebi în colecțiile de tematică generală își pot găsi locul mărci și piese filatelice din multe țări, oferind astfel posibilitatea de a da ansamblului un caracter mai larg, incluzînd o arie geografică largă.

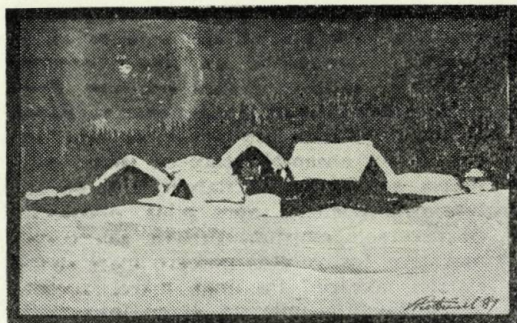
După ce s-a decis *ce anume* să colecționeze, tînărul filatelist trebuie să se hotărască bine *cum să colecționeze*. Cu alte cuvinte, dacă va strînge numai mărci neuzate sau numai mărci circulante, dacă va integra colecția și cu

alte materiale filatelice (întreguri : cărți poștale și plicuri cu marcă fixă ilustrate tematic, plicuri „prima zi”, ștampile speciale, ocazionale, comemorative, publicitare etc).

Trebuie să se știe că potrivit regulamentelor internaționale, pe una și aceeași filă nu pot fi montate laolaltă mărci noi și mărci ștampilate. Deci, pe aceeași filă, ori numai neuzate, ori numai mărci circulante, ștampilate. Este însă permis ca pe o filă să se așeze mărci neuzate alături de o carte poștală sau un plic (întreg poștal) circulat. Deși regulamentul oferă posibilitatea de a avea în colecție și mărci neuzate, ștampilate de la început este bine însă să se hotărască dacă întreaga colecție va fi alcătuită din mărci ștampilate sau neștampilate. Este bine să se știe că mărcile ștampilate, din punct de vedere filatelic, pot fi chiar mai interesante decât cele neuzate, cumpărate direct de ghișeu. Aceasta pentru că în filatelie și mai ales în cea pentru tineret, accentul *nu se pune* pe valoarea comercială (cotă de catalog sau preț de magazin) ci pe valoarea documentară, filatelică. Și aceasta se îmbină de minune cu elementele pieselor circulante. Un singur inconvenient se întâmpină însă aici : greutatea de a completa anumite serii cu toate valorile ștampilate.

La acest capitol, trebuie arătat că mărcile uzate, efectiv trecute prin poștă și ștampilate poștal sînt de departe de preferat — în colecții — pieselor obliterate de complezentă, respectiv mărcilor cu gumă, anulate însă netrecute prin poștă. Desigur, acestea din urmă pot fi colecționate ca material ilustrativ și documentar, însă de cite ori avem posibilitatea, este bine să le înlocuim în colecții cu mărci efectiv circulante și obliterate ca atare.

Tînărul colecționar mai trebuie să știe că o colecție tematică și chiar o colecție tradițională nu se mai limitează — ca pe vremuri — numai la simpla asamblare de mărci. În sensul modern al filateliei, e bine ca aceasta să includă și alte piese filatelice. Astfel, o colecție tradițio-

nală axată pe o anumită emisiune, poate cuprinde — pe lângă mărcile respective — și întregurile poștale cu mărci fixe de tipul emisiunii respective (ex. : emisiunile „Stema R. S. R.”, emisiunea „Spic de grâu” etc. Montarea acestor piese în colecțiile tradiționale se face în capitole separate. În schimb, în colecțiile tematice, întregurile, ștampilele, etc. se montează acolo unde le revine locul, potrivit desfășurării planului de colecție. Grijă va trebui însă să se aibe ca *mărcilor* să le revină în orice caz ponderea cea mai mare, nefiind permis să „umplem” foile unei colecții cu întreguri destul de comune, limitînd prezența mărcilor la numai cîteva piese presărate ici și colo.

Credem că este inutil să mai spunem aici, că mărcile poștale nu se păstrează vraise în plicuri sau între filele unui caiet sau unei cărți oarecare.

Condiția de bază a fiecărei colecții filatelice, fie ea cît de modestă, este ordinea și curățenia cea mai perfectă. Se spune chiar că unul dintre principalele merite ale filateliei este cultivarea spiritului de ordine, prin clasarea sistematică, rațională a mărcilor. De cite ori veți întilni acumulări din mărci noi, uzate, din mărci din diferite țări îngrămădite laolaltă, fără nici un criteriu de sistematizare, să știți că nu aveți de a face cu ceva semănînd fie chiar și de departe cu filatelia.

Mijlocul cel mai simplu și mai bun de a clasa mărcile este cel al așezării lor ordonate în clasoare. Clasoare se găsesc de toate formatele, accesibile tuturor ca preț. Este bine să avem cîte un clasor pentru diferitele capitole mari ale colecției noastre și un ultim clasor pentru dublete. La așezarea mărcilor în clasor, tre-

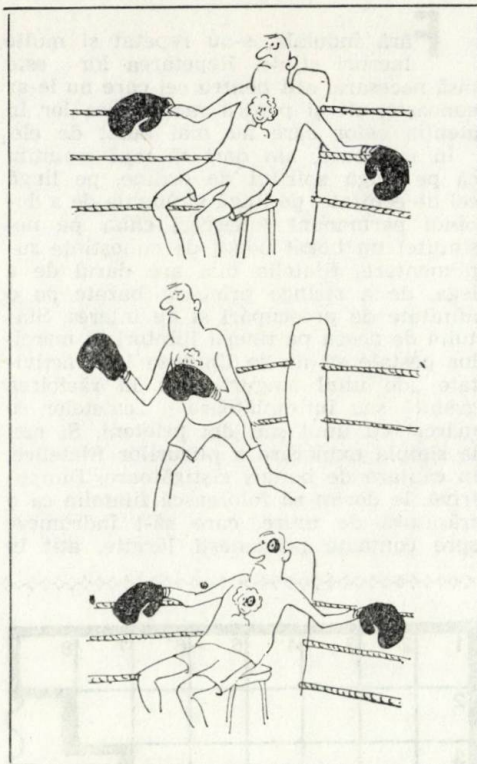
buie avut grijă la strecurarea lor sub ștraifurile transparente, întrucît o manipulare bruscă ar avea ca efect știrbirea dințișorilor și deci, deprecierea mărcilor.

Pentru fiecare serie sau tip de mărci, este de preferat a se folosi cîte unul sau mai multe ștraifuri din clasor, astfel încît prezentarea să fie ordonată și să evite amestecarea mărcilor din mai multe emisuni.

Mărcile uzate nu se așează în clasor nespălate, afară de cazul în care marca este aplicată pe un fragment cu o ștampilă interesantă, pe care dorim să-l păstrăm întreg. Înainte de a clasa mărcile uzate, ele trebuie spălate în apă caldută pentru a le deslipi, așezîndu-le la suprafața apei. Baia va dura circa 20 minute, după care vor fi uscate, așezîndu-le cu fața în jos pe o hîrtie sugătoare albă.

Atunci cînd, în fine, tînărul filatelist a progresat îndeajuns pentru a păși la construirea unui exponat pentru primele trepte ale competițiilor rezervate tineretului (în primul rînd, pentru expozițiile pentru pionieri „Cravatele roșii“, cu periodicitate anuală), va fi bine ca el să se sfătuiască mai înainte cu un filatelist avansat, atît pentru alcătuirea planului colecției (fir conducător al desfășurării bine articulate a ideii colecției) cît și în ce privește redactarea textelor explicative de inscripționat pe filele de expunere. Redactarea acestora trebuie să fie concisă, convingătoare, clară, fără alunecări în explicații prea lungi.

O atenție deosebită va trebui dată felului cum vor fi scrise textele. Experiența multor expoziții a arătat că multe colecții de tineret (uneori și ale unor exponanți în vîrstă pînă la 10—12 ani) aveau texte scrise cu o îndeminare și perfecțiune care trădează mîna unui adult sau chiar a unui grafician profesionist. O astfel de prezentare constituie o tentativă de inducere în eroare, întrucît o colecție care ia parte la o competiție trebuie să fie efectiv rodul muncii titularului ei, sub toate aspectele: de la stringerea materialului filatelic, la construirea planului și pînă la inscripționare. Tentativa de a strecura drept rod al muncii unui tînăr, munca unui adult nu este corectă și echivalează cu încercarea de a dezavantaja incorect pe ceilalți participanți la întrecere. Pentru păstrarea eticii filatelice, este deci

necesar ca tinerii să nu se limiteze la sprîjinul filateliștilor avansați și să imprime colecției lor la maximum personalitatea, priceperea și rodul eforturilor lor personale. Numai astfel filatelia va fi cu adevărat o întrecere corectă.

De altfel, toate aceste modeste îndrumări și sfaturi nu pot avea puterea de convingere pe care ar avea-o vizionarea unui număr de colecții și exponate de tineret. Văzînd cum procedează și ce realizează alții, după multă strădanie și muncă, putem face un adevărat schimb de experiență, din care să tragem învățăminte și idei încotro să ne îndreptăm eforturile și cum să ne organizăm munca de colecționare. De aceea, va fi bine ca orice tînăr colecționar, fie el începător sau mai avansat, să nu scape ocazia de a vizita expozițiile de filatelie, trăgînd concluzii și totodată îndemn pentru o desfășurare tot mai eficientă a activității filatelice.

Fără îndoială, s-au repetat și multe lucruri știute. Repetarea lor este însă necesară, atât pentru cei care nu le-ar cunoaște, cât și pentru menținerea lor în atenția celor care au mai auzit de ele.

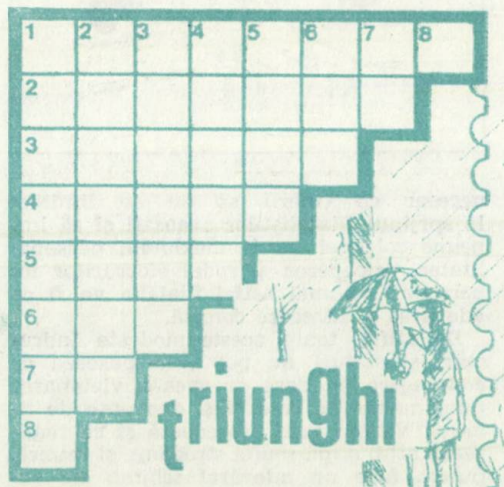
În încheiere, am dori să mai amintim că pe lângă spiritul de ordine, pe lângă cel de echitate, pe lângă strădania de a dobîndi permanent (adeseori chiar pe neșimțite) un bogat bagaj de cunoștințe suplimentare, filatelia mai are darul de a lega, de a strînge prietenii bazate pe o afinitate de preocupări și de interes. Sfătuim de aceea pe tinerii iubitori ai mărcilor poștale să nu se limiteze la o activitate „de unul singur”, sau la răsfoirea grăbită sau întâmplătoare a „caietelor cu mărci” cu unul sau doi prieteni. Și nici la simpla explorare a plicurilor filatelice, în căutare de bonuri cîștigătoare. Dimpotrivă, le dorim să folosească filatelia ca o trăsătură de unire, care să-i îndrumeze spre contacte prietenești largite, atât în

cadru activității cercurilor filatelice pionierești sau ale tinerilor filателиști, cît și în cel al competițiilor ce se organizează pe întregul cuprins al țării, pentru tîneret.

Poate că, odată cu trecerea anilor, alte preocupări, alte obiective vor atrage atenția tinerilor, unii îndepărtîndu-se — fie chiar vremelnice — de filatelie. Dar este sigur că interesul, dragostea pentru marca și istoria poștală, rezultă din practicarea unei filatelii sănătoase și bine organizate în anii tîneretii, vor lăsa urme neștirbite în sufletul fiecărui tînar filatelist de azi. Și aceste urme nu pier.

În decursul anilor, mulți vor rămîne adepți activi ai filateliei. Mulți alții vor reveni cîndva la colecționarea mărcilor. Dar toți vor rămîne prieteni ai mărcii poștale... pînă la acele adînci bătrînețe, la care le urăm tuturor să ajungă cu sănătate, pace și voie bună !

Nicołae Tripcovici

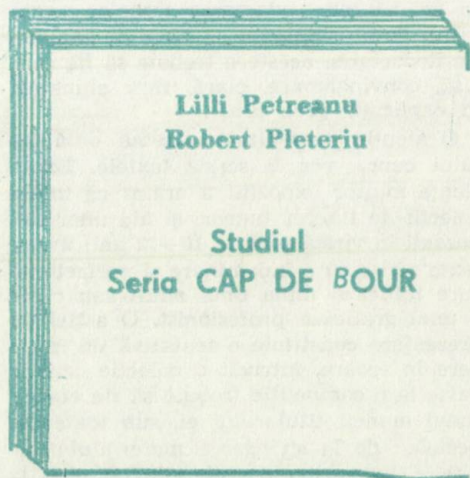

ORIZONTAL ȘI VERTICAL: 1) Tabere sub patronajul organizației de tîneret „Cercetașii”, care au prilejuit emisiunile de mărci din anii 1932, 1934 și 1936. 2) Emisiune din anul 1968 dedicată acestui sector aviativ. 3) Catalog universal care apare în R.F. Germania. 4) Mlaștină. 5) Șosea fără... serpentină ! 6) Pseudonim al lui Dimitrie Rallet, om politic și publicist român (m. 1858). 7) Într-un sens ! 8) Există.

Costel Cernat

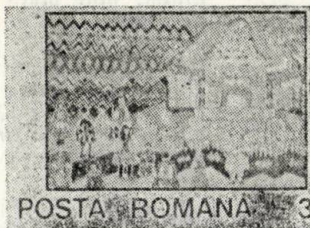
Copertă literară

(11, 7, 9, 7, 5, 5, 4)

PRIN ANAGRAMAREA LITERELOR DIN COPERTA DE MAI SUS SE VOR AFLA ȘAPTE TERMENI FILATELICI (SUBSTANTIVE LA PLURAL), LUNGIMEA CUVINTELOR AVîND RESPECTIV 11, 7, 9, 7, 5, 5 ȘI 4 LITERE.

Tinerii filatelisti în 1981

Anul 1981 a fost un an bogat în acțiuni filatelice pentru tineret, caracteristica sa este reprezentată de numărul mare de manifestări de amploare pe plan intern. Pe plan internațional, în ciuda unor medalii de argint obținute la Balkanfila de la Istanbul și a unor medalii de bronz, argint cucerite la Socfilex-ul de la Bratislava și, în ultimă instanță, la Philatokia '81, participările românești au fost insuficiente. Totuși, pe plan național, s-au înregistrat o serie de succese pe care le vom evidenția mai jos.

În primul rând, se cuvine să amintim cele două naționale ale pionierilor, organizate la București. Este vorba despre ediția a X-a, jubiliară, a „Cravate roșii cu tricolor”, la care au participat peste o sută de finaliști din mii de expozanți antrenați în fazele preliminare și despre reușita expoziție dedicată luptei pentru pace și deschisă pe toată durata lunii decembrie la sediul central al A.F.R. din str.

Boteanu nr. 6. Trebuie evidențiată colaborarea rodnică realizată între asociația noastră și Consiliul Național al Organizației Pionierilor. La sfârșitul etapei pe care o analizăm se anunță o tot atât de fertilă colaborare viitoare cu radiodifuziunea română, astfel că, în ceea ce privește munca în rândurile pionierilor filatelisti, avem toate motivele de a fi mulțumiți.

Trebuie să evidențiem aici și o serie de concursuri filatelice pentru tineret, în care pionierii au fost antrenați în masă, numărându-se totodată printre protagoniști. Ca și în anii trecuți, Sibiul a găzduit concursul de cea mai mare amploare, din rândul acestor acțiuni.

În sfârșit, în secțiunile de tineret ale expozițiilor filatelice județene, interjudețene și republicane, pionierii au prezentat colecții bine construite dintre care multe au fost răsplătite cu diplome în rang de medalii din metale prețioase.

Scolarii mai mari nu au avut prilejul unei confruntări la nivelul unei repu-

blicane, sau naționale de tineret, cum au fost expozițiile din 1978 de la Timișoara, sau din 1980 de la București („Tinere generații”). Totuși, au participat și ei, în număr mai mic — este drept — în cadrul clasei de tineret, la o serie de expoziții generale de amploare.

Trebuie să evidențiem faptul, că doi elevi de liceu, Oltean Sorin din Cluj-Napoca și Istrate Luminița din Brașov au participat la Concursul filatelic internațional de tineret de la Sloven (R. P. Bulgaria), reușind să termine competiția la care au fost prezente echipe din aproape toate țările socialiste din lume, pe un binemeritat și laudabil loc patru.

Satisfacții deosebite ne-au adus în cursul anului trecut studenții filatelisti. Principala confruntare a colecțiilor acestora a avut loc în noiembrie anul trecut, la Cluj-Napoca, cu prilejul celei de a IV-a ediții a republicanei „Studentfila”. S-au acordat cu această ocazie patru me-

dalii a căror valabilitate așteptăm să fie confirmată internațional la expozițiile filatelice din acest an.

Considerăm că, în condițiile în care ultima parte a anului trecut a stat sub semnul luptei pentru pace, tinerii filатели puteau constitui o prezență mai pregnantă în cimpul filatelic. Din păcate, aici putem nota numai puține acțiuni, dintre care consemnăm ca o realizare de o deosebită importanță simpozionul organizat sub îndrumarea asistentei Dr. Amelia Surjicov la Institutul de construcții din București, în cadrul campaniei de luptă pentru pace, la sfârșitul anului trecut.

Pe plan internațional, activitatea filatelică românească a fost mai discretă, în primul rând datorită unor motive obiective: în 1981 nu s-a organizat nici o expoziție de tineret sub patronaj F.I.P., de asemenea, nici Socfilex-ul pentru tineret, inițiat în 1980 de filatelistii cehoslovaci nu a mai fost continuat. Cele două medalii de bronz argintat obținute de Milica Gavrilă și Manuela Neagu la mondiala din Japonia, ne-au ajutat să nu fim uitați în lume, dar n-au reușit să ne asigure prestigiul la care aspirăm legitim pe baza amploarei mișcării filatelice de tineret din țara noastră.

Ne exprimăm speranța că anul 1982, anul expoziției filatelice mondiale din Canada, va marca un nou reviriment în mișcarea filatelică de tineret din țara noastră și că vom reuși să numărăm, în bilanțul anului la cumpăna căruia ne aflăm, mai multe medalii de argint decât în anii precedenți. Desigur, principalul nostru obiectiv nu este acesta, ci rămâne următorul: cât mai mulți copii, adolescenți și tineri din patria noastră să fie fericiți, să datoreze o parte din fericirea lor, mulțumirii pe care le-o aduce colecționarea cu succese a mărcilor poștale.

Ing. I. Enache
Dr. N. Neagu

100 DE ANI

ORIENT
EXPRES

Cine dintre dumneavoastră n-a auzit de faimosul tren al cărui nume a intrat rând pe rând în istoria transporturilor, a diplomației, în istoria literaturii și a cinematografiei și... poate cel mai însemnat, în turismul nostalgic.

De la numele bătrînului expres și-au căpătat numele alte expresuri ale zilelor noastre, cum ar fi București-Paris, Veneția-Istanbul, care însă nu au refăcut în întregime traseul original Paris-Istanbul, în condiții atât de fastuoase, fapt pentru care bătrînul Expres și-a căpătat numele de „regele trenurilor”.

Scriitori, scenariști, regizori, dintre care se pot cita Apollinaire, Larband, Morand, Gren, Decobre, Agatha Christie, Fleming i-au immortalizat, într-un cadru mai mult sau mai puțin real, biografia celor 100 de ani.

În acest aflux de informații, toate pline de atmosferă, în care sînt amestecați suverani, diplomați, spioni, asasini, traficanți, polițiști, se pot desprinde și date reale. Foarte real și legat de noi este faptul că Orient-Expres își are numele legat de capitala noastră.

Conceput de inginerul belgian Georges Nagelmackers, după modelul îmbunătățit al trenurilor americanului George Mortimer Pullman, a fost inaugurat la 5 iunie 1883. În aceea zi, la ora 8 dimineața, după alții la 7,30 seara, Orient Expres pleacă din Gara de Est a Parisului cu prima garnitură cu destinația Istanbul. Este lung de 75 cm, format din 5 vagoane. Două de dormit, unul restaurant și unul de bagaje. Fiecare vagon de dormit avea șase compartimente în care cele două canapele puteau fi transformate în 4 paturi suprapuse.

La exterior, vagoanele erau placate cu lemn de tec vopsite în albastru. În interior, podeaua acoperită cu covoare, fotoliile acoperite cu catifea albastră, roșie, sau piele, iluminarea cu gaz, perdelele de mătase bleu, mov, sau roz, încălzirea cu calorifere și apa caldă dădeau un aspect de mare eleganță și confort.

Nu mai puțin elegant era restaurantul. Pereții acoperiți cu piele de Cordoba, împărțit în două sectoare, unul pentru fumători și altul pentru nefumători și femei, rivaliza cu cele mai rafinate restaurante din Paris prin meniurile sofisticate.

De la Paris, traseul trecea prin Strassbourg, Stutgard, Viena, Budapesta și București, unde după vizitarea orașului se îndrepta spre Giurgiu. Traversarea Dunării se făcea cu vaporul, pentru ca de la Russe să se continue călătoria cu un tren local pînă la Varna. Pînă la Istanbul drumul era parcurs pe „Venus”.

Durata întregului voiaj, Paris — Istanbul a fost după unii cronicari ai vremii de 77 ore și 49 minute, după alții, de 81 ore și 41 minute.

După cîțva timp, traseul este modificat de la Budapesta la Niș. Pînă la Tatar — Bazardjik se mergea cu diligențele și apoi cu trenul de-abia în 1889 este posibilă sosirea la Istanbul doar cu trenul în aproximativ 67 de ore.

Printre pasagerii faimosului Expres cronicile enumeră pe viitorul rege al Angliei, Eduard al XII-lea, al cărui bagaj număra nu mai puțin de 70 valize, pe Leopold al II-lea al Belgiei, care în calitate de acționar își permitea să aibă un vagon special.

Renumele Orientului Expres a făcut înconjurul lumii la vremea respectivă, astfel că i-au și fost atribuite o serie de întîmplări de multe ori care nu-i aparțin. Printre ele, accidentul din 1920 al președintelui francez Paul Deschanel, care la 12 iulie cade din tren, în apropiere de Manfalcom, rătăcind ore întregi, îmbrăcat numai în pijama. În realitate, incidentul a avut loc cu trenul prezidențial, la 23 mai.

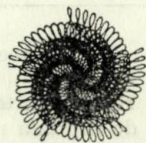
Numeroase sînt și accidentele ce au avut loc de-a lungul anilor. În octombrie 1888 explodează locomotiva, în 1889 trenul scapă cu greutate de surparea unui teren, în 1919 într-o ciocnire pier patru pasageri, în 1907 trenul rămîne blocat timp de 11 zile, din cauza zăpezii. Din 1919 pînă în 1930 sînt accidente mai mult sau mai puțin grave, pentru ca din 1930 să se intensifice atacurile cu bombe. În timpul unui astfel de atac, în 1931, printre pasageri se afla Josephine Baker.

Ruta Expresului, din 1919, este Paris—Lausanne—Milano—Veneția—Triest—Belgrad—Sofia—Istanbul.

Întrerupte în timpul celui de al doilea război mondial, cursele Orientului Expres sînt reluate imediat după război, dar faima sa începe să pălească în fața altor mijloace mai rapide. Din 1962 se numește Direct Expres, iar la 19 mai 1977 orele 23,53 pleacă din gara Lyon, din Paris ultima garnitură cu direcția Istanbul.

Nostalgia, fascinația amintirilor legate de Orient Expres au făcut ca societăți de turism să organizeze periodic voiajuri de plăcere a căror prețuri exorbitante nu justifică pasiunea amatorilor de voiajuri.

aritmogrif

A

3	13	16	4	21	18	10
		17	2	17		
	20	10	17	2	18	
14	2	15	5	2	20	6
4	21	18	6	15	20	6
	2	13	3	21	14	
	4	18	16	14	16	
		20	21	19		
	17	16	18	20	16	

B

Prin înlocuirea cifrelor cu litere se va obține pe verticala A—B numele unei prețioase mărci românești. În caz de rezolvare corectă pe orizontale se vor înscrice mai mulți termeni filatelici.

**UN
STAT**

(Monoverb
cu incastu:
XXOXX)

ZIMȚI

La meciurile de fotbal filatelitul strigă atacantului aflat în poziție de șut: „Hai, marcă!”

Pasiunea oculistului este aceea de a colecționa „vederi”.

Unele mărci aduc cu actele oficiale. Au ștampilă.

O colecție de timbre cu multe rarități este ea însăși o raritate

Pentru filatelitul, albumul său pare un adevărat orașel. Are multe blocuri.

Cînd primește o scrisoare, colecționarul, mai întii, se uită, nu la expeditor, ci la marca de pe plic.

Marca poștală care, uzîndu-se, se rărește, nu este totuna cu o raritate.

Un cor este, în fond, o colecție de timbre, dar vocale.

Pe drept cuvînt, portmoneele locuitorilor din R.F.G. și R.D.G. se pot numi și colecții poștale. Conțin „mărci”.

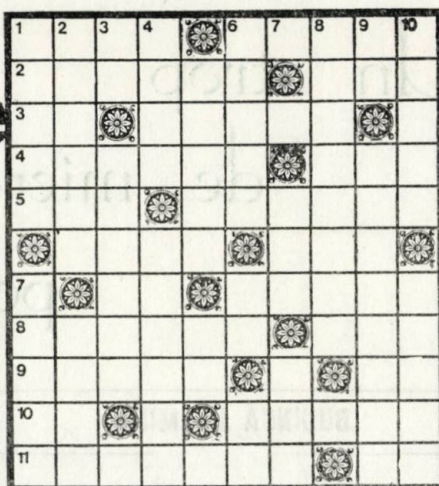
Pe vremuri, filateliștii se dădeau în vînt după artista de cinema Velez. Asta pentru că se numea și Lupe.

Cineva ține în permanență o lupă puternică peste una din mărci, doar, doar i-o mări valoarea.

Cel care, odinioară, a numit un cartier al capitalei Mărcuța, precis a fost filatelitul.

V.D.P.

Bibliografie filatelică

ORIZONTAL: 2) Ingenios învățător englez căruia i se atribuie paternitatea timbrului postal pentru formarea corespondenței, introdus în anul 1840 și care a săvârșit o revoluționară reformă a poștelor • Autor a numeroase studii de bibliografie filatelice (Eduard). 2) Accesoriu filatelic în formă de volum destinat păstrării și prezentării în condiții estetice a emisiunilor filatelice (pl.) • Marcă auto de prestigiu. 3) În idee! Grandioasă capitală europeană unde în anul 1964 a avut loc expoziția filatelice PHILATEC. 4) Vehicule spațiale • Ilustrate artistic în tipologia lui I. L. Caragiale (sing.). 5) Rîu și localitate în URSS • A evalua, a aprecia o marcă, o serie, o colecție de mărci poștale sau alte piese filatelice. 6) Aci • Tip de scut minier. 7) Bile! • Prozator român, mare iubitor de drumeție (1848—1917). 8) Apreciată piesă filatelice, lansată pentru prima dată în România în anul 1932, cu ocazia expoziției • Abreviație latină

pentru „Salutem dicit plurimam” (Trimite foarte multe salutări). 9) Cînstit • Capitala statului Sumerian. 10) Traian Demetrescu • Cunoscut gravor francez căruia i se atribuie realizarea clișeelelor mărcilor românești „Emisiunea Paris”, după modelul mărcilor franceze „Louis Napoleon” (Albert). 11) Binecunoscut animator filatelist român, autor a numeroase studii și articole (Valerian) • Stilizată de marele Matisse în „Bluza românească”.

VERTICAL: 1) Autorul lucrării: „Etude sur le faux timbres d'Europe”, 1926 • Catalog universal, cu apariție anuală în volume (în S.U.A., indică cotele în dolari). 2) Chipul ei suav apare în emisiunea din 1965 („Fabule și basme”) • Undă franceză. 3) Albă la mijloc! Ultimul autor citat din bibliografia Dicționarului filatelic a lui Marcel Dănescu cu studiul „Histoire de timbre-poste”, Presses universitaires de France, Paris, 1947 (Eugene). 4) Accesorii filatelice cu grosimente

diferite • Formă de tipar cu elemente tipăritoare, executată din zinc, lemn, cauciuc ș.a., folosită la fabricarea timbrelor (pl.). 5) Coautor la volumul „Statele lumii”, Mică enciclopedie, București, 1976 (Horia) • Bîte! 6) Numele sub care este cunoscut primul timbru postal francez inspirat din mitologie • Halo estompat! • Indicativ auto din județul lui Bacovia. 7) Principiu divin în filozofia antică chineză • Abreviație numismatică folosită la unele monede romane. 8) Celebră bătălie unde în anul 1066, Wilhelm Cuceritorul intră în istorie. 9) Caer! • Acțiunea pe care o propagă o emisiune din 7 decembrie 1936, pe linie forestieră. 10) A scris printre altele și „Falsuri românești, recunoașterea lor”; „75 ani Cap de bour, lor”; „75 ani Cap de bour”, etc. (Gh.) • Rîu în R.D.G., care izvorește din Munții Sudeți și se varsă în lacul Havel de lângă Berlin.

Dicționar: ENA, ANP, SDP, TAO, AAA.

Un strop de miere pentru hrană

BUDINCĂ DE MIERE

120 gr. miere
250 gr. unt
250 gr. zahăr
4 ouă
1/2 ceașcă făină
1/2 linguriță condimente
250 gr. pesmet
500 gr. stafide
60 gr. migdale
1 linguriță coniac

Frecați untul, zahărul și mierea împreună. Puneți ouăle unul câte unul și frecați bine în continuare. Adăugați ingredientele, apoi pesmetul și fructele. După aceea coniacul. Turnați într-un vas bine uns și lăsați pe abur cel puțin 5 ore. Budincile sînt mai bune dacă stau o zi două.

CHEC PENTRU SĂRBĂTORI

2 lingurițe de sare
1/2 ceașcă de cireșe sau
căpșuni în sirop, tăiate
1 bucătică de drojdie
4 cești de făină cernută
2 ouă
1/2 ceașcă de nuci tăiate
1/4 ceașcă de apă caldută
1 ceașcă de lapte degresat
1/2 ceașcă de unt topit

Dizolvați drojdia în apa caldută. Adăugați mierea și laptele. Amestecați cu 2 cești de făină. Lăsați-o la dospit, pînă ce se dublează ca mărime. Adăugați untul topit, ouăle bătute și sarea.

Amestecați restul de făină cu fructele și nucile tăiate. Puneți compoziția într-o tavă unsă și lăsați-o pînă ce se dublează ca mărime. Scoateți-o din formă și puneți-o pe planșetă pudrată cu făină. Frământați-o, acoperiți-o cu un prosop și lăsați-o 10 minute. Faceți o împletitură într-o formă rotundă bine unsă și lăsați-o să se ridice încă o dată la dublul volumului său. Coaceți la foc moderat timp de 30—35 minute.

CHEC CU NUCI ȘI MIERE

1 ceașcă de apă fierbinte
3/4 ceașcă de miere
2 lingurițe de unt
1 ou
2 lingurițe de praf de copt
1 ceașcă de nuci tăiate

Adăugați apa fierbinte la nucile tăiate și țineți-le pe foc timp de 2 minute, agitînd continuu. Amestecați mierea și untul, puțin câte puțin, amestecînd foarte bine. Adăugați apoi ingredientele cernute și nucile. Amestecați bine. Puneți compoziția într-o formă de 10 x 20 cm, bine unsă. Coaceți timp de o oră și 15 minute.

MERE GLASATE

Ingrediente

- 6 mere verzi
- 1 albuș de ou bătut puțin
- 3 linguri de nuci tocate mărunt
- 4 linguri de miere
- 1 linguriță de mirodenii amestecate
- 4 linguri de biscuiți zdrobiți

Preparare

Curățați coaja și simburii merelor și ungeți merele cu albuș de ou. Amestecați mierea, nucile, mirodeniile și biscuiții pișați.

Treceți merele prin această compoziție rostogolindu-le. Aranjați-le într-un vas de Jena uns cu grăsime. Coaceți la foc potrivit până când merele s-au înmuiat. Se servesc reci.

SALATĂ CHINEZEASCĂ DE MERE

Cojiți 340 gr. mere și tăiați-le în felii foarte subțiri. Amestecați sucul unei portocale cu 4 lingurițe de miere și stropiți cu puțin coniac. Turnați amestecul peste mere și garnisiți cu câteva cireșe, stafide și nuci.

SUFLE DE CARTOFI

- 3 cartofi fierți
- 1/4 ceașcă suc de portocale
- 2 ouă
- 1/4 linguriță sare
- 2 linguri miere
- 3 linguri de unt
- cireșe sau vișine

Amestecați într-o cratiță cartofii, sarea, mierea, sucul de portocală, gălbenușurile de ou și untul și bateți totul bine, adăugați albușurile bătute spumă.

Se fac porții separate și se pun în tavă. Se coc la foc puternic până se rumesc. Porțile se ornează cu o cireășă sau o vișină.

MIERE CU UNT

MIERE CU UNT

- 1 ceașcă miere

Untul se topește la temperatura camerei. Se amestecă cu mierea până amestecul devine omogen. Se pot servi pentru micul dejun în bulete mici.

PUI CU LĂMÎIE ȘI MIERE

- 1,500 kg. carne de pui
- 1/3 ceașcă făină
- 1 linguriță boia
- 1 linguriță sare

Dați puiul prin făină. Topiți untul și prăjiți bine bucățile de pui, la foc mic. Turnați amestecul de miere și lămâie, boia (1/3 ceașcă miere, 1/4 ceașcă suc de lămâie). Se coace 15 minute.

Angela Harnaj

CĂȘTIGATI MAI SIGUR
de cît
LA LOTERIE DACĂ GĂȘITI

printre scrisorile vechi, mărci la 1872, 15 lei sută. Mărcile
postale din Moldova, din anul de atunci încoace 1,50 mia
1858 conform acestui mo-
del, de 27, 54, 81 și 108
parale, pentru care plă-
titi de la 200 lei în sus
bucata.

Mărcile din 1858 de 5,
60, și 80 parale se plătesc cu 3
lei bucata. În sus de la 1865 până
la 1872, 15 lei sută.

Tot astfel se cumpără
cărți postale uzate și taxe
de plată românești.

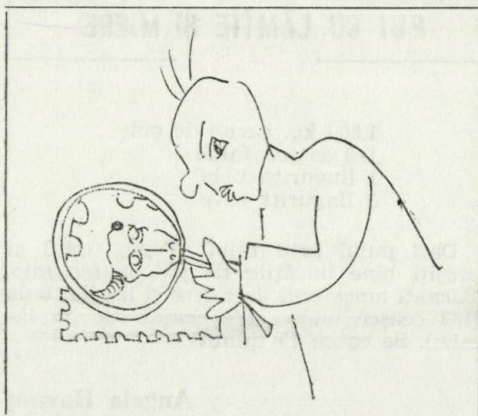
Se mai cumpără, ta-
blouri antice, monede, me-
dalii, sigiliu, arme vechi

precum și orice anticități pri-
vitoare la România.

Deoi căutați
și lăsați mărcile sau cum au circulat pe scrisorile lor
și adresați-vă la **FRĂȚII ȘARAGA, Iași**

Un anunț filatelic în orașul Iași acum 90 de ani

Pe copertile cărților și caietelor tipărite în Iași la începutul sec. XX de către librăria „FRĂȚII ȘARAGA” din str. Lăpușneanu, se putea citi anunțul acesta, prin care făcea cunoscut tuturor deținătorilor

de orice fel de piese, care puteau să devină obiectul unor colecții, că librăria cumpără: tablouri, monede, medalii, sigilii, arme vechi precum și orice anticități privitoare la ROMANIA ca și cărți postale circulate, timbre taxe de plată și în mod special scrisori vechi și mărci postale românești uzate, oferind pentru acestea din urmă, următoarele prețuri:

- Mărci postale „Cap de bour” din 1858, prima emisiune, de la 200 lei în sus bucata;
- Mărci postale „Cap de bour”, emisiunea II-a, lei 3 bucata;
- Mărci postale clasice românești litografiate 1865—1872, lei 15 sută de bucăți;
- Mărci postclasice 1872—1892, lei 1,50 mia de bucăți.

Asta acum 90 de ani, cînd revista „Monitorul Societății Filatelice Române” costa 25 bani.

O tempora, o mores!

Ing. Mihail Popovici

POȘTELE

PREMISĂ PENTRU RECONSTITUIREA DRUMURILOR MEDIEVALE ALE MOLDOVEI

Se poate susține că poștele au apărut odată cu primele noastre formațiuni statale, deoarece nu numai că voievozii noștri trebuiau să-și transmită poruncile pe tot teritoriul, dar mențineau și legături poștale, uneori chiar regulate, cu capitalele altor state; la acestea, trebuie adăugată și necesitatea de a asigura permanent și în chip organizat condițiile de deplasare pe drumurile țării pentru solii străine și pentru convoaiele de negustori cu mărfuri în tranzit. Menținerea unor drumuri sigure era necesară în fine și pentru că, uneori, însuși voievodul călătorea prin țară; într-un asemenea caz, 12 husei cercetau înaintea sa drumurile. La 1562, unul din aceștia fu cumpărat de Alexandru Lăpușeanul, scos de curind din domnie de Despot. Prins, husarul e condamnat numaidecât la moarte, dar e purtat mai întâi, legat, peste tot și silit să spună în gura mare: „Am fost trădător față de domnul voievod și sufăr o pedeapsă dreaptă; cei ce ar încerca același lucru să-și ia o răsplată ca aceasta” (1).

Curierii pentru curțile străine, fie ai noștri, fie cei numai în trecere pe la noi, trebuiau de asemenea să prezinte multă siguranță și adesea, pentru securitate, informațiile diplomatice erau cifrate. Despot cere agentului imperial al regelui Maximilian să se instituie între Transilvania și Moldova doi curieri simultani permanenți, dintre care unul să plece și să se întoarcă (2).

Curierii domnești foloseau însă caii pe care locuitorii din localitățile de pe trasee erau obligați să-i pună la dispoziție. Abuzându-se de acest drept, satele din cale se depopulau, ajungând siliști, mai ales că pe aceleași drumuri intrau și dușmanii în țară. De aceea stăpânirea lua și măsuri de

protecție; de pildă, locuitorii care se ocupau cu paza sau îngrijirea drumurilor erau scutiți de unele dări. Domnitorul Gh. Ghica face bunăoară la 1658 câteva precizări referitoare la satul Șipote „pentru că este la drum mare și are multe cheltuieli cu solii și cu olăcarii: să i se întoarcă și de la satele deprimeprejur din cheltuiala ce o are cu solii ce trec pe acolo; de asemenea să nu dea cai de olace decât celor ce au carte domnească și să nu dea hrană decât aprozilor ce vin cu vreo treabă a domniei, însă să le dea ce mănîncă țărani, mălai, și brînză, iar băutura să nu le dea” (3).

Cum se observă, în documente întîlnim o serie de termeni arhaici referitori la serviciul poștal. Așa de exemplu se vorbește despre olăcari, olac și cai de olac. Olăcarul însemna un curier călare, olacul — o căruță poștală rapidă; de aici expresia „a mina de olac”, adică a mina foarte repede. Curierii interni se numeau lipcani iar cei externi călărași. D. Cantemir ne arată în „Descrierea Moldovei” că marile postelnie răspundea între altele și de călărașii de Țarigrad și de Crimeea, recrutați din rîndurile soldaților de cavalerie, care se numeau, cu un cuvînt turcesc, beșlii. Releelor de poștă, apărute după 1600, li se zicea menziluri, conduse de un căpitan de menzil, devenit apoi căpitan de poște. Aici se găseau caii și olacele pentru curierii domnești sau pentru dregători și soli și chiar pentru particulari autorizați de domn. Apariția menzilorurilor va duce, cum era și normal, la o mai bună îngrijire a drumurilor.

La 1750, Andrei Taranowski spune limpede că de la Soroca la Chilia și, la întoarcere, de la Cetatea Albă la Iași și Hotin, „am călătorit cu cai de poștă” (4). Străbaterea Moldovei călare pe „cai de poștă” e menționată și la 1656 de Hiltebrandt (5). „Popasurile” însemnate de călători, dacă nu se făceau în afara locali-

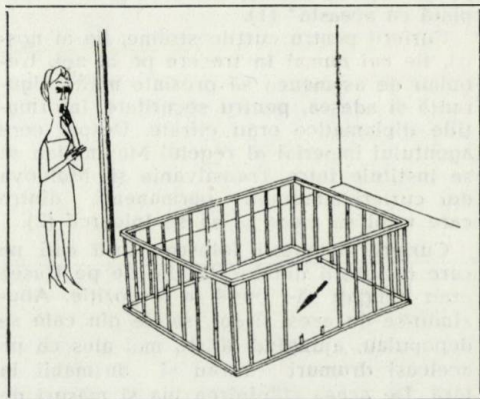
tăților, însemnau de fapt relele de poștă, menziurile. Iar „dacă popasul nostru se afla lângă pădure — mărturisește Henry Austell, în trecere prin Moldova la 1585 — atunci aprindeam un foc mare în cerc, în mijlocul căruia puneam căruța noastră cu noi culcați sub ea pe saltelele noastre” (6). Cît privește furajul pentru cai și potcovitul lor, în Moldova nu existau probleme, căci „se obișnuiește doar să se deshame caii și să-i lase să pască pe cîmp și merg întotdeauna nepotcoviți” (7). Organizarea poștelor pentru transportul călătorilor nu trece neobservată de memorialiști. Astfel, Paul din Alep menționează la 1653 că, odată ajunși de la Galați la Tecuci, „cel care venise cu noi s-a înapoiat cu căruțele și cu caii, căci așa e obiceiul lor: în fiecare tîrg este un menzil de căruțe și de cai” (8). Același Paul din Alep observă că drumurile moldovenești nu trec pe lângă localități ci prin ele, avînd siguranță și cite o poartă de intrare și de ieșire: „toate drumurile trec prin mijlocul orașelor și satelor; călătorul intră printr-o poartă și iese pe alta. Cît despre drumuri tainice în afara orașelor, ele nu există. Este o dovadă de bună administrație”, apreciază memorialistul (9). Călătorii străini observă însă și existența mai multor drumuri, a unor variante deci, între unele localități. Astfel Paolo Bonici arată, la 1632, că „de la Birlad pentru a ajunge la Galați se poate merge pe cinci drumuri, după cum va fi nevoie” (10).

Aprecierea în zile de călătorie a dimensiunilor Moldovei nu e aceeași la toți: la 1564, Graziani scria că „Moldova se desfășoară în lățime cale de 12 zile de mers bun și tot atît în lungime” (11); la 1587, o descriere anonimă susține că „Moldova este lungă de 8 zile de drum și tot atîta de lată” (12), apreciere confirmată și de alt călător la 1594 (13). Dar la 1641, altcineva o găsește de 8 zile în lungime și de 4-5 zile în lățime. Diferențele în apreciere pot avea desigur multiple cauze: traseele diferite, mijlocul de transport folosit, anotimpul în care au călătorit, popasuri mai lungi sau mai scurte etc.

Din cauza stării proaste a drumurilor, viteza medie a olacelor și poștalioanelor era de 7-8 km pe oră, în ciuda afirmației entuziaste a călătorului Paul din Alep, care notează la 1653 că a mers pe drumul Birladului, de la Vaslui la Scînteia, „mai repede decît sborul păsărilor”, pentru ca, peste citeva rînduri, să exagereze în sensul opus, constatînd că de la Scînteia spre Iași „ne înfundăm în noroi pînă la pieptul cailor” (14). Impracticabile erau,

pentru caravane, mai ales trecătorile Carpaților. Convoiul delegației maghiare de la 1587 care trecea spre Polonia, deși avea cu el doi fierari care dregau mereu carele, a avut mult de chinuit la traversarea Carpaților prin pasul Brețcu (15). La 1632, Paolo Bonici știe și el că pe la pasul Brețcu se mai poate trece cu carele, dar pe la pasul Tulgheș „nu se poate merge decît călare sau pe jos; căruțele nu pot merge” (16). Tot așa susține și Bonfini în 1646.

Călătorii mergeau în căruțe, adesea pe lângă ele, așadar pe jos, dar obișnuit se merge călare. Carele („cărăușești”, „nemțești”, „armenești” etc.) erau folosite pentru transportul mărfurilor și al lucrurilor care aparțineau călătorilor. În documente și memorii se pomenește și de harabale, rădvane brașovene, dar și de trăsuri mai elegante, pentru soli sau pentru marii boieri, ca rădvanele și caretele. Henry Austell cu tovarășii săi de drum și-au cumpărat în 1585 de la Iași cite „o trăsuriță trasă de un cal, atît de joasă și de ușoară, încît într-un loc primejdios se poate trece ușor ridicînd-o pe umeri; în această trăsură nu poate încăpea decît un singur ins cu saltea și merindele sale” (26). Erau probabil vestitele noastre olace. În afară de cai și de boi, se pomenește uneori și de cămile, fără îndoială pentru drumurile lungi spre Istanbul și Indii și poate spre Crimeea. Astfel, la întronarea lui Despot (1561), Ferhat Aga îi dăruiește, între altele, 6 cămile din cele 46 cu care venise ca să-i dea confirmarea sultanului (26). În decembrie 1656, Hildebrandt vede în spațioasa clădire domnească, semănînd a „bastion”, a „palat de piatră” de la Tîrgul Frumos, între alte vite, și citeva cămile (27), iar la 1767, diplomatul francez François Tott notează că a văzut asemenea animale la Căușani lângă Tighina.

Solii străini se bucurau de privilegiile pe drumurile Moldovei. De pildă, aveau înțietate la vaduri, pentru traversarea riurilor. Astfel, la 1557, povestește Otwinowski, membru în solia regelui Poloniei la Poartă, „cînd un cioban oarecare ne-a oprit trecerea carelor vrînd să-și ducă întii oile lui, ne-am plîns împotriva lui și îndată l-au adus legat de picioare în fața solului și l-au bătut cu bățul la tălpi”.

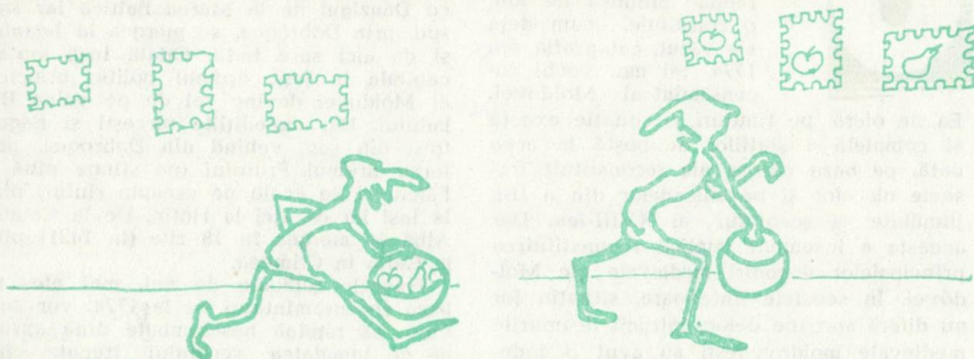
Convoiul delegației maghiare care mergea în 1587 la Varșovia, trecînd prin Moldova, arăta astfel: solii mergeau călare iar fiecare car cu bagaje era tras de 12 cai cu surugii. Solilor li se puneau la dispoziție, fără plată, cai și furaj, căruțe, tălmaci, călăuze și chiar escorte de soldați (călărași) pentru pază (28). Ei primeau de asemenea de la domn scrisori de trecere prin toată țara, erau scutiți de vamă, erau găzduiți și ospătați. Pîrcălabii orașelor și căpitani de menziliuri aveau dispoziții categorice în acest sens.

Dacă delegația venea în capitala Moldovei, cînd ajungea la hotar, se dădea de știre domnului despre aceasta printr-un călăraș sau olac. De obicei, carele cu bagaje, trase de boi, erau trimise înainte iar delegația venea în urmă, călări dacă solii erau mai tineri sau în căruțe ori trăsuri trase de cai și însoțite de călărași și de conăcari (cei care asigurau găzduirea). În fiecare oraș li se schimbau căruțele și caii de beilic din grija pîrcălabilor, cum observă Paul din Alep la 1653 (29). La primirea în capitală se făcea bineînțeles distincție între un simplu curier și un mare sol. Pentru aceștia din urmă, pîrcălabii orașelor ieșeau în întîmpinare, cu ceremonial. La 1539, vine înaintea lui Ieronim Laski, la „al doilea popas înainte” de Hirău (oraș unde se găsea voievodul), hatmanul Moldovei, iar „la ultimul popas”

vine marele logofăt. Cînd la 1653 vine la Iași patriarhul Macarie, îi ies mai întii înainte, la mare distanță, boierii, care l-au urcat într-o trăsură domnească cu șase cai albi. Apoi i-au ieșit în întîmpinare, cu trăsuri, mitropolitul și egumenii (30). Înaintea unui sol deosebit de important avea obligația să iasă însuși domnitorul, la cel puțin jumătate de milă de capitală, cu boieri, soldați și muzică militară (31).

Caravanele de negustori treceau cu cîte 40—50 de care cu marfă; fiecare car era tras de cîte șase perechi de boi și, dacă se întîmpla să le iasă înainte tătarii ca să-i prade, ei înjghebau repede o tabără și se hărțuiau cu dușmanul pînă cînd acesta renunța și se retrăgea — așa cum povestește că a procedat la 1611 armașul Simeon Dbir Lehați (32). Caravanele cu sare cuprindeau cîte 150 de care, ca cele întîlnite de Mayer la 1651, ale cazaților, de la Tg. Ocna spre Ucraina.

La 1744 s-au înființat în Principate cursele regulate de olacuri și poștalioane care transportau poșta în interior. Dar poșta se ocupa pe atunci mai ales de serviciul transportului de călători. În a doua jumătate a sec. al XVIII-lea, transportul persoanelor particulare, dacă se făcea călare, costa 10 bani de oră și cal iar dacă se folosea olacul, costa 60 de bani de la un releu la altul, deci pe o distanță de o poștă (aprox. 20 km). Din 1841 se introduce brașovence pentru 6 persoane. La începutul celei de-a doua jumătăți a sec. al XIX-lea, se organizează de două ori pe săptămînă transportul poștei rurale și serviciul de diligență dat în arendă, cu două curse săptămînale pe direcțiile Iași-Mihăileni, Iași-Galați și Iași-Roman-Focșani. La 1839, diplomatul francez A. Billecocq des-

cria deosebit de sugestiv atmosfera creată de surugii noștri: „Am străbătut în viața mea vreo 40.000 de leghe cu poșta, dar conducători ca surugii moldo-valahi n-am întâlnit în nici o parte a lumii. Călătorul cel mai indiferent, cel mai îngrijorat și mai ursuz nu poate să nu se înveselească la vederea a ceea ce desfășoară acești surugii ca îndeminare și vervă, animație și filozofie, iuteală și veselie. Ei înjură însă de tremură împrejurimile”. O descriere mai detaliată a organizării poștelor și a vieții din hanurile de la stațiile unde se schimbau caii ne-a lăsat călătorul rus D. Bantăș Kamenski, care vine cu „poșta moldovenească”, înainte de 1810, la Iași.

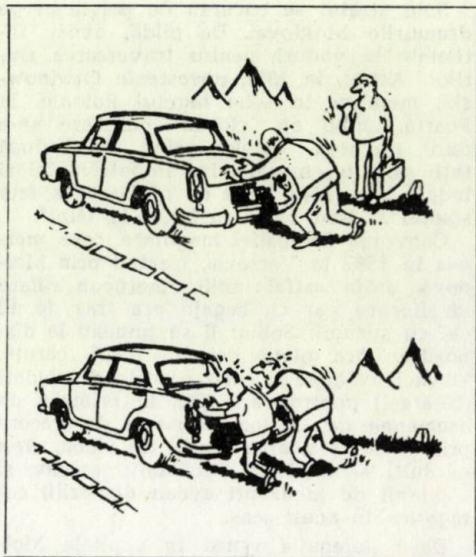
Din recensământul de la 1774 observăm că în Bucovina șeful unei stații de poștă se numea „vornic”, pe cînd în restul Moldovei i se spunea „căpitan de poște”, așa după cum la vadurile mari apare un „căpitan de podari”, care avea în subordine de exemplu la un pod ca cel de la Maxineni, peste Siret, lângă Galați, 73 de podari iar la cel de peste Prut, de la Zaluția, în ținutul Hotinului, 93 de podari. La Tg. Frumos sînt trecuți doi căpitani de poște, de fapt: „Lupul, căpitan ot Tîrgul Frumos și Ștefan, căpitan ot poșta Podu Eloeiei”. Efectivul unei stații era, în mod normal, de 80 de poștași, dar de exemplu la Dorohoi treceau „peste poruncă” 32 de oameni. Remarcăm de asemenea că în localitățile unde există poștă, majoritatea locuitorilor este antrenată în această breaslă. De exemplu la Tg. Frumos, din 165 de locuitori la 1774, 80 erau poștași; la Scînteia (Vaslui), din 89 de locuitori, 85 erau poștași ș.a.m.d.

* * *

sursă la care nu s-a apelat pînă acum, în direcția propusă de noi, o constituie, cum deja s-a văzut, catagrafia din 1774, cel mai vechi recensământ al Moldovei.

Ea ne oferă, pe ținuturi, o situație exactă și completă a stațiilor de poștă la acea dată, pe baza cărora am reconstituit traseele olacelor și poștalioanelor din a II-a jumătate a secolului al XVIII-lea. Dar aceasta a însemnat implicit reconstituirea principalelor drumuri medievale ale Moldovei. În secolele anterioare, situația lor nu diferă aproape deloc, întrucît drumurile medievale moldovenești au avut o îndelungată stabilitate, din multiple motive,

dictate de rațiuni seculare, de ordin geografic, economic și politic, fapt confirmat și de itinerariile consemnate de călătorii străini în trecere prin Moldova în secolele XV-VIII. Era și foarte anevoios pentru acele vremuri să construiești noi drumuri, cînd și cele existente erau greu de întreținut. De aceea s-au menținut trasee străvechi, ale căror obirșii se pierd în negurile istoriei. Că în anumite epoci unele drumuri erau mai importante iar în alte epoci importanța o preiau alte trasee este o realitate, impusă de împrejurări mai ales de ordin istoric. De pildă, cît timp capitala Moldovei s-a menținut la Suceava, drumul principal moldovenesc era cel al Siretului, care, pe lângă importanța politică ce o avea, a fost și a rămas poate că cel mai important drum comercial, căci în nord făcea legătura prin Liov cu Danzigul de la Marea Baltică iar spre sud, prin Dobrogea, se mergea la Istanbul și de aici spre Indii. Odată însă mutată capitala la Iași, drumul politic principal al Moldovei devine cel de pe valea Bîrladului. Dar expedițiile turcești și negustorii din sud, venind din Dobrogea, preferau drumul Prutului (pe stînga pînă la Fălciu și de acolo pe dreapta rîului) pînă la Iași iar de aici la Hotin. De la Cetatea Albă se mergea în 18 zile (la 1421) pînă la Caffa în Crimeea.

Traseele refăcute de noi, mai ales pe baza recensământului de la 1774, vor continua să rămînă neschimbate pînă aproape de jumătatea secolului trecut, cînd domnitorul Mihail Sturdza ia măsuri deo-

sebite nu numai pentru modernizarea drumurilor dar și pentru modificarea unor porțiuni din bătrânele căi rutiere, cum s-a întâmplat de pildă cu actuala șosea Roman-Iași, care avea cu totul alt traseu în epoca medievală, așa cum vom vedea.

Vechile hărți ale Moldovei de pînă la 1800, deși numeroase, sînt în general sărace în date și derutante, ele necorespunzînd nici pe departe exigențelor cartografiei moderne și conținînd multe și grave erori. Totuși menționarea unor nume de localități, chiar dacă apar deformate fonetic și sînt plasate cu aproximație pe hartă, reprezintă pentru noi niște indicii prețioase. În prima jumătate a secolului trecut apar însă hărți moderne, alcătuite cu rigurozitate științifică; dintre ele, merită menționate în mod deosebit: „Harta teatrului de război în Europa în anii 1828 și 1829”, tipărită la Petersburg în 1835 și retipărită în 1853, iar la Viena în 1856, cea mai completă și mai exactă de pînă acum, după care s-a ghidat probabil și „Harta generală a Moldovei, litografiată sub direcția ing. statului sluger G. Filipescu de Partenia Miler, în Iassi, 1853, Litografia lui Parteni în Iassi” (33). Această din urmă indică cu semn special (tradiționala goarnă) fiecare stație de poștă, dar drumurile apar cu modificările survenite sub Mihail Sturdza. Tot pentru verificarea și completarea traseelor și a stațiilor de poștă, de mare folos ne-au fost cele două foarte corecte hărți austriece tipărite la noi în 1860 și 1862 dar alcătuite la începutul secolului al XIX-lea și reflectînd deci realitatea medievală (34).

Constantin Minescu, care scrisese „Istoria poștelor române” (35), întocmește în „Enciclopedia României” vol. IV din 1943 o „hartă a curselor poștale la 1865”, care corespunde însă numai cu realitatea din a II-a jumătate a secolului trecut, după modificările introduse sub Mihail Sturdza și pe baza stațiilor poștale fixate după introducerea căilor ferate. Este o prejudecată că traseele căilor ferate ar fi urmat vechile drumuri; în linii generale e adevărat, dar, în detalii, traiectele nu sînt identice. Documente de arhivă, corespondență intimă între boieri, demonstrează că în fixarea traseelor pentru căile ferate a fost cerut și consimțămîntul marilor proprietari peste moșiile cărora aveau să treacă liniile ferate. De pildă, legătura dintre Roman și Iași a fost inițial proiectată pe un traseu mai scurt, care pleca din Mircești și, traversînd moșia Miclăușeni, ieșea prin Hindrești lîngă șoseaua Tg. Fru-

mos-Iași. Dar George A. Sturdza, moșier cu vederi conservatoare, profitînd de influența fratelui său, politicianul D. A. Sturdza, s-a opus acestui proiect (36), în timp ce V. Alecsandri și doamna Elena Cuza, cu vederi mai moderne, au acceptat ca traseul căii ferate să traverseze moșiile lor, adică pe la Mircești și respectiv pe la Ruginoasa, drumul de fier făcînd însă astfel un considerabil ocol.

Pentru a obține o imagine cît mai detaliată și exactă a drumurilor medievale moldovenești a fost desigur nevoie de asocierea diferitelor categorii de izvoare: istorice propriu-zise (prin parcurgerea colecțiilor de documente moldovenești publicate, a unor documente de arhivă și a unor catagrafii ca cea din 1774 sau 1820), cartografice (inclusiv vechi planuri de moșii din arhive), literare (operele cu caracter memorialistic ale călătorilor străini prin țările române ca și ale scriitorilor noștri) și chiar sugestii toponimice (nume de localități ca: Vama, Straja, Tulnici, Vădeni etc.). În colecțiile de documente, nu ne-am oprit numai acolo unde erau specificate drumuri, ci și la alte indicii prețioase ca: vamă (Suceava, Bacău, Bîrlad, Cernăuți, Moldovița, Tazlău, Cahul, Tg. Neamț, Oblucița), menzil și menzilgiu, lipcan, călăraș, călărași de Țarigrad, lipcan de olac, cai de olac, cai de menzil, vaduri etc.

Este de asemenea interesant să constăți că unind între ele localitățile unde s-au dat bătălii în trecutul Moldovei, ai obținut deja schema drumurilor sale medievale, fiindcă mai toate luptele s-au desfășurat în localități de pe traseele drumurilor mari moldovenești sau în imediata lor apropiere. Armatele nu se reduceau numai la pedestrași și călăreți ci transportau odată cu ele și tunuri și erau însoțite de care și căruțe pentru aprovizionare, ceea ce necesita drumuri sigure și întreținute. Tot pe aceste drumuri aveau loc și invaziile străine (ale turcilor, leșilor, maghiarilor etc.). Pînă și tătarii, care par să facă excepție, aveau drumul lor fix, „drumul tătăros”, doar că ei se abăteau brusc din cale, atacînd satele din direcții neașteptate, pentru a le prăda și incendia.

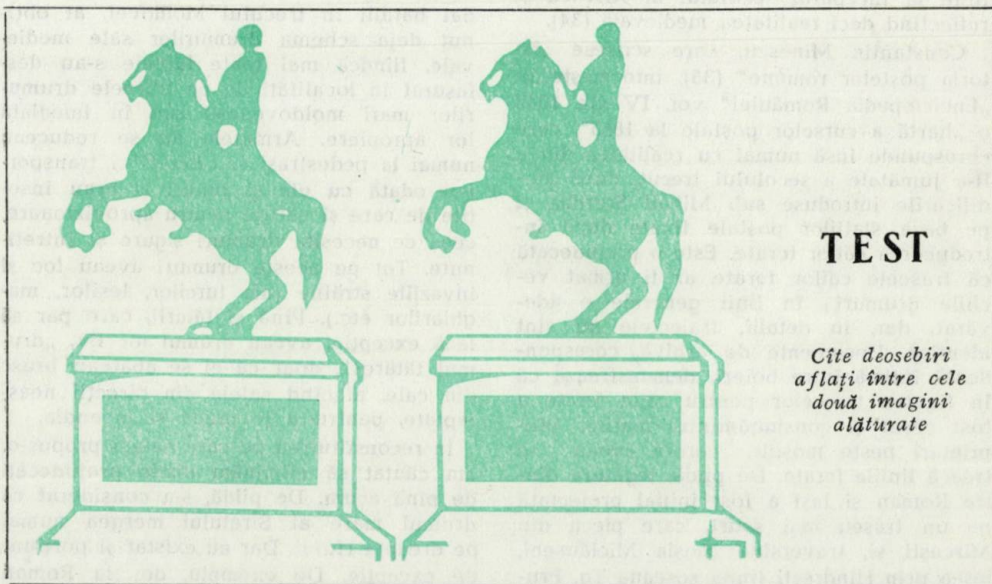
În reconstituirea pe care ne-am propus-o, am căutat să eliminăm unele prejudecăți de pînă acum. De pildă, s-a considerat că drumul mare al Siretului mergea numai pe dreapta riului. Dar au existat și porțiuni de excepție. De exemplu, de la Roman

drumul mare nu continua actualul traseu spre Suceava ci trecea prin vechile sate Tămășeni (de unde și locul luptei de la 1449) și Adjudenii și traversa pe stînga Siretului, pe o porțiune de 15—20 km: „De la Șcheia se trece prin sate de unguri și după aceea se ajungea la Roman” — notează Paolo Bonici la 1632 (37). Devierea era determinată de cel puțin patru motive: 1) malul stîng e în această regiune mult mai ridicat și dintr-o rocă mai rezistentă, în timp ce malul drept a reprezentat dintotdeauna aici o zonă mereu inundabilă, pe o mare întindere, Siretul schimbîndu-și mereu albia, cu tendința de a și-o muta mai spre vest; 2) era asigurată astfel și legătura cu drumul mare spre Iași, respectiv spre Cotnari, Hîrlău, Botoșani, Hotin; 3) erau evitate dealurile de la Săboani și Strunga, insurmontabile pentru acele timpuri; 4) se putea trece și prin tîrgul Șcheii, care se menține ca tîrg pînă în a doua jumătate a secolului al XVII-lea. Trecerea pe malul stîng se făcea prin vadul actual de la Rotunda, în dreptul Doljeștilor, acolo unde în actele vechi figurau „Poiana Vadului” și „Poiana Rătunda” (38). Aici, la 1642, erau două poduri umblătoare (39), de unde, după circa 3 km, pe hotarul moșiei Doljești, drumul se bifurca („drept la gura drumului celui mare” — numea această bifurcație un act din 1591 (40): cel al Siretului

continua prin Miclăușeni și Șcheia și traversa din nou pe malul drept, spre Suceava, prin vadul de la Mogoșești (menționat ca loc de vamă încă din 1454 (41), iar un alt drum mare pornea de aici prin Poiana Dăiceni, Hindrești, Gănești (42) spre Iași, dar și spre Tg. Frumos, Cotnari, Hîrlău, Botoșani, Hotin. Configurația acestei zone descrise mai înainte explică și lupta de la Doljești (localitate pe stînga Siretului) și dispariția lui Aron Vodă pe alt drum decît cel al Sucevei, pe care înainta Ștefan, biruitor și după a doua ciocnire, din apropiere de la Orbic (lîngă Lița de azi, pe lîngă Buhuși!...) Acesta e doar un exemplu, care ilustrează cît de necesară ar fi reconstituirea exactă, pe teren, a drumurilor medievale ale Moldovei pentru elucidarea unor situații rămase confuze în istorie.

O altă deviere a drumului mare pe stînga Siretului se menține și astăzi, ceva mai la nord, în zona Lespezi-Dolhasca, părăsindu-se vechiul drum pe la Heci-Mănăstirea Probota, pentru că și aici malul drept este inundabil.

Am remarcat două categorii mai importante de drumuri: arterele principale, care urmau, cum se ştie, cursul marilor râuri ce străbat Moldova de la nord la sud: Siretul, Prutul, Nistrul şi o reţea de drumuri printre marile râuri, mai ales transversale, care legau deci şi de la est la vest zonele Moldovei şi principalele căi comerciale situate de-a lungul râurilor. (Între paranteze, am menţionat cîţiva din

anii mai importanţi cînd localitatea respectivă apare înscrisă pe traseele medievale — inclusiv anul cînd apare pomenită înţia oară în documente — iar aşezările subliniate reprezintă staţiile de poştă consemnate în documentele şi hărţile consultate de noi). Drumurile „profesionale” (drumul sării, drumurile pescarilor şi chiar principalele căi de transhumanţă ale păstorilor), care ar putea alcătui o a treia grupare, noi le-am inclus în cele două categorii de mai sus. Distingem aşadar:

DRUMUL SIRETULUI, numit şi „drumul cel mare al Sucevei” (1456) sau „drumul mare care vine de la Cernăuţi” (1488): Galaţi (1445, 1520, 1617) — Bărbosî (1621, 1853) — Sărdari — Şerbeşti (1639) — **Branîştea** (Braina) (1645, 1774) — **Peneu** (1614, 1678, 1774) — Fundeni (1643, 1860) — **Lieşti** (1436) — **Iveşti** (1653) — **Torceşti** (1546, 1640, 1774, 1860) — **Umbrăreşti** (1656, 1774) — **Tecuci** (1546, 1656, 1669, 1774, 1860) — **Panciu** — **Moviliţa** (1690, 1774) — **Păuneşti** (1630, 1774) — **Rugineşti** (1644, 1774) — **Adjud** (1657, 1860) — **Sascut** (1639, 1774) — **Valea Sacă** (1631, 1860) — **Pinceşti** (1774) — **Cucova** (1774) — **Scurta** (1632, 1774) — **Răcăciuzi** (1481, 1774) — **Lunca Mare** (1481, 1860) — **Bacău** (1408, 1431, 1774, 1860) — **Cirligi** (1617, 1860) — **Roman** (1403, 1860) — **Teţcani** (1617) — **Mirolăveşti** (1598) — **Timişeşti** (1427, 1712) — **Cristeşti** (1546) — **Preteşti** (1610, 1685) — **Baia** (1467, 1522, 1860) (dar şi varianta: **Roman** — **Tămăşeşti** (1449, 1475, 1623, 1683, 1704, 1774, 1860) — **Miclăuşeni** (1472, 1591) — **Şcheia** (1486, 1569) — din nou pe dreapta Siretului pe la **Şcheuleţi** (1559, 1619) sau pe la **Mogoşeşti** (1442, 1454, 1579, 1596, 1667) — **Cozmeşti** (1520, 1528) — **Heci** (1453, 1514) — **Mănăstirea Probota** (1453, 1514, 1626, 1714) — **Dolhasca** (1690) — **Dolheşti** (1502, 1626) — **Baia** — **Fălticeni** — **Suceava** (1408, 1448, 1488, 1546, 1595, 1774) — **Pătrăuţi** (1681) — **Dărmăneşti** (1621) — **Volovăţ** (1644, 1774) — **Rădăuţi** (1415, 1774) — **Tg. Siret** (1408) — **Cozmin** (1488, 1497) — **Cernăuţi** (1408, 1488, 1774, 1860) — **Lusan** (1860) — **Sniatyn** în Polonia (1446, 1774).

DRUMURI ÎNTRE SIRET ŞI CARPAŢI: 1) „Drumul muntenesc”: **Buzău** (respectiv **Brăila**) — **Focşani** (1633, 1774, 1853) — **Precesta** (1853) — **Călimăneşti**, cu vad la **Putna** (1497, 1679, 1853) — **Adjud** şi apoi drumul Siretului.

2) **Focşani** — **Jorăşti** (1853) — **Balta Răţii** (1676, 1853) — **Tecuci** (1546, 1656, 1669, 1774, 1860), traversînd **Putna** şi **Siretul**.

3) **Focşani** — **Odobeşti** (1626) — **Mănăstirea Mira** (1689, 1853) — **Şindrilari** (1774) — **Năruja** (1688, 1774) — **Tulnici** — pasul **Breţcu** (spre **Tg. Secuiesc** şi **Braşov**).

4) **Tecuci** — **Ionăşeşti** (1497, 1853) — vadul Siretului — **Călimăneşti**, cu vad la **Putna** — **Adjud**.

5) **Adjud** (1657, 1860) — **Copăceşti** (1601, 1860) — **Căiuţul** (1853) — **Oneşti** (1458, 1860) — **Tg. Trotuş** (1408) — **Tg. Ocna** (1502, 1860); **Tg. Ocna** — **Tazlău** (1431) — **Bacău**;

6) **Braşov** (1456) — **Breţcu** (1587) — **Tg. Trotuş** — **Bacău**.

7) **Bacău** — **Buhuşi** (1667) — **Roznov** (1576, 1860) — **Piatra** (1431, 1860) — **Cracău** (1442, 1860) — **Tg. Neamţ** (1437, 1746, 1522, 1641, 1710, 1860).

8) „Drumul Băii către Neamţ” (1522): **Suceava** — **Fălticeni** (1860) — **Baia** (1408, 1467, 1522, 1860) — **Boroaia**, (1701) — **Tirzia** — **Tg. Neamţ**.

9) „Drumul Hanului” (1585): **Tg. Neamţ** — **Vinători** (1622) — pasul **Tulgheş**, spre **Transilvania**.

10) **Suceava** (1408, 1448 1488, 1546, 1774) — **Botoşani** (1546, 1774, 1860) — **Săveni** (1546) — peste **Prut** (la **Movilău** şi **Bălţi**).

11) **Suceava** — **Baia** — **Vama Moldoviţei** (1408, 1411) — spre **Transilvania**.

12 **Suceava** — Dorohoi (1408, 1459, 1774) — **Iubănești** (1596, 1774) — Rădăuți Prut (1636) — **Nisfaia** (Nisvoia) (1520, 1774) — **Dăncăuți** (1774) — Hotin (1408, 1774) — Toporăuți (1464, 1680, 1700) — **Cernăuți** (1408, 1774, 1860).

DRUMUL PRUTULUI, zis și „drumul cel mare” (1668): Galați (1445, 1520, 1617) — Tulucești (1552, 1668) — Tatarca (1681, 1853) — Frumușița (1774) — Stoi-cani (1669, 1853) — Brănești (1661 — 1853) — **Foltești** (1774) — **Oancea** (1636, 1774). — Vădeni, cu pod peste Prut (1560, 1774) — **Cirja** (1774) — **Fălciu** (1411, 1618, 1774, 1860), — **Sămenești** (1529, 1774) — Răciulești (1538) — Leova (1660, 1853), cu pod peste Prut la Leova de dincolo — Ivănești (1774) — **Lunca Banului** (1774) — **Stănilăești** (1538, 1631, 1711, 1774) — **Pogănești** (1497, 1774) — Risești (1538) — **Podoleni** (1439, 1582, 1774) — **Cozmești** (1631, 1774) — Bohotin (1538) — Osoi (1706, 1860) — Țuțora (1470) — Chiperești (1635) — Tomești (1645, 1674) — Iași (1408) — Rediu Tătar (1667, 1676, 1691) — Larga (1428) — Mălăești (1479) — Șipote (1584, 1658, 1705) — Răuseni (1451) — Tg. Broaștei — Tg. Ștefănești (1519, 1538, 1581, 1774) (dar și varianta, pe lângă Prut, peste Jijia (1611, 1632, 1640): Iași — Vinători — Cîrniceni — Bivolari — Tabăra — Ștefănești — **Volovăț** (1644, 1774) — **Ghireni** (1668, 1774) — Rădăuți Prut (1636) — **Nisfaia** (1520, 1774) — **Dăncăuți** (1774) — Hotin (1408, 1774) — Camenița (în Podolia).

DRUMURI ÎNTRE PRUT ȘI SIRET: 1) Drumul Birladului, zis și „drumul Galaților” (1520), „drumul cel mare al Galaților” (1678), „drumul mare al Scînteii” (1669), „drumul spre Dunăre” (1716), „drumul poștilor” (1705), „drumul cel bătrîn” (1669), poate că cel mai bătut drum după mutarea capitalei la Iași: Galați (1445, 1520, 1617) — Bărboși (1621, 1853) — Sărdari — Șerbești (1639) — **Braniștea** (1645, 1774) — **Peneu** (1614, 1678, 1774) — Fundeni (1643, 1860) — Liești (1436) — Ivești (1653) — Torcești (1546, 1640, 1774, 1860) — Umbrărești (1656, 1774) — Tecuci (1546, 1656, 1669, 1774, 1860) (dar și varianta: Galați — Pechea (1774) — Cuca (1679, 1774) — **Puțeni** (1634, 1774) — Tecuci) — Berheci (1646, 1860) — Liești (1448, 1860) — **Pereschiv** (1713, 1774, 1860), **Birlad** (1408, 1422, 1439, 1473, 1774, 1860) — **Strimtura** (1610, 1860) — Unțești (1774) — Chiscani (1860) — **Docolina** (**Docoleni**) (1433, 1774, 1860) — **Baniari** (1860), **Șanta** (1774) — Vaslui (1439, 1475, 1514, 1860, **Oncești** (1631, 1774, 1860) — **Scînteia** (1621, 1669, 1774) — Borosești (1860) — Iași (dar și varianta: Vaslui — Solești (1513, 1853, 1860) — Movila (1605, 1860) — Poiana Cîrnului (1680, 1860) — Poeni (1486, 1860) — Iași; precum și: Huși (1553, 1560, 1622) — Bănești (1632) — Poiana Cîrnului (1680, 1860) — **Poeni** (1486, 1860) — Iași).

2) Adjud (1657, 1860) — Largeseni (1860) — Cobești (1648, 1860) — **Birlad**.

3) **Birlad** — Popești (1620, 1853) — Epureni (1692, 1860) — Fălciu (1411, 1618, 1860) (peste Prut: Tg. Sărății (1489) — Leova (1860) — Tupulci (1860) — Roșieci (1682, 1860) — **Docolina** (1433, 1774, 1860) — **Baniari** (1860) — Vaslui (1439, 1860).

4) **Fălciu** (1411, 1774) — Huși (1553) — Vaslui.

5) Iași — **Pd. Iloaei** (1664, 1774, 1860) — Spinoasa (1585) — Belcești (1579, 1680, 1707, 1860) — Soci (1626, 1860) — Prăjeni (1860) — **Lătîi** (1662, 1860) — Frumușița (1860) (dar și (1651): Belcești — Cotnari (1453); Belcești — Cepenița (1625 — Hîrlău (1403, 1774) — Frumușița — **Stroești** (1576, 1774) — **Varnița** (1593, 1860) — Copalău (1860) — **Botoșani** (1546, 1553, 1774, 1860) — **Cucoreni** (1620, 1860) — **Brăești** (1644, 1860) — **Dorohoi** (1453, 1774, 1860) — Pomîrla (1546) — Herța (1606, 1860) — Molnița (1546, 1774) — **Cernăuți** (1408, 1488, 1774, 1860); dar și variantele: **Botoșani** — Epureni (1668, 1853) — Săveni (1546, 1853) — Drăgușeni (1623, 1853) — Darabani (1853) — Herța (1606, 1860); **Dorohoi** (1453, 1774, 1860) — Dersca (1617, 1704) — Mihăileni (1669) — Siret (1408) — **Cernăuți** (1408, 1488, 1774, 1860).

6) Roman (1403) — **Tămășeni** (1449, 1774, 1860) — vadul Siretului de la Rotunda (1642) — Miclăușeni (1472, 1591) — Hîndrești (1546) — Gănești (1467) — Prigoreni (1635 — **Pd. Iloaei** (1664) — Iași (1408).

7) Iași — **Pd. Iloaei** (1664, 1774, 1860) — **Tg. Frumos** (1448, 1774) — Movileni (1617) — Oboroceni (1599) — drumul Siretului, prin vadul de la Mogoșești (1454, 1667) și cel de la Șcheia — Șcheuleți (1486, 1619); dar și (1538): Iași — **Tg. Frumos** — Hărmănești (1538, 1551) — vadul Siretului — Mănăstirea Probota (1453) — Răușeni — Suceava.

8) **Tg. Frumos** (1448, 1774) — Cucuteni (1643) — Băiceni (1616), Cotnari (1453, 1704) — Hîrlău (1403, 1774).

DRUMUL NISTRULUI: Hotin (1408, 1457, 1463, 1476, 1774) — Dăncăuți (1774) — **Tg. Briceni** (1632) — Lipnic (1470) — **Moghilev** (1607, 1774) — Soroca (1512, 1774) — **Orhei** (1471, 1774) — Singera (1657) — Tighina (1408) — Copanca (1527, 1657) — Leontina (Leonteva) (1657) — Talmaz (1657) Ciobîrciu (1589, 1657) — Purcari (1644, 1657) — Corcmaz (1657) — Olănești (1657, 1960) — Hanu Cișla (1657) — Cetatea Albă 1408, 1456, 1657).

DRUMURI ÎNTRE NISTRU ȘI PRUT: 1) Fălciu (1411, 1618, 1774, 1860) — **Tg. Sărății** (1489) — Leova (1660, 1853); Fălciu sau Vădeni (1560, 1774) — **Badicu** (1774) — **Larga** (1428, 1774) — Cahul (1594 — **Greceni** (1774) — Bolgrad — Reni (1591) — peste Dunăre: vama și vadul **Tg. Oblucița** (Isaccea) (1538) — Babadag; Bolgrad — Ismail — Chilia (1446); Reni — Bolgrad — **Greceni** (1774) — Cetatea Albă; la 1657: Ismail — Cătlăbuga — Tatar Bunar — Hagighiol — Cetatea Albă.

2) „Drumul tătarăsc”, la 1651: Cetatea Albă — Olănești (1657, 1690) — Ciubărciu (Ciobîrciu) (1589) — Leonteva (Leontina) (1657) — Tighina (1408, 1456) — Căușani (1767) — **Tg. Lăpușnei** (1456) — Țuțora (1470, 1557) — Iași.

3) „Drumul cel mare ce merge la Nistru” (1518): Iași — Sculeni (1860) — Soca Burgheli (1860) — **Bălți** (1470, 1774, 1860) — **Găinari** (1463, 1599, 1774) — Hristici (1774) — **Soroca** (1512, 1774) (dar și, la 1656: Iași — Țuțora — Hoginești (1637) — Bravicea (1665) — Orhei — Trifești — Soroca) — Movilău (1607, 1774); Soroca (1512, 1774) — **Florești** (1596, 1774) — **Prodănești** (1774) — **Tg. Orhei** (1472, 1774) (dar și, la 1632: Iași — Țuțora — Orhei) — **Tg. Chișinău** (1466) Chișinău — Criuleni (1810) — peste Nistru la Dubosari — **Tg. Lăpușeni** (1470, 1482) — **Zgheroaia**, pe Prut (1631, 1774).

Pentru o reconstituire mai completă și și mai exactă a tuturor drumurilor medievale moldovenești mai sînt necesare desigur cercetări pe porțiuni limitate, utilizîndu-se toate izvoarele, inclusiv tradiția locală prin deplasări la fața locului, mai ales în zonele unde mai există nesiguranță și semne de întrebare.

C. Merișca

Bibliografie

1. Călători străini despre țările române, vol II, p. 141, Ed. Științifică, București.
2. Ibidem.
3. Catalogul documentelor moldovenești din Arhiva istorică centrală a statului, vol. III, doc. 361, București 1968.

4. Călători străini..., II, 382.	12. Ibidem, III, 200.	20. Ibidem, 279, 283.
5. Ibidem, V, 596.	13. Ibidem, III, 368.	21. Ibidem, IV, 350.
6. Ibidem, III, 181.	14. Ibidem, VI, 30.	22. Ibidem, V, 291.
7. Ibidem, 184.	15. Ibidem, III, 212.	23. Ibidem, II, 382.
8. Ibidem, VI, 26.	16. Ibidem, V, 19.	24. Ibidem, V, 275.
9. Ibidem, 294.	17. Ibidem III, 212.	25. Ibidem, V, 342.
10. Ibidem, V, 22.	18. Ibidem, IV, 425.	26. Ibidem, II, 141.
11. Ibidem, II, 381.	19. Ibidem, V, 80.	27. Ibidem, V, 596 și VI, 155.

28. Ibidem, V, 601 și VI, 26.

29. Ibidem, VI, 26.

30. Ibidem, VI, 30.

31. Ibidem, V, 170.

32. Ibidem, IV, 350.

33. Arh. St., filiala Iași — Hărți, planuri nr. 109.

34. Charta telegrafică și poștală a Principatelor Unite, tipărită la noi în tipografia lui A. Bieltzu în București la 1860; Charta Principatelor Unite și Basarabiei, lucrată după a stabului general austriac și tipărită la noi în litografia lui M. B. Baer, București, 1862.

35. Minescu N. Constantin — Istoria poștelor române. Originea, dezvoltarea și legislația lor, **Imprimeria Statului, București, 1916.**

36. Arh. St., filiala P. Neamț, Dosarul Sturza-Miclăușeni.

37. Călători străini..., V, 22.

38. Cat. doc. mold., V, doc. 1420.

39. Ibidem, II, doc. 1588 și III, doc. 2161.

40. Arh. St. Buc. ms. 818 și Arh. St. Iași ms. 1798, cap. Miclăușeni, doc. 2 și 4 din 1591 și 1598.

41. M. Costăchescu — Doc. mold. înainte de Ștefan cel Mare, II, 508.

42. M. Costăchescu — Buletinul I. Neculce, fasc. 6, p. 99, doc. din 1466 dec. 8 și Cat. doc. mold., II, doc. 1595.

CALENDARE, CALENDARE, CALENDARE...

Sîntem în 1982. Nu ni se pare rațional să avem dubii asupra datei. Totuși, nu toți locuitorii pămîntului exprimă prin acest număr anul prezent.

Pentru unii indieni este anul 2039, pentru alții 5084. Etiopienii spun 1974, iar iranienii 1360, japonezii 2642, evreii 5742, musulmanii 1402, chinezii 4679, iar pentru unii oameni de știință sîntem între 15 și 18 miliarde de ani de la nașterea universului și 4,5 miliarde de ani de la formarea planetei noastre.

Nu dorim să evocăm o istorie fie ea cît de sumară a măsurării timpului. Vom prezenta unele calendare a unor popoare, care servesc alături de calendarul gregorian, la măsurarea timpului în vremea noastră.

CALENDARUL GREGORIAN, datorat papei Gregoriu XIII, care în 1582 corectează calendarul introdus de Iuliu Cezar, calendarul iulian, reducînd anul mediu de la 365,25 zile, la 365,2425 zile. Tot el a stabilit că anii de început de secol nedivizibili cu 400 (1700, 1800, 1900), nu ar fi bisecți. Stabilirea datei de început a erei noastre s-a făcut în secolul IV, de către călugărul Dionisie cel Mic, originar din Dobrogea, din rîndul istoricilor bisericii.

În urma hotărîrii papale, data de 5 octombrie a devenit 15 octombrie 1582 pentru Italia, Spania și Portugalia, Franța le urmă în decembrie 1582, Austria, Germania catolică, Elveția au adoptat noul calendar în 1587, Prusia în 1610, Germania protestantă, Danemarca și Norvegia în 1700, Marea Britanie în 1752, Suedia în 1753, Bulgaria în 1917, Uniunea Sovietică în 1918, Serbia și România în 1919, Grecia în 1923, Turcia în 1927.

CALENDARUL CHINEZ. Din motive de ordin practic și administrativ, calendarul gregorian a fost aplicat în China din anul 1911. Paralel cu el există în uz vechiul calendar luni-solar, împărțit în 12 luni de 29 sau 30 zile la care se adaugă la intervale regulate, luni suplimentare, o dublă lună iulie sau august. Fiecare an poartă numele unui animal din cele 12 animale zodiacale, ciclul repetîndu-se din 12 în 12 ani. Începutul anului, începutul sărbătorii de primăvară, poate să cadă între 21 ianuarie și 19 februarie.

Anul 1982 este în calendarul chinez, anul ciinelui, 4679, după o dată de plecare a cărei semnificație originară este foarte ambiguă. Calendarul chinez, cu unele ușoare variații, este întrebuintat în multe țări din Extremul Orient.

CALENDARUL MUSULMAN, este un calendar lunar, compus din 12 luni de 29 și 30 zile, alternativ, pentru un total de 354 zile în anii comuni. Într-un ciclu de 30 de ani sînt 11 ani bisecți, de 355 zile. Ziua în plus este adăugată ultimei luni a anului, perioadă de pelerinaj la Mecca.

Începutul anului poate cădea între octombrie și noiembrie. În 1981, la 30 octombrie a început pentru musulmani anul 1402. Data de începere a calendarului o constituie călătoria lui Mahomed de la Mecca la Medina, care după calendarul creștin ar fi făcută la 16 iulie 622.

CALENDARUL JAPONEZ. Japonezii au adoptat calendarul gregorian în 1873, dar păstrează numele chinezești de animale pentru a deosebi diferiți ani. Începutul anului este la 1 ianuarie, dar data de plecare a calendarului e calculată din primul an de domnie (600 i.e.n.), al legendarului împărat Jimmu-Tenno. De aceea, în anul 1982 este pentru japonezi anul ciinelui, 2642.

CALENDARUL IRANIAN. Introdus în 1925, pleacă tot de la călătoria lui Mahomed de la Mecca la Medina, dar adaptat calendarului solar. Anul începe la 21 martie și e compus din 12 luni de 31, 30 și 29 de zile.

În 1976 cu ocazia aniversărilor organizate de fondarea de către Cyrus cel mare a imperiului persan, data de inițiere a calendarului a fost fixată astfel încît anul 1976 a devenit 2535. Noul guvern iranian a revenit la vechile uzante, la 21 martie, anul acesta a devenit anul 1361.

CALENDARUL EBRAIC. Este un calendar lunisolar. Anul comun este compus din 12 luni lunare de 29 și 30 zile pentru o durată de 355 zile. Anul bisect de 13 luni lunare poate dura 383, 384 sau 385 zile. Într-un ciclu de 19 ani bisecți sînt 7. Începutul anului poate să cadă între 6 septembrie și 5 octombrie, dar niciodată duminica, miercurea sau vinerea. La 29 septembrie 1981 a început anul 5742, numărat de la data „Facerii lumii” care după evrei ar fi avut loc în 3761 i.e.n.

CALENDARUL ETIOPIAN. Anul etiopian este compus din 12 luni de 30 zile, la care se mai adaugă 5 sau 6 zile (în anii bisecți) și care sînt considerate luna „pagueu”. La 11 septembrie 1981 a început în Etiopia anul 1974, numărat de la o origine ce nu este pe deplin clarificată. Alte calendare din zone învecinate, înrudite cu cel copt, încep număratoarea anilor de la urcarea pe tron a împăratului roman Dioclețian (29 august 284 e.n.)

CALENDARUL INDIAN. Oficial din 1957, India a adoptat calendarul georgian, dar viața tradițională și religioasă a populației Indiei, este dirijată de un sistem complex de calendare între care cel mai cunoscut rezultă din justapunerea anului sideral, anului lunisolar. Chiar și datele de plecare sînt diferite. De exemplu, la 15 octombrie 1981 a început anul 2039 al așazisei ere Vikrama; la 22 martie 1981 a început anul 1903 al erei SAKA. În sfîrșit, după alt calendar, ne aflăm în 5084 din perioada Kaliyuga, începută la 17 februarie 3102 i.e.n., perioadă care s-ar termina după... 432 000 ani.

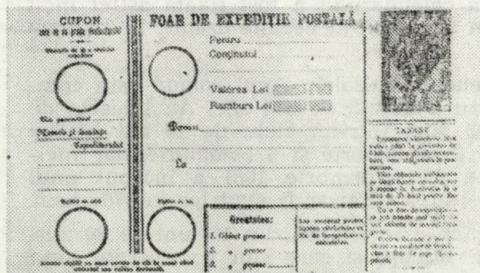
ntreguri poștale

Catalogul mărcilor poștale românești din anul 1974, semnalează la pag. 496 existența a două frahte. Ulterior prin articolele apărute în revista „Filatelia” sub semnătura lui Gh. A. Bighia și a arh. G. Sassorver numărul cunoscut din aceste întreguri ajunge la șapte. Această prezentare își propune o clasificare a frahțelor cunoscute ca și o descriere a încă șapte frahte necunoscute. La unele din aceste frahte nu cunosc data punerii în circulație, clasificarea avind în vedere denumirea întregului.

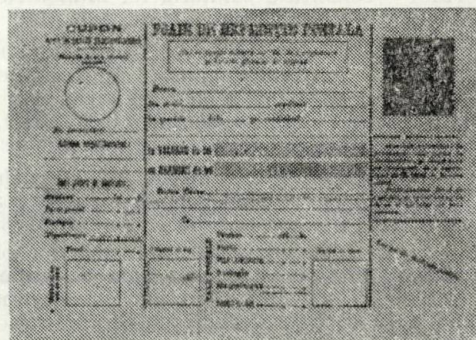
1. FOI DE EXPEDIȚIE POȘTALĂ

1. Foaie de expediție poștală, pe hirtie alb-gălbuie, cu dimensiunile 203/133 mm. În partea dreaptă timbru fiscal de 10 bani (negru și roz). Pe verso se găsesc instrucțiuni legate de expedierea coletelor, o „chitanță” și un „avis” (Fig. 1).

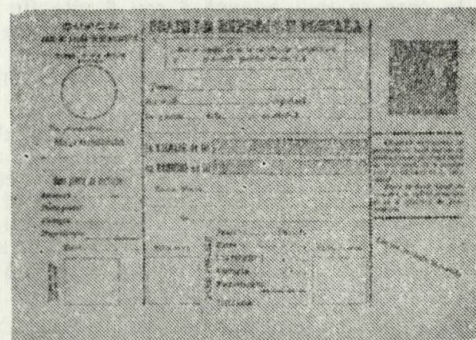

2. Foaie de expediție poștală, pe hirtie albă, cu dimensiunile de 198/166 mm. În partea dreaptă timbrul fiscal de 10 bani (negru și roz). Pe verso se găsește un „avis” asemănător cu cel anterior și o „chitanță” (Fig. 2).

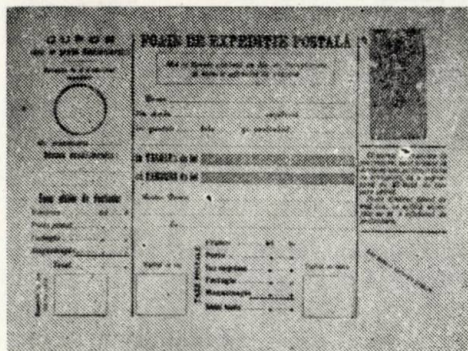
3. 1907. Foaie de expediție poștală. Marcă de 25 bani, albastră, pe hirtie roz, închis cu efigia regelui Carol I, jumătate la stînga, tip „Tipografiate”. «CMR 74, F.R. 1».

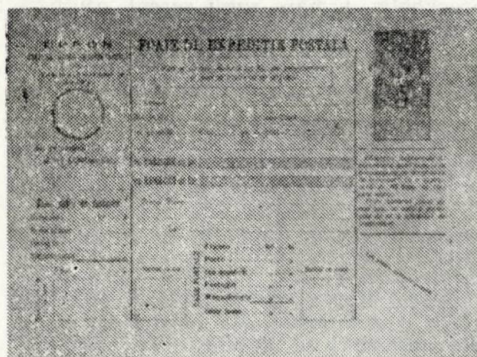
4. 25—9—1911. Foaie de expediție poștală, pe hirtie albă cu dimensiunile 205/165 mm. În partea dreaptă timbru fiscal de 10 bani brun cu efigia regelui Carol I, spre stînga. Pe verso se găsește un „avis” și o „chitanță” (Fig. 3).

5. 14—3—1920. Foaie de expediție poștală, pe hîrtie albă cu dimensiunile 200x164 mm. În partea dreaptă timbrul fiscal de 10 bani brun cu efigia regelui Ferdinand, spre stînga. Pe verso se găsește un „aviz“ și o „chitanță“ (Fig. 4).

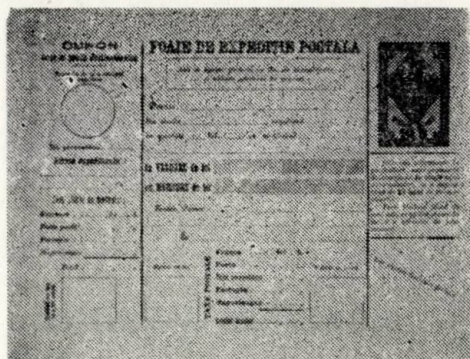
6. 1820—1922. Fraht cu timbru cu efigia regelui Ferdinand de 25 bani, albastru, pe hîrtie albă «CMR 74, F.R.2».

7. 1924. Foaie de expediție poștală, pe hîrtie albă, cu dimensiunile de 203/165 mm. În partea dreaptă timbru fiscal de 30 bani brun cu efigia regelui Ferdinand, spre stînga. Pe verso se găsește un „aviz“ și o „chitanță“ (Fig. 5).

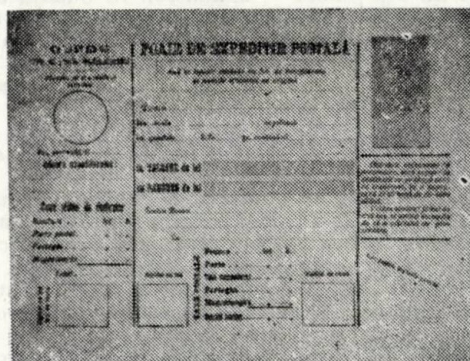
8. 1929. Foaie de expediție poștală, pe hîrtie albă, cu dimensiunile 198/158 mm. În partea dreaptă timbrul fiscal de 2 lei albastru, cu efigia regelui Ferdinand spre stînga. Pe verso se găsește un „aviz“ și o „chitanță“ (Fig. 6).

9. 1929. Foaie de expediție poștală, pe hîrtie albă, cu dimensiunile 192/161 mm. În partea dreaptă timbrul fiscal de 2,50 lei, albastru, cu efigia regelui Fer-

dinand spre stînga. Pe verso se găsește un „aviz“ și o „chitanță“ (Fig. 7).

10. 1929. Foaie de expediție poștală, pe hîrtie albă cu dimensiunile 197/161 mm. În partea dreaptă timbrul fiscal de 3 lei albastru cu efigia regelui Ferdinand spre stînga. Pe verso se găsește un „aviz“ și o „chitanță“. Toate textele pe față și verso sînt în culoarea timbrului fiscal, spre deosebire de toate celelalte frahte care au textele tipărite cu tuș negru Fig. 8).

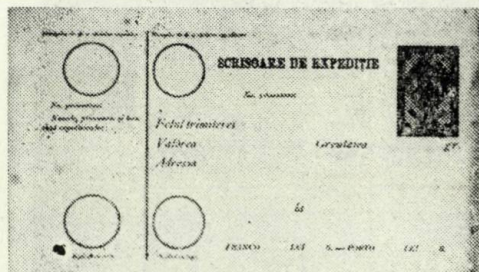

II. BULETIN DE EXPEDIERE

Aceste frahte au inscripțiile bilingve, în limba franceză și română.

1. Buletin de expediere, pe hîrtie-carton gălbuie, cu dimensiunile 198/131 mm. În partea dreaptă timbrul fiscal de 10 bani brun cu efigia regelui Carol I, spre stînga. Pe verso „Recipisa destinatarului“.

2. Buletin de expediere, pe hîrtie-carton gălbuie, cu dimensiunile 198/129 mm. În partea dreaptă timbrul fiscal de 30 bani

III. SCRISORI DE EXPEDIȚIE

brun, cu efigia regelui Ferdinand, spre stînga. Pe verso „Recipisa destinatarului”

1. Scrisoare de expediție, pe hîrtie albă, cu dimensiunile 231/128 mm. În partea dreaptă timbrul fiscal de 10 bani galben-portocaliu și negru

2. Scrisoare de expediție, pe hîrtie albă cu dimensiunile 198/131 mm. În partea dreaptă timbrul fiscal de 10 bani negru și roz.

Emanoil Săvoiu

Probleme ale poștei suedeze

„Cînd cineva în Suedia poartă numele de Johansson, are datorită numelui său o serie de greutăți”, afirmă presa din Stockholm, urmare unui recent studiu. Și nu e o glumă — Johansson în Suedia este cel mai răspîndit nume. Tot al cincisprezecelea suedez poartă acest nume în diferite variante. În afară de 380 mii de Johansson, trăiesc în Suedia 75 de mii Jonsson, 50 de mii Jönsson, 17 mii Johnson; alte nume deosebit de răspîndite sînt: cei 370 de mii de Andersson, 250 mii Nilsson, 290 mii Karlsson, 180 mii Eriksson, 170 mii Larsson și 150 mii Svensson. Deși în Suedia există aproximativ 200 de mii de diferite nume, 40% din populație poartă un număr limitat de 20 de nume.

Să dai un telefon în Suedia nu este un lucru simplu. Cartea de telefon din Stockholm de exemplu are 57 de pagini de Andersson din care două pagini sînt cu numele Sven Andersson. Pentru a se ușura identificarea, lângă fiecare nume în afară de adresă, sînt trecute titlurile academice ale respectivului abonat, precum și profesiunea. La cei fără titlu academic sînt trecute meseria pe care o practică (mecanic, tîmplar, etc).

Evidența și identificarea de către autorități a locuitorilor din Suedia se face cu ajutorul cifrelor. Fiecărui suedez cu ocazia nașterii i se stabilește un număr, format din zece cifre. Primele șase cifre indică ziua, luna și anul nașterii, următoarele trei cifre indică poziția din registrul de evidența populației, iar a zecea cifră este o cifră de control care trebuie să asigure evitarea oricărei erori. În acest fel — numerele personale — sînt ca și amprente digitale și servesc la identificarea celui în cauză, de la registrul de impozite și pînă la cazierul judiciar.

Deși autoritățile nu au probleme privind identificarea miilor de Johanssoni sau Karlssoni, ei totuși au interesul ca aceștia să-și poată schimba numele de familie. Anual în acest fel, pentru o taxă mică, circa cinci mii de suedezi își schimbă numele de familie. Dacă numele celui în cauză face parte dintre cele 154 de nume de familie cele mai răspîndite, pentru schimbarea numelui, în cererea respectivă nu trebuie să se ridice nici un motiv.

Guvernul a dat o listă în care sînt arătate nume de rezonanță suedeză și care sînt recomandate celor care vor să-și schimbe numele de familie (de exemplu BERGKVIST sau MALMSTRÖM) — desigur că fiecare poate să-și aleagă un nume care-i convine, chiar dacă nu figurează în lista pomenită mai sus. Nu este permis să fie folosite în acest scop nume de orașe sau altfel de localități, denumiri ale stațiilor de cale ferată și alte lucruri asemănătoare.

Traducere de T. Cutlic

Considerații privind

ȘTAMPILA GRĂȚAR

În anul 1865 au fost puse la dispoziția oficiilor poștale o serie de ștampile de o grafică foarte reușită, stilizând o cruce a Sf. Andrei formată din 12 romburi alăturate. Făcând parte din categoria ștampilelor „mute”, ele erau folosite la obliterationea francaturii, în combinație cu ștampila de loc și dată a oficiului poștal respectiv. Procedura dovedindu-se oarecum greoaie, ștampilele grătar au trebuit să fie înlocuite destul de repede — dar nu retrase — și au rămas în continuare în dotarea unor oficii poștale ce le-au folosit încă mult timp după scoaterea din uz; astfel încît le găsim obliterationînd chiar și mărci din seria SPIC DE GRÎU, pînă prin anul 1906.¹

Cele trei tipuri de ștampile grătar

Literatura de specialitate a consemnat de-a lungul anilor² trei tipuri principale de astfel de ștampile.

— Ștampila GR_1 — GRĂȚAR CU STELE (Fig. 1) prezintă o grafie destul de complicată, încadrată într-un dreptunghi de 67,5×16,5 mm. Grătarul este format din 18 linii întretăiate oblic, închizînd 28 romburi complete, 14 jumătăți și 4 sferturi de romburi la colțuri. La întretăierea liniilor apar înfloritură din cruciulițe stelate. Dată în funcțiune la 15/27 ianuarie 1865, ea s-a folosit experimental doar pînă la 16/28 februarie același an, deoarece prototipul a fost considerat ca nepractic, incomod și scump. Mai este cunoscută și sub denumirea improprie de ștampila „grătar domnesc”.

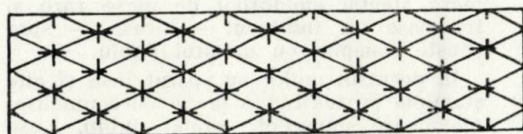

Fig. 1

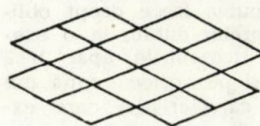

Fig. 2

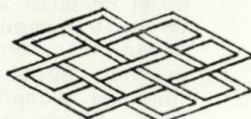

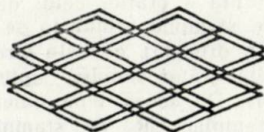
Fig. 3

— Ștampila GR_2 — GRĂȚAR SIMPLU (Fig. 2) prezintă o amprentă constînd din 12 romburi conturate prin linii simple, fără alte adaosuri. Ea a fost pusă la dispoziția tuturor oficiilor poștale de atunci.

— Ștampila GR_3 — GRĂȚAR DUBLU (Fig. 3) prezintă aceeași grafie generală, dar realizată din linii duble. A fost identificată ca fiind numai în dotarea oficiului poștal din Iași, începînd cu anul 1869.

Aceste trei feluri de ștampile, numerotate GR_{1-3} , sînt considerate drept tipuri principale, întrucît dimensiunile lor variază între 30—34 mm lungime și 14—16 mm lățime, ceea ce conduce la multe alte subtipuri — ca dimensiuni.

Fig. 6

A existat un al patrulea tip de ștampilă grătar?

Ștampilă grătar dublu (GR₃) este considerată drept raritate, ea fiind aplicată, așa după cum am spus, doar la unul singur din toate oficiile poștale existente pe atunci în țară, iar în plus, a apărut mai târziu față de celelalte ștampile cu grătar simplu (GR₂). Beneficiind și de un frumos aspect grafic, redat în fig. 4, ea a fost întotdeauna mai bine cotate, iar drept urmare atenția amatorilor de piese rare și frumoase s-a îndreptat — firesc — spre aceste ștampile cu grătarul dublu.

În decursul anilor au apărut însă și alte ștampile prezentând o grafie oarecum asemănătoare ștampilei grătar dublu, așa cum este cazul piesei⁴ din fig. 5, a cărei ștampilă a fost reconstituită în fig. 6. Chiar dacă la o examinare superficială astfel de piese ar putea trece drept obliterate cu ștampilă grătar dublu, la o examinare mai atentă deosebirile apar însă evidente, putînd găsi pe orice zonă din suprafața ștampilei caracteristici care exclud confuziile (Fig. 7).

Sînt însă unii filателиști care au considerat astfel de ștampile — pe care le vom numi GR₂ — ca aparținînd unui al patrulea tip de ștampilă grătar. Această părere, dovedind superficialitate în studiu, mai are — din păcate — adepți și în prezent. Ba mai mult, a făcut chiar și obiectul unei încercări de comunicare⁵ la primul simpozion de filatelie clasică românească — LONDRA 1980.

Greșeală involuntară, sau mistificare?

Așa după cum rezultă din analiza atentă a grafiei celui de-al „patrulea” tip de ștampilă grătar (a se vedea fig. 7 — din dreapta), ea este fără îndoială o ștampilă grătar simplu, aplicată însă de două ori. De aceea vom numi în continuare ștampilă GR₂ ca ștampilă grătar mișcat.

Fig. 4

Fig. 5

Deși foarte multe dintre astfel de ștampile grătar apar în mod evident dublate, fie ca urmare a unor neparalelisme⁶ datorate unei ușoare mișcări de rotație în plan (Fig. 8), fie ca urmare a unor dife-

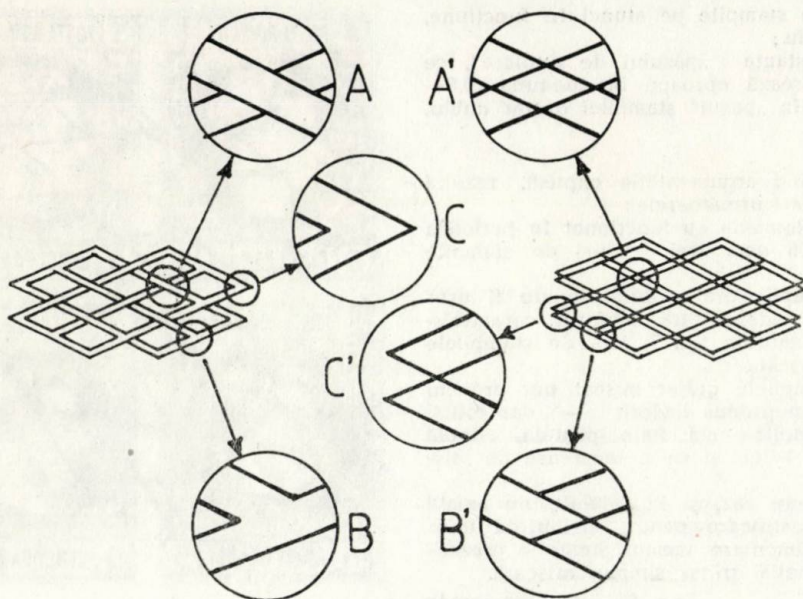

Fig. 7

rențieri în aplicarea pe o aceeași corespondență,⁷ ca în fig. 9, se pune în mod firesc întrebarea dacă în astfel de cazuri sintem în fața unei greșeli involuntare rezultate dintr-o dublă lovitură (germ. Schmitzdruck), sau doar în fața unei simple mistificări.

Pentru realizarea ștampilei grătar mișcat printr-o dublă lovitură pledează argumentele :

- neglijența evidentă în aplicarea unora dintre ștampilele dublate (Fig. 8), ceea ce ar exclude dorința obținerii unei ștampile grătar dublu ;

- aplicarea pe o aceeași corespondență a două⁸ sau trei⁹ ștampile grătar diferite, concomitent, la un același oficiu poștal, ceea ce ar trebui să presupună existența tot atîtor ștampile diferite, dar din același tip, lucru greu de admis ca posibil ;

- faptul că se pot întîlni astfel de ștampile mișcate la oricare dintre oficiile poștale, deci nelocalizabile.

Pentru posibilitatea unor încercări de mistificare, falsuri, pledează argumentele :

- dorința realizării unor piese „tari”, ușurată de îndelungata utilizare a ștampilelor grătar simplu, peste 40 ani ;

- acuratețea suspectă în aplicarea unora dintre ștampilele grătar mișcat (fig. 5) ;

- evidentă grijă de a evita aplicarea pe marcă a colțurilor ascuțite ale ștampi-

Fig. 8

lei grătar simplu, în aplicarea ei dublată, spre a nu apare semnul cel mai distinctiv de recunoaștere a mistificării ;

- frecvența mare a ștampilelor grătar mișcat, într-o aceeași perioadă de timp și în aceleași condiții de aplicare față de a

celorlalte ștampile pe atunci în funcțiune, cerc dublu;

— constanța „pasului de dublare”, ce se încadrează aproape întotdeauna (0,8—1,0 mm) în „pasul” ștampilei grătar dublu.

Concluzii

Rezumând argumentația expusă, rezultă în mod cert următoarele:

— În România au funcționat în perioada 1865—1906 doar trei tipuri de ștampile grătar;

— Ștampila grătar dublu poate fi ușor și simplu identificată conform caracteristicilor redată în fig. 7, față de ștampilele grătar mișcat;

— Ștampilele grătar mișcat pot proveni atât ca un produs nedorit — dar totuși rezultat dintr-o activitate poștală, dublă lovitură, — cât și ca o încercare de mistificare.

Și într-un caz, și în celălalt, nu există nici o justificare pentru atribuirea unor cote suplimentare acestor ștampile prezentând ștampila grătar simplu, mișcată.

Ing. Silviu Dragomir

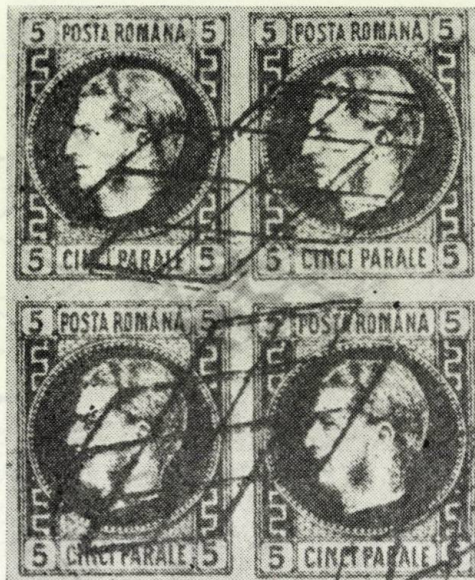

Fig. 9

NOTE

¹ Kiriac Dragomir — C.M.P.R. — 1974, pag. 71 și 105.

² Gr. Racoviceanu — Ștampilele poștale folosite în Țările Române pînă în anul 1881, pag. 44.

³ Numerotarea conformă cu studiul cercetătorului K. Dragomir, publicat în revista FILATELIA nr. 8/1980.

⁴ Colecția Kiriac Dragomir — București.

⁵ Dumitru Pașșalega — Craiova.

⁶ Colecția Marcel Sapira — București.

⁷ Piesa 2343 din licitația Robson 1976 — Londra.

⁸ Colecția Gabriel Sassower — Londra.

⁹ Cazul piesei 2343 expusă la licitația Robson și care poartă trei ștampile grătar simplu, mișcate diferit (vezi pct. 7 și fig. 9).

ic dicționar filatelic

CAL DE POȘTĂ = ...Hipo-filatelic.

DANTELURĂ = Dinți fără măsele.

MANCO-LISTA = Inventarierea lipsurilor.

MARCĂ ADEZIVĂ = Posibilitatea de a pune în circulație... plicul!

MAȘINĂ DE FRANCAT = Dușmanul declarat al... mărcilor poștale.

OBLITERARE = ...Tatuaj filatelic.

PAR AVION = Timbru pentru porumbelul... metalic!

PENSETĂ = Prolungirea fineții mâinilor!

PERFORARE = Dinți pentru... zimți!

TIMBRU FISCAL = Valoare fără valoare!

TIMBRE = Bibelouri poligrafice.

TIPAR SUPRAPUS = Rebut cu implicații... de valoare!

CÎND FILATELIA SE FĂCEA LA CAFENEA

Anul 1981 ne-a oferit prilejul sărbătorii unui eveniment de reală mîndrie pentru toți filateliștii români, aniversarea a o sută de ani de presă filatelică.

Pașii de început în organizarea acestei pasiuni se regăsesc în presa filatelică din acea epocă, dezvăluind nume și fapte ale înaintașilor noștri, cuprinși de aceeași mare dragoste pentru marca poștală.

Astăzi filatelia a devenit un simbol de legătură între oamenii de pretutindeni, un act de cultură care ne îmbogățește cunoștințele în cele mai variate domenii.

Uneori soarta este generoasă și ne oferă după aproape un secol, dovezi despre primii colecționari de marcă poștală românească, prilejuind astfel, ocazia omagierii acestor pasionați precursori.

În anul 1881 își face apariția la București prima publicație filatelică din țară, intitulată: „Timbrophilo — Jurnal philatelic român“ apărut prin contribuția unui grup de entuziaști.

Un rol important în editarea acestei reviste l-a avut căpitanul C. Moroiu, care deși ne-a rămas cunoscut și pentru fapte filatelice mai puțin oneste, a fost totuși un colecționar pasionat și un inițiator al studiilor în filatelie. Totodată a publicat în anul 1886 sub influența lucrărilor belgianului J. MOENS cu care era în corespondență, primul catalog poștal din România intitulat „Catalogue Generale — Timbres de Roumaine“ — Bucharest 1886 cuprinzînd 22 de pagini.

Mărturia bogatei activități filatelice depuse de Moroiu o constituie numeroasa

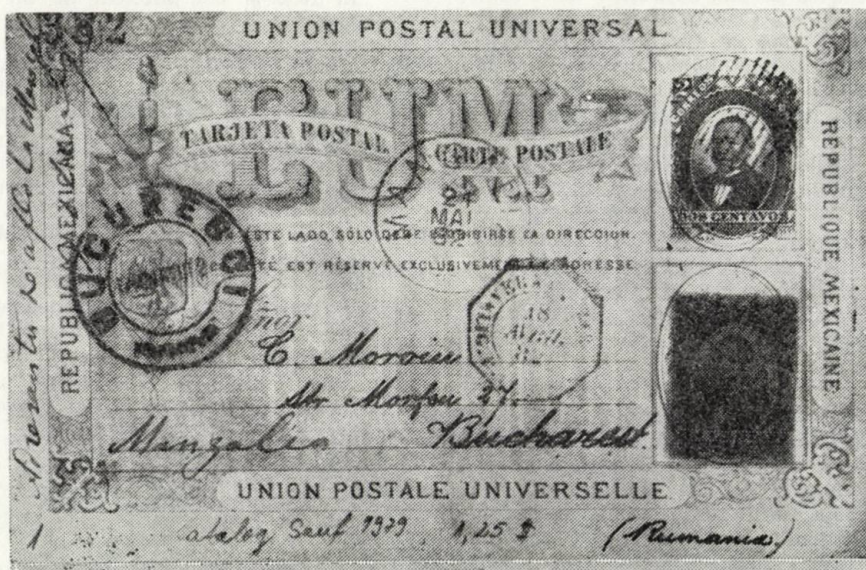

Fig. 1

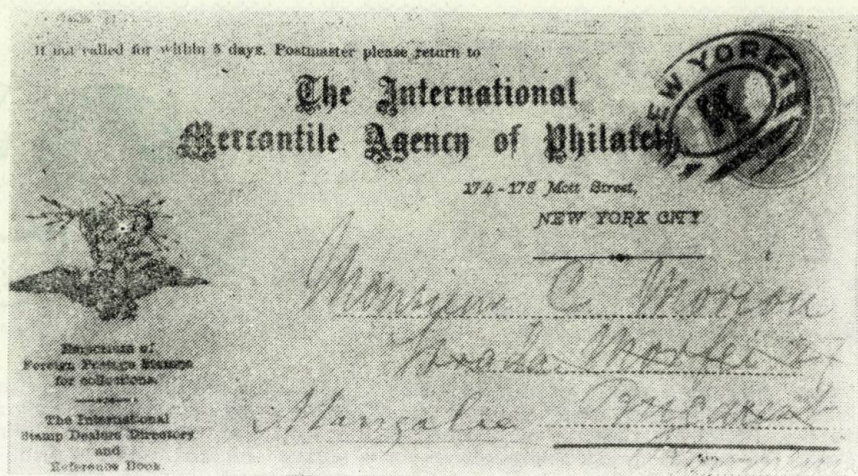

Fig. 2

corespondență poștală adresată spre toate țările lumii.

Astfel în foto 1 remarcăm o carte poștală sosită de la un filatelist din îndepărtatul Mexic, ce poartă adresa: Senor C. Moroiu str. Morfeu 27 Bucharest, Rumania. Din textul de pe verso, se desprinde că expeditorul, era un vechi partener de schimb al căpitanului Moroiu, căruia îi cere scuze pentru întârzierea răspunsului său, datorat stării precare a sănătății. Cartea poștală expedită la 18 aprilie 1882 din Vera Cruz, ajunge la 19 mai în București ceea ce trebuie să recunoaștem că este o notă bună pentru mersul poștei din acea vreme. Destinatarul fiind plecat din București, se face pe fața cărții poștale adnotarea manuală: Adresantul se află la Mangalia, unde este îndrumată corespondența care îi sosește la 21 mai 1882.

Tot din aceeași perioadă este și plicul din foto 2, expedit capitanului C. Moroiu de către: „The International Mercantile Agency of Philately” din New-York, renumită casă filatelică la acea dată. Și acest plic este returnat din București la Mangalia.

Reproducerea nr. 3 reprezintă imaginea unui plic expedit din localitatea COLLINS — U.S.A. la 10 februarie 1885. Destinatarul Alecu G. Pancu, era o figură renumită printre colecționarii din țară. Proprietarul unui debit de tutun lângă biserica Slătari de pe Calea Victoriei, Alecu Pancu era nelipsit de la orice manifestare cu caracter filatelic. Numele lui apare printre membrii fondatori ai „So-

cietății Române de timbrologie”, care avea întâlniri regulate pentru membrii săi la cafeneaua Strobel din str. Academiei, în fiecare marți seară.

De asemenea acest întreprinzător negustor de mărci a editat în anul 1890 un catalog intitulat: „Catalogul de la premiere et seules maisons de confiance en timbres-poste de Roumanie, Bulgarie, etc.” Bucharest, 1890, cuprinzând 5 pagini. Catalogul editat de Moroiu în 1886, de Pancu în 1890 și cel publicat de un alt membru al „Societății Române de timbrologie”, Al. S. Klenk, în 1892 intitulat „Catalogul mărcilor române” conținând un număr de 8 pagini, au fost lucrări de bază pentru filateliștii din acea vreme.

Titlurile și autorii acestor mici cataloage românești se întâlnesc la loc de cinste în documentata inventariere a literaturii filatelice având ca subiect mărcile și istoria noastră poștală, publicată de cercetătorul american Don Heller în revista „Philatelic Literature Review” — din 31 martie 1975. De asemenea noi date despre catalogul editat de Alecu Pancu au fost publicate mai târziu și de către revista Filatelia nr. 11—12/1980 sub semnătura colecționarului Silviu Dragomir.

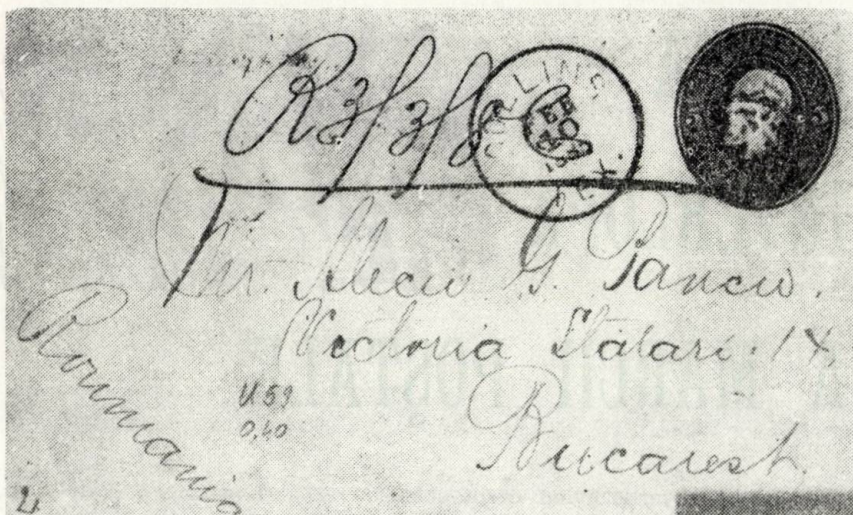

Fig. 3

Revenind la textul scrisorii adresate lui Alecu Panu,* putem afla că filatelistul american dorește o listă de prețuri pentru cantități de 100 și 1000 bucăți din mărcile românești și cere precizarea câte timbre românești poate primi pentru suma de 100 \$. Probabil intenția lui Alecu Panu de a publica un catalog era cunoscută filateliștilor, deoarece colecționarul american îi cere încă din anul 1885 precizarea dacă va edita un viitor catalog.

Toate aceste dovezi despre activitatea colecționarilor de acum un veac, ne inspiră un sentiment de caldă emoție și admirație, pentru cei pe urmele cărora au mers generații de filateliști, ajungând astăzi la o activitate permanentă, bazată pe studii științifice, care să facă cunoscută

Dragă domnule,

* Vă rog să-mi trimiteți o listă de prețuri a timbrelor din România 100 + 1000. Vă rog să-mi spuneți câte timbre românești îmi puteți trimite pentru 100 us \$. Vă rog să-mi răspundeți pe o carte poștală dacă nu publicați un catalog.

Francis Jackson

în întreaga lume, marca românească și bogata noastră istorie poștală.

Leonard Pașcanu

Laconism

După primele zile de la publicarea romanului „Mizerabili”, Victor Hugo nu aflase de la editorul său nici o veste despre primirea pe care publicul o făcuse cărții. Îngrijorat, romancierul îi scrie într-un fel original: pe o foaie de hîrtie a caligrafiat doar un singur semn: „?”.

Editorul pricepînd despre ce este vorba, îi trimise un răspuns la fel de „laconic”: pe o filă imaculată făcuse semnul „!”, ceea ce însemna: „Nu știu nimic”.

Autograf

Se zvonise în Londra că celebrului scriitor Rudyard Kipling i se plăteau de către editori 6 șilingi pentru

fiecare cuvînt scris de el. O doamnă din aristocrația engleză ținea cu orice preț să aibă un autograf de-al scriitorului și trimise un cec pentru suma de 6 șilingi și o scrisoare cu rugămîntea: „numai un cuvînt”.

După cîteva zile doamna primi prin poștă scris pe o foaie de hîrtie: „Mulțumesc”.

LUMEA

INTERLOPĂ

A MARCII POȘTALE

Crimele și furturile avînd drept obiectiv mărcile poștale nu mai reprezintă o noutate, ele fiind vechi, aproape la fel de vechi ca cea mai veche marcă. În iunie 1892, a fost asasinat la locuința sa, bogatul negustor francez GASTON LEROUX. Totul arăta că victima pe cît i-a fost posibil, s-a apărat. Sertarele birourilor, dulapurile, casele de fier, toate erau deschise, dar o adevărată surpriză, toate obiectele de valoare, bani, bijuterii, mărci poștale, erau la locul lor. S-a presupus că Leroux a venit pe neașteptate acasă, surprinzînd făptașul, a fost omorît și toate cercetările poliției nu au ajuns la nici un rezultat concluzionînd că dosarul trebuie să fie închis.

Iată însă, unul dintre anchetatori, care era și puțin filatelist, inventariînd colecțiile de mărci ale lui Leroux, a început să urmărească cu o mai mare atenție raritățile ce s-ar fi putut găsi în această colecție. Era aproape la mijlocul celui de al treilea album cînd a observat, că, dintr-o serie lipsește o marcă. Era clar că aceasta a fost sustrasă. În album pe locul respectiv se vedea o urmă de șarnieră. În filatelist s-a trezit cercetătorul! Unde a dispărut marca ce în anul 1851 a fost emisă de insulele Hawai și al cărui preț deja atunci depășea 10.000 de franci aur. S-a angajat la o treabă dificilă și grea. A început să viziteze negustorii de timbre și după o vreme a aflat întîmplător, că, tocmai marca ce lipsea din albumul victimei o căuta de ani de zile un anumit individ, pe numele HECTOR GIROUX. Unul din polițiști dîndu-se drept filatelist l-a vizitat pe H. Giroux ca să-i vadă co-

lecția și în care a găsit și mult căutatul timbru. Și astfel criminalul a fost identificat și arestat.

Cel mai mare falsificator de timbre al secolului douăzeci Jean de Speratti s-a trădat întîmplător. Spre sfîrșitul anilor treizeci citeva din „creațiile” sale le-a așezat în port-visite și a plecat în străinătate. Vameșul francez a găsit timbrele și Speratti a fost arestat pentru contrabandă și dat în judecată. În detențiune pînă la judecarea cazului, el a confecționat matrițele mărcilor pe care experții și specialiștii le-au declarat autentice. Speratti a fost un artist. Cunoștea „secretele” tiparului, el lucra perfect, a știut să realizeze timbre „autentice” care foarte greu puteau să fie diferențiate de cele într-adevăr autentice. De pedeapsă n-a scăpat, fiind condamnat pentru escrocherii și falsuri.

Asociația filateliștilor din Anglia a cumpărat în anul 1954 toate ustensiile lui Speratti, a editat un catalog în patru volume, în care în interesul filateliștilor sînt prezentate 3000 din „creațiile” lui Speratti.

Un cunoscut „preparator” de mărci a fost distribuitorul de ziare G. RAIMUND din Viena. În anul 1851 au pus în circulație în Austria și Ungaria mărci pentru ziare cu trei desene identice care înfățișau capul lui Mercur. Pentru un exemplar de ziar se aplica drept taxă de transport marca de culoare albastră, pentru zece exemplare cea galbenă.

Raimund zilnic căra trimiterile pentru expediție, după ce în prealabil le franca; odată o picătură de sudoare i-a căzut pe marca albastră care s-a colorat în galben. Raimund acasă cu ajutorul unor chi-

micale s-a apucat să decoloreze cantități mari de mărci albastre în galben, pe care apoi le manevra în propriul lui interes.

În anul 1856 urmare acestui fapt s-a redus valoarea mărcii galbene, odată cu descoperirea „afacerii” lui Raimund și se putea franca cu ele la fel ca și cu cele albastre „un singur exemplar de ziar numai. Pentru colete mai mari de zece exemplare se folosea marca roșie, cea de a treia culoare (Mercur). Aceste mărci sînt deosebit de valoroase, fiind catalo gate în jur a 50.000 franci elvețieni.

Interesul crescînd al „amatorilor” față de rarele și scumpele piese filatelice, îi obligă pe proprietarii acestora la o mare prudență. Marca Guyana Britanică, apreciată ca valoare în jur de un milion de dolari, are abia cîțiva centimetri, călătorește ca un șef de stat; la aeroport este transportată cu elicopterul, de acolo cu un avion special călătorește mai departe, la aterizare este „mutată” într-o mașină blindată. În timpul expunerii este păzită de oameni înarmați și de anumite instalații electrice perfecte.

Negustorul de timbre RAY LUNDGREEN din S.U.A. a fost asasinat în prezența soției sale. Femeii nu i-au făcut nimic, nu s-au atins de nici un lucru din casa bogat și pompos mobilată. Potrivit constatărilor poliției din Los Angeles, el a fost ucis de asociații săi.

Cazul avea legătură cu furtul mărcilor din Boston, unde tîlharii au reușit un furt deosebit de substanțial. Mai tîrziu poliția a identificat cîteva piese la diferiți negustori de timbre și unii din aceștia au și fost judecați și condamnați. Din aceste furturi s-a „aprovizionat” și Ray Lundgreen. El n-a fost acționat în judecată întrucît a promis organelor de cercetare sprijinul său în identificarea făptașilor, dar membrii „bandei” l-au lichidat înainte de a fi putut trăda ceva.

Desfacerea mărcilor furate nu e o treabă prea ușoară, așa că negustorii nu fac cu plăcere asemenea treburî. Urmare acestor situații una din „bande” și-a cumpărat pe strada 45 din New York un magazin de desfacerea mărcilor. Vitrina magazinului într-o dimineață de noiembrie a stîrnit un deosebit interes. Trecătorii puteau considera mulțimea de la vitrină drept filателиști pasionați. Aceștia însă erau lucrătorii poliției, care vroiau să prindă banda chiar asupra faptului. În jurul orei 9 cînd a venit mașina cu „marfă”, aceasta a fost înconjurată de detectivi înarmați. În mașină stătea Joe

Banană, iar în magazin Jack Spintecătorul, creierul interlopului și cu doi dintre asociații săi. În urma acestei acțiuni, tip fulger, poliția a reușit să descopere o mulțime de piese valoroase.

Prin magazinul de desfacere infractorii îndepărtau orice mijloace de identificare privind proveniența mărfii. Mărcile erau scoase din albume, „marfă” proaspăt obținută era împărțită printre mărcile deja existente în magazin. „Proprietarii magazinului” aveau o intensă rețea în mai multe țări.

În legătură cu subiectul nostru există și o mulțime de interesante destine. De

TEST

Puteți completa lipsurile din acest desen lăsate intenționat de desenator?
(Sînt 6)

exemplu drama Madelenei Smith din Glasgow care-și are începutul prin anul 1856. Mai mulți candidați au cerut-o de soție. Familia nădăjduia că se va găsi un pretendent mai cu stare. Fata s-a îndrăgostit de Emil, un tânăr cu o poveste dubioasă. Acesta s-a mutat în Edinburgh și printr-o corespondență permanentă a menținut legătura. Familia forța fata să se mărite. Emil a căutat să împiedice căsătoria cu scrisori de șantaj, lăsând să se înțeleagă că fata este compromisă ca urmare a legăturilor lor intime.

Emil s-a îmbolnăvit subit, a ajuns la spital, după un scurt timp s-a întors acasă și în câteva zile a murit. Cu ocazia autopsiei în organismul lui s-a găsit arsenic. Fata a fost reținută constatându-se, că cumpăra în mod frecvent arsenic. S-a presupus că ea l-a otrăvit pe tânărul care o amenința cu darea în vileag a aventurii lor de amor și aceasta cu otrava pe care i-o trimitea prin scrisori. Ca dovadă s-a constatat că starea băiatului după fiecare scrisoare primită se înrăutățește. A fost solicitat un filatelist specialist și în probleme poștale, ca să stabilească termenul

de expediere a scrisorilor, după ștampilele poștale prin care s-au anulat mărcile. Ștampilele însă erau atât de „nefilateliste”, șterse și astfel data precisă nu s-a putut stabili.

Judecata a achitat-o pe Madeleine, achitare la care, ar fi contribuit și frumusețea și aerul ei nevinovat. Madeleine a trăit mai târziu în Australia și S.U.A. A murit la vârsta de 92 ani, dar secretul ei n-a putut să fie descoperit. Pe patul de moarte, când s-a spovedit preotului și-a mărturisit fapta.

Lumea interlopă utilizează mărcile și pentru transmiterea unor dispozițiuni și măsuri secrete. Poliția din San Francisco a întocmit un catalog cu 200 de desene diferite. Acest catalog nu-l poate consulta nici un colecționar, el este numai la dispoziția polițiștilor și detectivilor care studiază cu multă atenție. Catalogul demonstrează cum prin mijlocul mărcilor erau îndrumați membrii bandelor, care activau în mai multe orașe. Astfel, de exemplu, dacă figura de pe marcă cu care se franca scrisoarea avea o împunsătură de ac pe gît, acesta era un ordin de asasinare.

Am menționat doar câteva exemple extrase din revistele Interpress și Express. N-am avut intenția să sugerăm cititorilor noștri să se lase de filatelie — o treabă care nimănui nu i-ar veni — căci filatelia pentru mai bine de 140 milioane de oameni de pe glob, este o distracție plăcută și educativă pentru petrecerea timpului liber.

T. Cutlic

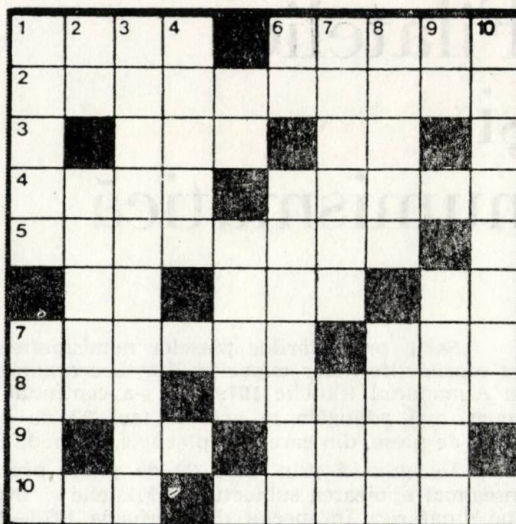
1	2	3	4	5	6
2					
3					
4					
5					
6					

Pătrat

ORIZONTAL ȘI VERTICAL : 1) Accesoriu filatelic de primă importanță. 2) Un arbore ocrotit prin lege. 3) Poet și romancier francez laureat al premiului pentru pace (1957). 4) A oblitera într-un anume fel. 5) Luat pe departe. 6) Pre-nume feminin.

Monumente istorice

ORIZONTAL : 1) Castel transilvan redat în emisiunea din 29 iunie 1967 (serie de 6 valori) • Cel de la Mogoșoaia redă veridic vechiul stil brîncovenesc. 2) Timbre marcate prin ștampilă. 3) Scriitor român (Traian) • Insemn pentru județul Dimbovița. 4) Oraș cu un vestit palat al culturii redat în emisiunea din 25 noiembrie 1968 • Monedă de valoare mică (egală cu 20 de paralele). 5) Scriitor guatemalez care a abordat teme inspirate de străvechea civilizație Maya. 6) Măsură de suprafață • Pseudonimul lui August Treboniu Laurian • Notă. 7) A redat grafic în filatelie monumente istorice ca : Ruinele cetății Neamțului, Biserica Voroneț ș.a. • „Sigla economiilor“ care apare într-o emisiune dublă, din 1952 și 1962. 8) Munte în Elveția • „Aspect negativ“ apreciat în filatelie. 9) Cea mai mică comună din Ardeal! • O piatră... cu gust. 10) Apar adeseori în supratipar • Localitate din Ardeal cu veche biserică de lemn redată artistic pe un timbru executat grafic de Vlasto.

VERTICAL : 1) Localitate în Oltenia cu monumente istorice redată într-un timbru cu semnătura lui A. Tasgian-Constantinescu și I. Dumitrana • Titlul pe care îl purta Cuza. 2) Curbe! • Le-au suferit deseori vechile cetăți (sing.). 3) Cărți poștale cu imagini mult apreciate în cartofilie și maximafilie. 4) Municipiul care deține „Turnuri ale breslelor“ redată într-o serie tematică. 5) Cută! • Palmipede din rasa Pekin redată într-un timbru din anul 1963. 6) Peleş la intrare! • Deținător de prețioase monumente arheologice (de la Histria și Callatis). 7) Se mîndrește cu Castelul Corvinilor, monument feudal imprimat pe o marcă în valoare de 1,75 lei • Termen din industria hirtiei. 8) Poetul din vechea cetate de scaun a lui Ștefan cel Mare, care a semnat „Primele Iubiri“ • Junimist ieșean (Petre). 9) De la palat! • Vestit palat otoman. 10) Atribut al unei mărci poștale, al unei colecții de mărci poștale, al unor întreguri poștale, al unor ilustrate maxime, etc. (pl.).
Dicționar : UBI, ATL, OTT, OCO.

● Bătut de valurile vieții suferă de un permanent rău de mare.

● Pentru că nu se aude de el, spune că lumea e surdă.

● Cu ură se poate face foarte mult și mai mult cu dragostea.

● Vanitatea nu-i decât o boală de piele. Nu-i o boală organică. Te scarpini cu plăcere și trece.

Filatelie și numismatică

Seria prezentărilor pieselor numismatice, plachete, medalii, insigne, realizate cu ocazia diferitelor expoziții filatelice organizate numai în țara noastră, a început în Almanahul filatelic 1979 (I), s-a continuat în Almanahul filatelic 1980 (II), iar acum, mai adăugăm la acestea încă 23 de piese, ajungându-se astfel la un total de 89 de piese, din care : 20 plachete, 61 medalii și 8 insigne.

Desigur că prin cele 23 de piese, prezentate în rândurile ce urmează, nu înseamnă epuizarea subiectului „Filatelie și numismatică”, deoarece au rămas multe „pe dinafară”, în special din perioada 1978—1981. Mediensfila '78, Mediensfila '79, Tematim '70, Banatmax, Marina '79 București, Studentfila '80, 700 ani Sighișoara 1980, 2050 ani '80-Cluj, Petrochimistul '80-Pitești, 650 Posada '80, Medfila '81 ș.a.

Este foarte greu să poți prezenta toate piesele și aceasta din două considerente : autorii nu pot intra în posesia lor, chiar temporară, pe măsura emiterii lor, iar Almanahul filatelic nu le poate cuprinde în totalitate.

De ce este greu să poți avea în față anumite piese ?

„Moda” ca organizatorii expozițiilor filatelice să acorde și unele distincții, plachete, medalii, insigne, a început în anul 1924, dar următoarea manifestare de acest fel a avut loc numai peste opt ani (EFIRO). În acest interval de timp este mult mai ușor să intri în posesia unei piese, chiar temporară. Din 1958, odată cu înființarea Asociației Filateliștilor din România, ia naștere o altă viață filatelică expozițională prin organizarea, la început, de „Naționale” (1966, 1968), apoi de zonale și interzonale (Balkanfila, Socfilex, Euromax), de „Republicane”, de maxifilie, de tematică, de specializate (Aeromfila, Marina, Pompierfila etc.) ș.a.

Dacă la începutul activității expoziționale se organiza numai câte o expoziție anual, din 1973, putem spune că nu a existat an numai cu o singură expoziție și că uneori acestea au depășit numărul de 10, de exemplu : 1978, 1979, 1980. Ne referim numai la expoziții care au acordat participanților medalii, plachete, insigne.

Zece și peste zece anual, încă nu ar fi prea mult dacă ne gândim că la unele expoziții nu a fost confecționat un singur fel de piesă, ci două, trei și chiar patru (Naționala '77).

Dacă, la început, organizatorii expozițiilor erau, în marea lor majoritate, dintr-un singur loc, București 1924, 1932, 1958, 1966, 1971, 1972, din 1973 și în special din 1975 apar și alți organizatori, filialele A.F.R. Brașov, Botoșani, Constanța, Craiova ș.a., ajungându-se în 1981 la 18 organizatori județeni. Însă, din 1978 apare o nouă categorie, de data asta locală, Sighișoara, Mediaș ș.a.

Din cele relatate mai sus, putem să tragem concluzia că s-au înmulțit considerabil numărul de expoziții, de organizatori și de piese numismatice, toate, luate la un loc sau pe fiecare în parte, nu au făcut decît să contribuie la îmbogățirea, completarea informării la zi a filateliștilor din țara noastră și chiar a numismaților.

Gheorghe V. Tudor și Mihai Ioniță-Aleșu

POSTA RURALĂ MECANIZATĂ

Articolul, la prima vedere, pare să se ocupe de poșta din mediul rural, adică de oficiile, agențiile, ghișeele, circumscripțiile și pichetele poștale din comunele și satele patriei noastre. Adăugarea la titlu a cuvîntului „mecanizată” a schimbat punctul de vedere al tratării conținutului, trecîndu-se, prin aceasta, de la „poșta rurală”, noțiune clasică, la o alta nouă — „oficiile de poșta rurală mecanizate”.

Noul termen poștal s-a născut de curînd, în ultimul deceniu, odată cu înființarea acestui tip de oficii.

Oficiul de poșta rurală mecanizat, conform Instrucțiunilor D.G.P.Tc. din 1977, este subordonat D.J.P.Tc., fiind o unitate economică operativă de execuție specializată în realizarea comunicațiilor poștale, telefonice, telefonice, de evidență a abonaților radio-televiziune-radioficare și de difuzare a presei, în mediul rural, răspund de activitatea agențiilor P.T.T.R., circumscripțiilor poștale rurale secundare, ghișeelor P.T.T.R. exterioare și factorilor rurali de la pichetele poștale rurale de pe întreg teritoriul ce i se atribuie. Urmărește zilnic modul de executare a itine-

rariilor curselor poștale auto și de efectuare corectă a schimburilor de expediție cu subunitățile P.T.T.R. și punctele exterioare din parcurs.

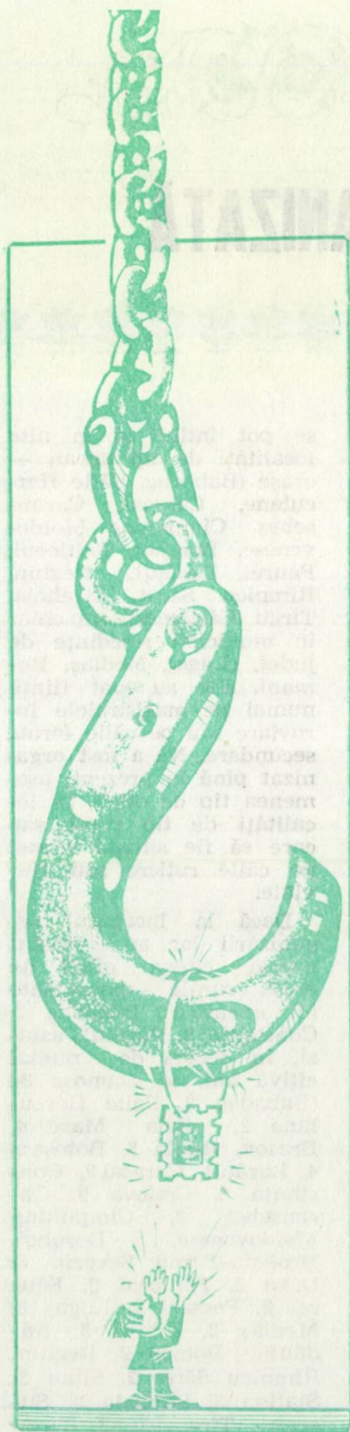
Pînă în prezent se cunosc 22 de D.J.P.Tc. care și-au organizat oficii de poșta rurală mecanizate și anume: Argeș, Botoșani, Brașov, Brăila, Buzău, Caraș-Severin, Constanța, Dimbovița, Dolj, Gorj, Hunedoara, Maramureș, Mehedinți, Mureș, Neamț, Olt, Sălaj, Sibiu Suceava, Timiș, Tulcea și Vrancea.

În general, a luat ființă cite un oficiu în fiecare județ (Argeș, Brașov, Constanța, Dimbovița, Dolj, Hunedoara, Neamț, Maramureș, Mureș, Sălaj, Timiș, Vrancea), însă există județe și cu două oficii (Botoșani, Brăila, Buzău, Caraș-Severin, Gorj, Mehedinți, Olt, Sibiu și Tulcea), iar județul Suceava are chiar patru (Suceava, Cîmpulung Moldovenesc, Fălțiceni, Rădăuți).

Oficiile de poșta rurală mecanizată funcționează, în cele mai multe cazuri, în municipii-reședințe de județ (Baia Mare, Brașov, Botoșani, Brăila, Buzău, Constanța, Craiova, Drobeta-Turnu Severin, Deva, Focșani, Pitești, Sibiu, Slatina, Suceava, Tirgoviște, Tirgu Jiu, Tulcea, Zalău), însă

se pot întîlni și în alte localități de tip urban — orașe (Babadag, Băile Herculane, Caracal, Caransebeș, Cîmpulung Moldovenesc, Dorohoi, Fălțiceni, Făurei, Rădăuți, Reghin, Rîmnicu Sărat, Strehaia, Tirgu Cărbunestii) sau chiar în municipii reședințe de județ (Lugoj, Mediaș, Roman). Ele au luat ființă numai pe magistralele feroviare sau pe căile ferate secundare. Nu a fost organizat pînă în prezent, asemenea tip de oficii, în localități de tip rural sau care să fie situate numai pe căile rutiere sau fluviiale.

Dacă la începutul organizării lor au existat numai cîteva oficii de poșta rurală mecanizate (de exemplu: Babadag 2, Constanța 8, Reghin), astăzi, în decurs de numai cîteva ani, se cunosc 34 (Babadag 2, Băile Herculane 2, Baia Mare 4, Brașov, Brăila 8, Botoșani 4, Buzău 4, Caracal 2, Constanța 8, Craiova 9, Caransebeș 2, Cîmpulung Moldovenesc, Dorohoi, Drobeta-Turnu Severin 5, Deva 2, Fălțiceni 2, Făurei 2, Focșani 2, Lugoj 3, Mediaș 2, Pitești 5, Rădăuți, Roman 2, Reghin, Rîmnicu Sărat 2, Sibiu 2, Slatina 3, Strehaia 2, Suceava, Tirgoviște 3, Tirgu

Cărbunești 2, Tirgu Jiu, Tulcea 2, Zalău (cifra de lângă denumirea oficiului reprezintă numărul lui).

Oficiile de poștă rurală mecanizate sînt, în general, oficii distincte de cele de tranzit chiar dacă își desfășoară activitatea de regulă, în aceeași clădire. Vom da numai cîteva exemple. Oficiile Pitești 2 și Buzău 2 sînt oficii de tranzit poștal, iar Pitești 5 și Buzău 4 sînt oficii numai de poștă rurală mecanizate.

Există însă și oficii mixte, adică de tranzit poștal și de poștă rurală mecanizate în același timp, cum ar fi oficiile Rm. Sărat 2, Deva 2, Caransebeș 2, Băile Herculane 2, Lugoj 3 ș.a.

Oficiile de poștă rurală mecanizate specializate și cele mixte (tranzit și poștă rurală) aplică pe trimiterile poștale ștampile caracteristice, care se disting de celelalte ștampile prin conținutul inscripției de pe ele, cuvinte ce exprimă activitatea specifică acestui tip de subunități poștale.

Inscripțiile sînt destul de variate, avînd, pe lângă loc-dată, diverse cuvinte sau abrevieri amplasate în partea inferioară a ștampilei: **MOTORIZAT, POȘTA MOTORIZATĂ, POȘTA RURALĂ MOTO, POȘTA RUR. MOTO, P. R. MOTO, POȘTA RURALĂ, POȘTA RUR., POȘTA RURALĂ MEC., POȘTA RUR. MEC.**

Pînă în prezent se cunosc peste 135 de ștampile diferite. Pentru ordonarea lor va fi necesară, în primul rînd, clasificarea după anumite criterii.

La baza divizării ștampilelor în două mari grupe a stat criteriul absenței sau prezenței codului poștal al localității oficiului de poștă rurală mecanizat. Prin acest criteriu se poate stabili dacă un asemenea

oficiu a luat ființă înainte de 1976, cînd îi lipsește codul poștal, sau în 1976 și după acest an, cînd este prezent codul poștal.

A. ȘTAMPILE ANTERIOARE ANULUI 1976

Absența codului poștal

Ștampile formate din două cercuri concentrice; în partea superioară a inelului, format din cele două cercuri, se află localitatea urmată, sau nu, de numărul oficiului, iar în partea inferioară sînt diferite indicații legate de poșta rurală. În partea inferioară a cercului interior, la extremitatea diametrului vertical, este litera-indicativ (în ordine alfabetică) pentru ștampilă la locuri de muncă diferite. Literele-indicativ înfîluite pînă în prezent sînt mici de tipar, cuprinse între a și i. În cercul interior, pe diametrul orizontal, se află data aplicării ștampilei re trimiterii poștale, formată din ziua, luna, anul, ora. Din inscripții lipsesc totdeauna denumirea județului și cuvîntul **OFICIU** sau prescurtarea lui (**OF.**).

Indicațiile legate de poșta rurală, prezente pe ștampilele din această grupă se pot împărți în următoarele subgrupe, după conținutul textului:

1. **POȘTA RURALĂ**
2. **POȘTA MOTORIZATĂ**
3. **MOTORIZAT**

Din subgrupa 1 se cunosc ștampilele oficiului Babadag 2, cu litere-indicativ a, b.

În subgrupa 2 au fost depistate ștampilele ofi-

729
9
ciului poștal Reghin, cu litere-indicativ a-c.

Pentru subgrupa 3 se cunosc mai multe ștampile ale oficiului Constanța 8, cu litere-indicativ a-i.

Ștampilele din grupa A au diametrele cuprinse între: $D = 25-26$ mm
 $d = 15-17$ mm.

B. ȘTAMPILE ÎNCEPÎND CU ANUL 1976

Prezența codului poștal

Ștampile formate din două cercuri concentrice; în partea superioară a inelului se află numărul codului poștal urmat de denumirea localității și, sau nu, de numărul oficiului, iar în partea inferioară sînt diferite indicații legate de poșta rurală. În partea superioară a cercului interior se află cuvîntul prescurtat „OF.” (oficiu), iar pe același diametru vertical, însă în extremitatea sa inferioară, este litera-indicativ a ștampilei. Literele-indicativ întîlnite pînă în prezent sînt mici sau mari de tipar. În cercul interior, pe diametrul orizontal, se află data formată din ziua, luna, anul, ora. Din inscripții lipsește totdeauna denumirea județului.

Indicațiile legate de poșta rurală, prezente pe ștampilele din această grupă se pot împărți în următoarele subgrupe, care se disting prin text:

1. POȘTA RUR.
2. POȘTA RURALĂ
3. POȘTA RURALĂ MOTO.
4. POȘTA RUR. MOTO.
5. POȘTA RURALĂ MEC.
6. POȘTA RUR. MEC.
7. P. R. MOTO

Din prima subgrupă se cunosc ștampilele oficiilor poștale Buzău 4, Caracal, Tîrgoviște 3, Rm. Sărat 2 și Băile Herculane. Literele-indicativ sînt mari de tipar.

2. Din această secundă subgrupă se cunosc ștampilele oficiilor poștale Brașov, Brăila, Caransebeș, Făurei, Slatina, Baia Mare 4, Deva 2, Roman 2, Babadag 2, Zalău, Buzău 4, Caracal 2. Literele-indicativ sînt mari de tipar.

3. În această subgrupă intră ștampilele oficiilor Tîrgu Jiu, Tg. Cărbunești și Suceava. Literele indicativ, la primele două oficii sînt mici, iar la ultimul mari de tipar.

4. Se cunosc pînă în prezent ștampilele oficiilor poștale Fălticeni, Focșani 2, Rădăuți, Suceava, Tg. Jiu 3 și Botoșani. La oficiul Botoșani a fost depistată și o altă ștampilă, care face parte din această subgrupă, dar cu literele de dimensiuni mai mici. Literele-indicativ la toate ștampilele sînt mari de tipar.

5. Din această subgrupă fac parte ștampilele oficiilor poștale Buzău 4, Pitești 5, Mediaș, Sibiu, cu literele-indicativ mari de tipar, și oficiul Buzău 4 cu literele-indicativ mici de tipar.

6. Se cunosc ștampilele oficiilor poștale Rm. Sărat 2, Drobeta-Tr. Severin, Strehaia, Reghin, Craiova

9 și Dorohoi. La ștampila oficiului Dorohoi există o eroare la cuvîntul POȘTA, avînd pe S întors. Literele-indicativ la toate ștampilele sînt mari de tipar. Ștampila oficiului Craiova 9 cu litera-indicativ H are textul cu literele de dimensiuni mai mari decît cele cu literele-indicativ A, C, E.

7. Oficiul de poșta rurală mecanizat Drobeta-Tr. Severin a început să aplice pe trimiterile poștale, în ultimul an, un nou tip de ștampilă, diferit de cel amintit la pct. 6. Literele-indicativ sînt mari de tipar.

Ștampilele din această grupă B au diametrele cuprinse între: $D = 24-26$ mm, $d = 15-18$ mm.

* * *

C. ȘTAMPILE POȘTALE OFICIALE OPERATIVE DE EXECUȚIE

Oficiile de poștă rurală mecanizate, ca și celelalte oficii P.T.T.R. aplică pe trimerile poștale ștampile de loc-dată, care au fost prezentate la cap. A și B. În afară de aceste ștampile, ele mai aplică, pe unele trimiteri, un alt gen de ștampile specifice tuturor subunităților poștale operative de execuție, care au pe mijloc stema țării.

Trimerile poștale care poartă asemenea ștampile cu stema țării pot fi scrisori cu valoare declarată sau recomandatele de serviciu ale subunităților poștale.

Marea majoritate a oficiilor de poștă mecanizate au ștampilele oficiale pe tipul subunităților poștale nespecializate (Botoșani 4, Constanța 8, Brăila 8 ș.a.), iar cele mixte (tranzit-poștă rurală) au ștampile de tranzit. O a treia grupă de oficii aplică ștampile specifice poștei rurale mecanizate. Acestea din urmă sînt în număr de 6: Băile Herculane, Buzău, Caransebeș, Cîmpulung Moldovenesc, Rădăuți, Reghin și Roman.

După scheletul lor, ștampilele celor 6 oficii se pot divide în:

a. ștampile formate dintr-un singur cerc exterior

(Băile Herculane, Cîmpulung Mold., Rădăuți, Roman);

b. ștampile formate din două cercuri concentrice (Caransebeș, Buzău 4, Reghin).

Ștampilele de la ambele grupe, cu excepția oficiului Reghin, au următorul text comun:

— „OF. PTTR.“ în partea superioară,

— „POȘTA RURALĂ“ în partea inferioară

Ștampilele din grupa a) după „OF. PTTR. și denumirea localității“ au denumirea județului abreviată („CS“-Caras-Severin, „SV“-Suceava, „NT“-Neamț).

Ștampilele din grupa b) pot avea după cuvintele „POȘTA RURALĂ“ litere indicativ (exemplu: oficiul Buzău 4 — „POȘTA RURALĂ-A“, „POȘTA RURALĂ-B“).

Ștampila de la Reghin are în partea superioară textul: „OF. P.T.T.R. RE-

GHIN MECANIZAT“, iar în cea inferioară denumirea județului: „JUD. MUREȘ.

Ștampilele din grupa a) au diametru de 25 mm, iar cele din grupa b) au $D = 27$ mm și $d = 18$ mm

* * *

La încheierea acestor rînduri a mai fost depistată o ștampilă a oficiului de poștă rurală mecanizat Tulcea 2, care face parte din grupa B) subgrupa 2).

Prin cele scrise în acest articol sperăm să deschidem un nou capitol în ștampilografia poștală românească — „poșta rurală mecanizată“, capitol destul de modest dar cu perspective mari în viitorul apropiat, prin organizarea și înființarea de noi și noi oficii specializate de acest gen de poștă.

Mihail Ioniță

Marca văzută de...

Actor : Piesă poștală.

Casier : Ceva mărunt.

Chimist : Baza expedierii poștale.

Contabil : Mini CEC la purtător.

Elev : Fișuica plicului.

Feroviar : Bilet de călătorie poștală.

Fotbalist : Stă la colț.

Matematician : Forme geometrice color.

Medic : Boală de colecționari.

Ospătar : Specialitatea casei filatelistei.

Poștaş : Fără ea, n-aș fi eu.

Șofer : Foale de parcurs poștal.

Telefonistă : Fișă pentru convorbiri scrise

Vinzător : Sortiment P.T.T.R.

Zoolog : Lăpitoare.

V.D.P.

DRUM ÎN CÎMPIE

Coborînd din acceleratul de București la Roșiori de Vede-Nord, mă surprinde eleganța și suplețea gării — un adevărat palat. Veneam în această parte a țării după rostogolirea citorva decenii. Știam orașul de altădată, așa cum l-a zugrăvit Zaharia Stancu în „Desculț” și în „Pădurea Nebună”, un oraș de provincie în care «nu s-a întâmplat nimic» cum spunea Mihail Sadoveanu despre un oarecare oraș moldovean, „un târg unde se moare” cum scria cu amărăciune Cezar Petrescu, despre orașele de altădată.

Era acest orașel, Roșiori de Vede, un târg cu dughene, cu prăvălioare care vindeau țaranilor pe o rază de 30 - 40 km. stambă, americă (pinză de bumbac), încălțăminte, gaz, sare, zahăr, luminări etc.

Strada principală era pavată cu pietre de riu; celelalte nu erau nici pietruite cel puțin, deși riul Vedea curge pînă la genunchi; canalizare nu exista; pînă la genunchi; canalizare nu exista; spuneau edilii de pe atunci, că orașul fiind cam la același nivel cu Vedea, nu ar fi posibilă canalizarea. Apa potabilă... fîntîni în fiecare curte; se săpa 1,50 m. și se dădea de apă! Dar și W.C-urile se săpau tot cam la aceeași adîncime și doar la cîțiva metri mai încolo. De aceea bunica lui Darie nu voia să locuiască la fiul ei la oraș; prefera gospodăria ei de la țară cu apa ca cristalul din fîntîna ce avea 20 — 25 m. adîncime, cu pomi, verdeață, aer curat.

Era, este și acum, calea ferată Costești Roșiori; de aci se bifurcă spre Turnu Măgurele, și Alexandria-Zimnicea. Gara există și astăzi, îi zice gara de Est cu castelul de apă care mă impresiona altădată cu înălțimea lui; are aproape 9 m. Nu mai este folosit. E o amintire a bătrînelor locomotive cu aburi, piesă de muzeu. Astăzi, o cale ferată dublă, electrificată, leagă Bucureștiul de Craiova prin Roșiori-Caracal.

Orașul? Dragă prietene, amator de drumeții, vino și-l vezi! Și merită! Nu mai e târgul de altădată. E un oraș în plină dezvoltare ce crește pe verticală. După ce vizităm obiectivele industriale ne oprim puțin la Fabrica de bere, trecem prin imensul parc de lângă gară și dacă vrei, poposim la Coliba piraiilor — un reconfortant loc de odihnă și de astimpărat setea cu-n vin cîstit; ne pu-

tem ospăta cu niște frigărui sau pui la țigla ca la sadovenianul „Han al Ancuței”. Mai este un parc cu restaurant, cofetărie, terenuri de sport în cealaltă parte a orașului, în plină pădure, pe malul riului Vedea, dar nu vom mai merge și acolo. Din autogara Roșiori pleacă o mașină, i-aș zice autocar, spre satul meu natal, Nicolae Titulescu la o distanță de 25 km., dacă mergem prin Scrioaștea, (satul în care cu veacuri în urmă Mihai Viteazul a poposit pentru un fel de recensămint al armatei sale, pentru a scrie „Oastea”).

Dragă prietene, de aici ți-aș putea fi ghid, dar nu o luăm prin Scrioaștea, ci prin Mihăiești-Seaca, Văleni-Nicolae Titulescu. Cît vezi cu ochii, cîmpie! De este vară, privești holdele care, se leagă, dar nu o luăm prin Scrioaștea, ci seară”, cum spune poetul. De la Mihăiești părăsim drumul național nr. 6 și gonim cu 60 km. la oră pe un drum intercomunal. Nu te speria! Nu mai e cum ți-ai închipuit și cum era dealtfel altădată, plin de hopuri, nestrăjuit cel puțin de șanțuri. Nu, acum este asfaltat și mărginit de plopi înalți care la înălțimea de 8 — 10 m. își unesc coroanele, alcătuiind parcă un coridor, un tunel vegetal. Explozie de verdeață! Privește în dreapta! Observi?

Un grup de 6 sau 7 ... Nu-s oi! Nu sînt nici capre; oile și caprele nu au voie să se plimbe prin holde. Acestea au voie pentru că sînt... căprioare. Au ieșit din pădure, au traversat Vedea și acum pasc liniștit. Cu autocamioanele, cu autobuzele s-au obișnuit, nu se mai sperie. Ia uite, un urecheat a traversat șoseaua. Ce mai șoldan! Era gata să-l lovească mașina. Dacă era noaptea, dacă șoferul era singur, precis îl prindea în lumina farurilor, și-l vîna cu roțile din față. Ei, da, braconieri!

Sînt și de aceștia!

Îmi spunea un prieten de pe aceste meleaguri că un... cineva „nu știu cine, persoană însemnată” zicea el, că într-o seară a vînat cu mașina cu farurile aprinse... 25 de iepuri.

Da, 25! I-a îngrămădit în portbagaj, iar a doua zi... fuga la Pitești, unde i-a plasat bine. Hei, acesta... braconier! Cine este? Prietenul meu, s-a temut să-mi spună numele, pentru că braconierul deținea un post mare în administra-

ție, era rudă cu fel de fel de personaje marcante, influente.

Ce laș e prietenul acesta al meu! Ce să-i faci! Conștiința încă mai rămîne în urma transformărilor social-economice. Mai sînt lipsuri. Mi-a scris de curînd însă că se pare că braconierul s-ar putea s-o pățească, dar nu pentru iepuri. A fost luat la întrebări că... de unde mașină, vilă, covoare, bijuterii, în fiecare seară la restaurant... „Ulciorul nu merge...”

Intrăm în Văleni, una dintre cele mai mari comune din țară, mare producătoare de cereale, sfeclă de zahăr, zarzavaturi... Privește lunca riului Vede! Un pămînt... icră, nu altceva! În partea opusă, începe cîmpia Boianului... și mai icră!

Ce oameni vrednici în această comună! Ce recolte bogate au strîns în hambarele țării! Am văzut în toamnă munți de tomate și de ardei și de gogosari și de varză...

Prietene dragă, eu, ghidul tău pe aceste meleaguri am să-ți tulbur puțin bucuria drumeției tale, spunîndu-ți că multe din zarzavaturile culese n-au fost ridicate de beneficiar, de Aprozar, care era solicitat în prea multe localități. Și aceste zarzavaturi s-au degradat pe cîmp, în loc să ajungă la fabrica de conserve sau pe mesele gospodinilor.

Vezi prietene drumeț, nu ascund că mai avem lipsuri. Dar să știi că s-au luat măsuri înțelepte. Se vor face microfabrici de zahăr, de ulei și altele pentru conservarea legumelor... Bine gîndit!

În adevăr, de ce să se ducă sfecla de zahăr tocmai la Corabia, tomatele tocmai la Caracal sau mai departe? De ce să se consume benzină și motorină cu transportul acestor produse cînd se pot prelucra pe loc, dînd astfel de lucru țărănimii și după muncile de recoltare?

Descrețește-ți fruntea, călător pe drumurile țării și bucură-te că la anul va fi mai bine iar la celălalt an și mai bine, te asigur!

De vrei, însoțește-mă mai departe. Sosim în comuna N. Titulescu, comuna mea natală. Îți voi fi de aici, ghid cu inima și cu gîndul.

N-am să-ți vorbesc despre progresul material și cultural în satul meu.

Este același ca în toate satele țării noastre și se știe că acest spectaculos progres se datorează Partidului Comunist și înțeleptului cirmaci din fruntea țării tovarășul Nicolae Ceaușescu, născut la 30 km. de satul meu, la Scornicești.

Poate cu alt prilej vom poposi, la un pahar de vorbă, cu țărani din satul meu. Vei cunoaște gospodăriile lor, vei cunoaște inteligența țăranilor și de vei avea timp, vei afla cite ceva din experiența seculară a acestora, experiență care constituie o veritabilă enciclopedie.

Acum vreau să te conduc spre al doilea paradis cerealier al României (după Bărăgan) cîmpia Boianului, ca să vezi o podoabă rară de aci... dropiile.

Știi ce-i dropia; o pasăre de stepă mai mare decît o gîscă. Lungimea acestor mitropoliți — cum le spune Al. Odobescu — ajunge pînă la un metru și citeva.

Cînd vede că este urmărită fuge de n-o poți prinde, chiar de-ai fi campion la alergări.

Atenție, privește un cîrd de dropii cum traversează cleata (drum de exploatare printre holde). Este și o dropie — cloșcă cu pui. Are penajul surdeschis la cap și galben ruginiu pe spate. Nu-i așa că-i o podoabă a cîmpiei copilăriei mele?

Dar n-am să-ți țin o prelegere plicticoasă despre ordinul gruiformelor.

Să mergem mai în adîncul cîmpiei. Am ajuns la Peia. Să ne oprim la fîntina aceasta, să ne astîmpărăm setea. Are o apă... mai bună decît toate băuturile din lume. O să fie cam greu de scos, are peste 40 m. adîncime, dar merită. Așa! Acum să ne așezăm aici pe piatra aceasta ca să-ți povestesc o întîmplare ce a avut loc în conacul ale cărui ruine le vezi la douăzeci de pași de fîntina din care ne răcorim cu apa rece de parcă ar fi a unui izvor din Carpați.

Era la doi-trei ani după primul război mondial. Un tînăr de pe aceste meleaguri iubea o fată dar nu se puteau căsători, pentru că amîndoi erau săraci. A hotărît tînărul să se angajeze cioban la un muntean, cu oi multe și să strîngă bani pentru ca să poată înfiripa o gospodărie.

Fata i-a promis că-l va aștepta. Și a slujit acest tînăr trei ani la munteanul cu oi multe. Vara mergea pe munte cu oile, spre toamnă cobora spre Dunăre. Și stăpînul său l-a răsplătit în fiecare an cu bani de aur și cu mîoare, pentru că băiatul era tare vrednic și cînstit.

Banii nu i-a depus la o bancă, pentru că nu avea încredere în astfel de instituții. Și-a meșterit un ciomag de corn, gros... de să omori lupul cu el. În mai multe seri la rînd, cu un fier înroșit, în focul ce-l făcea în fața stîinii a ars mij-

locul ciomagului, făurind un fel de tub larg cât o monedă de aur. În partea de sus a acestuia, a înșurubat un capăt mai gros. Tot ce agonisește, introduce în această ciudată casă de bani, de care, cum este și firesc, nu se despărțea niciodată. În exterior, zile de-a rîndul, cu briceagul l-a încrustat cu fel de fel de motive ornamentale, asemenea celor de pe stilpii de la prispele caselor țărănești.

Strinsese bani, atît cît îi trebuiau să-și cumpere un loc de casă și două pogoane de pămînt. Avea și-un număr de oi acum, pe care în al treilea an le-a vîndut, ca să aibă cu ce să-și construiască o casuță. Oile i le-a cumpărat chiar baciul la care slujea, care îl îndrăgise mult și care tare l-a rugat să-i rămînă tovarăș, să nu se reîntoarcă în satul lui din cîmpia Boianului.

Baciul avea o fată frumoasă ca o zînă a muntelui, albă ca laptele mioarelor, care de multe ori îl săgeta cu ochii ei negri ca murele, pe tînărul ajutor al tatălui ei.

Dar acesta, avea alți ochi, pe care-i lăsase în sîtcucul de la șes și pe care-i nu-i putea uita.

După multe insistențe ale baciului, a consimțit să mai rămînă o vară să-l ajute la oierit. Avea acum tînărul nostru ciomagul aproape plin cu monede de aur și argint.

Era, într-o zi de august cu turma de oi pe un plai al Virfului cu Dor, iarbă bună pentru mioare. Era cald, așa cum este în această lună, și fiindu-i sete, tînărul se apropie de un izvor pe care-l știa că are o apă bună, bună... ca apa din fîntîna aceasta.

Izvorul venea licurind și bolborosind dintr-o deschizătură de stîncă, cu apă din belșug, forma un pîriu mai lat decît o palmă și după 4 — 5 pași mai la vale, se pierdea intrînd în adîncul muntelui unde se unea cu alte izvoare.

Se aplecă și sorbi cu lăcomie apă de la izvor, punîndu-și lîngă el ciomagul cu tezaurul ce-și agonisise.

După ce-și potoli setea, își șterse cu mîneca gura și obrazii și vrînd să-și ia ciomagul, acesta se rostogoli în pîrtiaș care-l duse la vale.

Pînă să facă un pas să-l prindă, ciomagul cu tezaur cu tot se pierdu în inima muntelui. Ca un nebun s-a repezit și cu unghiile a scormonit pietrele, aruncîndu-le într-o parte și alta; și-a însingerat degetele dar în zadar; nu și-a regăsit comoara. A fugit la stîncă și a luat o secure; tîrnăcop nu avea ocolo;

s-a reîntors la izvor și a început să izbească cu furie, sfărîmînd stîncă pentru a găsi ceea ce muntele îi furase. În zadar!

— Cerule! Doamne dumnezeule, dacă ești, unde ești, de ce îmi faci asta, de ce mă năpăstuiești? Cu ce ți-am greșit de mă pedepsești așa, se tînguia ciobanul.

— Munte blestemat, diavole, de ce mi-ai furat agoniseala făcută cînstit prin vînturi și ploii, prin lipărul de foc al soarelui, prin ger și zloată. De ce? De ce? Seca-ți-ar izvoarele! Usca-ți-s-ar iarba. Scufunda-te-ai în fundul pămîntului! Și cu aîta ură și jale blestema ciobănașul, de s-au oprit și oile din păscut, privindu-l parcă cu milă. O mioară pe care el adesea o alinta, s-a apropiat de el, de parcă ar fi vrut să-l mîngîie. Fata baciului urcase din sat spre stîncă cu porunci de la tătine-său. Apropiindu-se de locul de pășunat și auzindu-l blestemînd, nu s-a mai arătat dîndu-și seama de cele întimplate. Se zice că fata aceea ar fi pus durerea băiatului în cîntec și cîntecul ar fi început să călătorească din stîncă în stîncă, de la munte la șes și pînă prin părțile Dunării.

Ciobănașul ce-mi făcea?

Spre cer ochii ridica.

Blestema și se ruga,

Se ruga și blestema:

— Doamne, dacă în cer ești,

De ce mă năpăstuiești?

Fir-ai munte blestemat,

Munca mea tu mi-ai furat!

Seca-ți-ar izvoarele.

Stinge-ți-s-ar soarele!

Oile nu mai păteau.

Parcă îl înțelegeam.

Și-o mioară codată,

Altădată dezmiardată,

De el se apropia

La picioare-i se culca

Zău, parcă îl mîngîia...

Și n-a mai stat la turma baciului năcăjitul flăcău. A coborît blestemînd... Mergea, se poticnea, se oprea, privea înapoi muntele, îl blestema și iar pornea spre cîmpie.

S-a oprit la conacul, care odinioară se ridica unde văd acum aceste ruine. Hei ce viață era odinioară aci. Un adevărat palat ca-n povești, înconjurat de trandafiri, de pomi cu fructe parfumate de copaci umbroși... Alei și cărării pietruite șerpuiau de jur împrejurul clădirii. Zeci de slugi mișunau cu treburi pentru ca să servească cu toate bunătățile pămîn-

tului pe boierul cel bătrîn, pe cuconița lui și pe domnițele cele frumoase, albe ca zăpada, ca niște porumbițe de omăt din veacul de mijloc.

Din această fîntînă se scotea de dimineată pînă noaptea tirziu, apa bine-făcătoare pentru baia turcească care se afla acolo unde se vede o rămășiță de horn și pentru bazinul de înot care era alături în plin soare... și pentru stropitul florilor și al cărăruilor ca să le fie boierilor bine și răcoare.

Și apa nu se scotea cu ciutura ci cu un hîrdău mare din lemn de stejar care era tras din fîntînă de un cal orb. Și avea acest boier al nostru deseori oaspeți din Capitală, și de prin străinătate. Se frigeau mai depărțitor de conac, pe belșug de jar, păsări de curte, și prepele și potirnicchi și rațe sălbatic și mieii întregi pentru acești fericiți de soartă... și se savurau vinuri alese. Și lăutari aleși pe sprinceană le cîntau cîntece de dragoste pînă spre miezul nopții... și ca în rai se trăia!

Dar să nu-l uităm pe întristatul cio-bănaș. Boierul văzîndu-l dezghețat, frumos, alb la față, că doar cobora din munte, l-a oprit să servească la masă mîncărurile și vinurile.

Pe domnițe și pe cucoana boierului le-a impresionat tristețea permanent așternută pe chipul frumos al flăcăului fără noroc. Fără noroc... pentru că nici fata cu ochi frumoși din satul lui, auzind de ceea ce i se întimplase în munte, nu-l mai așteptase ci se măritase cu cineva înstărit. Boierul cel mare, tare ciinos era la inimă. Cu parul bătea pe țărani de pe moșie cînd ceva nu-i venea lui la socoteală. Și azi își mai amintesc bătrînii din Stoicănești de boierul sălbatic de rău de la Peia.

Dar băiatul cel trist nu da nici cum prilej de supărare boierului. Într-o zi de pe la sfîrșitul lunii lui Cuptor, după terminatul secerișului și al treieratului grîului, sosesc la Peia oaspeți aleși, pofțiți la vînătoare de dropii și de prepele. Vînătoare cu vînat bogat, cu veselie, cu poftă de petrecere și de chef îndelungat. Să tot trăiești așa! Că altceva nici nu aveau ce face acești răsfățați de zînele norocului, pentru că erau destui care robeau din revărsatul zorilor pînă după apusul soarelui.

Masă mare în sufrageria largă cu ferestre ce priveau scrutaătoare spre întinsele hotare ale Boianului. Fostul păstor din Carpați, îmbrăcat din ordinul boierului într-un costum național cu motive românești servea la masă. Tocmai intra

cu o navetă cu opt sau zece sticle de șampanie franțuzească.

Cîțiva tineri domnișori se ridicară de la masă să destupe sticlele. Pocnete... ca mai înainte la vîntoare, strigăte de du-duite speriate, în acordul de viori și țambal și șampania curge în valuri, în cupele de cristal de Boemia, și inimile se înfierbîntă, și ochii se aprind, și limbile de dezleagă, și laudele la adresa gazdelor curg... și dansul este gata să se dezlanțuie.

— Stați, stați puțin. Să amînăm valsul cu cîteva clipe pentru că vreau să vă desfăt privirile cu un obiect măiestrit lucrat, pe care mi l-a adus de dimineată sluga care scoate apă cu calul din fîntîna conacului. L-a găsit în hîrdăul care aduce apa de la 45 m. din fîntînă la suprafață. Și scoate de sub masă un ciomag de corn încrustat cu fel de fel de înflorituri făcute cu îndelungată și iscusită zăbavă. Oaspeții și-l trec din mînă în mînă, exprimîndu-și admirația pentru estetica încrustăturilor. Fostul păstor din Bucegi a rămas stană de piatră în pragul înaltelor uși ale sufrageriei.

— Boierule! Doamne dumnezeule! Boierule, acesta este ciomagul meu. Este al meu! Eu l-am încrustat cu briceagul pe cînd pășteam oile baciului în munte.

— Dar cum să fie al tău, se oțări boierul. Cînd ai venit la moșia noastră, cu multe luni în urmă, nu aveai nici un ciomag.

— Așa este boierule, dar eu l-am avut la munte pe un plai al Virfului cu Dor... de unde mi l-a furat un izvor.

— Nu te cred! Nu te cred, începu să se burzuluiască stăpînul conacului.

Oaspeții rămaseră consternați. Incidentul putea să le strice seara.

— Cum poți să ne convingi că ciomagul acesta este în adevăr al tău, interveni un oaspete din capitală, ce părea a fi un cărturar.

— Dacă vă arăt o dovadă, îmi dați ciomagul boierule?

Boierului îi venea greu să-i promită că i-l va da dar sub privirile celor din marea încăpere îi promise că desigur că i-l va oferi, din moment ce va face dovada, că-i proprietatea lui. Tînărul căruia îi jucau lumini în ochi se apropie de masă, apucă ciomagul și spune:

— Prea cinstiți boieri, în inima acestui ciomag de corn se află toată strădania mea de ani de zile. Și, le spuse povestea. Și cu mina dreaptă răsuțește cu mare greutate capătul ciomagului, care slobozi un scîrțit, ce trezi fiori printre cei prezenți și-l răsturnă apoi pe fața de masă

de olandă și monede de aur se rostogoliră, răsfringând luminile zecilor de luminări din candelabre și făcând să sticlească ochii boierului de diavoleasca și nepotolita foame de aur...

Toți rămăsese înmărmuriți, impietriți, muți... În clipele ce urmau nu se mai auzi decât sunetul îmbietor al monedelor, pe care ciobănașul le pune la loc în cilindrul bastonului; după ce termină, înșurubă la loc capătul bastonului și întreabă :

— V-am convins boieri dv. ?

— Bineînțeles, bineînțeles... răspunse cărturarul venit din capitală și după el repetară și ceilalți oaspeți, dar cu jumătate de gură, privind și așteptând verdictul boierului al mare.

După o luptă strașnică cu sine însuși, învingându-și nesățioasa foame de bogăție, fiindu-i mai ales rușine de oaspeții ce-l pironneau cu privirile, îngăimă cu mare regret.

— Da, da, desigur, ciomagul este al tău !

— Stăpânește-l sănătos, cu tot ceea ce poartă în el.

Aplauze, felicitări adresate stăpînului casei pentru... mărinimia (!) sa, pentru simfămintul său de dreptate (!)

Alte sticle de șampanie și în acordurile unui vals vienez, perechi, perechi își iau zborul pe parchetul lustruit al sălii de mese și pe terasele către care se deschisese larg glasvandurile.

Într-un colț se retresăseră cîțiva invitați și invitate, unde intelectualul bucureștean perora cu ostentativ competență despre tainele Terei, folosind termeni din geografie, geologie... pomenind de litosferă, de hidrosferă, de penetrație, de pînze freatice, de riuri subterane și de posibilitatea alunecării obiectului de lemn încrustat, printr-un riuleț subteran, din Bucegi pînă în cîmpia Boianului... șerpuind 100 sau 200 km. Mama natură face atîtea minuni și atît de puțin cunoaștem din ceea ce face, încheie perorația distinsul domn, după care invită gazda, pe doamna boierului, la dans; valsul se terminase și un tangou languros sud-american se auzea discret în surdină într-o atmosferă de taină, de vrajă, ce numai la vechile conace românești se întîlnia într-o lume de vis, fără griji.

În curte la cuhnie... trebuiau slujile, bucătăreasa nemțoaică, veghind ca stăpînii să aibă totul, după dorință, înainte chiar de a-și exprima dorința.

Cu o tavă mare cu cafele aburinde ce răspîndiră un parfum oriental, întră stă-

pinul ciomagului încrustat. După ce împărți cafelele și urma să se retragă, se desprinsă parcă dintr-una din picturile ce împodobeau pereții salonului și suavă, se apropie de tinărul care voia să ducă în cămară sticlele goale de șampanie ca să aducă altele cu benedictină, și-i zise :

— Prea frumosule ciobănaș, ți-au dispărut parcă norii de tristețe ce zaboveau în ochii tăi. Muntele ți-a trimis pe căi de taină ceea ce îți furase. A vrut doar să te necăjească. Ce ai să faci acum ?

— Stăpînă, voi pleca mîine spre Virful cu Dor, unde bănuiesc eu că se află turmele baciului pe care l-am slujit și mă voi împăca cu muntele și cu izvoarele și iertare în genunchi le voi cere că am rostit blestem greu asupra lor. Nădăjduiesc că mă vor ierta și mă vor primi dîndu-mi pavăză.

— A poposit pe aici un cîntec, ciobănașule, un cîntec de durere și de blestem. Oare acest cîntec grăiește despre tine ?

— Știu eu ?

— Am să pun lăutarii să-l cînte ; ră-mii și-l ascultă.

Și lăutarii sloboziră din strune, cînd viers tînguios, cînd strigăte de blestem ce înfioară, cînd rugă liturgică, cînd lucciferică răzvrătire.

Cuvintele se desprindeau aci lin ca o adiere de boare primăvărată, într-o curte de minăstire... aci se rostogoleau vijelios însoțite de fulgere.

Ultimele versuri plîngeau pe vioară, abia șoptit, în timp ce țămbalul picurara lacrimi de dor :

„Și-a plecat mîhnit fecior,

Sădindu-mi în suflet dor !

Ciobănaș fără noroc,

Mi-ai turnat în suflet foc !

Te-ai tot dus înspre Boian,

’nvăluindu-mă-n alean“

— Durerea ta... e pusă în cîntec, ciobănașule, nu-i așa ?

Ciobănașul nu răspunse.

— Dar acolo în munte, plecînd ai sădîdî dor într-o inimă de fecioară, nu-i așa ? Haide spune, de ce taci ?

— Plec mîine în zori, prea frumoasă și rămas bun !

— Drum bun, voinicule !

Am auzit această istorioară demult de tot, de la tată-meu. Eram pe valea Călmățuiului, ceva mai depărtător de locurile acestea. Rălișasem toată ziua la porumbi. Venise seara. Am aprins un foc din rădăcini de cocieni din anul trecut, tată-meu a deschis cufărul cu de mîncare. Era un cufăr de brad învelit cu

tablă zincată în care țineam mîncarea de teamă să nu ne-o fure cîinii; avusesem necazul acesta altădată și rămăsesem toată ziua nemîncăți.

Acum eram asigurați cu hrana, aveam și bota cu apă. Trebuia să dormim la cîmp, pentru că mai aveam de rălițat un pogon. A doua zi, pe la prînz, terminam. La lumina focului, am mîncat ceea ce ne pusese de acasă în cufăr: ceva mămăligă, ceva brînză, pîine, o oală de fasole bătută din care eu am încălzit într-o tigaie cu coadă lungă, la focul ce-l pregătisem.

După ce am mîncat și focul s-a stins, de jur împrejur au năvălit jerbe de întineric. Ne-au culcat sub cărușă, învelindu-ne bine cu o pătură, o cergă și niște haine groase de dimie. Mă simțeam așa de bine, de parcă eram într-un palat. Concertul Boianului se auzea din ce în ce mai tare. Mii de instrumente, din cele mai ciudate instrumente întonau feeria nopții. Și pentru că nu-mi venea somn, tată-meu, mi-a istorisit întâmplările ciobanului din Bucegi.

După ce a terminat povestirea, am văzut cu uimire, spre apus, ridicîndu-se flăcări spre cer.

— Ce se întîmplă acolo, am întrebat uimit.

— Ce se întîmplă acolo, am întrebat tată-meu.

În vremuri îndepărtate, cine știe din ce cauză, mașii bogătați își îngropau

comorile uneori, pentru ca să le dezgroape după ce trecea primejdia. Mulți au murit și multe comori au rămas îngropate pe aceste pămînturi.

— De ce nu le dezgroapă oamenii și să se îmbogățescă?

— Chiar dacă le-ar ști unde sînt îngropate, nu îndrăznesc.

Au încercat unii, dar, sau au murit pe loc, sau le-au luat gura, sau o mină, sau un picior. Sînt bani blestemați!

Haide, culcă-te, că miine în zori por-nim la rălițat.

Pentru mine, istorisirea despre ciobănașul din Carpați și jocul banilor de aur la miez de noapte, au adăugat acestei cîmpii un plus de farmec, o aureolă de vrajă.

Nu este așa prietene, tovarăș de drumetie, că și ție îți apar aceste întinderi înmiresmate învăluite în mister?

De aceea, te-am adus pînă aici... și poate vei spune și altor doritori de călătorii, ca pe lîngă bijuteriile arhitectonice din Moldova, pe lîngă paradisul litoral, pe lîngă înălțimile împădurite sau pleșuve ale munților, din Bucegi, să coboare pe urma ciomagului de corn încrustat, sub cerul de peruzea, pînă-n cîmpia mirifică, bogată în aurul grîului, scăldată de irizările fetei morgane.

I. Roșoiu

Subiect pentru un

EXPONAT

Inspirat titlul originalei lucrări „Turism și filatelie” recent apărută în editura Sport—Turism sub semnătura doctorilor Apostol Turbatu și Nicolae Neagu, voi încerca prin intermediul acestui articol să sugerez destul de sumar un subiect de studiu inedit care ar putea fi concretizat în cadrul unui expонат competitiv la expozițiile interne și internaționale.

Dezvoltarea activității turistice și balneare în stațiunile din țara noastră a influențat în mod pozitiv și mersul poștei, consecință firească a creșterii fluxului poștal.

Prin „poște locale turistice” se înțelege servicii poștale locale organizate în anumite stațiuni turistice cu scopul de a servi turiștii, prin expedierea trimiterilor poștale de la stațiune la cel mai apropiat oficiu poștal de stat și invers, contra unor taxe percepute suplimentar, pe lângă francarea obișnuită, prin aplicarea unor vignete poștale proprii. În țara noastră asemenea poște au funcționat la Păltiniș (jud. Sibiu), Bistra (jud. Alba, ambele proprietate a Societății Carpatine Transilvănene a Turiștilor și la Măgura (jud. Cluj), proprietatea statului.

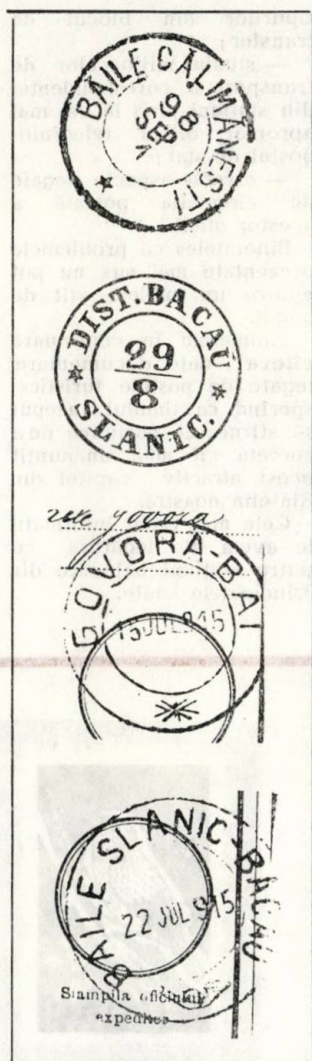
Poștele balneare sezoniere sînt servicii poștale organizate în unele stațiuni

balneare în perioada cît durează sezonul de tratament și au ca scop înlesnirea transmițerii poștale. În cazul țării noastre aceste oficii poștale balneare au fost înființate și finanțate de către stat, ele depinzînd din punct de vedere organizatoric și financiar de cel mai apropiat oficiu telegraf-poștal existent.

Un expонат care să urmărească dezvoltarea activității poștale în stațiunile turistice și balneare, trebuie să cuprindă atît oficiile din Moldova și Muntenia precum și cele din Transilvania și Dobrogea. Trătîndu-le ca pe un tot unitar, se va corecta în acest fel o lacună mai veche datorată prezentării lor separate. Numai în acest mod ideea de început va putea fi concretizată printr-o colecție completă.

De asemenea este datorია tuturor filatelișilor din România ca prin studiile și realizările lor expoziționale să contribuie la descoperirea și consolidarea datelor care să îmbogățească patrimoniul istoriei noastre poștale, istorie scrisă de-a lungul timpului în spațiul carpato-dunărean, leagănul de existență milenară a poporului român.

Subiectul acestui studiu poate trata din punct de vedere filatelic aspecte multiple dintre care amintim

doar cîteva, fără a avea pretenția epuizării lor:

— condițiile de apariție și datele de înființare a oficiilor balneare;

— studiul ștampilelor utilizate de aceste oficii de-a lungul perioadei lor de funcționare;

— studiul mărcilor și al eseurilor unor emisiuni locale cum ar fi emisiunile Păltiniș, Măgura, Bistra, cu analize minuțioase asupra varietăților și al

tipurilor din blocul de transfer;

— studiul mijloacelor de transport a corespondenței din stațiuni până la cel mai apropiat oficiu telegrafo-poștal de stat;

— diverse aspecte legate de circulația poștală a acestor officii.

Bineînțeles că problemele prezentate mai sus nu pot epuiza un subiect atât de bogat.

Enumerăm în continuare câteva date documentare, legate de poștele turistice, sperînd ca timidul început să stîrnească pasiunea de a cerceta cît mai amănunțit acest atractiv capitol din filatelia noastră.

Cele mai vechi informații le avem în legătură cu patru stațiuni balneare din Principatele Unite.

Astfel la 11 august 1865 Direcția generală a telegrafelor și poștelor emite ordinul nr. 55 avînd ca scop înființarea de birouri poștale cu serviciul limitat numai pentru sezonul balnear. Aceste officii în număr de patru au fost: BALTA ALBĂ în districtul Rîmnicul-Sărat, SLĂNIC în districtul BACĂU, CĂLIMĂNEȘTI și ȘTEFĂNEȘTI în districtul Vîlcea.

Aceste officii au fost dotate cu ștampile asemănătoare cu ștampilele poștei rurale de tip Librecht (directorul poștei din acea vreme), avînd diametrele cercurilor de 25 mm și 15 mm. În partea de sus a ștampilei era inscripționată localitatea, iar jos numele districtului. Respectînd ortografia ștampilelor, citez:

1. BALTA ALBĂ ● DIST. RÎMNICUL SĂRAT
2. SLĂNIC ● DIST. BACĂU (foto 1)
3. CĂLIMĂNEȘTI ● DIST. VÎLCEA
4. ȘTEFĂNEȘTI ● DIST. VÎLCEA

Aceste ștampile necunoscute pe mărci ar putea apare începînd cu emisiunea Cuza 1865 devenind piese de maximă raritate. Ulterior ștampilele au luat diverse forme din care exemplificăm: Băile Slănic — Bacău și Băile Călimănești (foto 2 și 3), Oficiul SINAIA — a fost înființat în anul 1873. În Monitorul Oficial din anul următor apare un anunț prin care publicul era înștiințat că (citez): „Între 15 iunie și 15 septembrie 1874 va fi

- Ai auzit ce a făcut X?
- Nu.
- Și-a așezat în colecție toate mărcile de la mare distanță una de alta...
- De ce?
- Ca să spună că toate sînt rare!

deschis la Sinaia pentru serviciul majestății sale domnitorul și al particularilor un oficiu telegrafo-poștal cu serviciul limitat".

În același Monitor apare și o informație despre oficiul Băile Slănic — „La 10/22 iunie stil nou 1874 s-a deschis la Băile Slănic din districtul Bacău un birou poștal pe tot timpul sezonului".

Din aceste anunțuri ne dăm seama că în fiecare an, o dată cu deschiderea sezonului de tratament balnear, erau puse în funcțiune și oficiile telegrafo-poștale, permițând astfel celor aflați la odihnă să poată purta corespondență.

Alte oficii balneare pe care le cunosc sint:

BĂLȚĂTEȘTI — (jud. Neamț) — aparține de oficiul telegrafo-poștal Tg. Neamț. Ștampila acestui oficiu am întâlnit-o pentru prima oară pe valoarea de 15 bani din emisiunea PERLE, avind ortografia:

18
Oficiu Băile Bălțățești JUL.

85
SLĂNIC PRAHOVA — înființat la 1 iulie 1894, aparținind de oficiul poștal Ploiești.

MONTEOR — înființat la 2 iunie 1896 — aparține de oficiul telegrafo-poștal din Buzău.

CARMEN SYLVA — înființat la 1 iulie 1904 — aparține de oficiul poștal Constanța.

LACU-SĂRAT — aparține de oficiul telegrafo-poștal din Brăila

TARCAU — înființat la 10 decembrie 1904 — apar-

ține de oficiul telegrafo-poștal Piatra-Neamț.

BUSTENI — înființat la 14 iulie 1900

AZUGA — înființat la 14 iulie 1900

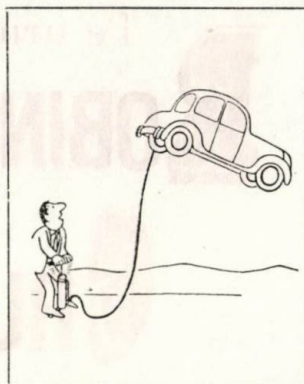
BAILE OGLINZI — oficiu balnear în județul Neamț.

BAILE GOVORA — oficiu balnear în județul Vilcea (foto 4).

Poșta locală turistică **PĂLTINIȘ** reprezintă un alt capitol interesant al acestei teme. La 10 iunie 1894 au fost inaugurate la Păltiniș primele trei pavilioane. Începînd cu anul 1895, în această stațiune a funcționat un oficiu poștal particular, tolerat de autorități, care a emis mărci proprii reprezentînd costul transportului corespondenței. De-a lungul existenței ei, poșta locală turistică **PĂLTINIȘ** a utilizat între anii 1895—1924 nouă emisiuni poștale, întîlnindu-se corespondență francată cu mărci **PĂLTINIȘ** pînă în anul 1930. Un studiu deosebit de aprofundat al istoricului acestei poște locale turistice din **PĂLTINIȘ**, este prezentat în lucrarea „Istoria poștală a Sibiului” apărută sub semnătura cunoscutului cercetător Emanoil Munteanu.

Poșta locală **BISTRA** a fost înființată în anul 1907 și a funcționat pînă în 1912. Schimbul trimiterilor poștale se făcea prin oficiul poștal Sebeș-Alba aflat la 50 km depărtare.

Poșta locală **MĂGURA** — înființată în 1903 ca oficiu

poștal particular a avut legătură în 1903 cu oficiul Bălcești, iar mai tîrziu cu oficiul Răcățău. Poșta locală Măgura s-a desființat în 1912.

Despre ultimele trei oficii se pot găsi date interesante atît în lucrarea „Istoria oficiilor poștale particulare și mărcile lor, foste în circulație pe teritoriul României de azi”, 1947, Sibiu sub semnătura reputatului specialist Ludovic Dengel, cit și în articolele mai recente apărute în țară sau în străinătate de același autor sau a colaboratorului său avocatul E. Munteanu.

Dorînd ca tema acestui articol „să aducă în centrul atenției filateliștilor un subiect pasionat pentru studii, așteptăm apariția la viitoare expoziții naționale a unor posibile exponate care să trateze aspecte ale dezvoltării activității poștale în stațiunile turistice și balneare din România.

Leonard Pașcanu

BIBLIOGRAFIE

Emanoil Munteanu: „Istoria Poștală a Sibiului”.

Kiriac Dragomir: „Contribuția privind circulația măcilor Cuza — 1865”, *Filatelia* nr. 8/1980.

C.M.P.R. — 1974

Marcel Dănesc: „Dicționar filatelic”.

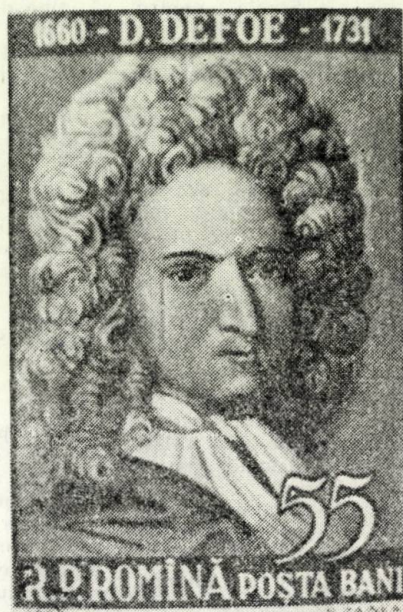
Pe urmele lui ROBINSON CRUSOE

Am urmărit poate cu toții parodia „Omul — Vineri” — film ce se inspiră din cartea „Robinson Crusoe” a lui Daniel Defoe (1660—1731), povestire care ne-a fermecat în copilărie și va ferma și de aici înainte multe generații de copii.

Se știe că însuși autorul cărții, scriitorul și omul politic Defoe a susținut că este vorba de însemnări autentice ale unui „marinar din York” și, el Defoe, nu este decât un modest editor al cărții.

Să spunem că acestea sînt lucruri cunoscute. Ceea ce este mai puțin cunoscut îl constituie faptul localizării acțiunii, mai precis: unde și în ce împrejurări s-au petrecut faptele descrise de Defoe. Cu alte cuvinte, cine este adevăratul erou al povestirii și în ce insulă au loc întîmplările povestite. În realitate este vorba de un marinar englez pe nume Alexander Selkirk. Pentru nesupunere față de căpitanul vasului, el a fost debarcat pe o insulă nelocuită numită astăzi Juan Fernandez, în largul coastelor actualei Republici Chile, din Oceanul Pacific. Cazul lui Selkirk a fost relatat în presa vremii, fiind totodată consemnat și în jurnalul căpitanului de vas, care l-a găsit pe marinarul lăsat în voia soartei pe această insulă uitată din largul Oceanului Pacific. Atunci cînd a fost găsit și luat la bord, bietul marinar avea înfățișarea unei ființe pe jumătate sălbătică, care uitase să mai vorbească limba țării sale. Petrecuse pe acea insulă mai bine de 4 ani! El a fost dus în Anglia.

Ce a făcut Defoe? Cum a exploatat, ca să spunem așa, „cazul Selkirk” din punct de vedere literar? În primul rînd el mută acțiunea cazului pe o altă insulă, aflată la gura fluviului Orinoco, adică în

nordul continentului sud-american, pe țărmul Oceanului Atlantic. Nimeni, firește, nu-i poate reproșa lui Defoe schimbarea poziției geografice, respectiv trecerea de la un fundal natural la altul. Orice autor este liber să — și aleagă locul acțiunii, unde vor evolua eroii săi. Criticabil este faptul că el nu respectă autenticitatea faunei și florei. Pe „Insula Disperării”, pe care stătuse Selkirk mai bine de 4 ani erau alte plante și animale, decât pe insula de la gura fluviului Orinoco — fapt care în opera „Robinson Crusoe” nu corespunde cu adevărul științific. Dar cine din secolul al XVI-lea care citise povestirea lui Defoe putea să cunoască adevărul științific și să-l critice pentru această inadvertență științifică? Nu cumva sintem nedrepti cu el? În loc să-i fim recunoscători pentru o povestire interesantă, pasionantă chiar, venim noi oamenii secolului XX-lea și despicăm firul în patru, găsindu-i, cum se spune „noduri în papură”. Dar așa e veacul nostru, care cotrobăie în adîncimile materiei și se pasionează după tot felul de „curiozități” și urme ale trecutului.

Important este altceva: ce legătură ar putea exista între povestirea „Robinson Crusoe” și filatelie? Da, există o legătură.

Acestui loc de la gura fluviului Orinoco i se spune Tobago. Aici, pe această insulă din Oceanul Atlantic — natura este deosebit de frumoasă. Și sînt destui amatori să vină pentru a o vedea, cu atît mai mult, cu cît are — acest loc — și o rezonanță literară. Dovadă că micul hotel — de numai 16 camere — numit „Robinson Crusoe“ se bucură de o deosebită forță de atracție pentru turiști. Am uitat să spunem că hotelul în chestiune figurează și pe o marcă poștală, emisă local.

Nu-i așa că nu se poate neglija și aspectul filatelic ?

Eugen Panighianț

Plicul și...

Actor : Recuzita expeditorului.

Arhitect : Garsoniera gîndurilor scrise.

Aviator : Cu mine, poate fi în aer.

Cizmar : Circulă neîncălțat.

Cosmeticiană : Epiderma veștilor.

Croitor : Buzunarul scrisorii.

Feroviar : Călător poștal.

Medic : Bilet de trimitere la destinație.

Muzician : Dirijor de scrisoare.

Ospătar : Vin-e-e-e mai repede decît mine.

Poștaş : Minicolet.

Sportiv : Alergător poștal.

Șofer : Taxiul scrisorii.

Timplar : Lădiță de hîrtie.

Vinzător : Ambalajul caligrafiei.

V.D.P.

Lucia Niță Martin

FARSE

— Pariez că acest dizer este filatelist...

— Ce te face să crezi ?

— Și-a început programul cu melodia „Mi te-ai lipit de suflet ca marca de scrisoare“ !

*

— Nu știi pe unde mai există în țara noastră bouri ?

— De ce ?

— Vreau să vînez unul și, după ce îl decapitez, am și eu un „cap de bour“.

*

— Unde te duci ?

— Soția mea este filatelistă și îi cum-păr o poșetă.

— De ziua ei ?

— Nu, de celofan !

*

— Vecinul meu s-a dus cu o marcă la dentistul său...

— Pentru ce ?

— Zicea că îi lipsește un colț !

*

— Gigele, de la ora opt te-am trimis să pui o scrisoare la cutie și te-ai întors după trei ceasuri...

— Ce era să fac, mămico ? Pe cutie scrie că următoarea poștă se ridică la ora 13 !

*

— Ce părere ai de tenor ?

— Are o voce bine timbrată !

*

GRIGORE RACOVICIANU

Familia Racovicianu se numără printre cele mai vechi familii din ținutul Muscelului, despre unii membrii ai ei avînd știri încă de acum 200 de ani.

Numele li se trage de la satul Racovița, știut fiind că în Evul Mediu românesc era obiceiul să primească și să poarte numele satului acei frunțași care prin Hrisov Domnesc reprezentau pe locuitori în fața autorităților centrale din Capitala Țării și în același timp aplicau în localitate legile și dispozițiile Puterii de Stat.

Avocatul GRIGORE RACOVICIANU, mare filatelist și părintele ștampilografiei românești, s-a născut în București la 24 iunie 1893. A studiat la Liceul Gh. Lazăr și a urmat Facultatea de Drept din București, trecîndu-și licența și luîndu-și titlul în anul 1915. A participat la războiul din 1916—1918 ca ofițer al Reg. 6 Artilerie, căzînd prizonier. A fost decorat cu ord. „Coroana României” în rang de ofițer. Din anul 1919 a practicat avocatura, pînă la ieșirea sa la pensie în 1955 (la vîrsta de 62 ani). A publicat două cărți de drept și a condus mulți ani publicația de specialitate „Pandectele Române”, pe care s-a străduit să o transforme dintr-un monitor oficial într-o tribună pentru dezbaterea soluțiilor, deci o „arhivă vie”, cu valoare universală. A fost foarte apreciat ca jurist, domeniu în care a avut și alte realizări de seamă (processe răsunătoare, conferințe, profesorat etc.). Și-a adus o contribuție importantă și ca cercetător în domeniul istoriei medicinei, fiind membru activ al „Societății de Istoria Medicinei din București”, în cadrul căreia a fost comemorat la ședința din 2 martie 1981 prin necrologul ținut de către col. farm. Gh. Săvulescu și Dr. Dona-Domnica Milcoveanu.

Pasiunea pentru filatelie a avut-o încă din anii cînd era elev de liceu. Din familie moștenise o deosebită cerință lăuntrică de a apăra valorile prin colecționare organizată, simțul față de obiecte și înclinația de clasificare și coordonare.

Av. Grigore Racovicianu a avut o prestigioasă activitate filatelică. Am insistat atît de mult asupra cadrului în care s-a format acest mare filatelist tocmai pentru a căuta să-l fixăm în spațiul activității de cercetător al filateliei românești. O simplă enumerare bibliografică a articolelor sale ar umple prea multe pagini. Îl găsim pe Grigore Racovicianu în mai toate publicațiile filatelice care au apărut la noi începînd din deceniul al treilea și pînă astăzi. A publicat foarte mult și în străinătate. În total zeci și zeci, ba chiar sute de articole scrise despre mărcile poștale, ștampile, istoria poștei, a filateliei, a organizării poștale, a mijloacelor de realizare a timbrelor (hîrtie, desen, culoare, dantelură, gumaj), a erorilor, a falsurilor etc. Ca lucrări independente a scris două cărți. Volumul „Ștampilele poștale folosite în Țările Române pînă în anul

1881" editat în 1963 și „Ce este marca poștală”, tipărit în anul 1970. Redăm imaginea lor, cu specificația că a adus completări la zi pentru primul volum, exemplare din această lucrare — needitată încă — circulând deja multiplicată prin xerox. În anul 1973 participă activ la formarea „Cercului de studii filatelice din București” de pe lângă A.F.R. În anul 1979 este declarat MEMBRU DE ONOARE al aceleiași asociații.

Se poate spune că Av. Grigore Racoviceanu observa esențialul și se concentra extrem pentru a merge direct la obiectivul propus; știa să facă ordine perfectă și să clarifice vastitățile confuze, amorse, neinteligibile și derutante ale stampilografiei, domeniu caracterizat printr-o mare bogăție de material; era un remarcabil organizator al domeniului studiat și clarificat prin studiul respectiv.

Astfel, acum, călcându-i pe urme, ne este mult mai ușor să perfectăm și să punem la punct detaliile domeniului ștam-

pilografiei românești, asupra căreia și-a lăsat amprenta-i de mare înaintaș.

Cele trei însușiri principale amintite, de căutări și împliniri, au fost secundate de altele câteva, nu mai puțin importante: intensitatea activității, raționalism și realism profund, pozitivism dinamic. Conjugarea tuturor acestora au făcut din Grigore Racoviceanu un prototip de referință al cercetătorului filatelic de tip modern.

De aceea nimeni și niciodată nu va putea întocmi un studiu de sinteză fără a-i fi tributari ca directivă și soluție de principiu. Chiar dacă — așa cum este de altfel și normal — uneori timpul va scoate în continuare la iveală piese noi, necercetate și necatalogate, vom putea aduce doar precizări și clarificări într-un domeniu jalonat cu ani în urmă de cel care a fost Grigore Racoviceanu, părintele stampilografiei românești.

Ing. Silviu Dragomir

UN VALS AL FILATELIȘTILOR

Da, într-adevăr există și un vals al filateliștilor... Nu știu dacă și alte pasiuni au un vals al lor, dar e cert — filateliștii îl au. A fost scris de Roberts Stolz, care după aprecierea

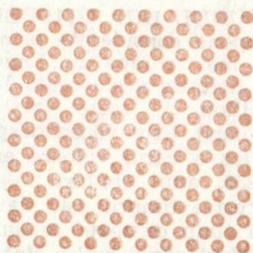
unora face parte din pleiada „regilor valsului vienez”.

Din fragedă copilărie, din cauza unei sănătăți subredede, Robert Stolz nu se juca și zburda ca alți copii. Stătea retras în casă și-l cuprindea dorul cunoașterii depărtărilor și vroia să rețină tot ce putea să-i amintească de locuri necunoscute, străine. Tatăl său, slujbaş al Operei vieneze, îi aducea din când în când plicuri, de pe care micul Robert dezlipea timbrele. Așa a prins drag de mărcile poștale și de colecționarea lor.

Într-o zi, compozitorul Johannes Brahms, prietenul familiei Stolz, l-a auzit cântând la pian și i-a prezis un viitor strălucit.

Știindu-l totodată, un pasionat colecționar de mărci poștale, Brahms îi aducea micului Stolz timbre și îi încuraja pasiunea. Mai târziu, când Robert Stolz a reușit să se ridice și pe planul cunoașterii muzicale, a afirmat: „Pot spune cu curaj, că trăiesc în două lumi — muzica și filatelia. Multe din visurile tinereții au avut ecou în compozițiile mele. Și totodată am avut suficientă vreme să-mi măresc colecțiile și să mă cufund câteva ore în călătorii fantastice.”

Dragostea pentru filatelie l-a determinat să compună „Valsul filateliștilor” — un unicat în acest domeniu.

RARA

AVIS

LA LICITAȚIE FILATELICĂ

UN LOT DE O SUTĂ DE TIMBRE, printre cele mai rare din lume, a sosit din Italia în Marea Britanie pentru a fi vândut la licitație de firma filatelice Stanley Gibbons. Printre cele o sută de timbre, a căror valoare a fost apreciată la peste 750000 lire sterline, figurează și o vignetă, din Insulele Bermude, datînd din 1854, evaluată la 50 000 lire sterline. Vigneta, numită „postmaster“ din care se știe că există doar cîteva exemplare, aparține lui William Perot, șeful poștei (postmaster) din Hamilton, la mijlocul secolului trecut. În acea epocă, locuitorii insulei plăteau pentru francarea scrisorilor lor direct la ghișeu poștei. Dar cînd biroul era închis, luaseră obiceiul să strecoare scrisorile pe sub ușa șefului poștei, împreună cu sumele necesare francării. De la o vreme, Perot găsea mai multe scrisori decît bani. El o hotărît atunci să confecționeze niște vignete adezive, spre a înlocui plata în numerar a scrisorilor introduse pe sub ușa sa. Primele „timbre“ de acest fel au fost emise în 1848.

UNUL DIN TIMBRELE POȘTALE europene considerate printre cele mai rare și mai scumpe din lume a fost vîndut la o licitație desfășurată la Hamburg cu un milion de mărci vest-germane (500 000 dolari). Este vorba despre un timbru suedez a cărui valoare era de 3 șilingi în 1855, anul emiterii. Valoarea ridicată a acestui timbru este datorată faptului că, în timp ce toate celelalte exemplare din cadrul seriei emise sînt de culoare verde,

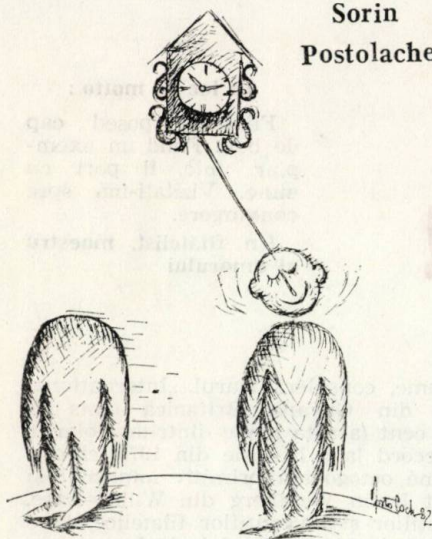
marca respectivă a fost tipărită în galben-portocaliu.

LA O RECENTĂ LICITAȚIE de timbre poștale de la Leipzig au fost puse în vânzare adevărate rarități, între care un tirbru de culoare cărămizie, în valoare de trei pfenigi, tipărit în 1850 în Saxonia, și o altă marcă de un crăițar, pusă tot atunci în circulație în Bavaria. Licitația a început la suma de 600 000 de mărci, colecționarilor oferindu-se 3 000 de timbre poștale și serii filatelice, precum și documente vechi și gravuri în cupru.

ÎN CADRUL UNEI LICITAȚII organizate la New York a fost vîndut un plic francat cu trei timbre și cu ștampilă deosebită, din anul 1869, pentru suma de 240 000 dolari. Același plic, pe care figurează trei timbre cu efigia lui Benjamin Franklin, fusese cumpărat cu trei ani mai înainte numai cu 46 000 de dolari. Valoarea deosebită a plicului se explică prin obliterarea fantezistă — un pui care aleargă — pe care un poștaş hitru din Connecticut a realizat-o prin sculptarea unui dop, pentru a înlocui ștampila ofi-

Sorin Postolache

cială. Fără această obliterare cu totul deosebită, cele trei timbre n-ar valora decât ... 100 de dolari!

UN COLECȚIONAR ELVEȚIAN a achiziționat în cadrul unei licitații ținute la Londra, pentru suma de 62 000 de lire sterline, patru timbre din Hong-Kong, datînd din 1865. Timbrele, în valoare de 95 de cenți, erau cele mai frumoase piese ale colecției industriașului japonez Rhohei Ishikawa, pusă în vânzare.

UN TIMBRU HAWAIAN, de doi cenți, de culoare albastră, unicul exemplar neștampilat al mărcii de doi cenți emisă

în Hawai (1851—1852), a fost vîndut la o licitație la New York pentru suma de 230 000 de dolari. În cursul anului 1963, la 28 mai, acest exemplar a fost vîndut de posesorul său H. R. Harmer din New York, cu exorbitantul (pe atunci) preț de 41 000 de dolari. Este interesant de subliniat că de istoria acestui timbru poștal este legat și un ... asasinat. Fostul proprietar al mărcii — Gaston Leroux, fusese ucis pentru că a refuzat să vîndă timbrul. Se spune că asasinul a fost prins de către un detectiv care, dîndu-se drept pasionat colecționar filatelist, l-a convins pe ucigaș să-i arate faimosul timbru. În lume mai există încă 15 timbre asemănătoare, toate aparținînd unor colecționari particulari, dar toate ... ștampilate. Ele sînt cunoscute sub denumirea de „misionari” deoarece au fost găsite pe scrisorile expediate din insulă de misionari către familiile și prietenii lor din Statele Unite. Valoarea lor deosebită este determinată și de faptul că au fost tipărite pe o hîrtie foarte fragilă.

LA O LICITAȚIE, organizată timp de două zile la Geneva, achizițiile au atins suma totală de 1,7 milioane dolari, cea mai mare vânzare înregistrată la acest gen de manifestări. Cea mai spectaculoasă tranzacție a fost aceea privind două timbre extrem de rare, așa-numitele „cotton reels”, datînd din 1850, care au fost cumpărate de un colecționar anonim pentru suma de 200 000 dolari.

ÎN CASA UNUI COLECȚIONAR din Liverpool, călcată de hoți s-a găsit, printre lucrurile răvășite, dar analizate atent de secția filatelică a Scotland-Yard-ului, cea mai mare eroare filatelică modernă: pe o marcă de 6 p. a insulelor Falkland, comemorînd a 50-a aniversare a bătăliei navale din largul acestei insule, numele vasului „Kent”, participant la bătălie, apare schimbat în „Glasgow”. Prețul de strigare la licitația casei Harmer a fost la 1 000 de lire sterline!

LA 21 OCTOMBRIE 1968, în cadrul unei licitații desfășurate la New York, s-a plătit pentru un timbru de un penny din insula Mauritius, emis în 1847, suma de 380 000 de dolari.

Mihai Burduja

Mai rar aşa marcă !

In loc de motto :

Filatelist posed cap de bou. Fiind un exemplar unic, îl port cu mine. Vizitaţi-mă spre convingere.

Un filatelist, maestru al umorului

Nu demult cel mai scump timbru din lume, consideră ziarul „International Herald Tribune“, era un timbru de un cent din Guyana Britanică emis în anul 1856. Deşi are înscris pe el valoarea de un cent (a suta parte dintr-un dolar !), acest timbru, unic în lume, a realizat primul record la o licitaţie din 1970, când a atins suma de 28 000 de dolari. Timbru de formă octogonală primitiv imprimat şi colorat vegetal, al cărui ultim proprietar a fost Irwin Weinberg din Wilkes-Bare, Pennsylvania, S.U.A., un profesionist al tranzacţiilor şi investiţiilor filatelice, la o recentă licitaţie a fost vândut cu suma exorbitantă de 850 000 de dolari ! La aceasta achizitorul, care ţine deocamdată să rămână anonim, a trebuit să mai achite în plus, şi 10 la sută taxă de licitaţie, ceea ce înseamnă că a plătit 935 000 de dolari ! Este cel mai mare preţ plătit vreodată pentru un timbru poştal.

Pornind de la acest exemplu, cotidianul citat arată că filatelia a devenit un adevărat business. Cea mai mare întreprindere care se ocupă cu achiziţionarea şi vânzarea timbrelor — compania Stanley Gibbons L.T.D. — operează cu peste un milion de exemplare pe zi. După cum apreciază acelaşi ziar, în întreaga lume, numărul colecţionarilor de timbre se ridică între 40 şi 100 de milioane ! Succesul licitaţiilor filatelice confirmă faptul că piaţa internaţională filatelică se dezvoltă rapid, într-un ritm de aproximativ 15% anual. Tentaţia este explicată, între altele, şi prin faptul că multe persoane recurg la achiziţiile de timbre pentru a se asigura împotriva inflaţiei.

Istoria acestui „one cent“ de culoare carmin, în momentul de faţă singurul exemplar cunoscut al unei „emisiuni“ filatelice cu totul întâmplătoare, ce a avut loc în 1856 în capitala Guyanei (pe atunci colonie britanică) este nu numai interesantă, dar şi amuzantă.

În 1783, pe teritoriul Guyanei britanice începe să funcţioneze poştă, desigur în condiţiile şi formele specifice acelor timpuri de pionierat. Mult mai târziu, în 1840, în Anglia a fost adoptată, pentru prima dată în lume, marca poştală, „figura“ inventată de Rowland Hill. Ne îngăduim aici o mică paranteză. (În toată lumea filatelică se ştie că lui Rowland Hill îi revine meritul de a fi imaginat taxa pentru transportul unei scrisori. Iată însă că, spre mare surprindere a filateliştilor, a apărut un nou candidat la titlul de „părinte“ al mărcii poştale. Astfel, în dicţionarul de conversaţie şi lectură „Firmin-Didot“, ediţia a II-a, se poate citi : „Cu toate că se atribuie, în general, englezilor invenţia acestui mijloc simplu şi comod de francare a scrisorilor, folosit astăzi în mai toate ţările civilizate, şi care l-am aplicat pentru prima oară în 1840, onoarea revine însă unui suedez, Traffenberg, care, în 1823, în sesiunea dietei suedeze a făcut propunerea ca Statul să fie autorizat să emită hirtii timbrate special, care să fie destinate a servi drept plicuri de scrisori şi care se găseau astfel francate“).

Zece ani după aceea, Guyana britanică primeşte cele dintii mărci poştale, unele create special pentru acest teritoriu. Era vorba de două vignete, una de un cent, cealaltă de patru, care circulau concomitent cu alte mărci provenite din exterior, şi care erau imprimate în imperiul britanic. În acei ani însă, singurul mijloc de comunicaţie între metropolă şi colonie erau cursele corăbiilor care parcurgeau distanţa între Londra şi Georgetown — capitala Guyanei — într-un timp destul de lung şi plin de peripeţii. Aşa se face că o comandă adresată unei im-

primerii londoneze n-a putut ajunge la timp pentru a permite punerea în vânzare a timbrelor ce le transportau. În fața acestei situații, poșta locală rămânând fără timbre, iar cererile fiind mari și urgente, s-a recurs la o soluție ad-hoc. Directorul poștei locale s-a adresat unui pictor de la publicația „Gazette officielle de Georgetown” care a fost de acord cu propunerea de-a desena câteva prototipuri de mărci poștale de cîte patru cenți și un cent, avînd pe ele o navă și un motto latin. Marca realizată a fost apoi multiplicată și reprezenta, în interiorul unui dreptunghi, o corabie în jurul căreia era înscrisă, în limba latină deviza „Damus Pelimus Que Vicissim”. În exteriorul dreptunghiului pe fiecare latură, scria în limba engleză, la stînga, „postage”, deasupra, „British”, la dreapta valoarea (one — unu ; sau four — patru) iar, sub figură, cuvîntul Guyana.

Pentru a autentifica această emisiune filatelică neobișnuită, directorul poștelor a semnat cu iscălitură proprie fiecare exemplar.

Dintre cele de valoarea „one cent” nu se cunoaște pînă acum decît singurul exemplar despre care am pomenit la începutul acestui material. Descoperit în 1873 de către un guyanez în vîrstă de zece ani, a fost vîndut, mai tirziu, unui colecționar local la prețul de șase șilingi !! Odată cu trecerea anilor proprietarii s-au schimbat necontenit, iar prețul a crescut simțitor. În 1925, este achiziționat de americanul Arthur Hint, la suma de 300 000 franci francezi, pentru ca la ultima lui licitație prețul să se ridice la impresionanta sumă de 935 000 de dolari ! Ce surprize ne vor mai rezerva oare anii ce vin ?...

B. Mihai

LONGEVITATE GRAFICĂ ȘI FILATELICĂ

Nu sînt chiar așa de puține mărcile poștale ale căror desene au avut „viață lungă”, fiind folosite ani de-a rîndul de Administrațiile poștale respective.

Am putea aminti, astfel, mărcile noastre „Taxa de plată” (1881—1901), mărcile uzuale franceze de tipul „Semănătoarea” („Semeuse”) care, cu mici modificări în fundal, au circulat din 1903 pînă în 1927, măr-

cile uzuale elvețiene de tipul „Băiatul lui Tell” (1909—1930) și multe alte exemple ne-ar putea sta la îndemînă.

Dar recordul longevității filatelice revine tipului „Goarnă poștală”, pe care poșta norvegiană l-a utilizat pe mărcile sale pentru prima dată în anul 1872 (Yv. nr. 16—24), pentru a-l relua succesiv, cu foarte mici modificări de amănunt, în 1877—78, 1883—90, 1894—1907, 1910—20, 1921—29, 1937, 1950, 1952 și 1962.

În 1972, cu prilejul sărbătoririi centenarului mărcilor de tipul „goarnă”, poșta a pus în circulație două valori și o colită, pe care era reprodus desenul primei mărci din această suită.

Un amănunt nu lipsit de interes : desenul, soluția grafică au fost apreciate nu numai în țara de obîrșie dar au fost „preluate” și peste hotarele Norvegiei. Astfel, în Creta, din 1901 pînă în 1910, mărcile „Porto” au reprodus aproape aidoma (firește, cu inscripții schimbate) aranjamentul grafic al „Goarnelor” norvegiene.

Atît acest ecou peste graniță cît și — mai ales — durata îndelungată de folosire, stau mărturie a simpatiei de care s-au bucurat un desen și un format simplu, elegant și funcțional.

DIN VREMEA OLĂCARILOR

Încă din zorii istoriei, oamenii au comunicat între ei prin intermediul scrisorilor. Așa, de pildă, se povestește despre „scrisoarea” pe care sciții (poate, geții din Dobrogea) i-au trimis-o invadatorului persan Darius: un șoarece, o pasăre, un pește, o săgeată — o „pictogramă”... în natură, a cărei semnificație era următoarea: chiar dacă vă veți ascunde ca șoarecele în pământ, ca pasărea pe cer, ca peștele în apă, tot nu veți scăpa de săgețile sciților.

Cassius Dio povestește și el în **Istoria romană**, că Domițian (deși învins de Decebal), vrînd să se fălească în fața romanilor cu o victorie „trimise la Roma, între altele, niște așa-ziși soli ai lui Decebal și o pretinsă scrisoare de-a acestuia, despre care se spune că ar fi plăsmuit-o el”. În sfîrșit, „cînd Traian a pornit împotriva dacilor și se apropia de Tapae, locul unde barbarii își aveau tabăra, i se aduse o ciupercă mare, pe care era scris cu litere latine că atît ceilalți aliați, cît și burii sfătuiesc pe Traian să se întoarcă și să facă pace”.

Așadar, corespondența există încă din antichitate. Și dacă a existat o corespondență, atunci a existat și corolarul ei, serviciul poștal. Este drept însă, documentele vremii nu ne

furnizează informații în acest sens, dar trebuie să presupunem că, în mod necesar, trebuiau să existe și purtătorii de scrisori.

Prima mențiune sigură a existenței unui asemenea „serviciu” (oricît de simplu va fi fost el) datează din vremea lui Mircea cel Bătrîn, mai precis din 11 mai 1399, cînd, printr-un hrisov acordat mănăstirii Strugalea, voievodul Țării Românești scutea satul Pulcovți de „cai de olac”.

Olăcarii, strămoșii factorilor poștali de azi, erau mici dregători însărcinați cu purtarea corespondenței. De obicei, ei parcurgeau distanța călări, caii „de olac” fiind puși la dispoziție de localitățile situate de-a lungul marilor drumuri, a căror întreținere cădea tot în sarcina țăranilor, constituind obligații din cele mai su-părătoare. În funcție de importanța corespondenței, acești olăcari sau curieri beneficiau de înlesniri la procurarea cailor, așa cum reiese, de pildă, dintr-o scrisoare din 20 iulie 1475 a lui Ștefan cel Mare către solii săi ce mergeau să-i întîlnească pe cei ai regelui Matei Corvinul: „Să trimiteți un curier grabnic, cu scrisorile noastre și acelea ale solilor [unguri], care vin către

noi împreună cu voi și care curier trebuie să zboare ziua și noaptea către regele Matei și să-i dea de știre despre acești dușmani ai creștinătății [e vorba de otomani, care după înfringerea de la Vaslui — 10 ianuarie 1475 — își intensificau pregătirile pentru o campanie împotriva Moldovei]”.

Olăcarii se bucurau și de alte înlesniri menite să le ușureze succesul misiunii pe care le-o încredința vodă. Astfel, în 1638, în timpul tratatelor cu Gheorghe Rákóczy I, tratative care au implicat un schimb masiv de scrisori, Vasile Lupu porunea să se dea trimișilor lui Rákóczy „cai de olac, cîți le va trebui, atît la ducere cît și la înapoiere, hrană, mîncare pentru cai, popas și tot ce vor avea nevoie”.

Cu toată starea dificilă a drumurilor, corespondența ajungea destul de operativ la destinație, fapt ce a stîrnit admirația unui călător străin, Paul de Alep, care a notat că mergerea olacului era „mai repede decît zborul unei păsări”.

Existau, totuși, și destule dificultăți, legate îndeosebi de procurarea imediată a cailor de schimb, în pofida poruncilor strașnice cu care erau înarmați curierii, ceea ce a determinat, cu

timpul, apariția unor puncte fixe unde se puteau lua cai odihniti, și în care, curierii ori călătorii ocazionali, puteau să mănince, eventual să se odihnească, în cazul în care călătoria trebuia să fie întreruptă. Asemenea stații se numeau menziluri. Totodată, corespondența a început să fie așezată în vehicule anume — niște cărucioare numite olace.

Secolul al XVI-lea a marcat și alte îmbunătățiri aduse serviciului poștal. Olăcarii au fost puși sub autoritatea marelui postelnic — inițial, boierul ce avea în grijă apartamentul domnesc, ulterior îndeplinind însărcinări oarecum asemănătoare celor ale unui ministru de externe, între care și ținerea corespondenței domnului. Curierii se împart și ei în două categorii, după tipul de corespondență cu care erau însărcinați. Cei ce purtau scrisorile intime capătă denumirea de lipcani, cei ce mergeau peste hotarele țării (și beneficiau de înlesniri mai mari) — călărași.

Cu toate înlesnirile create de domnie, costul trimiterii unei scrisori era foarte ridicat. Diplomatul Castaguères arată că o cursă din Moldova în Polonia, costa la anul 1694,

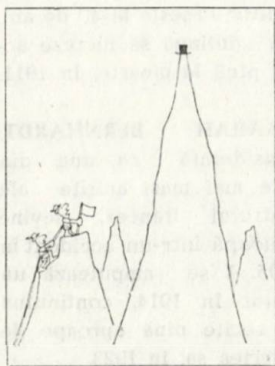
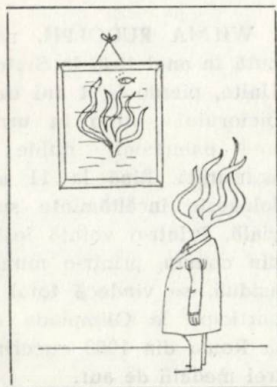
50 scuzi (un scud valora trei lei din acea vreme, sumă considerabilă având în vedere că, cu un leu, se putea cumpăra, de exemplu, o găină) arată călătorul englez John Newberrie.

Nepopularitatea de care se bucura darea „cailor de olac“ (adeseori sătenii dădeau pentru asemenea slujbe cai bolnavi, bătrâni, neputincioși), precum și alte neajunsuri au făcut ca în secolul al XVIII-lea acest sistem poștal să cadă în desuetudine. Începutul l-a făcut Constantin Mavrocordat. În 1741—1743, el a decis desființarea apăsătoarei datorii a țărănilor și țigoveților de a furniza cai de olac. Anafora din octombrie 1775, a domnitorului Alexandru Ipsilanti a desăvârșit această inițiativă, trecând efectiv în sarcina statului operația de transmitere a corespondenței. Documentul emis de el — monument de limbă literară! — este savuros din multe puncte de vedere, între care și acela că domnia se prefăce a habar n-avea cine era vinovat de starea jalnică în care ajunsese purtarea corespondenței în țările române, ca și cum nu domnia înseși impusese această stare de lucruri. Cităm, pentru frumusețea

limbii și hazul lor, cîteva considerații :

„Am cunoscut vrednice de îndreptare — zice vodă Ipsilanti — orînduiala menzilirilor... întîi a fi menziluri în toată țara și a ne împărtași de dinsele cei ce au trebuință de dinsele; [căci pînă acum] să orînduiesc sate întregi și la aceasta pătîmește județul; să orînduiesc oamenii mai de frunte și la aceasta pătîmește satul. Dar acestora [sătenilor] li se dau cai de undevași? Nu li se dau, căci de aceia li se dau [aceste dări] la oameni mai de frunte, căci au cai. Și bine, dar perindu-le vitele lor, li se dau altele? Nici aceasta, căci sînt ei datori să puie altele în loc. Fie și aceasta, dar în cai [măcar] le plătește cineva pentru oste-neala vitelor? Nici aceasta! Dar hrana dobitoacelor? Și aceasta de la dinșii!... și astfel, pînă cînd? Pînă cînd sfîrșind tot și nemai-putînd sta, se sparge maziul [menzilul], fuge satul și în urmă este dator județul să dea alt sat ca și cel dintîi, și județul urmează asemenea, pînă cînd se sparge, căci nu poate birui cu cei nemernici orînduielele“.

Gheorghe David

Handicapații celebrii

Anul 1981 a intrat în istoria omenirii ca anul dedicat handicapatilor.

Dintre personalitățile celebre, numărul handicapatilor este cu mult mai mare decit s-ar crede.

MIGUEL CERVANTES, născut în anul 1547, faimosul părinte al lui Don Quijote și-a pierdut brațul stîng în bătălia de la Lepanto din anul 1571.

LUDWIG VAN BEETHOVEN, marele muzician german (1770—1827) a fost surd parțial la 32 de ani și surd total la 42 de ani.

Aceasta nu l-a împiedicat să compună cele mai bune opere ale sale în ultimii ani de viață.

LAURA BRIDGMAN, născută în 1829 în Statele Unite, a fost prima care a învățat un sistem de comunicare, inventat de doctorul Samuel G. Howe, pentru oamenii care, la fel ca și ea, nu vedeau, nu auzeau și nu vorbeau. A reușit să devină educatoare.

LOUIS BRAILLE, născut în 1809 în Franța, orb la vîrsta de 3 ani, a inventat un sistem de lectură pentru orbi, prin puncte în relief, sistem care îi poartă și numele.

JOSEPH PULIZER, născut în Statele Unite în anul 1847, ziarist, editor și om politic, orbește la 40 de ani, dar continuă să lucreze activ pînă la moarte, în 1911.

SARAH BERNHARDT, considerată ca una din cele mai mari actrițe ale teatrului francez, devine șchioapă într-un accident în 1905. I se amputează un picior în 1914, continuînd să recite pînă aproape de moartea sa, în 1923.

HENRI DE TOULOUSE LAUTREC, marele pictor francez, născut în 1864, deform. După 14 ani, membrele inferioare nu se mai dezvoltă datorită unei căzături. Toate acestea nu l-au împiedicat să fie un ilustru pictor al epocii sale.

FRANKLIN D. ROOSEVELT. La 39 de ani a avut poliomelită, paralizînd de ambele picioare. A fost guvernator al statului New York și începînd cu anul 1932 a fost ales de trei ori consecutiv președinte al Statelor Unite ale Americii.

WILMA RUDOLPH, născută în anul 1940 în Statele Unite, pierde la 4 ani uzul piciorului stîng în urma unei pneumonii duble și scarlatină. Pînă la 11 ani folosește încălțăminte specială. Printr-o voință ieșită din comun, printr-o muncă asiduă, se vindecă total și participă la Olimpiada de la Roma din 1960 cucerind trei medalii de aur.

Am enumerat cîțiva dintre handicapații celebri și iată acum cîteva din faptele acestora, care chiar dacă nu sînt de domeniul excepției sînt niște fapte deosebite totuși pentru că sînt realizate de niște oameni handicapați.

OCOLUL LUMII ÎN BARCĂ. La 24 martie 1980, Peter și Liz Fordred, în vîrstă de 27 de ani au început de la capul Town un ocol al lumii într-o ambarcațiune de 12 m, prevăzută cu un ascensor hidraulic. Nu au vrut să fie ajutați de nimeni. Au amîndoi picioarele paralizate.

ÎN ANZI CU CÎRLIGE. În august 1980, Egidio Gherardi, de 45 de ani, a condus un grup de alpiști pe Huascarán, vîrfurile cel mai înalt (6778 m), din Anzii peruvieni.

Gherardi, are un picior inutilizabil și unul mai scurt și se deplasează cu ajutorul cîrligelor. Cu doi ani în urmă, același vîrf a fost escaladat de englezul Norman Croucher, de 32 de ani, lipsit de ambele picioare.

A TRAVERSAT ÎNOT. fără un picior, strîmtoarea Messina, a patra oară, Armando Maggi, de 42 de ani, în 40 minute și 51,8 secunde, în septembrie 1980.

FUJIYAMA ESCALADAT PE ROTILE. Japonezul Jukihiro Isa, de 37 de ani a fost primul handicapat care a escaladat acest vîrf (37776 m), pe un scaun cu roțile. Jukihiro are picioarele paralizate.

Trebuie semnalat faptul că în 1948 se organizează Olimpiada pentru handicapați. Primele jocuri s-au desfășurat la Stoke Mandeville, în Marea Britanie. Era adevăratelor olimpiade s-a inaugurat însă la Roma în anul 1960, cu o periodicitate de 4 ani. Ultima olimpiadă care a avut loc în 1980 la Arnheim în Olanda, a avut o participare de 2000 de atleți din 41 de țări.

În anul 1972 a fost organizată și prima olimpiadă de iarnă pentru handicapați, la Courchevel, în Franța. Periodic se organizează jocuri internaționale pentru handicapați în afara olimpiadelor.

Nu putem să nu amintim și de primele jocuri olimpice organizate pentru debili mintali, inaugurate la 27 mai 1981, la Nivelles, în Belgia.

Dintre sportivii handicapați menționăm pe **MICHAEL KELLY**, condamnat să-și ducă viața pe un scaun cu roțile, a cucerit la olimpiade mai bine de 400 medalii de aur și 300 de argint, participînd la înot, scrimă, baschet.

ARNIE BOLDT, lipsit de un picior a sărit în înălțime 2,08 m în sală și 2,04 m pe stadion.

Susi Vittje, oarbă, a parcurs în 1980, 800 m în 2 minute și 47,56 secunde.

După Organizația mondială a sănătății, în lume sînt circa 450 milioane de handicapați, adică o ființă umană handicapată din 10 oameni.

Pentru toți acești oameni, viața este o continuă luptă, o continuă încercare a voinței.

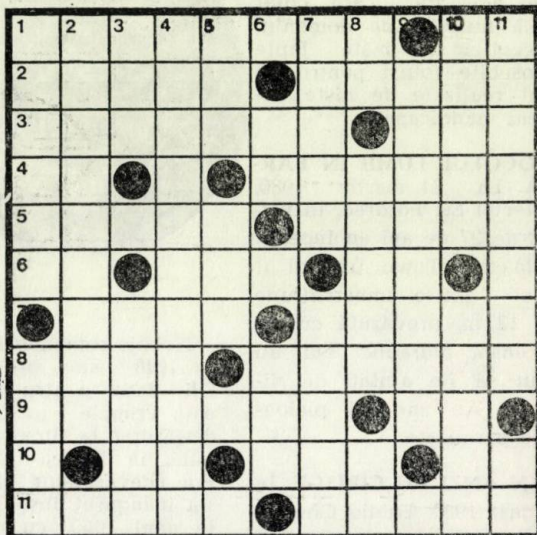
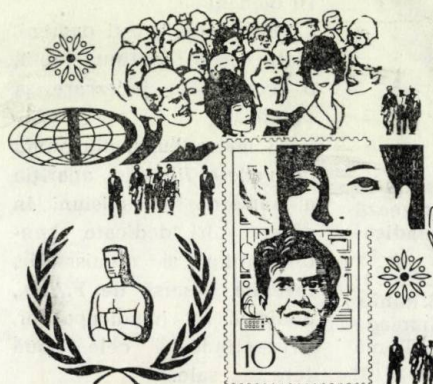
Aș mai adăuga, din punct de vedere filatelic, apariția a numeroase emisiuni în diverse țări, dedicate handicapaților și numismatic, medalia emisă de F.A.O., dedicată tot handicapaților, prezentîndu-vă cele două fețe ale sale.

Traducere și prezentare după revista *Touring*,

Dr. ing. Albinel Harnaj

A aniversări culturale

ORIZONTAL: 1) Cap de seria într-o emisiune „Aniversări culturale” din anul 1956, omagîind un mare fizician american (Benjamin) (1706—1790) • Marcă ruptă! 2) Stații de poștă organizate, numite în trecut menzil sau menzilhanea (sing.) • Filozof englez aniversat în emisiunea din anul 1961 (Francis). 3) Wolfgang... Mozart, marele compozitor ilustrat în emisiunea din anul 1956 • Andorra pe autovehicule. 4) Nota bene • Prenume masculin. 5) Se oferă la aniversări • Ținea într-un fel evidența demografică. 6) Din eroare! • La biliard • George Enescu. 7) Sena revărsată! • Matematician și filozof francez redat într-un timbru din seria „Aniversări culturale” din 1958. 9) Navigator olandez din perioada descoperirilor geografice • Accesoriu feroviar sau militar. 9) Ilustră familie de compozitori venezi cu un reprezentant supranumit „Regele valsului” • În urmă! 10) Substanță lichidă utilizată în litografie pentru corodarea pietrei litografice • Legendă • Pană, dar nu în mîna grămăticilor. 11) Punct turistic în Munții Făgăraș • Oraș în R.F.G. cu un dotat muzeu.

VERTICAL: 1) În cadrul aniversărilor culturale din anul 1956 a fost emis și acest timbru în valoare de 50 bani, reprezentînd pe un cunoscut poet ucrainean

(Ivan) • Probă de desen imprimate în vederea realizării unor mărci poștale. 2) Ultimul timbru, în valoare de 3,25 lei, al emisiunii din anul 1956, reprezentînd pe unul din marii pictori olandezi. 3) Acela • Substanță medicamentoasă. 4) Mărci poștale fără zîmți. 5) Regiune în vechea Turcie • Morar legendar, eponimul orașului Iași. 6) Peleu! • Siglă muncitorească ce apare pe o emisiune din anul 1955 (Desen: O. Adler). 7) Dramaturg norvegian ilustrat în emisiunea din 1956 (Henrik, 1828—1906) • Localitate în județul Bacău unde au avut loc crîncene bătălii în primul război mondial (1916—1918). 8) Sodiu • Organ de reproducere caracteristic plantelor • Timbre conturate! 9) În cadrul emisiunilor din 1955 și 1973 apare omagiat acest cărturar umanist și Domn al Moldovei (1673—1723). 10) Al treilea din seria „Aniversări Culturale” din anul 1965, reprezentant de seamă al filozofiei materialiste românești (Vasile) • Cetatea pe care a cîntat-o în ultimele sale versuri Ovidiu, de la a cărui naștere s-au împlinit 2000 de ani în 1957. 11) Cap de serie la emisiunea „Aniversări Culturale” din 1955, o comemorare a talentatului povestitor danez (Hans-Christian) • Carmen Stănescu.

Dicționar: AND, EDEL, AEREL, KUE.

EXPRESII CURENTE

dar care este originea lor?

În cărți, în reviste și în vorbirea obișnuită circulă numeroase expresii cu rădăcini în mitologie, care marchează în puține cuvinte o situație ori un eveniment, sau caracterizează lapidar o atitudine ori o acțiune. Astfel, cine nu cunoaște expresii ca „mărul discordiei“, „nodul gordian“ sau „cîntecul lebedei“ — folosite în cutare sau cutare împrejurare? Mai puțin cunoscută este însă originea lor, modul în care au apărut. În cele ce urmează ne propunem să amintim cum au luat naștere expresii de tipul celor de mai sus, menționînd că ele sînt atît de numeroase încît ar putea alcătui cuprinsul unui dicționar consistent.

Cîntecul lebedei. Fiul muritor al lui Apollo — numit Faeton — obține de la tatăl său îngăduința de a conduce o singură zi carul Soarelui. Nefiind însă destul de dibaci, cei patru cai înhămați la acest car se sperie și Soarele, pierzîndu-și mersul normal, se apropie prea mult de pămînt și începe să-l aprindă. Drep pedeapsă, Jupiter aruncă fulgere asupra lui Faeton, care se prăbușește în fluviul Eridan (Padul de azi, în Italia). În acea regiune domnea blîndul rege Cygnus (sau Cygnus), care era mult devotat prietenului său Faeton. Văzîndu-l deci pe Faeton rostogolindu-se din înaltul cerului, Cygnus se roagă de zei să-i dea voie să-și îmbrățișeze pentru ultima dată prietenul mult iubit. Zeii îl ascultă și, transformîndu-l în lebădă pe Cygnus, acesta reușește să ajungă înotînd în mijlocul rîului. Aici el îl acoperă pe Faeton cu largile lui aripi și — exprimîndu-și durerea cumplită printr-un strigăt jalnic și melodios — dispar amîndoi în valuri.

Legenda spune că însuși Apollo l-ar fi transformat pe Cygnus în lebădă — mai precis în lebădoi, deoarece cuvîntul latinesc este de genul masculin. Ea mai spune că lebăda — care prin albeața și comportarea sa simbolizează curătenia sufletului — își simte moartea venind și că în ultimele momente cîntă un cîntec de jale foarte melodios, primul și ultimul din viața sa. După aceasta, lebăda moare scufundîndu-se în valuri. Vechiul termen latin s-a păstrat în franceză și italiană, unde lebădă se spune, respectiv, *cygne* și *cigno*.

Patul lui Procut. În regiunea Atenei își făceau mendrele trei tilhari vestiți: Sinnis, Sciron și Procut, care înspăimîntaseră toată lumea prin cruzimile lor fără seamăn. Cel ce cădea în mîna lor nu numai că era jefuit de tot ce avea, dar mai era supus și la torturi îngrozitoare. De exemplu, îndoiau un copac tînăr și îl legau de virful lui pe călătorul prins. Cînd copacul se ridica, eliberat ca un arc, călătorul era proiectat în sus cu o putere care îl distrugea.

Printre cei trei tilhari, Procust își avea specialitatea sa. El așeza pe cel prins pe un pat de fier. Dacă era mai lung, îi tăia picioarele, iar dacă era mai scurt, îl lungea, trăgându-l cu o frînghie pînă ce prinsul căpăta dimensiunile patului. În toate cazurile, supliciul se termina prin moartea celui supus la o asemenea caznă. Numele lui Procust — care înseamnă „lungit“ — vine tocmai de la chinul inventat de el; de fapt se numea Damast.

Cei trei cruzi tilhari au fost uciși de Tezeu, eroul grec și prietenul lui Hercule. Pe Procust, Tezeu l-a supus la aceeași tortură a patului de fier. În literatură, expresia „patul lui Procust“ se utilizează de obicei cînd cineva încearcă să forțeze intrarea într-un tipar a unor idei, sentimente etc. care „nu încap“ în acel tipar sau care, în general, nu se potrivesc cu tiparul.

Nodul gordian. Trăia în Frigia (Asia Mică) un țăran numit **Gordios**. Într-o zi, cînd lucra la cîmp, un vultur se lăsă din zbor pe carul său cu boi, unde stătu nemișcat pînă seara, cînd își luă zborul. Scena se repetă în zilele următoare. Consultînd oracolul, Gordios află că va deveni regele frigienilor, ceea ce s-a și întîmplat, împlinindu-se un oracol anterior, care spunea că regatul va fi al celui care va sosi primul cu un car cu boi în capitala țării. Gordiom. Ajungînd rege, Gordios a consacrat carul său lui Zeus, așezîndu-l în templul mare al orașului Gordiom. Legătura dintre jug și oiște o făcuse Gordios din funie din coaja unui gorun tînăr. Nodul legăturii era atît de artistic executat și capetele funiei atît de bine ascunse, încît nimeni nu le putea descoperi și nici desface nodul. Lucrul a mers pînă acolo încît oracolul a promis domnia întregii Asii celui care va reuși să desfacă nodul gordian. Dar nimeni nu putea face acest lucru.

Pînă aici legenda mitologică. În continuare, legenda nemitologică spune că Alexandru cel Mare, ajungînd la Gordiom, a încercat și el să desfacă nodul buclucaș. Nereușind, a scos sabia și l-a tăiat dintr-o singură lovitură — înșelînd oracolul, mai mult decît îndeplinindu-l. „A tăia“ deci nodul gordian înseamnă a găsi modul prompt, simplu și energic de a ocoli o dificultate care nu poate fi învinsă pe cale normală.

Panica sau spaima panică. Sub numele de Pan se înțelege zeul păstorilor, al turmelor, al livezilor și al dumbrăvilor. Era foarte urît, avînd picioare și coarne de țap și de aceea, copil fiind, a fost părăsit de mama sa. Zeul Mercur, crezînd că îi este tată, l-a luat în Olimp, unde micul **Pan** a devenit la început bufonul zeilor. Cînd Zeus a dus greul său război contra Giganților, tînărul Pan i-a fost de mare ajutor, prin spaima panică produsă scoțînd țipete stridente din gură și din instrumentul din care cînta — naiul. Acesta era făcut din șapte țevi de trestie lipite între ele și se numea „fluierul lui Pan“.

Astăzi se spune pe scurt panică (substantiv) cînd, din vreo cauză oarecare, ia naștere o stare de frică, de groază sau de spaimă foarte mare, pe care rațiunea nu o poate stăpîni. Poate ar fi mai exact să se spună „frică“ sau „spaimă panică“, lăsînd acestui cuvînt funcția sa inițială de adjectiv.

Zeul Pan — tată al multor satiri — avea un templu și la Atena, ridicat de greci pentru că în războiul cu persii, aceștia au părăsit lupta fiind cuprinși de „groaza panică“ produsă de zeu și de satirii săi prin țipete și zgomote asurzitoare.

Mărul Discordiei sau **judecata lui Paris**. Veche cetate din Asia Mică, Troia era guvernată de regele Priam, căruia soția sa Hecuba îi dădu ca fiu pe Paris. Deoarece oracolul prezisese că tinărul Paris va fi pierzania Troiei, părinții săi îl părăsiră pe muntele Ida, unde fu crescut de un păstor, devenind cu timpul de o frumusețe cum nu se mai văzuse. Se părea că lucrurile se aranjaseră și că Troia nu mai era în pericol.

Discordia era o zeiță feroasă, cu ochi mari și cu privire rățăcită; avea capul înconjurat de șerpi și purta veșnic un pumnal la cingătoare. Semănând vrajbă și ură între cine putea, ea a fost alungată de Zeus din Olimp pe pământ, astfel ca să nu mai facă intrigi și turburări în lăcașul zeilor. Așteptând ocazia să se răzbune pentru această ofensă, Discordia o găsi la momentul potrivit. Anume, în timp ce pe muntele Ida se dădea o grandioasă serbare între zei și zeițe cu prilejul nunții regelui Peleu cu nimfa Tetis, Discordia — care nu fusese invitată — apărură pe neașteptate și aruncă pe masa ospățului un măr de aur pe care sta scris „celei mai frumoase“. Fiecare zeiță pretindea că ei i se cuvine acest măr, dar mai ales Hera (Iunona la romani), Athena (Minerva la romani) și Afrodita (Venus la romani) nu vroiau să se dea bătute.

Plictisit de discuțiile din timpul petrecerii, Zeus hotărî ca frumosul Paris, trăind prin apropiere, să judece cui i se cuvenea mărul Discordiei. Cele trei zeițe mai pretențioase se prezentară în fața lui Paris și fiecare îi făcu o frumoasă promisiune dacă va primi mărul de aur. Hera îi oferî lui Paris putere și stăpînirea întregii Asii; Athena înțelepciune și glorie, iar Afrodita pe cea mai frumoasă femeie din lume. Mîndrul Paris nu stătu mult pe gînduri și primi promisiunea Afroditei, dîndu-i mult rîvnitul măr de aur.

Din acel moment începură nenorocirile Troiei, terminate prin dărîmarea ei în cursul bătăliilor de zece ani dintre ahei (grecii lui Homer) și troieni. Și anume, ofensată în orgoliul ei de zeiță supremă, Hera se decide să se răzbune, în care scop îl făcu pe frumosul Paris să se ducă în Sparta, la curtea regelui Menelaus. Elena, soția acestuia, era o femeie de o frumusețe răpitoare. Intervinînd și Afrodita, care îi era obligată lui Paris, între acesta și Elena se născu o dragoste înfocată, cu urmarea că frumoasa Elenă se lăsă răpită și dusă în cetatea Troia, Paris aflînd că de acolo se trăgea.

S-a întîmplat însă că printre căpeteniile aheilor exista o înțelegere de dinaintea căsătoriei lui Menelaus cu prea frumoasa Elena, aceea că toți trebuiau să sară în ajutorul aceleia care va fi soțul Elenei, dacă ar fi fost cumva atins în onoarea lui. Drept aceasta, împotriva Troiei porni o armată impunătoare, cu nenumărate corăbii, sub conducerea regelui Agamemnon. Hera, care ținea cu aheii, fiind furioasă contra troienilor, își îndeplinise răzbunarea. Astfel a început războiul Troiei, împresurată de forțe covârșitoare, cărora le-au trebuit totuși zece ani ca s-o ștergă de pe fața pămîntului.

Călcîiul lui Ahile. Eroul grec Ahile a fost fiul lui Peleu, regele Mirmidonilor, și al nimfei Tetis. Îndată ce s-a născut, Ahile a fost dus de mama sa în Infern unde, apucat de un călcîi, a fost scăldat în apele Stixului, riul groaznic care — cu apele lui negre, spumegînde și mocirloase — înconjura Infernul de nouă ori. Crediința celor vechi era că cine se scălda în Stix, devenea invulnerabil, nu mai putea fi rănit și deci ucis. Singura parte vulnerabilă a corpului ar fi fost aceea pe care apa nu ar fi atins-o. În cazul lui Ahile, această parte era călcîiul. De aceea, **Ahile** a putut să moară numai din cauza rănirii călcîiului, ceea ce s-a întîmplat după cum se va vedea mai jos.

Războiul Troiei începuse cînd Patrocle, cel mai bun prieten al lui **Ahile**, a fost omorît de Hector (fiu al lui Priam), căpetenia ostașilor troieni și spaima aheilor. Pentru a răzbuna moartea prietenului său, Ahile intră într-o luptă crîncenă cu Hector și îl omoară, după care îi tirăște corpul legat de carul său de trei ori în jurul Troiei. Nici Ahile nu a avut o soartă mai puțin tragică. Intrînd în templul lui Apollo pentru a se căsători cu Polixenia, fiica lui Priam (de care se îndrăgostise atunci cînd Priam și Polixenia veniseră să ceară trupul lui Hector), Ahile a fost ucis de o săgeată otrăvită trimisă de Paris, care l-a atins drept în călcîi. La rîndul său, Paris a fost omorît de Filoctet, tovarășul lui Hercule.

Expresia „călcîiului lui Ahile“ se întrebuițează adesea pentru a arăta partea vulnerabilă a unei persoane sau a unei teorii, idei.

În basmele noastre populare — de exemplu în „George cel viteaz“ al lui P. Ispirescu — găsim ideea aceasta a unei băi de invulnerabilitate. Astfel, George se scaldă în singele mohorît al scorpiei și devine invulnerabil, afară de un locușor pe spinare, unde i se lipise o frunză de copac. Din cele arătate în ambele cazuri de mai sus tragem concluzia înțeleaptă că nimeni nu poate fi cu desăvîrșire invulnerabil...

Chinurile lui Tantal. Acesta a fost un rege puternic, domnind în Lidia, țară bogată și întinsă din Asia Mică. Grecii de acolo cîntau într-o gamă numită pînă astăzi „modul lidian“, după cum grecii europeni cîntau mai mult în „modul dorian“. Legenda îl consideră pe Tantal fiu al lui Zeus, bucurîndu-se de atîta favoare din partea zeilor, încît era invitat adesea la masa lor de pe muntele Olimp. Tantal a fost însă nesocotit și crud, fapt pentru care a fost pedepsit să îndure chinuri cumplite. Omorîndu-l pe Pelops, propriu lui fiu, a făcut din el mîncare și i-a pofțit pe zei la masă, pentru a vedea dacă aceștia, în adevăr, cunoșteau toate secretele lumii. Zeii nu au mîncat însă, căci descoperiseră repede odioasa crimă. Numai zeita Demeter, a agriculturii, fiind absorbită de pierderea fiicei sale Proserpina, nu a băgat de seamă și a mîncat umărul lui Pelops.

Ca răzbunare pentru insulta adusă lor și ca pedeapsă, zeii l-au înviat pe Pelops și i-au făcut un umăr de fildes în locul celui mîncat de Demeter, iar Tantal a fost trimis în Infern. Acolo fu pedepsit să stea în apă pînă la briu, iar ramurile bogate în fructe gustoase ale unui pom să se pogoare pînă în dreptul capului său. Cînd lui Tantal îi era sete, apa urca și trecea prin fața buzelor sale uscate și arse, fără însă să le atingă. Cînd îi era foame, ramurile pline de fructe bine coapte se apropiau de el, dar îndată ce întindea mîna să le culeagă, pe dată fructele se depărtau. Astfel, deși înconjurat de bunătați și doritor de ele, Tantal trebuia să sufere mereu chinul cumplit al foamei și al setei nepotolite.

În literatură, „chinul lui Tantal“ este o figură de stil arătînd dorința la care trebuie să renunțe cineva tocmai atunci cînd credea că va fi satisfăcută. Înțelesul expresiei a fost extins: noi sîntem niște Tantali care punem ochii pe ceea ce nu putem avea sau nu avem voie să avem...

Cutia Pandorei. Începem prin a aminti că Prometeu — fiul gigantului Iapet — făcuse din lut pe primul om și îl însuflețise cu scînteia furată din Cer și adusă pe pămînt într-o trestie încă verde. Pentru aceste fapte, Iupiter îl pedepsise să stea înlănțuit pe vîrfurile muntelui Caucaz, unde un vultur îi rodea ziua ficatul, care noaptea se refăcea. Iupiter nu s-a mulțumit însă cu aceasta, ci l-a pus pe Vulcan, zeul meșteșugarilor, să facă o femeie — prima — din apă și pămînt, deci tot din lut. Această femeie, însuflețită de Minerva, zeita înțelepciunii, a fost Pandora, înzestrată cu toate darurile: Minerva i-a dat o tunică albă drept semn de înțelepciune; Vulcan, o cunună de aur; Mercur, darul vorbirii; Venus, toate grațiile posibile. De aici și termenul „Pandora“, care înseamnă „toate darurile“. Pedeapsa suplimentară a lui Iupiter a fost următoarea: prin Vulcan, el i-a trimis Pandorei o cutie — chipurile în semn de admirație — dar nimeni nu știa că în cutie stăteau ascunse toate relele și nenorocirile ce aveau să se abată peste omenirea creată de Prometeu.

Așa frumoasă cum era și împodobită cum s-a arătat, Pandora a fost trimisă lui Prometeu ca demnă soție. În marea lui prevedere, bănuind că la mijloc nu era un lucru curat, Prometeu a refuzat-o pe Pandora. Aceasta a fost atunci luată de Epimeteu, fratele lui Prometeu, cucerit de grațiile frumoasei femei și de înzestrarea ei. Împins de o imprudentă curiozitate, Epimeteu deschise fatala cutie trimisă de zeul zeilor și atunci toate relele și nenorocirile închise s-au abătut asupra omenirii. Mai rămăsese să iasă din cutie speranța, dar Pandora, speriată de ceea ce văzuse și neștiind ce mai rămăsese în cutie, a închis repede capacul și astfel speranța nu a mai putut ieși afară.

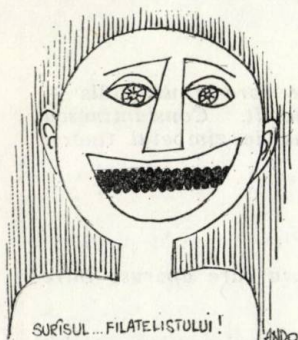
Expresia „cutia Pandorei“ înseamnă ceva care, sub înfățișare frumoasă, atrăgătoare sau fermecătoare, în realitate este — sau poate fi — izvor de rele și nenorociri, iar singura compensație care ar exista — speranța — rămîne neaccesibilă oamenilor.

Firul Aria(d)nei. Regele Cretei, Minos, puse pe vestitul meșteșugar și arhitect Dedal să construiască un labirint atît de întortocheat, încît nimeni să nu poată găsi vreodată drumul de ieșire. În acest labirint — numit și „dedal” — Minos l-a închis pe monstrul Minotaur, cu cap de taur și trup de om, născut dintr-o infidelitate cu un taur al lui Pasifaé, soția lui Minos. Pentru a-l hrăni pe Minotaur, regele impuse atenienilor, prin război, un greu tribut: șapte tineri și șapte fete trebuiau să intre anual în labirint, pentru a potoli foamea monstrului.

Eroul grec Tezeu, revoltat de un asemenea tribut rușinos și sîngeros, se duce să lupte cu Minotaurul. Dar cum să se orienteze prin labirint? El reușește să cîștige mila fiicei lui Minos, Ariana sau Ariadna, care îl învață secretul ieșirii din labirint, partea cea mai grea a înfăptuirii sale. Labirintul era format din sute de camere și coridoare mici și întunecoase, atît de asemănătoare și întortocheate, încît era imposibil cuiva să găsească ieșirea. Ariadna îi dă lui Tezeu un ghem mare de sfoară pe care el, desfășurîndu-l, să nu mai treacă de două ori prin același loc. Tezeu îl ucide pe Minotaur și descoperă ușor calea de salvare din labirint.

Cîte alte asemenea expresii ar mai trebui explicate! Într-o trecere rapidă în revistă ar mai fi cazul de a vorbi despre „munca lui Sisif”, „precizările Casandrei”, „grădinile lui Akademos”, „pînza Penelopei” și multe altele. Imaginația oamenilor antichității a fost extrem de fecundă și în numeroase scrieri sînt povestite legende create de ei. Sînteți de acord să amintim altele în „Almanahul filatelic” pe 1982? Scrieți redacției!

Dem. Urmă

CE SÎNT TIMBRELE LOCALE

Sînt astfel denumite timbrele emise de societăți particulare, care în lipsa unui serviciu poștal oficial sau grație toleranței poștei de stat, se obligau să transporte corespondența în interiorul unui oraș sau într-un teritoriu restrîns.

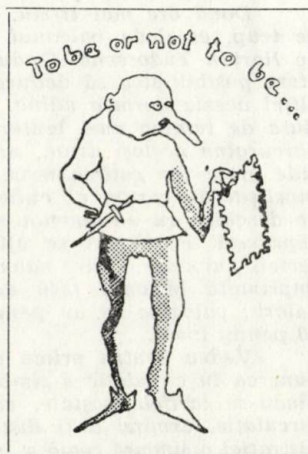
Unele din aceste timbre sînt foarte rare și foarte căutate de specialiști, cum ar fi de exemplu timbrele hotelurilor elvețiene.

În anul 1864 administrația hotelului Righi, situat la o altitudine de 1 500 m.

vrînd să-și acopere o parte din cheltuielile necesitate de transportarea scrisorilor clienților săi, pînă la cel mai apropiat birou de poștă, a avut ideea de a le vinde timbre tipărite prin grija sa, timbre ce trebuiau aplicate pe corespondențe alături de timbre oficiale.

Alte hoteluri ca Righi-Scheidek, Righi-Knem, Maderonerthal, Belalp etc. s-au grăbit și ele să-și confecționeze timbre.

Multe dintre aceste timbre au continuat să servească la francarea suplimentară a corespondenței, pînă în anul 1883, cînd au fost interzise printr-un decret. Aceste timbre și astăzi sînt căutate de amatori, unele din ele ajungînd să aibă o cotă de mai bine de 300 franci elvețieni.

„OLD VIC”

Faptele și întâmplările sînt imagine

15 iulie 1927. Ilarion Tudorache, pensionar CFR, după o activitate de peste patruzeci de ani ca revizor de cale ferată se afla de zece zile la Băile Herculane. Vremea era frumoasă și în parcul din stațiune partidele de șah și table păreau să absoarbă atenția tuturor.

Bătrînul aștepta sosirea fiului său Alexandru. Cu două săptămîni înainte de plecarea spre Herculane primise de la fiul său, aflat la Paris, o scrisoare și un pachet de dimensiuni reduse. Printre altele, Alexandru îl ruga să nu deschidă pachetul, deoarece: „...Este vorba de o mare surpriză pentru dumneata, tată și vreau să fiu și eu de față ca să mă bucur de bucuria dumitale”. Deasemenea Alexandru îl mai anunța că avea să-și petreacă concediul la Herculane și că reținuse pe numele tinerei Alice Stones, apartamentul 20 al hotelului Central, în care era cazat și bătrînul.

*

Fiul cel mai mic al lui Ilarion, Alexandru Tudorache dovedise o mare ambiție și o voință rar întâlnite, reușind să învețe cu pasiune, chiar dacă situația materială a familiei era foarte grea. După absolvirea facultății, tînărul arhitect a găsit un angajament la concernul Stones, unde a realizat cîteva proiecte care l-au făcut cunoscut în elita arhitecților.

O singură pasiune, moștenită de la bătrîn, l-a acaparat, absorbindu-i total timpul „liber” și mobilizîndu-i toate veniturile : filatelie.

*

28 iulie 1927, orele 23, Herculane. În fața hotelului se oprește un Rolls — Royce al de la volanul căruia coboară o tînără. La recepție dl. Constantinescu Eugeniu, furat de lectură, ridică totuși privirea și surprins de zîmbetul tinerei fete, spuse :

— Doriți un apartament ?

— Mi s-a reținut apartamentul de la nr. 20.

— Sînteți Alice Stones ?

— Da.

— Poftiți cheile, zise recepționarul. Apoi, către camerista care apăruse între timp :

— Maria, ai grijă de domnișoara.

Două ore mai tîrziu, o femeie suplă, îmbrăcată într-un maiou negru mulat pe trup, escalada balconul apartamentului 20 către balconul camerei 19, ocupată de Ilarion Tudorache. Unduirea perdelei n-ar fi lăsat nici măcar unui observator atent posibilitatea să deducă faptul că în camera bătrînului pătrunsese cineva. De altfel acesta dormea adînc. Alice Stones, căci ea era, se apropie de noptieră, condusă de lumina unei lanterne. La vederea cutiei ezită cîteva clipe. Apoi o luă și, parcurgînd același drum, se întoarse în apartamentul ei. Trase perdelele și drapelele grele din catifea mov, făcu lumină și, după ce își aprinse o țigare, desfăcu învelișul de carton al cutiei. Acționînd asupra inuia din colțurile acesteia, cutia se deschise cu un zgomot sec și din ea scoase un suport plat tapisat cu piele de căprioară. Pe suport se afla o coală de 24 de mărci reprezentînd chipul unei femei, culoarea ivoar, valoarea de 10 penny. Făcea parte din celebra emisiune imprimată în anul 1840 de Poșta engleză, „Regina Victoria”, formată din trei valori ; valoarea de un penny negru ; valoarea de 2 penny albastru și valoarea de 10 penny ivoar.

Vedea pentru prima oară această coală. Era unicul exemplar păstrat. După punerea în circulație a timbrului de 1 penny negru și de 2 penny albastru, schimbîndu-se tarifele poștale, valoarea de zece penny, ivoar, nu a mai fost pusă în circulație, urmînd a fi distrusă, însă, din „neglijența” unor funcționari ai Administrației o singură coală a „supraviețuit”.

În anul 1858, coala de 24 mărci, valoarea 10 penny ivoar, a fost găsită de zugravul Waldemar Stones în clădirea Post-Office 15 din Pycadilly Street, printre alte hîrtoage abandonate Waldemar Stones, impresionat de frumusețea ei, a păstrat-o intactă.

În anul 1901, în vîrstă de 72 de ani, Waldemar Stones ajunsese să conducă unul dintre cele mai mari concerne de construcții din Anglia dominînd și piața mondială. Sediul concernului se afla într-o clădire veche și era surprinzător de neîngrijită în exterior, dacă ținem seama că aparținea unuia dintre marii bogătași ai lumii. Erea o ciudățenie a bătrînului, dar nu era singura. Îl caracterizau în cel mai înalt grad zgîrcenia și rapacitatea. Inima lui se lăsa înduioșată de un singur sentiment bun. Pentru unica-i fiică Eveling la a cărei educație și pregătire angajase cei mai buni profesori din Paris.

Lucrînd comenzile concernului Stones, Alexandru Tudorache reușise să execute proiecte de bună calitate, stimulat fiind și de pasiunea pentru fiica lui Stones, Eveling.

Ilida dintre cei doi tineri evoluase fulgerător. Relatînd amnunțit despre iminenta căsătorie, rubricile mondene ale ziarelor ținuseră trează curiozitatea cititorilor. Dar o întîmplare tragică avea să spulbere pentru totdeauna planurile tinerilor îndrăgostiți.

În salonul casei Stones, bătrînul și cîțiva dintre puținii lui prieteni anunțaseră un „salon“ filatelic care trezise un mare interes. Erau prezentate mărci celebre, emisiuni rare, rivnite de toți marii colecționari ai timpului. Se detașa o coală de 24 mărci din emisiunea „Regina Victoria“ valoarea de zece penny, ivoar, despre care nimeni nu-și închipuie că ar mai exista. Stones explica invitaților cum ajunsese în posesia acestui unicat și cum, în tinerețe, necunoscîndu-i valoarea filatelică, îl păstrase totuși pentru finețea lui. Mai tîrziu, devenind bogat datorită tranzacțiilor din construcții, se inițiasse în filatelie și ajunsese să posede una dintre cele mai valoroase colecții de mărci din lume. Încheie scurta istorie a preșosului exemplar, astfel :

— Pe logodnicul fiicei mele, domnul Alexandru Tudorache îl cunoașteți. Cu ocazia căsătoriei, le dăruiesc colecția mea filatelică. Vreau să dispună de ea cum vor vrede de cuviință. Doresc însă ca niciodată nici ei și nici urmașii lor să nu înstrăineze pentru nici un preț această coală unică în lume. Am privit-o singur, închis în biroul meu, de mii de ori. Este o parte din mine.

Tăcerea se lăsase în salonul Casei Stones. Alexandru se apropiase de vitrina care expunea colecția bătrînului. Își opri privirea asupra colii de 24 mărci așezată pe un suport căptușit cu piele de căprioară. În aceeași clipă lumina se stinse și întunericul fă străpuns de un țipăt. În agitația generală, Alexandru păstrîndu-și singele rece, se repezi spre comutator, dar înainte să-l răsucească, lumina se reaprinse...

...Ancheta judiciară a stabilit că Waldemar Stones a fost asasinat cu un pumnal în formă de mină, împlîntat sub omoplatul stîng. Vitrina fusese spartă și suportul căptușit cu piele de căprioară, pe care se afla expusă coala de 24 mărci, dispăruse. După aproape un an dosarul Stones s-a închis, autorul asasinatului și al furtului coalei de 24 mărci neputînd fi descoperit.

După moartea tatălui ei, miss Eving Stones a lichidat concernul și s-a retras la o mică proprietate din Viena, evitînd vreme de mai bine de 20 de ani contactele cu majoritatea cunoscuților. Din iubirea ei cu Alexandru, se născuse o fetiță, Alice, de a cărei naștere acesta nu aflase niciodată. Era o fire zburdalnică, plină de voieșie și de energie. La 25 de ani, vorbea curent franceza, engleza și germana, dar mai perfect decît aceste limbi, cunoștea limba română. Mama ei, fidelă lui Alexandru, obținuse serviciile unui profesor român stabilit la Viena. Alice învățase să picteze și, petrecîndu-și toate vacanțele în România redase pe pînză imaginile care-i încîntaseră copilăria, dezvoltîndu-și înclinația pentru artă. Urmînd sfaturile mamei, devenise și o panionată filatelistă.

În ziua de în care împlinea 25 de ani, Alice deschidea primul ei salon filatelic și de pictură. Inedit, evenimentul nu a trecut neobservat. Printre invitați se afla și arhitectul Alexandru Tudorache. Acesta se bucurase nespus primind invitația. Nu bănuia cîtuși de puțin că va asista la expoziția fiicei sale. De fapt nici nu ar fi

putut bănuî. La moartea bătrînului Stones fusese anchetat de poliție, suspectat de participare la crimă și de furtul coalei de 24 de mărci. După închiderea dosarului, părăsise Parisul și se reîntorsese în țară. Aici obținuse un post de lector la facultatea de arhitectură din București.

După moartea tatălui ei, Eveling oferise 25.000 lire sterline pentru găsirea coalei de 24 mărci dispărute și pentru descoperirea asasinului. În adîncul inimii, credea însă că Alexandru este amestecat într-un fel sau altul în tragica întîmplare. Era și motivul pentru care îl părăsise atunci și cu toată dragostea ce i-o purta nu mai vroise să-l vadă niciodată.

Printre invitații primului salon al tinerei fete se găsea și un american trecut de prima tinerețe. Era un bărbat înalt și puternic. Gazdele, mama și fiica apăruseră în salon. Nu ajunseseră însă în mijlocul salonului cînd, înaintînd cîțiva pași, ridică mina și spuse :

— Doamnelor și domnilor ! Trec peste protocol ! Vreau să fac o mărturisire, care îmi apasă sufletul de peste 25 de ani. Aopi, cu voce scăzută, cu capul plecat, continuă :

— Sînt unicul fiu al lui Waldemar Stones. Mama, o femeie simplă, a murit cînd nu împlinisem trei ani, părăsită de tata, iar eu am fost internat într-un orfelinat. Am fugit din orfelinat de zeci de ori. Prins și reductat am îndurat teroarea dascălilor mei. Ultima dată am reușit să ajung, în casa bunicii mele dinspre mamă care cunoștea adevărul și n-a vrut să ducă în mormînt taina nașterii mele. Cu puținii bani găsiți în casa defunctei, mi-am procurat haine, acte false și scrisori de recomandare reușind să mă angajez lacheu în casa propriului meu tată. Pregăteam o răzbunare teribilă. Te uram mai ales pe tine Eveling, cu toate că-mi erai soră. Te uram pentru că tu avusesesi și avei totul iar eu, fiul născut dintr-o legătură nelegitimă, îndurasem cele mai cumplite suferințe. Doream moartea voastră. Ceva însă mi-a schimbat planul. Aflasem de apropiata ta căsătorie. Atunci, ideea răzbunării a luat o altă cale. Doream să te las să trăiești să te fac însă să-l urăști pe omul pe care-l iubeai. Pentru o sută de lire, mi-am făcut un complice din afara casei, care urma să întrerupă curentul electric la un semnal dinainte stabilit. Cînd lumina s-a stins mă aflu în spatele bătrînului și am înfipt pumnalul. Nu am fost bănuit pentru că în testamentul bătrînului eu, umilul lacheu eram gratulat cu suma de 2000 lire și cu recomandarea „să fie păstrat de urmașii mei ca un om de cea mai mare încredere“.

Cu acești bani, m-am stabilit în Arizona. Am avut o fată și doi băieți. Eram fericit. Anul trecut un puternic incendiu a distrus casa noastră. În flăcările care au strălucit cîteva ceasuri am pierdut pe toți cei care îmi erau dragi.

Am hotărît atunci, cu ultima urmă de viață în mine, să vin să vă cer intertare fie și domnului Aleandru, deoarece eu v-am distrus fericirea. Am revenit ca să-ți redau coala de mărci sustrasă.

Glasu l se frînse. Simțea că se înăbușă.

Americanul făcu un pas spre Evelin, care ezită apoi, lîndu-i din mîini o cutie metalică, o depuse pe capacul unui pian. Privea în tot acest timp în ochii lui.

— Iartă-mă ! exclamă acesta. Iartă-mă pentru că ți-am ucis tatăl, care a fost și tatăl meu.

*

În aceeași seară, Alexandru aflase de la Eveling că este tatăl lui Alice. Plecase ducînd cu el durerea surdă a unei bucurii tîrzii, ducînd și neprețuita piesă filatelică încredințată de Eveling.

Își anunțase tatăl că revine în țară, trimițîndu-i totodată mărcile în aceea cutie metalică, rugîndu-l că fiind vorba de o mare surpriză să aibă răbdare pînă la reîntîlnirea lor de la Herculan, curînd vor deschide împreună cutia.

*

Alice Stones privea mai departe coala de mărci. Nu îndrăznea să o atingă, temîndu-se să nu-i provoace vreo stricăciune. Nu simți pașii, dar un zgîmot o făcu să se întoarcă și primi lovitura necruțătoare a unui cuțit. În cădere, muribunda se agăță cu unghiile de agresor, zgîriindu-l adînc pe față.

Asasinul se repezi la valiză, răscoli cu gesturi febrile lenjeria și scoase la iveală o casetă plină cu bijuterii. Le îndesă în buzunare și după ce luă din poșetă un teanc de bancnote, vru să părăsească încăperea. În trecere observă coala de mărci. O privi câteva clipe nedumerit și hotărîndu-se brusc închise capacul, aruncă cutia întruna din gențile de voiaj ale fetei, pe care o luă cu el și se pierdu în noapte.

*

Comisarul Grigorescu, constatase că mobilul crimei era jaful. Asasinul nu lăsase nici cea mai mică urmă. Curios era faptul că ocupantul camerei 19, Ilarion Tudorache reclamase dispariția unei cutii despre care nu a putut afirma ce conținea, dar al cărei ambalaj de carton fusese găsit în camera victimei.

Pe pașaportul victimei era o fotografie care reprezenta o tină ră ce avea o mare asemănare cu victima, nefiind însă una și aceeași persoană.

După vreo câteva zile crima era comentată din ce în ce mai puțin, poliția neavînd nici o pistă sigură pentru descoperirea asasinului. Dar o întîmplare renăscu speranțele comisarului Grigorescu. La București fusese reținută însoțitoarea arhitectului Alexandru Tudorache, care declarase că se numește Alice Stones, dar nu putuse prezenta pașaportul, motivînd că la plecarea din Viena pe peronul gării, i se furase în aglomerație poșeta. Poliția o chemase pe Eveling Stones care identificase în persoana tinerei însoțitoare a arhitectului pe fiica ei Alice.

Cu mențiunea „efracție, jaf și crimă, autor și victimă necunoscuți” dosarul dramei din apartamentul 20 al hotelului Central din Herculan e a fost închis. Iar coala de 24 mărci dispăruse din nou.

*

Londra, sfîrșitul anului 1928.

Într-un apartament somptuos mobilat doi bărbați relativ tineri discutau aprins :

— Nu-mi imaginez cum ai dat greș, Botells. Totul fusese pregătit în cele mai mici amănunte. Katty — dumnezeu s-o ierte — intrase atît de bine în pielea tinerei Alice ! A trebuie să apară din senin acel pungaș ordinar ! Nu s-a mulțumit cu banii și bijuteriile biete fete. A luat și „Old Vic” ! Ce crezi, și-a dat seama ce bogăție i-a căzut în mînă ?

— Nici eu nu-mi pot explica ce s-a întîmplat, șefule.

— Știi ce bijuterii avea cu ea ?

— Da. Am lista lor. Erau toate foarte scumpe și mititica nu se despărțea nici cînd „lucra” de ele. De fapt, acest hobby al ei a pierdut-o.

— Botells, a apărut vreuna din aceste bijuterii pe „piață” ?

Da. „Colierul albastru”. A fost oferit bijutierului Kazanschi din Atena, care l-a cumpărat cu 25.000 de dolari.

— Cine i l-a vîndut, unul din „elită” ?

— Nu. Este vorba de un oarecare poreclit „Armeanul”, pe care l-am verificat amănunțit. În ziua asasinării biete fete se afla la o licitație de tablouri la Budapesta.

— Dar cum a ajuns în posesia colierului ?

— În urma „tratamentului”, Armeanul a recunoscut că un necunoscut i-a vîndut bijuteriile. Despre cutia cu coala de 24 de mărci, habar n-are.

— Bine, vei pleca în România din nou, dragă Botells. Nu te vei întoarce de acolo, decît cu mărcile dispărute. Am impresia că pungașul încă nu și-a dat seama de valoarea lor sau că știîndu-le valoarea uriașă, așteaptă un prilej pentru a le valorifica la un preț cît mai mare.

*

București, iulie 1944,

La sediul societății „Ancora” Botelis O'Donnell privea pe fereastră. Rememora cei peste 15 ani petrecuți în România în căutarea coalei de mărci dispărută fără urmă în 1927, la Herculan e. Nu reușise să dea de urma celui mai mic fir.

Cultivase amicitia comisarului Grigorescu, făcuse cunoștință cu arhitectul Alexandru Tudorache și cu fiica acestuia Alice, asistase la nesfârșite anchete ale tuturor borfașilor arestați între timp, plătitise informatori și o întreagă rețea de agenți particulari, dar nu reușise să dea de urma prețiosului unicat.

Deodată sună telefonul. Ridică receptorul și auzi o voce seacă, uscată, care întrebă :

— Domnul Botells O'Donell ?

— Da. La telefon.

— Fiți bun, stimat domn, exclamă vocea, ași vrea să știu dacă vă mai înterează coala de 10 penny, ivoar ?

Chiar dacă ar fi căzut cerul pe capul bietului Botells, n-ar fi fost atât de zăpăcit :

— Da ! Dar cine ești, spune-mi cine ești, vreau mărcile, îți dau oricât mă înțelegi ?

— Nu te pripi domnule Botells, continuă vocea. Numele meu n-are importanță, dar prețul are. Și acest preț îl fixez eu. Un milion de lire sterline. Este ora 23. Peste unsprezece ore toți bani să se afle în caseta 104 a băncii Munsten. Un om al meu, care nu știe ce este în joc, va ridica banii din seif și după ce, părăsind clădirea nevătămat, se va urca într-un automobil îți voi preda „comoara“. Dacă anunți poliția, dacă nu va fi un milion, dacă nu „joci cinstit“, apartamentul în care te găsești va sări în aer, după ce vei primi mărcile. Vor pieri pentru totdeauna o dată cu tine. Să nu uiți asta !

*

București, 23 iulie 1944, orele 11, Banca Munsten.

Forțată obișnuită la ghișeele de plăți. Se deschisese și marele seif al băncii. Un individ înalt, blond se apropie de caseta 104, potrivit cheia în broască și luind săculețele găsite înăuntru, le introduse liniștit într-o valiză. Cu pași siguri se îndreptă apoi spre ieșire și, ajuns afară, se urcă într-un automobil care demară, pierzându-se în coloana de pe bulevard.

Apartamentul domnului Botells O'Donell arăta o totală dezordine. Respectase „jocul“ necunoscutului de la telefon. Introdusese în caseta 104 milionul solicitat. Riscase enorm. Dar temerile îi fură imediat spulberate, deoarece deschise ușa în urma apelului soneriei și fără un cuvânt un vagabond îi înmînă un pachet de dimensiuni reduse.

*

Botells O'Donell se grăbea. Reținuse pe un nume fals o cameră la un hotel din Mamaia. După o cursă nebună făcută cu un automobil cumpărat imediat ce intrase în posesia mărcilor, parcă mașina în fața hotelului, urcă în cameră, încuie pași ajunse în apropierea apei. Trecu „Fișia arată“ pe coate și pe genunchi. Asigurându-se că micul container de oțel, conținând o sumă frumusică de lire și coala cu mărci, era bine legat la pieptul lui, se avintă în larg. Submarinul îl aștepta cu motoarele oprite, la 5 km de țarm. Trimisese o barcă în zona cîmpului de mine care să-l ducă la submarin și de acolo în America.

La miezul nopții, echipat sumar, pentru înot subacvatic, cu ochelari și labe de cauciuc și aparat de scufundare autonom, sări pe fereastra camerei și din cîteva pași ajunse în apropierea apei. Trecu „Fișia arată“ pe coate și pe genunchi. Asigurându-se că micul container de oțel, conținând o sumă frumusică de lire și coala cu mărci, era bine legat la pieptul lui, se avintă în larg. Submarinul îl aștepta cu motoarele oprite, la 5 km de țarm. Trimisese o barcă în zona cîmpului de mine care să-l ducă la submarin și de acolo în America.

Apa era rece, dar trupul lui Botells, bine antrenat, rezista perfect. Inotă mai bine de o oră. După socotelile lui trebuia să fie deja la locul de întîlnire cu barca trimisă de submarin. Se opri. Observă la cîteva metri o umbră alunecînd spre el. Își reluă mișcările și în cîteva secunde ajunse lângă barcă. Vru să strige pentru a-și semnala prezența celor din barcă, dar în aceeași clipă strigătul îi îngheță pentru totdeauna în piept. O explozie puternică învinse liniștea mării și a nopții. Explozia unei mine atinse de barcă, îl scufundă pe Botells O'Donell în adîncuri și o dată cu el și prețioasele timbre.

August 1965. Mamaia. Marea părea sufocată în acea zi toridă de mulțimea turiștilor veniți de pretutindeni. Un neobișnuit concurs de scufundare liberă, fără dotări tehnice ajutătoare, se desfășura de dimineață. Printre scufundători se afla și Mihai Tudorache, nepotul arhitectului Alexandru, student al facultății de matematică. Arhitectul mai trăia încă,

Așezat într-un șezlong pe terasa Clubului Filateliștilor din Mamaia, bătrînul urmărea prin binoclu salturile sportivilor, și nu-și pierdea din ochi nepotul. De peste trei minute, Mihai se scufundase, încercare ce părea să-i aducă stabilirea unui record. Bătrînul începu să se îngrijoreze, dar cînd spaima luă locul îngrijorării, băiatul apărură țîșnind din valuri. Ținea în mîinile ridicate deasupra capului, un obiect acoperit cu scoici pietrificate.

La hotel, obiectul descoperit pe fundul mării a fost identificat. Era un conținer dintr-un oțel special, al cărui capac fusese sudat. Cu ajutorul unui specialist conținerul a fost desfăcut. Din interior a ieșit la iveală o pungă din piele, în care se aflau numeroase bancnote și monede din aur. Se mai afla și o cutie metalică la vederea căreia bătrînul Alexandru exclamă :

— Stați ! Lăsați-mă pe mine !

Toți îl priviră mirați. Fără explicații, bătrînul acționează unul din colțurile cutiei. În fața ochilor umezi de emoție ai bătrînului, apărură coala de mărci pe care o credea pierdută pentru totdeauna.

Mihai Gorpin-Niculescu

Mosorelele

Fosta Guyană britanică a deținut mult timp primul loc în filatelia mondială, sub aspect valoric, prin celebrul unicat „One penny”, carmin. E drept că, nu de mult, în locul acesteia s-a urcat pe podiumul cel mai

înalt o marcă de poștă locală din Alexandria (Virginia) emisă în 1846. Cunoscută sub denumirea de „Blue Boy” pentru dublul motiv că era de culoare albastră și că fusese expediată de un tînăr ostaș logodnicei sale, această piesă a obținut anul trecut la o licitație o cifră cu adevărat astronomică.

Dar prin această detronare din primul loc valoric, Guyana nu și-a epuizat atuurile care o situează și mențin în atenția filateliștilor. De astă dată este vorba de cele patru mărci ale primei sale emisiuni, pusă în circulație în 1850, deci cu șase ani înaintea celebrei mărci de un penny.

Aceste mărci au fost realizate folosindu-se un desen foarte rudimentar, de formă rotundă, foarte asemănător cu o șampilă

poștală. În lăuntru cercului se află inscripția BRITISH GUYANA iar în centru, valoarea (respectiv 2, 4, 8 sau 12 c. (Yv. nr. 1, 2, 3 și 4).

Așa cum s-a întîmplat și la noi cu mărcile „Cap de bour”, de multe ori mărcile au fost decupate rotund. Mai ales în această condiție, ele semănau mult cu etichetele ce se foloseau atunci pe mosorelele de ață de cusut (în limba engleză, „Cotton Reels”). Spiritul de observație al filateliștilor nu a întîrziat a le da porecla de „Cotton Reels”, cu care sînt cunoscute și azi în filatelia mondială.

Din aceste mărci au ajuns pînă la noi prea puține exemplare, toate în condiții destul de proaste de păstrare. Ele fac parte, totuși, dintre marile rarități filatelice.

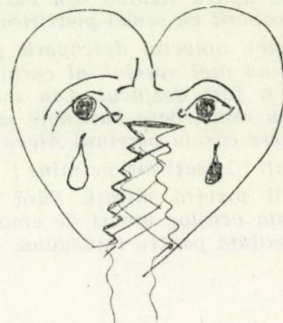
To be or not to be...

VREȚI SĂ ȘTIȚI DACĂ SUFERIȚI CU INIMA?

Testul pe care vi-l propunem, este un test rapid, care are însă proprietatea de a vă da un prim semnal asupra sănătății dv., mai precis, spus, vă înștiințează asupra sănătății aparatului dv. cardiovascular.

„Profilul cardio-vascular se stabilește adunînd totalurile factorilor care nu depind de dv., și a celor de care sînteți direct responsabili.

I. Factori care nu depind de dumneavoastră.

A. SEXUL

- femeie sub 40 de ani
- femeie de la 40—50 ani
- femeie peste 50 de ani
- bărbat
- bărbat scund și îndesat
- bărbat scund îndesat și chel

Punctaj

- 1
- 2
- 3
- 5
- 6
- 7

C. EREDITATEA

- Nici o rudă cardiacă
- Un părinte cu o maladie cardiovasculară la peste 60 de ani
- doi părinți cu maladie cardiovasculară la peste 60 de ani
- un părinte cu o maladie cardiovasculară la mai puțin de 60 de ani
- doi părinți cu o maladie cardiovasculară la mai puțin de 60 de ani
- 3 rude (părinți, bunici), cu maladii cardiovasculare la mai puțin de 60 de ani

- 1
- 2
- 3
- 4
- 6
- 7

Total. . .

B. VÎRSTA

- de la 10—21 ani
- de la 21—30 ani
- de la 31—40 ani
- de la 41—50 ani
- de la 51—60 ani
- de la 61—70 ani

- 1
- 2
- 3
- 4
- 6
- 7

II. Factori de care sînteți responsabili

A. TENSIUNEA ARTERIALĂ (cifra maximă)

- 10
- 12
- 14
- 16
- 18
- 20 sau peste

- 1
- 2
- 3
- 4
- 6
- 8

- 10 țigări pe zi
- 20 " " "
- 30 " " "
- 40 " " "

- 2
- 4
- 6
- 10

B. TUTUNUL

- nefumători
- țigară sau pipă

- 0
- 1

C. REGIMUL ALIMENTAR (materii grase)

- regim fără unt, ulei, ouă
- grătar și legume cu puține grăsimi și ouă
- regimul alimentar normal, cu ouă dar fără prăjeală și sosuri

- 1
- 2
- 3

- regim normal cu prăjeli și sosuri 4
- Regim alimentar bogat 5
- regim abundent în grăsimi 7

D. GREUTATEA

- mai puțin de 2,5 kg sub greutate normală 0
- Până la 2,5 kg peste greutatea normală 1
- 3 până la 10 kg peste greutatea normală 2
- 10 până la 16 kg peste greutatea normală 3
- 18 până la 25 kg peste greutatea normală 5

- 25 până la 32 kg peste greutatea normală 7

E. EXERCIȚII FIZICE

- Muncă activă și exerciții intensive 1
- Muncă activă și exerciții moderate 2
- Muncă sedentară și exerciții intensive 3
- Muncă sedentară și exerciții moderate 5
- Muncă sedentară și exerciții puține 6
- Lipsă totală de exerciții fizice 8
- Total II

Cînd totalul I și II este :

- între 6—11, riscurile de infarct sînt (foarte slabe) minime
- între 12—17, riscurile de infarct sînt slabe
- între 18—24, sînt riscuri, dar nu alarmante
- între 25—31, trebuie să fiți atenți
- între 32—40, riscurile sînt mari
- între 41—62, riscurile sînt deosebit de mari și trebuie să consultați medicul.

U M O R

- Crezi că Luna e locuită ?
- Fără îndoială, din moment ce este luminată.

Un bolnav strigă :

- Prefer să mor decît să mă las operat.
- Dar, ripostă medicul, una nu exclude pe alta.

— Tată, cu ajutorul telescopului se poate vedea tot ce e pe cer ?

— Da.

— Atunci, te rog să-mi cauți și mie balonul pe care l-am scăpat acum o oră.

La un circ, o femeie postește de 37 de zile.

— Și n-a pățit nimic ? întreabă interesat un medic.

— Ba da. Mai mulți scoțieni au cerut-o de soție.

— Vecinul meu de scaun doarme.

— Și pentru atîta lucru mă trezești ? !

Medicul :

— Trebuie să faci în fiecare zi o plimbare de o jumătate de oră.

— Înainte sau după orele de lucru ?

— Dar ce meserie ai ? întreabă doctorul.

— Sînt factor poștal.

La directorul unui teatru a venit cineva intervenind pentru o actriță tină, drăguță și care căpăta mereu roluri în care spunea : „Doamna e servită“.

— N-ai putea, fu întrebat directorul, să-i dai roluri mai importante ?

— Cum să nu ! Pot s-o pun să aducă numai scrisori recomandate.

Se bizuie numai pe el însuși. Este un om fără nici un suport.

— Ciudat, spuse învățătorul unui elev, compunerea ta despre ciine seamănă cu-vînt cu cuvînt cu cea a fratelui tau.

— Este și firesc, spuse puștiul. Avem doar același ciine.

COAFURI DIN EPOCA DE BRONZ

Moda feminină este pe cît de inventivă, pe atît de conservatoare. De acest lucru s-au putut convinge și arheologii care au efectuat săpături în așezări din epoca de bronz de pe teritoriul Turkmeniei de sud. Ei au adunat o mare colecție de statuete de teracotă reprezentînd femei coafate. Oamenii de știință nu se îndoiesc că sculptorii din antichitate au folosit modele contemporane lor pentru a se inspira în realizarea statuetelor respective.

Totodată s-a stabilit că numeroase coafuri vechi se bucură și în prezent de succes. Un exemplu în acest sens este părul lăsat liber ușor ondulat, care cade pînă la umeri, avînd în față un mic breton. Se pare că femeile știau din cele mai vechi timpuri că părul este un puternic mijloc de atracție. Judecînd după teracotele cu figurine coafate, femeile din timpurile respective pierdeau mult timp în fața oglinzilor din bronz. Nu orice salon modern de coafură poate oferi o atît de mare varietate de pieptănături, ace și agrafe cum se pot distinge pe statuete.

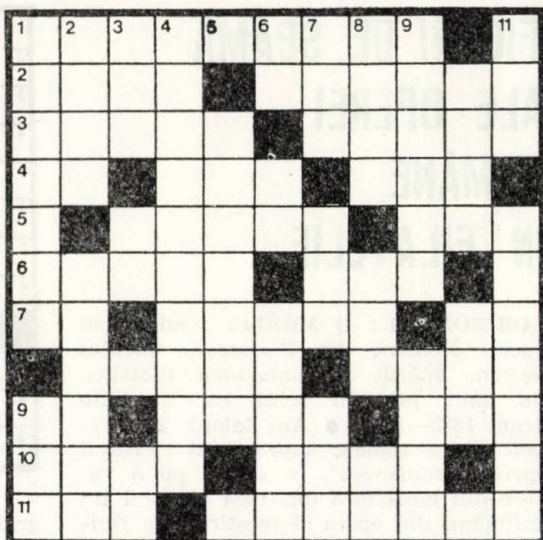
Ca și astăzi, bărbații din epoca bronzului, care au trăit în urmă cu cinci mii de ani, nu erau străini de grija față de aspectul lor exterior. Pentru cei ce preferă să poarte barbă, arheologii pot oferi o gamă variată de modele de bărbi pieptănate, tăiate, ondulate și chiar vopsite.

INVITAȚIE LA EXPOZIȚIE

ORIZONTAL: 1) Expoziție organizată de către Comitetul executiv al Asociației Filateliștilor din R.S.R. cu participarea filateliștilor maturi sau tineri de pe tot cuprinsul țării. 2) Amplă manifestare menită să releve progresul economic al României în anii construcției socialiste, în legătură cu care Poșta română a pus în circulație diverse emisiuni filatelice. 3) Prospect sau catalog ce prezintă într-o formă succintă date privind exponatele prezentate în cadrul unei expoziții. 4) Yvonne Dietrich. 5) Localitate în Japonia unde a fost organizată în anul 1970 o expoziție filatelice internațională ce a făcut obiectul unei emisiuni de două mărci poștale românești (valoare 20 bani și 1 leu). 6) Scoși din circulație... datorită uzurii. 7) Kirîțescu Nicolae. 8) Sigla pentru Expoziția Filatelice Română, eveniment ce a avut loc în noiembrie 1932 la București și care a prilejuit apariția primei colițe românești. 9) Alt municipiu moldovean ce participă activ la viața filatelice a țării, găzduind expoziții patronate de A.F.R. 10) Tel! În taină! Avansează... înapoi. 11) Aliaj fier-carbon. 12) Denumirea generică ce desemnează pe to globul manifestările de prezentare în public a colecțiilor filatelice. 13) Cunoscută instituție bancară fondată la 13 decembrie 1864. 14) Plastician român căruia îi aparține macheta unei apreciate serii de mărci poștale numărînd 11 valori, tipărite la Imprimeria Națională a Statului (29—31 octombrie 1906) cu ocazia Expoziției Generale.

VERTICAL: 1) Localitate în S.U.A. gazdă a Expoziției Internaționale în anul 1939; pavilionul românesc la această expoziție constituie obiectul unei serii de două valori (6 lei și 12 lei) emise la data de 8 mai a aceluiași an. 2) Instrument de

scris. 2) Municipiu puternic dezvoltat economic din vestul țării • Ajutoare în muncă. 3) Tratat de cosmetică • Operă neterminată! • Zar la table. 4) Expoziția Tehnică ... și Agricolă organizată în anul 1951, reprezentată pe plan filatelic printr-o serie de 4 valori emisă într-un tiraj de 100.000 exemplare (masc.). 5) Însoțesc o procesiune. 6) Plan ranversat! • Ioan Kiriak • Tabloul „Camille” aparținând acestui expresionist francez a fost reprodus la 19 aprilie 1970 în 3 milioane exemplare, cu ocazia emisiunii Expoziția de Maximafilie România-Franța. 7) Fond pentru... fața gumată a mărcii • În Băbeni! • Osii. 8) Coadă de liliac! • 1972 pentru Expo-Belgica, 1973 pentru Expo-socfilex, 1974, pentru Euro-max, etc. • 13

pensete! 9) Autorul tabloului „Răpirea Proserpinei”, ce figurează pe colia dantelată emisă de Poșta română (4 mai) cu ocazia Expoziției Internaționale Filatelice — IBRA organizate la München în anul 1973 (Hans von...) • Orga... dezacordată! 10) Exagerat de încrezător • Stat american ce a organizat la New York, în anul 1939 Expoziția Internațională, eveniment ce a prilejuit pe plan filatelic punerea în circulație în lumea întreagă a unor emisiuni speciale (abr.). 11) Avantaj • Expoziția ... 1950, inscripție ce figurează în partea de sus a unei mărci poștale cu valoare nominală 31 lei emisă la 12 februarie 1951.

DICTIONAR : CHI, ABE, LIAC, AROG.

REFLECȚII

Să preferi citatele și nu citațiile.

Timplăriile sînt cele mai vesele locuri de muncă. Au bancuri.

Cel mai bun portret ți-l face oglinda.

Și o sănătate de fier ruginește.

Bătaia este ruptă din rai. Dar transformă o căsnicie în iad.

Păsările seamănă cu cenaclurile literare. Au pene.

Deși poartă ochelari de miopie, nimeni nu crește în ochii lui.

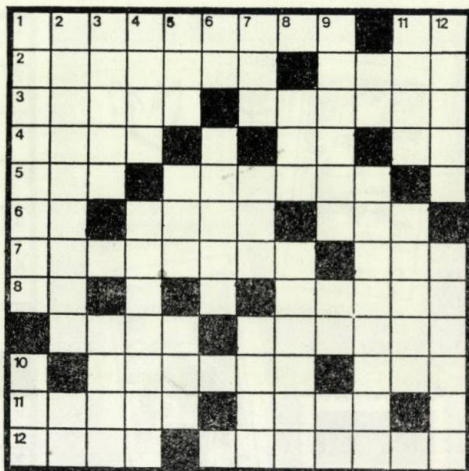
Slăbiciunea lui rămîn fetele grăsuțe.

Să îndrăgim cărțile. Dar nu pe cele de joc.

FIGURI DE SEAMĂ ALE OPEREI ROMÂNE ÎN FILATELIE

ORIZONTAL: 1) Membru fondator al Operei Române din București, talentat bariton, apărut în emisiunea filatelică din anul 1964 în rolul lui Rigoletto (Jean, 1885—1938) • Are talent. 2) Strălucit tenor român, supranumit „Prințul Operei românești”, ce apare pe o valoare din emisiunea din 1964 în rolul lui Hoffmann din opera „Povestirile lui Hoffmann de Offenbach” (1886—1928) • Compozitor român contemporan autorul cantatelor: „Drapelul”, „Mihai Viteazul”, ș.a. (Grigore). 3) Prenumele țarului Godunov, personaj contemporan cu Mihai Viteazul din opera lui Musorgski, interpretat de celebrul bas Folescu, ce apare în seria de mai sus • Cunoscută operă într-un act de Leoncavallo pe libret propriu. 4) Are muncă de răspundere civică • Locul ștampilei • În scenă! 5) Rouă (pop.) • Sfârșit de operă. 6) Folosit pe timpul lui ... Matei Millo „... Nibelungului” din tetralogia lui Richard Wagner (neart.) • Promovează noul! 7) Artiști vocali precum N. I. Leonard, Hariclea Darclee, ș.a. (sing.) • Lucrare muzicală scrisă în cinstea unui eveniment, unei personalități. 8) Herlea Nicolae • Domn moldovean interpretat de Ion Băkeneru redat într-o valoare de 35 bani (a treia din serie). 9) Amatoare de cîntec și dans nocturn (mit. rom.) • Un dans mereu tînăr. 10) Răsplata spectatorilor pentru o arie bună (pl.) • Abreviație din inscripțiile latine pentru „în retro”. 11) Derivat al acidului oleic • Institutul artiștilor (abr.). 12) Unul dintre primii noștri fondatori a unei tipografii muzicale redat pe o marcă din anul 1955 (și titlul unei operete de Alfred Mendelsohn) (Anton) • Mizanscene (puneri în scenă).

VERTICAL: 1) Rolul pe care îl interpretează baritonul Popovici Bayreuth Dimitrie, din opera wagneriană „Aurul Rinului” redat într-o marcă executată

grafic de S. Zainea • Mezzosoprană romană (Lia, 1893—1970). 2) Soprana noastră, cîntăreața de operă de renume mondial, interpretînd rolul lui Carmen, ilustrată în emisiunea din 1964 (Elena, 1857—1926) • Simfonia lui George Stephănescu — fondator și dirijor al trupei „Opera Română”, „Compania lirică romană”, ș.a. 3) Operă în trei acte de Nicolae Bretan • Bun la pian. 4) Planta din care se extrage indigoul • Opera străină care a influențat în mare măsură, la începuturi, activitatea artistică la noi. 5) Operă în trei acte de Sostakovici, după Gogol (neart.). • În Cenad! • Punct cardinal. 6) Primele armonii! • Lucrare dramatic-muzicală al căru text este în întregime cîntat. 7) Siglă pentru agenția principală maritimă sovietică • Filet ros! • Există și unul vocal. 8) Abreviație muzicală cu sensul „în manieră” • Prenumele marelui tenor român Grozăvescu, redat în portret și în rolul ducelui de Mantua din Opera Rigoletto, pe o marcă cu valoarea de 75 bani. 9) Cîntare în acord • Ansamblu restrîns! • Parte! 10) La pian! • Prenumele marelui bas Floescu, unul dintre cei mai de seamă reprezentanți ai artei lirice românești (Dimin. 1885—1939). 11) Mai mari ca scena. • Vestit teatru francez. 12) Saint... compozitor, pianist, dirijor și critic muzical francez (1835—1921) • Verbul suferinței marelui Beethoven, cel care ne-a oferit „Oda Bucuriei”.

Dicționar: ROA, INR, ANIL, ENA, SDP, ALL.

periscop filatelic

„OCHI DE BOU”
„OCHI DE CAPRĂ”
„OCHI DE PISICĂ”

șapte valori, de format mai mic, cuprindea de asemenea numai cifra valorii, în poziție înclinată. Nu mai putea fi vorba, de astă dată, de compararea cu forma ochiului de bou, dar

Termeni din domeniul medicinei veterinare?

Nicidecum. Termeni de mult încetățeniți și folosiți curent în limbajul filatelic, pentru a indica primele emisiuni poștale ale Braziliei.

Puse în circulație în 1843, deci la numai trei ani după primele mărci adezive din lume, vestitele „Penny black” ale Marii Britanii, cele trei valori ale primei emisiuni braziliene aveau desenul de format oval, în care era înscrisă, în cifre mari, numai valoarea nominală. Vag, și cu multă bunăvoință desenul putea aminti de un ochi de bou. De aici și denumirea care nu a întârziat a fi dată acestor mărci.

După scurt timp, în anii 1844—1846, poșta braziliană pune în circulație o nouă emisiune. Desenul celor

cu și mai multă bunăvoință, s-a făcut o legătură foarte vagă, cu ochiul de capră. De aci și denumirea pe care au căpătat-o și pe care o mai păstrează încă aceste mărci în limbajul filatelic.

În sfârșit, în anii 1850—1866 circulă în Brazilia mărcile celei de a treia și a patra emisiuni. Formatul lor, și mai mic, prezenta un desen rezumat de asemenea la cifra valorii. Deși de astă dată elementele de asemănare cu ...lumea animală erau extrem de vagi și discutabile, pentru a le diferenția de emisiunile precedente li s-a dat denumirea de „Ochi de pisică”.

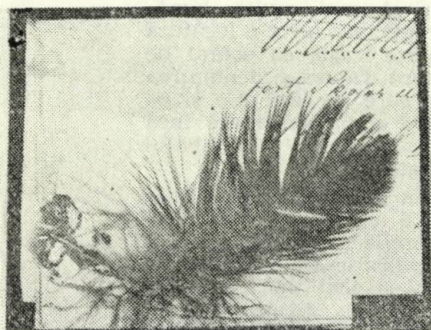
Și iată cum filatelia a căpătat și folosește în continuare, în vocabularul ei, trei denumiri destul de năstrușnice.

CU PENE SAU CU FULGI

Din toate timpurile, pe scrisorile urgente se fac adnotări, se aplică inscripții cu ștampile sau etichete, se folosesc fel și chip de indicații menite a atrage atenția asupra necesității grabnicei transportări la destinație.

Azi, întâlnim etichete sau ștampile EXPRES. În Evul Mediu, desenul unei spinzurători alături de mențiunea repetată CITO, „CITO, constituia totodată un indemn la grabă dar și un avertisment pentru cazurile de întârziere...

În timpuri mai puțin îndepărtate, în secolele XVIII—XIX, nu se mai

agita amenințarea cu spînzurătoarea dar se prindea cu o picătură de ceară roșie pe scrisoarea urgentă, un fulg sau o pană. Un îndemn ca să fie dusă cu viteza zborului!

Această metodă a fost folosită pe scară largă în Suedia și în Finlanda, scrisorile „cu pene”, așa zisele „Federbriefe”, fiind foarte căutate și constituind piese de mare atracție în colecțiile și exponatele de prefilatelie și istorie poștală. Astfel, la expoziția F.I.P. „Philaserdica”, de la Sofia, din 1979, un exponat de cinci cadre era compus exclusiv din scrisori de acest fel și s-a bucurat de mare succes atît la juriu cît și la publicul vizitator.

Un amănunt interesant, pentru noi: și în Țara Românească folosirea acestei metode de atenționare a curierilor și a ștafetelor a fost cunoscută, fiind înțilnite pînă în prezent două sau trei scrisori pentru care s-a recurs la atașarea de pene!

CÎND ZIARUL CALCĂ MARCA

Scurtarea duratei operațiunilor de expediție a trimerilor poștale în masă, în special a ziarelor și tipăriturilor, a preocupat dintotdeauna atît editorii și expeditorii acestora, cît și administrațiile poștale. Încă de la începutul folosirii mărcilor adezive, un timp prețios îl consuma francarea și apoi, ștampilarea mărcilor. Operație făcută manual pe vremea aceea, obliterarea întîrzia expedierea ziarelor, care riscau astfel să piardă cursele de plecare.

Pentru înlăturarea acestor întîrzieri, s-a recurs în unele țări (Austria, Franța etc.), la anularea mărcilor prin chiar procesul de tipărire a ziarelor. Dat fiind că la epoca respectivă nu se folosea procedeul de tipar la rotativă, se lipeau mărcile la distanțe potrivite pe rolă sau pe colile ce se tipăreau la mașini plane. Acestea erau apoi introduse la tipar, marca fiind anulată prin suprapunerea textului. Mărți pentru ziare astfel anulate nu constituie mari rarități, dar prezintă o notă atractivă în colecții, evocatoare a unor timpuri în care chiar și încercările de accelerare rămîneau totuși în domeniul rudimentului.

DE LA MĂTASE LA AUR

Noțiunea de marcă poștală adezivă este nemijlocit legată de cea a hîrtiei pe care figurina este tipărită. Și, totuși, mai sînt și excepții.

Să vedem cîteva.

În R. P. Polonă, în anul 1958, cu ocazia celui de-al patrulea centenar al poștei a fost pusă în circulație o emisiune al cărei desen înfățișa o căruță de poștă de pe vremuri, pe o marcă avînd un nominal de 2,50 zł. Aceeași marcă a fost imprimată și în coli mici de cîte 6 exemplare, tot cu aceeași valoare nominală. Dar emisiunea a fost însoțită și de a doua colită, care relua același desen, marca avînd însă valoarea de 50 zł. Această colită nu a fost tipărită pe hîrtie ci pe mătase (Z. nr. 22).

Un procedeu oarecum similar a fost folosit în 1963 de poșta din R.D.G. cu prilejul „Zilei oamenilor muncii din sectorul Chimiei”. Colița emisă cu acel prilej (grupînd 2 mărci, cu nominal de 50 și 70 pf.) a fost tipărită pe o țesătură din dederon, materie textilă creată de cercetătorii din R.D.G. (Z. nr. 757).

În Uniunea Sovietică și în R. P. Ungaria, mărci poștale au fost imprimate pe folie de aluminiu. Astfel, în anul 1955, poșta maghiară a marcat împlinirea a 20 ani de la crearea industriei naționale a aluminiului prin punerea în circulație a unei mărci cu nominalul de 5 ft. (Z. nr. 1450) a cărei imagine este tipărită pe o folie foarte subțire, de alu-

minium, aplicată pe un suport de hirtie. La rindul ei, poșta din U.R.S.S. a emis în 1961 o marcă de o rublă cu prilejul celui de-al XII-lea Congres al P.C.U.S. Având ca temă „Știința și Tehnica“, marca a fost de asemenea imprimată pe folie de aluminiu. Aceeași marcă a apărut puțin timp după aceea cu un supratipar festiv.

Procedeul tipăririi de mărci pe folii de metal, cu suport de hirtie, nu putea să scape atenției speculative. Dacă emisiunile pe aluminiu avuseseră scopul de a marca și prin filatelie realizări ale tehnicii, o serie întreagă de emisiuni din diferite țări au căutat să arunce pe piață așa zise „mărci de aur“. De fapt, și acestea au folosit procedeul aplicării unei folii extra-subțiri de metal pe un suport de hirtie, dar pentru naivi, luciul „metalului nobil“ putea să constituie un imbold pentru a determina desfacerea baerelor pungilor. Inutil de spus ca pentru aceste fabricate au fost puse la contribuție temele „la modă“, cosmosul, pe atunci în plin elan filatelic, ocupînd un loc de frunte.

Un timp, mărcile și colile „de aur“ s-au răspîndit pe multe piețe. Dar nu a trecut mult și oamenii au început să socotească la rece cam cît aur și cîtă hirtie avea fiecare marcă. Și odată cu răspunsul, a trecut și moda mărcilor „de aur“.

ȘTAMPILE MUTE

Una dintre condițiile de calitate a mărcilor circulate este claritatea, curățenia amprentei ștampilei pe care o poartă. Sensibile la cerințele și preferințele filateliștilor, administrațiile poștale se străduiesc să realizeze ștampile atractive și totodată să asigure folosirea lor cît mai îngrijită.

Nu întotdeauna, însă, lucrurile au stat chiar așa. Astfel, multă vreme — în primele decenii de folosire grija principală era de a se anula mărcile în așa fel încît refolosirea lor în dauna poștei să fie imposibilă. Aplicarea unor ștampile „grele“, cu trăsături groase și cu abundență de cerneală garanta obținerea acestui rezultat.

Tocmai de aceea, în numeroase țări, se foloseau în paralel ștampile fără inscripții (așa numite „ștampile mute“) menite a desfigura marca poștală și ștampile de loc și dată,

pentru indicarea acestora. Sistemul dublei ștampilări a fost de altfel aplicat vreme îndelungată și în țările române.

Ștampilele destinate numai anulării mărcilor au putut fi fără nici o inscripție sau indicație de nici un fel (și acestea sînt așa numitele „ștampile mute“), sau puteau cuprinde o literă, o cifră, permițînd într-un fel identificarea oficiului poștal de care au fost aplicate.

În general, însă, ștampilele „mute“ au fost considerate numai ca „desfiguratoare“ de mărci. De aci și denumirile care le-au fost date în diferite țări: „Matasellos“ („Ucigătoare de mărci“) în țări de limbă spaniolă (termen extins și asupra celorlalte ștampile poștale); „Killer“ („Ucigașe“) în limba engleză, etc.

Unele administrații poștale au folosit ștampile mute destul de „curate“: ca exemple putem cita ștampilele „Grătar“ de la noi, din Franța, unele state vechi italiene etc., ștam-

pilele „Stea punctată“ din Franța și multe altele. În schimb, nu au fost puține „ștampilele mute“ așa fel făcute încât amprenta lor pe marcă să elimine orice posibilitate de reforesire. În această categorie se înscriu și ștampilele „semi-mute“ din Marea Britanie

și din multe teritorii pe vremuri controlate de poșta britanică. De formatul unui oval alungit, compus din bare transversale groase, aceste ștampile purtau în centru numărul indicativ al oficiului poștal. Amprenta barelor pe marcă acoperea în mare măsură desenul mărcii. Din punct de vedere al esteticii filatelice, ele sînt „contraproducătoare“, dar îndeplinesc scopul pentru care au fost gîndite de poștă. De reținut că acest tip de ștampile nu

a fost încă definitiv scos din folosință.

În rîndul ștampilelor mute, o categorie aparte o formează cele utilizate pe scară largă în secolul trecut, de o seamă de oficii poștale din Statele Unite ale Americii, din Canada și din alte țări din America. Ele erau confecționate pe plan local, cu mijloace improvizate. Cele mai fragile erau din plută. Mai rezistente erau cele din lemn etc. Bineînțeles, forma amprente era rolul fanteziei celui care confecționa ștemplul. Unele erau alcătuite din simple bare, altele aveau format de linii încrucișate sau de stea. Altele, în sfîrșit, depășeau stadiul formelor simple, geometrice, pentru a aborda desenul mai pretențios al unei figuri: un cal, un ciine etc. Ștampilele mute figurative din perioada clasică aduc în colecții o notă anecdotică și atractivă, ecou al unui ritm de viață care, azi, ni se pare atît de romantic și îndepărtat.

În colecțiile tematice, ștampilele mute cu desen legat de tema respectivă constituie piese de mare efect și fac dovada preocupării de extindere a arcului materialelor filatelice folosite.

Ștampile complet „mute“ au mai fost folosite și mult mai recent, pe alocuri. Astfel, în Germania, în timpul primului război mondial, au fost utilizate în diferite localități ștampile „Stea“ pe coletărie și pe alte trimiteri poștale.

În ansamblul lor, ștampilele mute interesează pe cercetătorii de istorie poștală, de istorie poștală locală dar și pe toți cei ce se interesează de marcofilie.

EXAGERARE

Colecționarii specializați și iubitorii de erori și varietăți, sînt mari amatori, între altele, de mărci cu una sau mai multe culori lipsă. De fiecare dată este vorba de exemplare din desenul cărora lipsesc unul sau mai multe detalii datorită unor greșeli de tipar scăpate la controlul de calitate.

Cum, necum, mărcile cu astfel de lipsuri sînt căutate, dacă nu de filateliștii care colecționează după sisteme clasice, tradiționale, cel puțin de iubitorii de curiozități și variante, care le plasează cu plăcere în colecțiile lor specializate.

Că pentru astfel de piese se plătesc uneori prețuri disproporționate față de interesul și valoarea lor reală filatelică, este treaba celor care le achiziționează, pentru că în filatelie, fiecare colecționează ce-i place și în condițiile pe care este dispus să le accepte.

Dar există și exagerări de care merită să se ocupe și marea masă a filateliștilor, pentru că ele crează o faimă și un climat nesănătos în jurul filateliei și totodată pot deruta pe colecționarii mai puțin experimentați și avizați.

Astfel, nu de mult, un comerciant englez de mărci poștale a publicat un anunț prin care oferea o colită a expoziției filatelice „London 80“, „cu toate culorile omise, complet albă, dantelată și gumată“.

Închipuiți-vă dumnea voastră. O colită din hîrtia pe care au fost imprin-

PERISCOP FILATELIC

mate colițele respective, fără nici o urmă de tipar, dar gumată pe verso și prezentînd perforarea de-iel. Ța ele ctep n . limitînd cele patru mărci ale emisiunii, în poziția de pe colitele normale.

Dacă „filatelia“ înseamnă colecționarea figurinelor poștale destinate plății taxelor de expediere sau a altor piese din circuitul poștal, cum se poate încadra în filatelie un petec de hîrtie care nu poate avea nici o legătură cu expedierea de corespondențe?

Pentru această „minune“ anunțul nu se sfîia să ceară 95 de lire sterline. Nu prea credem să se fi găsit un naiv sau un adevărat colecționar care să se fi lasat prins de această ofertă năstrușnică.

Dă totuși de gîndit faptul că s-a putut ajunge la asemenea exagerări, fie chiar cu titlu de încercare. Exagerări care au devenit posibile numai ca urmare a unei îndelungate escaladări pe calea „împingerii“ în atenția colecționarilor a unor rebuturi de fabricație care nu au nimic în comun cu adevărata filatelie.

CASTORI ȘI LEBEDE

Printre noile orientări în materie de filatelie tematică se înscrie la loc de frunte indicația de a nuse limita colecțiile și expozitele numai la mărcile foarte atractive, multicolore și de format mare cu care este alimentată piața filatelică, din toate colțurile lumii, și de a se ridica nivelul lor calitativ prin in-

cluderea unor mărci din emisiuni mai vechi sau, pe cît posibil, foarte vechi.

Aceasta nu înseamnă că emisiunile recente, cu un bogat conținut și de mare varietate tematică, urmează a fi ostracizate, dar că în cadrul expozitelor prezența lor trebuie să fie îmbinată cu aceea a unor „piese vechi“.

Pentru colecționarii temei „Fauna“ sau a subtematicelor „Mamifere“ și „Păsări“, îmbunătățirea se poate face treptat, introducînd în expozate destule mărci mai vechi ce pot încă fi procurate cu relativă ușurință. Ștacheta se ridică însă la înălțimi uneori inaccesibile, dacă retrospectiva se întoarce spre începuturile filateliei. Astfel, pentru tema „Mamifere“, deschizătoare de drum, ar trebui să fie marca de 3 pence, (Yv. nr. 2) făcînd parte din prima emisiune a Canadei, din anul 1851. Desenul ei înfățișează un castor, harnicul constructor de micro-baraje care a figurat ca emblemă în toate sălile expoziției mondiale de filatelie de la Toronto.

Pentru o tematică „Păsări“, piesă sau piese cheie ar putea fi mărcile emisiu-

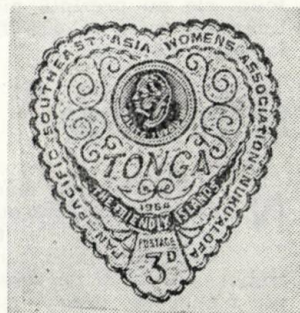
nilor din Australia Occidentală, care s-au succedat din 1854 pînă în 1906. Aci dificultatea procurării ar fi atenuată de faptul că dacă nu s-ar putea obține o piesă chiar din prima emisiune, s-ar putea recurge la emisiunile ulterioare, bineînțeles cu coeficientul de raritate mai modest.

Pe lîngă aceste două „capete de coloană“, multe alte mărci vechi și-ar putea și ar trebui să-și găsească locul în expozatele tematice la curent cu noile orientări.

FORME FANTEZISTE

Parada mărcilor poștale îmbracă toate formele geometrice, de la dreptunghi la pătrat și romb, de la cerc la oval, de la triunghi la pentagon, la hexagon, la octogon etc.

Cite odată, însă, toată această gamă nu pare desul de îmbietoare pentru a atrage pe cumpărătorii

PERISCOP FILATELIC

naivi, în goană după mărci ieșite din comun. Și astfel iau naștere emisiuni care, pe lângă diferitele procedee de tipar, recurg și la formate fanteziste.

În rîndul acestora s-au înscris, spre pildă, două serii apărute în Tonga, cu prilejul Conferinței din 1964 a Asociațiilor de femei din Asia de Sud-est și din Pacific. Prima serie, pentru poșta obișnuită, a avut mărcile în formă de inimioară, și... festonată

pe margini. Cea de-a doua, pentru poșta aeriană, a adoptat ca format nici mai mult nici mai puțin decît conturul geografic al insulei. Mai „atractiv” și, firește, mai „comercial” și așa, greu de găsit!

Bineînțeles, mărcile sînt nedîotate și imprimate bucată cu bucată, neputîndu-se îmbina între ele.

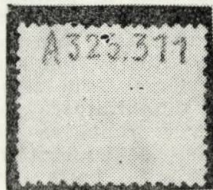
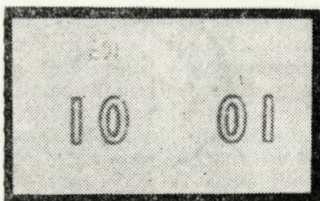
Dacă aceste mărci au putut atrage pe unii colecționari începători, în ciuda aspectului lor ieșit din comun, ele nu prezintă nici interes și nici valoare filatelice relevante.

ȘI PE VERSO...

Nu întotdeauna mărcile sînt tipărite numai pe față. Multe sînt emisiunile care trebuie privite și pe verso, nu numai de dragul gu-

mei dar și al unor tipări-turi pe care le poartă.

Dintre acestea, cele mai multe au urmărit îngreunarea falsificării, prin necesitatea intrării mărcilor în mașină de două ori. În această categorie se înscriu mărcile suedeze din perioada 1886—1891 (Z. nr. 29—38) care, în lipsa filigranului, au căutat să combată contrafacerea imprimînd pe verso desenul unei goarne poștale, în culoare albastră. Tot în scopuri asemănătoare au fost tipărite în Grecia cifrele valorilor nominale pe dosul unor mărci din emisiunile tip „Hermes — Cap mare”. Un sistem de control mult mai complicat în determinarea cifrelor tipărite pe dosul mărcilor a fost aplicat de poșta spaniolă, în proporții de masă, la tirajele emisiunilor sale din anii 1905—1939 etc.

În afara acestor genuri de tipare pe verso, mai înțilnim în filatelie și tiparuri avînd alte scopuri. Astfel, în Nicaragua, în 1911, un text astfel tipărit servea la transformarea unor timbre fiscale în mărci poștale de francatură. Poșta orașului Fiume

a tipărit pe verso, la cîteva din emisiunile locale, textul (multiplu) POSTA DI FIUME și elemente ornamentale. În 1895, pe mărcile emisiunii portugheze pentru 700 ani de la moartea Sf. Anton de Padua, a fost tipărit textul întreg al unei rugăciuni în limba latină! O emisiune din 1970, din Gibraltar, avînd ca temă uniforme de epocă, poartă pe verso informații istorice asupra subiectului mărcilor respective. În Ungaria, în 1924, cele trei valori ale unei emisiuni de asistență în folosul tuberculoșilor purtau pe verso o inscripție pe 5 rînduri, precizînd că mărcile se vindeau cu o suprataxă de 100% în folosul acțiunii de ajutor social-medical.

Texte de reclamă imprimate oficios sau semioficios au apărut de mai multe ori (reclama săpunului „Pears”, în Anglia, pe mărci ale emisiunii din 1887 etc.).

O categorie cu totul aparte de tipărire pe verso o formează mărcile — monedă emise în Rusia țaristă, în 1915 și în perioada 1916—1918. În total au fost tipărite pe carton 11 mărci diferite, avînd putere de circulație ca înlocuitoare ale monedei metalice, retrasă pentru a fi folosită în industria de război. Dantelate, aceste mărci erau negumate și purtau pe dos vulturul cu două capete și un text prin care se arăta că puteau servi în loc de monedă. Ele puteau fi folosite la francare, dar exemplarele efectiv circulate sînt foarte rare.

Mai recent, unele emisiuni din zona Caraibilor, sau subiecte turistice, poartă pe verso date informative

PERISCOP FILATELIC

cu privire la subiectele respective.

Și astfel, nu numai imaginea principală, de pe fața mărcilor, este purtătoare de mesaje.

EXPRESIVITATE

In filatelia modernă, fiecare marcă este purtătoarea unui mesaj. Fiecare caută să militeze pentru o idee, să difuzeze în lumea largă o informare, o luare de poziție, o comunicare.

An de an apar în lumea largă mii de figurine poștale, care, se străduiesc să îmbine rostul funcțional al mărcilor cu conținutul lor de popularizare sau de propagandă. Tocmai de aceea, creatorii mărcilor poștale se străduiesc să conceapă soluții cât mai expresive și mai convingătoare, pentru exprimarea ideii tematice și să le transpună grafic în desene de mare atractivitate.

Sînt destule mărcile care ar merita să fie astfel citate. Într-o măsură se desprind însă câteva, dintre care, o marcă din Suedia, una a Națiunilor Unite și una din San Marino.

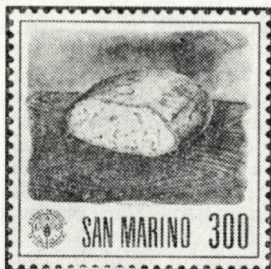

Marca suedeză a apărut în cadrul unei serii de două valori avînd ca temă ajutorarea celor nevoiași. Dedicată asistenței sociale pentru cei vîrstnici, marca este ilustrată cu

un desen pe cît de simplu pe atît de sugestiv: o mină de bătrîn și numai atît, sprijinită pe un baston. Simbol expresiv al vîrstei înaintate și al sprijinului de care are nevoie.

Marca Administrației poștale a Națiunilor Unite a fost emisă cu ocazia Anului internațional al handicapatilor. Pentru a exprima dorința și necesitatea readucerii celor handicapati în contextul societății, autorul a folosit ca simbol un joc de figurine, în care, fiecare își găsește locul, strîns legată și unită cu celelalte.

Cel de-al treilea exemplu ni-l oferă o marcă emisă în San Marino cu ocazia Zilei Mondiale a Alimentației, organizată sub auspiciile O.N.U. Desenele înfățișează un singur element central: o bucată de pîine. Minusculă, în

colțul de jos, în stînga, emblema F.A.O. Greu de găsit o soluție mai simplă și mai sugestivă, într-o epocă în care spectrul foamii amenință sute de milioane de oameni.

Trei mărci care fac cinste artiștilor care le-au creat. Trei mărci care îndeplinesc din plin scopul cărora le-au fost destinate.

UMOR

— Snoavele... tale nu au nici sare nici piper!

* * *

— Spunea cineva că ești un umorist mare!

Exagera.

— Nicidecum! Cu înălțimea ta de 2 metri esti de neegalat...

* * *

— De ce nici măcar nu ai zimbît la glumele mele?

— Eu nu iau în deridere munca unui om...

* * *

— De ce ești trist?

— Umorul meu a ajuns de rîsul lumii...

* * *

— Cum de scrii cu atîta ușurință umorul?

— Nimic mai simplu! Nu apăs cu stiloul pe hîrtie...

* * *

— I-am citit cîteva epigrame și s-a supărat!

— Și de ce mă rîg ?..

— Nu știe de glumă...

Dr. George M. Gheorghe

PERISCOPI FILATELIC

A doua mână dreaptă a Elisabetei Călin

De afară, adică din strada Arhitect Mincu, clădirea de la numărul 7 pare mai degrabă un cămin studențesc. Nu e ce pare. Se află aici Spitalul clinic de chirurgie plastică și reparatorie, singurul de acest fel din țară. Mai există secții, la Brașov și Galați, cu 50 și, respectiv, 25 de paturi, dar spitale nu, acesta e singurul și aici vin pacienți de peste tot. Cazurile cele mai grave, accidente de circulație, arsuri, malformații congenitale, traumatisme deschise etc. Spitalul acesta înseamnă, în ce tratează el cel mai adesea cu bisturiul, competența cea mai înaltă, cea mai distinsă. Ce nu se rezolvă aici și, vai, mai sînt și astfel de necazuri, nu se rezolvă nicăieri, clinica în care mă găsesc e, dacă vreți, o ultimă instanță.

Între două operații, profesorul Agrippa Ionescu pare destins. Cazuri disperate? !, se miră. Nu, orice caz complicat devine banal dacă e bine făcut. Continuă: un chirurg după care trebuie să reparați nu-i chirurg, e altceva. Nu spune ce, dar înțeleg. Sună telefonul, profesorul își aranjează o partidă de șah. Îmi place șahul, reia, mă calmează, ca și filatelia, pe care o prețuiesc, încă din școală. Îl privesc. E robust și poartă ochelari, lentile obișnuite, rame la fel, nepretențioase. Ca de licean. Are 56 de ani, dar arată de 40. Îi spun asta și rîde. Am mai auzit povestea, zice, iar explicația constă, cred, în muncă. Iată, în ianuarie, am făcut 56 de operații, între care prima replantare de antebrăț a durat 12 ore. Nicolae Dragoș, cel căruia i-am pus mîna la loc, m-a vizitat ieri. Se simte bine, nu mai are mult și se întoarce la lucru.

În drum spre rezerva Elisabetei Călin, „subiectul” reimplantării nr. 2, parcurgem cîteva saloane. Saloane și coridoare, căci paturile se înghesuie pînă și aici. Vizita mă tulbură, sînt atîtea drame pe lume și nu le știm. Profesorul însă le știe. Bolnavilor le zice pe nume și, din mers, dă indicații. Vorbe puține, zvîcnite. Aici facem așa, aici facem pe dincolo, aici operăm, aici mai așteptăm, bolnavii îl privesc cu încredere și recunoștință, iar profesorul găsește, pentru fiecare, un cuvînt, cel mai potrivit, cel mai omenesc. Lasă, lasă, Fănele, greul a trecut, mai ai puțin și mergi acasă, iar în ochii celui îmbărbătat, copil de 10 ani, mijesc lacrimi. Fănel se află în grija vecinului de pat care îi e, după expresia profesorului, tutore vremelnice. Numărul cadrelor fiind insuficient, bolnavii se ajută între ei cum și cît pot, iar repartizarea în saloane ține cont, între alte argumente, și de ideea întrajutorării.

Ajungem la Elisabeta Călin. Profesorul studiază rana și-o roagă pe femeie, mamă a 4 copii, să încerce să miște degetele. Gata, gata, sare ca ars, m-am lămurit, e bine. Elisabeta Călin, de fel din satul Crețești, comuna Vidra, n-arată rău. N-o doare, practic, nimic, dar nu poate uita cum era să rămînă fără mîna. Vorbește rar, de parc-ar chema cuvintele de departe, de foarte departe, dintr-o înțimplare care n-a fost decît pînă la un punct a ei. Am dat drumul la mașină, zice, după care, fără să-mi dau seama, am umblat după un cauciuc. Cuțitul mi-a tăiat-o, lăsînd-o să atîrne într-un zgirci. O fracțiune de secundă, cît am mai rămas trează, m-am gîndit la copii și m-am cutremurat. Săracii, mi-am zis, au rămas fără mîna.

Profesorul îmi face un semn discret și ies. N-o obosiți mă invită elegant, au tot venit s-o vadă, dar n-am lăsat pe nimeni. Au venit, înțeleg, soțul, Vasile Călin, de profesie mecanic, rude, colegi de muncă și, în mai multe rânduri, directorul combinatului, Liliana Corici, cea care a dat alarma în ziua accidentului. Profesorul tocmai ajunsese acasă după 8 ore de operație. A luat, din fugă, un sandwich și, la 4 după amiază, era în sala de operație cu toată echipa. În meseria noastră, zice, munca nu poate fi concepută în afara echipei, iar eu cred că am izbutit să formez o echipă de elită. Iar sună telefonul și mă bucur, îmi oferă șansa să mă întorc în timp, să fac o paranteză. Profesorul Agrippa Ionescu e, la noi, părintele chirurgiei reparatorii. La 32 de ani era șef de clinică, răspundea de ortopedie în cadrul Spitalului de urgență, aflat pe atunci tot în strada Arhitect Mincu 7, iar la 33, adică foarte devreme, era conferențiar. Avînd formație de chirurg general, trecut pe la școala profesorilor Brînzeu și Turai, dar specializîndu-se în chirurgia mîinii și în strălucire, el a întemeiat o disciplină nouă, fiind deschizător de drumuri. Drumuri pe care nu le-a abandonat nici o clipă, ci pe care a mers și merge cu îndrăzneală, convins fiind că, în meseria pe care și-a ales-o, deviza e simplă: să știi bine ce faci și să faci bine ce știi. Onorurile care n-au întîrziat, e profesor din 1963 și membru în tot felul de societăți, au venit să răsplătească o muncă asiduă și o seriozitate profesională fără cusur.

La 4 după-amiază, reia, am fost, cu toții, în sală, pregătiți de o mare încercare care știam că va dura mult. Cît a durat? 11 ceasuri. Sigur, o să ziceți, după replantarea de antebrăț făcută lui Nicolae Dragoș, mergeam pe o cale bătătorită. Da și nu. Cazul Elisabetei era și mai implicat, căci mîna ei fusese arsă cu cîteva luni în urmă. Ca să fiu sincer, auzind asta, am ezitat o clipă, să mă bag sau nu? Poate că cei 4 copii ai femeii au decis. Ne-am apucat de treabă. Doctorul Achil Dinu a dat anestezia și, în primul moment, am tăiat și tendonul care mai ținea mîna Elisabetei. Doctorii Doina Ionescu și Ion Lascăr pregătiseră bolnava, i-am îndepărtat oasele sparte de cuțitul mașinii și am trecut la osteosinteză. I-am pus broșe Kirschner între degetul 1 și radius, între degetul 3 și cubitus, niște cuie, dacă vreți, ca să-i prindă oasele. Apoi am cusut la microscop arterele și între ele, pe partea dorsală, 3 vene. Am cusut radiala, am trecut la vene. Ne-am întors la cubitală, adică am cusut o arteră în plus în ideea unei mai bune vascularizări, căci mîna, repet, fusese arsă în august 1981. Arsura putea îngreuna circulația de întoarcere, de aceea ne-am luat măsuri de precauție. Cuiele le-am băgat mai mult pe ghicite, alții execută osteosinteză sub aparat de televiziune, noi n-aveam așa că ne-am descurcat cum am putut. Ce-a urmat? Am prins, pe rînd, flexorii degetelor și, la sfîrșit, flexorul cubital al mîinii și nervul medial și cubital. În sfîrșit, pe la 3 dimineața, i-am pus Elisabetei Călin o atelă ghipsată și-am trecut-o în rezervă.

Nu la reanimare?! , mă mir.

Profesorul își ridică, preț de-o clipă, ochelarii pe frunte și mă privește difuz. Nu, acceptă, acolo era plin, cazuri mai grave. După care îmi explică, la fel de meticulos, trăgînd din cînd în cînd cu coada ochiului la carnetul în care notez, că salvarea mîinii femeii din Crețești nu s-a încheiat. Rămîne, zice, să-i mai facem extensorii, smulși în accident. Hopul cel mare, pricep, a trecut, de-acum, vorba românului, sănătate să fie!

Agrippa Ionescu a plecat în noaptea aceea la 4, dacă 4 o mai fi noapte... Ultima oră a dedicat-o veghei, temîndu-se ca mîna operată să nu trombozeze. N-a trombozat. A doua zi, a intrat în clinică la 7,32 fix și pentru cele două minute de întîrziere, avea să-mi mărturisească extrem de tulburată ingineră Liliana Corici, și-a cerut un milion de scuze?!

Dialogul e pe cale să se sfîrșească și nici nu poate fi altfel, căci profesorul e așteptat în sală. Am primit, îl aud, zeci de scrisori, cerîndu-ni-se să repetăm „minunea” făcută cu Nicolae Dragoș. Am spus-o și-o repet, n-a fost nici o „minune”, ci doar o operație, o intervenție mai grea decît altele, dar posibilă. În cazul acela, ca și în cel al Elisabetei Călin, ne-a ajutat rapiditatea cu care bolnavii au ajuns la clinică. Cam două ore după accident se mai poate interveni, după aceea membrul tăiat începe să necrozeze și nu mai e, din păcate, nimic de făcut.

Îmi zice la revedere și mă mai roagă o dată să scriu cît mai puțin despre el și cît mai mult despre echipă, despre spitalul acesta pe care-l conduce, cu su-
flet și competență, doctorul Aurel Vasiliu. Promit și ca să-mi țin promisiunea,
aștern pe hîrtie și numele altor medici, Ion Comnoiu, Nicolae Chiotan, Florin Isac,
Valeriu Borcea, crescuți și formați la școala profesorului Agrippa Ionescu. O școală
a muncii și probității profesionale, a îndrăzelii și siguranței, de pe urma că-
reia semenii de-ai noștri, aflați la mare necaz, s-au întors teferi la familiile și locu-
rile lor de muncă. Mai fac o paranteză și zic că, la venirea lui Agrippa Ionescu,
media de spitalizare la arsurile grave era de 260 de zile. Ea e, azi, de numai 20,
iar viteza de vindecare a unor traumatisme complicate, cazul mîinii Elisabetei Că-
lin depășește orice închipuire, mergînd pînă la 9 zile.

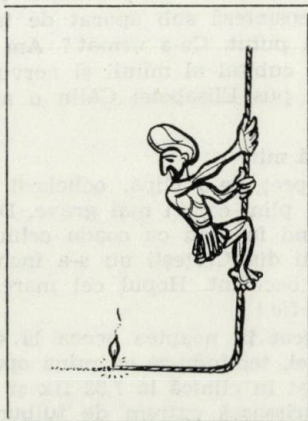
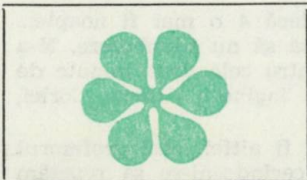
În hol, la plecare, dau peste copiii Elisabetei. Cel mai mare are 12 ani. Cel
mai mic numai 3. Legea-i lege, n-au voie să intre. În astfel de cazuri, e o preju-
decată, ești tentat să crezi, refuzîndu-ți-se accesul, că ceva nu-i în regulă. Dar
e, primesc asigurări că totul merge bine. Mîna dreaptă a mamei lor e din nou la
loc și ei vor avea, peste cîteva zile, ce săruta. Agrippa Ionescu a mai făcut o
„minune“ și, omeneste vorbind, cei 4 copii ai Elisabetei Călin mai au încă o mîna
de sărutat. Cea a profesorului cu rame, lentile și zîmbet de licean.

(Fragment din cartea de reportaje „Meseria mea e pacea“, în curs de apariție la
Editura Eminescu)

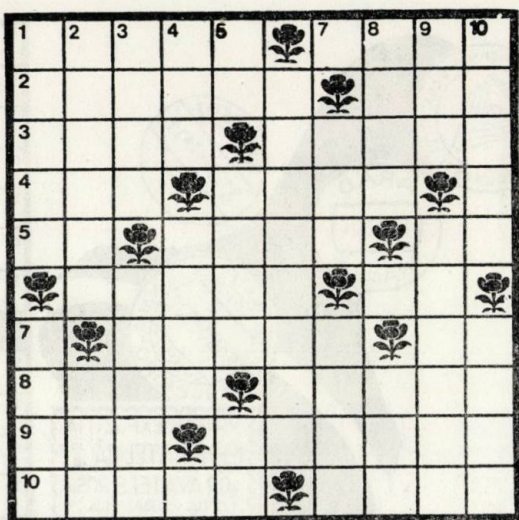
Ovidiu Ioanițoia

Cugetări sau... așa ceva!

- Mie nu mi se poate în-
tîmpla nimic! Are gri-
jă șeful șefului meu!
- Cu cît pierdem mai mult
timp cu promisiunile, cu
atît ne rămîne mai pu-
țin timp pentru realiza-
rea lor.
- Ca omul să-și recunoas-
că slăbiciunea, trebuie
să fie deosebit de pu-
ternic.
- Nu sînt în stare să-mi
cîștig nici măcar un
dușman.
- E foarte greu să deran-
jezi oameni care nu au
telefon.
- Groparul este omul care
muncește ca alții să se
poată odihni.
- Există trei categorii de
bărbați care nu înțeleg
femeile: tineri, maturi
și bătrîni.
- Căsnicia cu o femeie
bună e limanul pe timp
de furtună, căsnicia cu
o femeie rea, e furtună
pe liman.
- Mai rău decît o căsăto-
rie prea timpurie, poate
fi doar un divorț întîr-
ziat.
- Sînt oameni care merg
la teatru pentru aplau-
zele dintre acte.
- Lucra ca albina — zbu-
ra dintr-un loc în al-
tul.
- Căsnicia e o loterie.
Cînd pierzi însă, nu
poți arunca biletul de
loterie.
- Să nu facem pași tine-
rești necugetați, cînd
sîntem deja bătrîni.
- Există oameni pentru ca-
re cea mai îndepărtată
rudenie este mama lor.

Culese de
Dr. T. Cutlic

dicționar..

ORIZONTAL : 1) Tematică mult apreciată de colecționari • Indică faptul că hîrtia timbrului a fost îndoită. 2) Foaie de hîrtie de dimensiuni mici pe care sînt tipărite una sau mai multe mărci postale identice sau nu, pe marginile căreia se găsesc imprimate, de cele mai multe ori, ornamente sau inscripții legate de tema sau de scopul emisiunii (pl.). • Lac. 3) Reproduse ale mărcilor postale făcute înainte sau în timpul tipăririi, cu scopul de a alege desenul, culoarea, hîrtia și pentru a controla apoi procesul de fabricație (sing.). • Valoarea filatelice. 4) Excescență a pielii • „Ultima valoare” a unei serii. 5) Imprimat! • „Valoare nominală” imprimată pe marcă • În valoare! 6) Marcă postală care prezintă caracteristici diferite față de cele ale

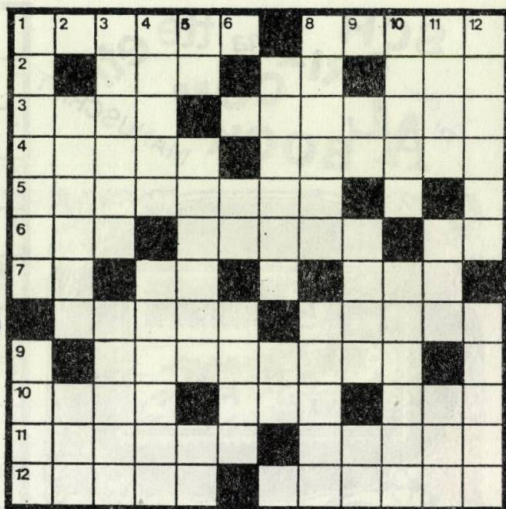
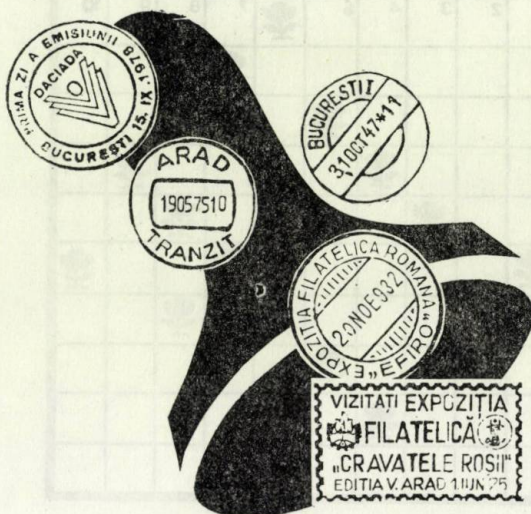
mărcii „tip” care se repetă la întreg tirajul sau numai la o parte din el (pl.). • Nota din clasor! 7) Caiet sau volum destinat păstrării, conservării, prezentării în condiții estetice, în general cronologice, a emisiunilor filatelice • Livescu Petre. 8) A fixa marca pe plic • Factor natural binefăcător la Amara sau Techirghiol. 9) Sau • A imprima o emisiune. 10) Chenarul mărcilor • Moral.

VERTICAL : 1) Prezintă în tematica „Aniversărilor culturale” • Grupaj de mărci postale, detașate dintr-o coală, neseperate între ele. 2) Accesoriu filatelic în care se introduc pentru protejare mărci postale, colițe, ștreifuri etc. (pl.) • Curelușă de meșină. 3) Nume masculin • Foarte repede. 4) Apă curgătoare • Bucată

mare de hîrtie pe care sînt imprimate aceleași valori ale unei emisiuni (pl.). 5) Tețe! • Boală • Cuțu! 6) Mărci tipărite și puse în circulație (pl.). 7) Document • Păstrează fi-lele cu timbru (pl.). 8) Instrument muzical cu va-loare • Final șahist. 9) Animal din tibet • Cifra care indică puterea de francare a mărcii (pl.). 10) Timbru sau marcă poș-tală care, prin utilizare la francare, și-a îndeplinit misiunea și care poartă semnul anulării (fem.). • Conțin un anumit număr de mărci postale românești sau străine, noi ori ștam-pilate, precum și premii în obiecte filatelice (sing.).

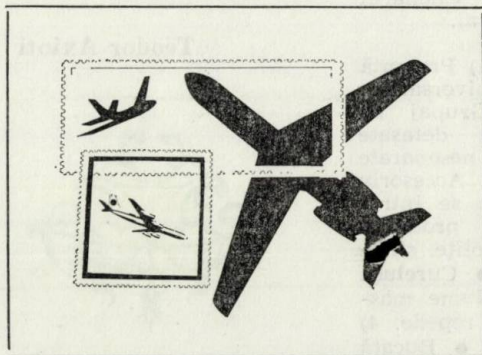
Teodor Axioti

Tratat despre ... ștampilă

ORIZONTAL : 1) Tip de ștampilă poștală utilizată începînd cu anul 1884, a cărei denumire provine de la mașina cu care se aplica (respectiv de la numele inventatorului), folosită inițial în Franța, Anglia, Belgia și Suedia • A suprima valoarea fiduciară a unei mărci poștale prin aplicarea ștampilei. 2) Poznașele farfurii zburătoare ! • Curge ! • Fragment de bolid ! 3) Ștampilă de..., tip de ștam-

pilă destinată să servească trimerile poștale în perioada începuturilor transporturilor feroviare • Persoane cu atribuțiuni în distribuirea corespondenței. 4) A produce și pune în circulație o marcă sau un efect poștal • Scos din circulație. 5) Ștampile de mare importanță filatelică supranumite și **degetar**, emise în iulie 1871 pentru atestarea plății taxelor de expediere a telegramelor. 6) Obliterată în dreapta !... • ... desemnează un bun care a fost deja în circulație. 7) Dublează valoarea • Tête-bêche ! • Marcă ruptă !. 8) Fără excepție (fem.) • Ștampile aplicate (1858—1862) pe corespondențele ale căror taxe de transport urmau să fie achitate la destinație, de către primitor. 9) Ștampilă cu..., prima ștampilă românească cu indicația anului (1862—1865), avînd forma unui dreptunghi cu colțurile tăiate și cu o banderolă în interior pe care era înscris cuvîntul **Jassy**. 10) Figură geometrică ce caracterizează una din primele obliterations mate specifice poștei pariziene, cu centrul gol sau cu un număr marcat în interior • Evaluare incompletă ! • Stat american unde, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, au circulat o serie

de ștampile fanteziste — mute sau ilustrate — denumite **fancy cancellation** (abr.).

11) Ștampile prefilatice utilizate pentru prima oară în Moldova în anul 1852, de formă lunguiată și cuprinzând cuvântul **Franco** scris cu majuscule chirilice • **Ștampilă de...**, tip de ștampilă de interes filatelic și... turistic utilizat de aceste „case de oaspeți” într-un număr limitat de țări, introduse în ultimul deceniu al secolului trecut. **12) Conferă un luciu aparte** • **Ștampilele cu indicația timpului** de circulație a unei anumite mărci, timbru, efect poștal, etc. folosite în prezent la toate oficiile poștale.

VERTICAL : **1)** Ștampilă cu un cerc unic de 17 mm diametru, utilizată în anul 1871 de către Poșta română, deosebit de apreciată de colecționari pentru eleganța, finețea și... raritatea ei • **Vechi locuințe din lemn** (var.). **2)** Își menține cu greu echilibrul • **Fragment de ștampilă !** **3)** Specie de maimuță • **Port ucrainean la Marea Neagră.** **4)** Termen ce desemnează timbrele sau mărcile poștale anuale prin aplicarea ștampilelor manuale sau mecanice și care constituie obiectul unor colecții specializate • **Anulați** (din punct de vedere al valorii de francare) prin linii trase cu creionul chimic sau cu cerneală. **5)** Plantă textilă • **Pasăre ocrotită din Delta Dunării** • **Vas de pământ.** **6)** Colț de timbru ! • **Pene ciufulte !** **7)** Poșta sătească înființată în anul 1865 de Cezar Liebrecht, care utiliza, în cadrul reședințelor de plasă, o serie de tipuri de ștampile de o mare varietate • **Mediu... istoric.** **8)** Dublu cerc din componența unor ștampile (cărora le-a împrumutat denumirea), ce conține indicații privind biroul poștal emitent • **Capitala Cehoslovaciei, în ortografie originală.** **9)** Idem • **Fotbalistru l din... Troia !** • **De la (od.).** **10)** A trata cu ulei • **A tăia sau a rupe un colț din marca poștală în vederea anulării acesteia, procedeu utilizat în unele țări** (Trinidad, Afganistan ș.a.) înaintea introducerii obliterării. **11)** Instrument muzical... de plată • **Beneficiau odinioară de serviciile poștei rurale** (sing.) • **Teu răsturnat !** **12)** Calitate a mărcilor poștale obținută în urma tratării cu adeziv a spatelui acestora • **Forma unor ștampile datind din perioada prefilatice, utilizate în special pentru marcarea scrisorilor recomandate.**

Dicționar : LID, RCA, ISBE, EPEN, PRAHA, UET.

Eugen Guja

Tomograful

Tomografia, adică fotografierea obiectului în întregul lui volum se folosește pe scară largă în medicină la radiodiagnostică și în diferite cercetări științifice.

Tomograful creat de specialiștii sovietici este un aparat neobișnuit. El nu numai că vede totul, ci și transmite imaginile pe ecran și face descrierea detaliată a structurii interne a obiectului aflat în exploatare. Cu precizie de bijutier, aparatul poate descoperi orice prezență de materie străină în obiectul cercetat. Noul aparat se bucură de foarte bune aprecieri la specialiștii care produc piese și subansambluri pentru diferite mașini.

Cercetătorii au început proiectarea unei instalații de tomografiere care să poată controla piese suficient de mari, fie că va fi vorba de piesele unei turbine sau de fuselaje de avioane.

Scurtisime

Ca și femeile, mărcile poștale au nevoie de poșete. Nu totdeauna însă evele sînt și cu lipici.

*

Cînd o pictură celebră devine timbru, nu mai este înrămată, ci dantelată.

*

Chiar afon, filatelitul poate avea un timbru rar. În colecție.

*

Mărcile poștale seamănă cu batistele de altădată. Și ele sînt cu dantelă.

*

Un elev leneș nu agreea filatelia întrucît și acolo, cîcă, există cataloage.

*

Mărcile sînt efecte poștale. Din cauza tiparului, uneori ajung defecte poștale.

*

— Vezi marca asta a mea ?

— Da.

— Află că este un fierăstrău.

— Nu înțeleg.

— Le taie pe toate celelalte în valoare !

V. D. POPA

Diverse

Patinajul pe rotile la mare modă

Moda patinelor cu rotile se întinde în toată Italia, semnalează cunoscuta revistă *l'Europeo*. Moda vine de la Milano, unde, după cum afirmă publicația respectivă, sute de asemenea patinatori se revarsă noaptea pe străzile centrale ale orașului. Ei se dedau la cele mai complicate eschibii, piruete, viu aplaudate de trecătorii nocturni. Din cînd în cînd, în piețe, tot noaptea, sînt organizate întîlniri de fotbal, jucătorii alergînd pe patine cu rotile și folosind în loc de minge, o sticlă de Coca-Cola.

Tot la Milano s-a constituit și prima asociație a alergătorilor de patine cu roile. Ea își propune, după cum afirmă unul din conducătorii asociației, de a stimula pe tineri de a face sport, dar și de a-i îndepărta de discotecile viciate de o anumită atmosferă, sau de vagabondaj. Vor reuși oare?

Sfaturi pentru auto-stopiști...

Se încearcă, pare-se, potrivit unei relații a ziarului *Tribune de Genève*, organizarea pe baze metodice a... auto-stopismului. Mai mult chiar, acțiunea respectivă se bucură de succes. Ziarul elvețian adresîndu-se automobiliștilor, le spune: Aveți uneori locuri goale în mașină, iar de multe ori doriți ca cineva să contribuie la plata benzinei; soluția e una singură: luați auto-stopiști care vă ies în cale! Drumeților: Doriți să călătoriți cu cheltuială puțină, folosiți auto-stopul!

Auto-stopul unește pe unii cu alții! Această deviză circulă deja de mai multe luni în unele regiuni ale Elveției pe fluturași din hîrtie albă răspîndiți de o animatoare a auto-stopului, d-ra Nicolle Bérichon din Lausanne. În legătură cu preocuparea mea, primesc, declara de curînd d-ra Bérichon, numeroase oferte, apeluri, propuneri privind buna organizare a auto-stopismului; scriu persoane diferite ca vîrstă, de la 17 la 67 de ani. Scrisorile sînt de la automobiliști care doresc să-și reducă din cheltuielile de întreținere a mașinii, de la pasageri care vor să călătorească cu prețuri reduse, de la părinți care doresc să asigure copiilor o excursie cît mai confortabilă dar și mai ieftină și așa mai departe.

Nicolle Bérichon socotește — și luptă pentru asta — ca prețul unei excursii cu auto-stopul pe un traseu mai lung să nu depășească jumătate din costul obișnuit. Tot ea, s-a decis să înființeze un *Auto-Stop-Service*, care în paralel cu organizarea călătoriei, să ofere drumeților adrese convenabile de hoteluri ieftine și chiar locuri de muncă în timpul diverselor escale ale turiștilor.

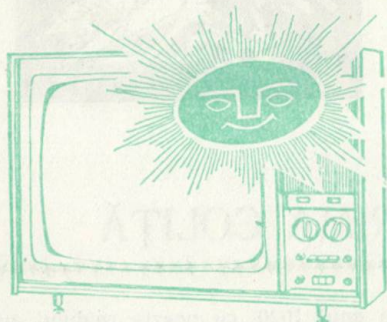
Turnul din Pisa

Își poate oare cineva imagina orașul italian Pisa, fără turnul său înclinat? se întreabă de curind ziarul belgian *Le Soir*. Totodată aduce o știre îngrijorătoare în legătură cu monumentul de care în ultima vreme, experții se interesează din ce în ce mai mult. Aceasta, întrucît turnul, în vîrstă de 800 de ani, se apleacă mereu, înclinația sa crescînd anual de la un centimetru la doi centimetri. După unii, turnul înclinat s-ar putea prăbuși în anul 2003 sau 2004. Cum să se evite această catastrofă? De pe acum un grup de specialiști va stabili la fața locului un post de observație, căutînd în același timp cele mai eficiente mijloace pentru a trata subsolul poros pe care se înalță monumentul, cu substanțe menite a-l consolida.

Soarele și televizorul

La Londra, primul televizor solar a fost prezentat unui grup de specialiști în domeniul audio-viziunii.

Este suficient — se spune — să scoți în curte, în plin soare, acest tip de televizor și el va funcționa normal fără a fi racordat la o sursă electrică. Aparatul captează energia solară, o transformă în electricitate, păstrînd-o într-o baterie elec-

trică aflată în interiorul cutiei televizorului.

Deocamdată aparatul nu funcționează decît reducînd imaginea în alb-negru. Se pun speranțe mari în acest tip de televizor-solar care ar putea conduce la dezvoltarea televiziunii în zonele rurale, dar, bo-gat însoțite din țările lumii a treia.

Urmașele lui Sherlock Holmes

Un elegant om de afaceri european so-sește la aeroportul american Kennedy unde este întâmpinat de o tină frumoa-să, elegantă și foarte nostimă. Cuplul se urcă într-un automobil cu care se îndreaptă spre Regency Hotel. Cine este ea? Soție, prietenă, secretară? Nu. Escorta sa!

Fraza de mai sus face parte dintr-un articol al ziarului *International Herald Tribune* consacrat tinerelor femei angajate de biroul de detectivi *Holmes* din New-York pentru a asigura, contra cost, desigur, securitatea unor clienți. Tinerele și frumoasele angajate au o vîrstă care gra-vitează în jurul a 30 de ani, sînt suple, antrenate și poartă asupra lor un colt de calibrul 38 disimulat de cele mai multe ori de faldurile vestimentației lor elegante.

Femeile, explică unul din conducătorii Biroului de detectivi sînt uneori mult mai abile în arta de a observa primejdia decît bărbații. Pe de altă parte, se pare, că din ce în ce mai mulți clienți care fac apel la birourile de detectivi sînt mai intere-sați în angajarea unor „gorile” cu fustă decît a unora cu mustăți și barbă...

Filatelie pe cont propriu...

„La Hamburg, notează săptămînalul ger-man *Stern*, o firmă comercială isteată a descoperit o formulă destinată să aducă glorie oricărui necunoscut”. Despre ce este vorba? Cine trimite acestei întreprin-deri fotografia sa în alb-negru sau chiar color însoțită de suma de 290 mărci vest-germane, capătă în schimb, după patru săptămîni, o mie de timbre poștale, dan-telate, pe care se află imprimat chipul său, fie pe înalt, fie pe latul mărcii, după cum se preferă.

Iată deci o posibilitate pentru vanitoși care au abandonat toate speranțele și veleitățile de a figura vreodată pe un timbru în postură de mare personalitate, de a-și crea celebritate, pe cont propriu — încheie publicația amintită.

F. Urseanu

ALBUM

La expoziția filatelică din Praga în anul 1933, o deosebită senzație a stîrnit un album al noului curent de filatelie. Acesta a reprodus toate mărcile apărute în lume cu subiect sportiv. Acesta a fost micul album în care mărcile au fost reproduse la mărimea lor reală.

CARTE POȘTALĂ

Inventatorul ei, dr. E. Herrmann, profesor de economie națională la Academia militară din Viena, publica în Neue Zreie Presse din 26 iulie 1869, un articol despre acest nou mijloc de corespondență.

Ideea a fost adoptată de poșta austriacă și în urma unui decret, cartea poștală apare la 1 octombrie 1869, atît în Austria cît și în Ungaria.

Administrația poștală germană emite cartea poștală la 25 iunie 1840. Urmează apoi Württemberg, Bavaria, Luxembourg, Elveția, Belgia, Olanda, Danemarca, Finlanda, Canada, Chile. Pînă în anul 1880 acest nou mijloc de corespondențe a fost adoptat de 88 țări.

În țara noastră cartea poștală apare la 15 iunie 1873 și ea a marcat și o ieftinire a corespondenței, taxa fiind 5 bani, adică micșorată cu 10 bani față de taxa corespondenței închise.

POȘTA LA 1858

Prin luna iunie 1858 pe ușa care adăpostea poșta din București se putea citi următorul anunț scris cu litere chirilice:

— „Poșta rusească pleacă de la București pentru Iași și Rusia odată pe săptămînă Joia, iar pentru Constantinopol odată la două săptămîni.

Poșta K. K. austricească pleacă de două ori pe săptămînă Luni și Vineri, pentru Austria, Germania, Italia, Franța și Anglia. Scrisorile se primesc la Kantelaria aghencuției și trebuie să fie francarisite.

Cei care călătoresc cu poșta trebuie să aibă Podoroască de la cinstiul Mare Vornic.

Se plătește pentru fiecare poștă cite 2 lei de rol.*

PRIMA COLIȚĂ

În anul 1920, cu ocazia raidului aviatic Londra-Melbourne a pilotului Ross Smith, ce a avut loc între 12-20 noiembrie 1919, administrația poștelor australiene a emis o marcă poștală de 1 cent. Aceeași marcă a fost trasă și în coliță avînd dimensiunea de 57/60 mm. Astfel a apărut prima coliță, fapt ce a stîrnit un deosebit interes printre colecționari. În anul 1923 apare și în

Europa prima coliță, emisă de Marele Ducat Luxembourg.

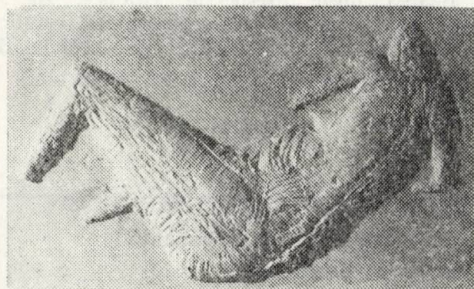
La noi prima coliță apare la 20 noiembrie 1932 — „Efiro” — Expoziția Filatelică Română.

PASIUNE

Cu ocazia istoricei conferințe de la San Francisco, poșta S.U.A. a emis o marcă jubiliară, de culoare albastră, avînd un nominal de 5 cenți, cu următorul text: „Toward United Nations April 25 1945” Franklin D. Roosevelt” — (Spre Națiunile Unite 25 aprilie 1945). Marca ce a fost pusă în circulație din prima zi a conferinței, este desenată de însăși președintele SUA — Franklin Delano Roosevelt, care a fost și un pasionat filatelist.

GUMARE MECANICĂ

Este vorba de o invenție scoțiană, a cărei importanță a fost deosebită. Acum 137 de ani îi veni unui scoțian pe nume James Chalmers, librar din Dundee, ideea gumării mecanice a timbrelor poștale, în care scop a inventat mașina de gumat. Datorită invenției sale, combinată cu aceea a irlandezului Archer, care a inventat mașina de dantelat timbrele, administrația poștei din Marea Britanie a putut realiza fabricarea de mărci în cantități cu adevărat industriale.

Dan Nicolae Drăgușin:

STUDIU

Desene

apartînînd lui Pușkin

Cartea cunoscutului pușkinist Tatiana Țiavlovskaja „Desenele lui Pușkin” a stîrnit de la bun început atenția cititorilor și s-a epuizat cu repeziciune. Recent ăa a apărut în a doua ediție, suplimentară, fiind tipărită de editura „Iskusstvo” din Moscova în anul 1981.

Desenele au însoțit în permanență manuscrisele lui Alexandr Pușkin (1799-1837). Cele peste 900 de ciorne ale operelor sale sînt pline de desene, crochiuri, studii, profile desenate pe marginile filelor și între rînduri. Cercetătorii au găsit aproape 2 000 de desene și sute de portrete executate de poet. Pușkin a realizat o întreagă galerie de portrete ale compatrioților săi contemporani. El avea o neobișnuită agerime a vederii, iubea adevărul fără compromisuri, căuta să redea caracterul oamenilor.

Experții nu au putut stabili deocamdată cui aparțin un număr de 100 de portrete realizate de Pușkin.

Sorin Petrușel:

PORTRET DE FEMEIE

FILATELIE

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2									
3			Flower		Flower			Flower	
4							Flower		
5		Flower		Flower		Flower			
6	Flower							Flower	
7			Flower		Flower				
8							Flower		
9		Flower						Flower	
10					Flower				

ORIZONTAL : 1) Ilustrate în catalogul filatelic (sing.) • Cantitatea unei emisiuni. 2) Aspectul general al unei mărci, timbru sau efect poștal cu toate detaliile și inscripțiile (pl.) • Prefix cu sensul de „munte”. 3) Asigură cambia • Reprezentate în emisiunea din anul 1965, în serie de 10 valori, cu cap de serie *Testudo graeca ibera* (sing.). 4) Prepoziție latină • Verb în codul filatelic • Prezent în ceremoniile nuptiale. 5) Culoare de floare pe unele timbre • Gravor, grafician, desenator, machetator. 6) Șoapte de iubire! • Timbre care conțin o linie punctată subțire care apare pe unele coli fără dantelare, destinate a ușura separarea lor (sing.). 7) Marcă poștală cunoscută într-un singur exemplar (de exemplu: Guyana Britanică de 1 cent, considerată drept marca cea mai rară și cea mai scumpă din lume) • Apare pe primele mărci „Carol cu favoriți”, în medalion, la 1 februarie 1868 (sing.). 8) Primele eleve! • Apogeu de mecanică fină • Primele efigii! 9) Gen de tipar folosit la unele emisiuni de timbre • Tip de satelit artificial american. 10) Localitate montană din patria vestitului „Cap de bour” • Poștă la înălțime (masc.). 11) Trimis prin poștă i se aplică un timbru special • Organizație cu caracter înființată la 10 noiembrie 1945, cu sediul permanent la Budapesta (abr.).

VERTICAL : 1) Asigura obliterarea • Început de serie. 2) Punerea în circulație a unui tiraj de mărci poștale • În

inventarul olăcarului. 3) Un timbru prețios. • Ar fi floare cu miros... dar devine os! 4) Din Riga! • Hîrtie specială • Localitate în N—V Indiei. 5) Irlanda pe unele timbre • Iată. 6) Timbru fără dantelură (neperforat). 7) A imprima, folosind procedeele artei grafice • Zeița greacă a seducției (Mit.). 8) Adaos ornamental la unele timbre, asemănător cu vignetele • Republica Franceză. 9) Plantă medicinală antispasmodică numită și melisă. • Emisiune comemorativă (9 aprilie 1969), la 50 de ani de la înființarea Organizației mondiale a muncii (abr.), abreviații ce apar pe timbre. 10) Emisiunea din 20 mai 1945 (marchează primul congres general) • Aviditate. 11) Termen feroviar uzitat la șine • Strat de culoare sau ornament cu care se acoperă suprafața unei coli de hîrtie care servește — prin supratipărire — la realizarea unor hîrtii de valoare. El se folosește pentru creșterea valorii estetice sau pentru a împiedica încercările de contrafacere.

Dicționar : ORO, OSO, NUH, ATE.

—Cum te simți în vacanță?

— Nu prea bine.

— De ce?

— Pînă la prînz soția face ce vrea ea, după prînz fac eu ce vrea ea.

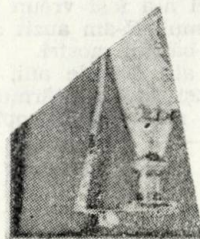
EVRIKA !

1. Filigranul reprodus mai jos este
 - a — PR mare
 - b — PR mic
 - c — filigran XVL (RPR)
2. Pentru primele mărci românești sa-u folosit
 - a — hîrtie specială
 - b — hîrtie străină
 - c — hîrtie românească
3. Pentru supratiparurile din 1952 s-au folosit :
 - a — mărci din perioada 1946—1952
 - b — mărci din perioada 1948—1952
 - c — mărci din perioada 1947—1952
4. Data de apariție a primei emisiuni de benzi pentru ziare este :
 - a — octombrie 1870
 - b — septembrie 1868
 - c — octombrie 1871
5. Colița „Expo 70 Osaka“ a fost tipărită :
 - a — pe hîrtie românească în Japonia
 - b — în Japonia pe hîrtie japoneză
6. Emisiunea „Porțile de Fier“ s-a pus în circulație :
 - a — în România
 - b — în Iugoslavia
 - c — în România și Iugoslavia

EVRIKA !

Fragmentele reproduse sînt din emisiunile, în ordine :

- 1 a. Neagoe Basarab, 1971
 - b. Arheologie 1976
 - c. Reproduseri de artă 1975
 - d. Reproduseri de artă 1968
 - e. 10 ani de la moartea sculptorului C. Brăncuși, 1967
 - f. Colaborarea cultural-economică intereuropeană, 1969
- 2 a. Fresce, 1970
 - b. Reproduseri de artă, 1971
 - c. Medalii olimpice, 1972
 - d. Ceramică, 1974
 - e. 25 de ani de la proclamarea Republicii, 1972
 - f. Cosmonautică I 1966
- 3 a. Mircea cel Bătrîn, 1968
 - b. Tezaurul de la Pietroasa, 1973
 - c. Reproduseri de artă, impresionismul, 1974
 - d. Fresce, 1969
 - e. Reproduseri de artă, 1968
 - f. Expoziția realizărilor economiei naționale, 1969.

VERIFICAȚI-VĂ CUNOȘTINȚELE

RĂSPUNSURI

1. Filigran mic
2. hîrtie străină din magazinele din Iași
3. 1948—1952
4. octombrie 1870
5. în Japonia pe hîrtie japoneză
6. în România și Iugoslavia
- a. Mircea cel Bătrîn, 1968
- b. Tezaurul de la Pietroasa, 1973
- c. Reproduseri de artă, impresionismul, 1974
- d. Fresce, 1969
- e. Reproduseri de artă, 1968
- f. Expoziția realizărilor economiei naționale, 1969

G eografie aproape distractivă pentru uzul poștașilor nedumeriți!

După 500 de ani, trecînd prin același loc, n-a mai văzut nici urmă de oraș!

Întrebă atunci pe un țaran care cosea iarba:

— De mult a pierit orașul ce se înălța aici?

— Nici n-a fost vreun oraș aici — răspunse omul. N-am auzit de așa ceva nici eu, nici bătrînii noștri.

După alți 500 de ani, călătorul a dat în același loc de țărmlul mării.

— De mult a cotropit marea aceste locuri? — a întrebat pe un pescar.

— De cînd e lumea — îi zise acela.

*

Deși în anul 1669 satul Ronsweek din Anglia a fost în întregime acoperit de mare, nici unul dintre locuitorii lui nu a murit! Toți erau plecați la o înmormîntare într-un sat vecin.

*

Cu foarte mulți ani în urmă cei 800 de locuitori ai unui sat italian din preajma orașului Taranto și-au părăsit locuințele mutîndu-se pe unul din dealurile din apropiere. Motivul care i-a determinat să-și părăsească satul a fost că acesta se găsea la 600 m deasupra nivelului mării. Și ce-i deranja la această altitudine? Nimic alta decît că, locul ales pentru mutare fiind cu 75 m mai sus, e considerat regiune muntoasă, iar impozitele erau mai puțin împovărătoare ca la șes.

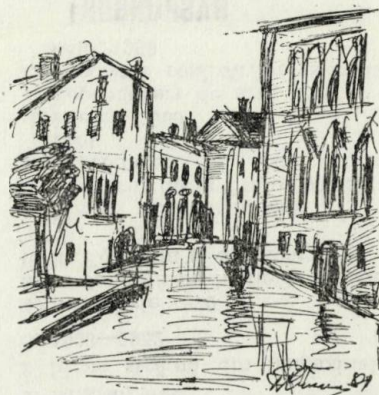
*

Locuitorii orașelului Lolita din satul Texas (S.U.A.) au adresat guvernatorului statului cererea de a se schimba numele localității în care trăiesc, în cel de Jackson. Motivul acestei cereri este acela că cetățenii cu pricina nu mai voiau ca lo-

calitatea lor să poarte același nume cu cel al unui cunoscut roman pornografic al scriitorului decadent Nabokov. Sînt aproape 80 de ani de cînd șase orașele engleze au fost reunite formînd orașul Stoke-upon-Trient. De atunci, din cauza unei singure divergențe, denumirea orașului, nu mai încetează ciocnirile dintre diferite grupări. Fiecare dorește ca orașul să poarte denumirea unuia din cele șase localități.

*

Lancefield, supranumit orașul de aur al Australiei, a fost părăsit încă în urmă cu peste 40 de ani de locuitorii săi, pentru că filoanele sale aurifere s-au epuizat. Mulți ani, casele, atelierile, terenurile de sport abandonate, au stat pustii. În cele din urmă orașul a fost scos la licitație și vîndut la prețul de 2700 lire.

Savantul rus V. V. Dokuceaev, în cartea sa „Stepele noastre, înainte și acum“ povestește despre un călător ipotetic (putea fi și poștaş !) care cutreierase lumea timp de veacuri și milenii.

Odată, pe cînd umbla pe străzile unui vechi oraș, întrebă pe un trecător :

— De mult e întemeiat acest oraș ?

— De atîta amar de vreme — îi răspunse acela — că nici nu mai știm de cînd.

ȘTIAȚI CĂ..?

● Anul geofizic internațional a durat 18 luni ? De la 1 iulie 1957 pînă la 31 decembrie 1958.

● Statuile uriașe din Insula Paștelui, cîntăresc, unele dintre ele, peste 30 de tone ? Pentru a fi transportat o asemenea statuie, pînă pe puntea unui vas, au fost necesari 200 de marinari pricepuți și tot atîția indigeni.

● Colosul din Rhodos a stat 56 de ani în picioare, și multe veacuri în apele portului. În 653 sarazinii ocupînd Rhodosul, un calif l-a vîndut unui negustor din Emesa, care l-a tăiat în 900 de încărcături de cămilă, deci circa 300 tone bronz. bronz folosit pentru confecționarea armelor.

● Marea Piramidă de la Giseh, are o bază de 5 hectare și o înălțime de peste 146 m, fiind formată din 2.300.000 blocuri de piatră între 2 și 50 tone.

● Satul polonez cu lungimea cea mai mare se află la granița dintre districtele

Zywiec și Nowy Targ, la poalele muntelui Babia Gora. Numele său este Zawoja și cuprinde în jur de 8 000 de locuitori, ale căror case se află, de o parte și de alta a șoselei, pe o distanță mai mare de 10 km.

● Una din marile atracții turistice ale Tunisiei este orașul Matmata, localitate așezată în munții stîncoși ai extremității sudice a țării. Matmata este un oraș cu aspect inedit, fiind amenajat în formă de trepte și adăpostit de stînci împotriva arșiței pustiului. Cei aproape 40 000 de locuitori ai orașului sînt de origine berberă.

● Orașul Arequipa din Peru poartă această denumire începînd din 1537 cînd, conquistatorul Don Diego de Almagro, sosind pe acele meleaguri, a arătat pămîntul cu degetul, întrebînd care este numele acelor locuri. Băștinașii crezînd că străinul întreabă dacă se poate așeza, iau răspuns Arequipa (Așează-te, stai jos.).

● Strada Trompetterstag este cea mai îngustă din orașul Amsterdam — ea are o lățime de numai 81 cm. Transportul obiectelor voluminoase constituie o problemă destul de complicată pentru locuitorii străzii acesteia, unde în afară de locuințe există și magazine. Vecinii care locuiesc față în față, de o parte și de alta a străzii, își fac reciproc diferite servicii — își spală geamurile, își udă florile de pe balconul casei din față, ș.a.m.d.

● Praga are 2950 de străzi care măsoară în total 1152 km. În orașul de aur există de asemenea 634 ha de parcuri și grădini.

● Orașul New York numără 12 milioane de locuitori de diferite naționalități, printre care italieni (mai mulți decît locuiesc la Roma !), germani (mai mulți decît locuiesc la Hamburg) și irlandezi (mai mulți decît locuiesc în întreaga Irlandă).

● Cel mai mic oraș cehoslovac se numește Rabenstein, este situat în Cehia de vest și are doar 25 de locuitori. Așezarea a primit statutul de oraș încă din 1337, dar, întrucît este situat pe o colină stîncoasă, nu a putut să se extindă.

• Dintre cele șapte orășele din valea Mzab, Beni-Izghen este cel mai sacru. Nu e lucru ușor să intri în el. E înconjurat de un zid gros, iar la ora 8 seara porțile se închid și nici un străin nu poate rămâne în oraș. Dealtfel străinii nu pot nici măcar străbate orașul fără a fi însoțiți de un localnic. Mozabiții au un mod de viață foarte aspru și izolat. Nimeni nu poate intra în casa unui mozabit. Nici chiar medicul. Contoarele electrice sînt instalate afară, ca nu cumva vreunui electrician să-i treacă prin minte să intre în casă. Beni-Izghen nu are spitale, poștă, tribunal sau abator. Toate acestea se află în afara perimetrului orașului sacru.

• Pustiul Kalahari ocupă o mare suprafață din Botswana și este foarte puțin populat. În estul țării însă, de-a lungul râului Limpopo și afluenților săi, se află sate suprapopulate; unele dintre acestea, cum sînt Serove și Melepolole, au, fiecare, peste 30 000 locuitori. Interesant este că nici o așezare urbană din Botswana nu are peste 20 000 locuitori. Gaborone, capitala țării, are 15 000 locuitori, iar centrele industriale Lobatse și Francistown cîte 9 000 și, respectiv, 19 000 locuitori.

• Într-o periferie a orașului Bergen (Norvegia) se află un cartier cu foarte multe căsuțe în care locuiește de obicei o singură familie. Casele seamănă între ele de parcă ar fi „gemene“. De aceea copiii nimeresc cu greu acasă atunci cînd vin

de la joacă sau de la școală. O adunare a părinților a găsit soluția pentru această situație: pe fiecare ușă de la intrare se află fotografia... mamei din casa respectivă.

• Situat în munții Ardeni, Belgia, Durbuy este considerat cel mai mic oraș din lume. El a luat ființă în secolul al IX-lea ca sat feudal pe lângă un impunător castel, astăzi transformat în muzeu. Deși nu are decît o populație de 320 de locuitori, Durbuy (al cărui nume de origine celtică înseamnă „pădure udă“) se consideră oraș și nu sat deoarece în 1331, Jean de Luxemburg, rege de Burgundia a semnat o cartă prin care îi acorda acest statut. Din lipsă de fonduri orașul nu are poliție. În cazul că apare vreo infracțiune oamenii ordinii sînt chemați de la „centru“ prin telefon. Din cele 9 străzi ale sale doar „strada mare“ are circulație auto, drept care locuitorii se mîndresc că pot fi un exemplu pentru „primul oraș fără mașini“.

După cum se știe, Palermo este cel mai mare oraș din insula Sicilia și capitala acestei regiuni a Italiei. Mai puțin se știe însă că există și un sat în țara noastră, numit tot Palermo, în județul Vaslui, la vreo 4 km de orașul Bîrlad, pe soseaua ce duce la Tîrgu Bujor.

• În apropierea orașului vest-german Hassloch s-a construit, din 1971, o așezare destinată numai liliputanilor. Construită la început numai pentru trupa de liliputani a „Circului Schneider“, așezarea s-a transformat treptat într-o minicomună unde locuiesc liliputani veniți din multe colțuri ale lumii. Cele 12 clădiri au fost concepute special pentru dimensiunile celor care le vor ocupa, mobila pe măsură și un centru comercial unde se vînd mărfuri special fabricate pentru ei. Minicomuna este administrată de o primărie care are în fruntea ei un pitic!

• Peste 500 de locuitori ai satului Mimice din Iugoslavia, poartă, toți, același nume de familie: Mimica. Ei sînt toți descendenți ai unei familii care a întemeiat satul acum cîteva secole. Desigur că funcționarii stării civile, poștașul din comună, nu se descurcă tocmai ușor.

TERRORISMUL

ÎN BOXA ACUZĂRII

Două reviste americane — „TIME” și „NEWSWEEK” — și un ziar italian — „LA REPUBBLICA” — dezvăluie amănunte privind răpirea de către teroriști a generalului James Dozier și eliberarea acestuia, de către poliția italiană.

Apărut, în perioada post-belică, pe fondul crizei tot mai accentuate a capitalismului, terorismul a constituit de la început un fenomen politic și ideologic caracteristic societății bazate pe exploatare, profund afectată de fenomene de descompunere socială și morală. Înmulțirea actelor de terorism, amplificarea propagandei rasiste, șovine, anticomuniste de natură să îngrijoreze opinia publică mondială prin efectele lor nocive, a fost folosită de cercurile cele mai reacționare ca mijloc de diversiune pentru abateră atenției de la criza economică prin care trec țările respective, pentru lichidarea drepturilor democratice ale maselor populare, pentru învrăjbiră forțelor progresiste, în scopul întăririi dominației și asupririi, al continuării politicii imperialiste și neocolonialiste.

Rezultat și expresie a crizei societății capitaliste, apariția și amplificarea terorismului sînt, în același timp, o elocventă ilustrare a incapacității statului burghez de a soluționa probleme complexe sociale și naționale care confruntă

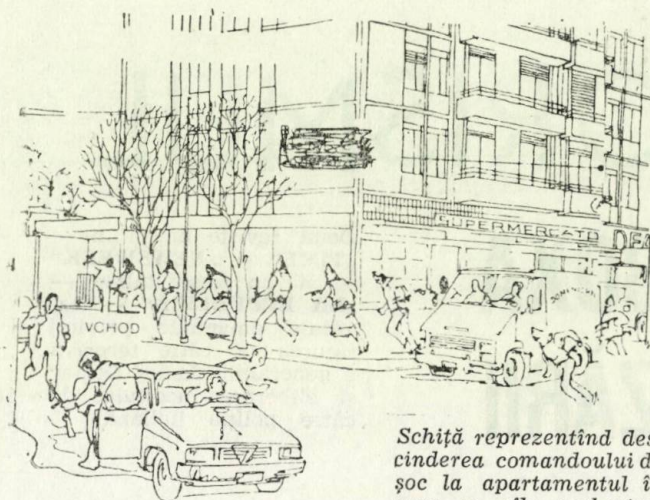
această orînduire, ele lovind uneori chiar în instituțiile create de așa-zisa democrație burgheză. „Fenomenul în sine este prezent în întreaga lume occidentală, chiar dacă amplitudinea și natura violenței variază de la un loc la altul” — scria revista americană „Time”.

Acțiuni teroriste au avut loc în majoritatea țărilor din Europa occidentală. Una din vest — europene, serios afectată de terorism este Italia. Încă de cîțiva ani, o serie de grupări teroriste — fie nedisimulate de „dreapta”, fie camuflîndu-se sub firme „de stînga” — au încercat prin acțiunile lor să destabilizeze societatea italiană, să stîrnească panică, haos și neîncredere, să bareze căile unor prefaceri democratice. Teroriștii nu s-au dat în lături de la nici o cale în vederea atingerii țelurilor lor: șantaje, atentate cu bombe, răpiri și luări de ostateci, asasinat și chiar masacre în masă. Printre cele mai serioase „lovituri” ale teroriștilor din gruparea autointitulată „Brigăzile roșii” a fost asasinarea, în 1978, a fostului premier italian Aldo

Moro, apoi, în 1980, a generalului de carabinieri, Calvaligi. La sfîrșitul anului trecut teroriștii l-au răpit pe generalul american James Lee Dozier, pe care l-au ținut ca ostatec timp de 42 de zile. Dar, deznodămîntul acestui caz a fost cu totul altul decît în împrejurările precedente: printr-o acțiune rapidă a poliției italiene, ostatecul a fost eliberat, iar temnicerii săi arestați. Despre „operațiunea celor 90 de secunde” — cum a fost numit dramaticul raid al poliției în apartamentul de pe Via Pindemonte, din Padova — au oferit amănunte două reviste americane: „Newsweek” și „Time” și ziarul italian „La Repubblica”

„Time”: „Capetele învelite în piele” îl salvează pe generalul Dozier

La orele 11,28 precis, un automobil fără nici un fel de semne distincte, care ducea zece agenți speciali ai „Nucleului operativ central de securitate” din Italia — unitate antiteroristă, ai cărei membri sînt cunoscuți, obișnuit, sub numele de „capete învelite

Schiță reprezentând descinderea comandoului de șoc la apartamentul în care se afla sechestrat generalul american

în piele“, pentru gluga de peile cu care își acoperă capul și fața în timpul operațiunilor speciale, pentru a nu fi recunoscuți — s-a oprit în spatele unui bloc modern de opt etaje din Padova. Încet, fără să provoace nici un zgomot, poliția a blocat Via Pindemonte, de obicei o stradă aglomerată, unde era situat blocul respectiv. Pentru a li se asigura securitatea, cumpărătorii din magazinul de la parter s-au văzut astfel blocați înăuntru.

Apoi, membrii comandoului, înarmați cu pistoale mitralieră, purtând veste antiglonț și măști pentru a nu fi recunoscuți de teroriști, au pătruns pe tăcute în clădire.

În exterior, polițiști deghizați au dat drumul unui buldozer, pentru a face zgomot ca să acopere complet mișcările comandoului. Membrii săi s-au strecurat fără să atragă atenția până la apartamentul de la etajul doi, apartament al studentei în istorie Emanuela Frascati, membră a „Brigăzilor ro-

șii“. Un membru al comandoului a deschis, cu un șperaclu, ușa metalică a apartamentului și colegii săi au dat năvală înăuntru. În hol ei au dat peste teroristul Giovanni Ciucci, în vîrstă de 32 de ani, care auzise cheia mișcîndu-se în broască și venea să vadă ce se întîmplă. Invazia comandoului a fost atît de vijelioasă încît acesta nici n-a avut timp să strige sau să folosească pistolul, deoarece cu o lovitură de karate a fost instantaneu doborît la pămînt.

Pătrunzînd din hol în apartament, membrii comandoului au dat peste conducătorul grupului terorist, Antonio Savasta, în vîrstă de 27 de ani, care sta lîngă un mic cort plasat în mijlocul camerei. În cort se găsea, culcat, un bărbat ce era în lanțuri. Savasta avea în mînă un pistol, acostat cu un tub care să înăbușe zgomotul și pe care l-a îndreptat spre capul captivului. Înainte însă ca Savasta să apuce să apese pe trăgaci, un membru al comandoului

l-a lovit zdravăn în spate cu patul puștii mitralieră și l-a trîntit la pămînt. Între timp, restul echipei a dat buzna în celelalte camere ale apartamentului unde i-au capturat pe trei teroriști — Frascella, Emilia Libera (prietena lui Savasta) și Cesare di Leonardo — care s-au predat imediat, ridicînd mîinile în sus. Nu s-a tras nici un singur foc. Totul s-a petrecut în 90 de secunde — atît trecuse din momentul în care „capetele învelite în piele“ au intrat pentru prima dată în clădire.

Astfel s-a pus capăt celor 42 de zile de captivitate ale generalului de brigadă american James L. Dozier, în vîrstă de 50 de ani. Și în acest fel s-a încheiat cea mai vastă operație de urmărire antiteroristă din Italia. Un triumf neașteptat după zece ani de teroare desfășurată de „Brigăzile roșii“.

Dozier a fost răpit la 17 decembrie 1981 din apartamentul său din Verona de membri ai „Brigăzilor roșii“ deghizați în instalatori de apă și canal. Timp de șase săptămîni el a fost ținut ostatec în apartamentul din Padova. Adevse a fost legat la ochi, iar urechile astupate ca să nu poată cumnva identifica locul de detenție. Cu toate acestea, Dozier, adjunct al șefului statului major pentru logistică și administrație și ofițerul american cu rangul cel mai înalt din flancul de sud a NATO, și-a revenit repede după detenție. De la sediul poliției din Padova el a fost dus la spitalul militar american din Vicenza, unde a fost găsit în deplină sănătate. Acolo a trebuit să-și radă barba și să-și scurteze părul ce-i crescuse în cele șase săptămîni de detenție.

Schiță reprezentând momentul atacului unui membru al comandoului asupra lui Sevasta

Cercul se stringe tot mai mult

Înainte de a trece la răpirea lui Dozier, „Brigăzile roșii” suferiseră câteva pierderi minore prin arestarea unora din membri lor. De aceea, se crede, că, teroriștii au vrut să dea o lovitură spectaculoasă și pentru aceasta l-au ales ca viitoare victimă pe generalul american. Acesta a fost primul neitalian răpit în Italia. Numai că aceasta s-a dovedit a fi pentru „Brigăzile roșii” o greșeală gravă. Impulsionat în mod serios, de Statele Unite, guvernul italian a aruncat în acțiune 2 000 de inspectori și anchetatori. Ca urmare a unor intense cercetări, chiar a doua zi după răpirea lui Dozier, investigațiile efectuate de poliție au dus la arestarea unor teroriști dovediți sau bănuți. Unii au pus poliția pe piste false. Astfel, a trebuit să se facă escavații îndelungate într-un lac situat la 30 mile de Pescara, unde un telefon anonim indicase că s-ar afla aruncat corpul lui Dozier.

Partea italiană a avut motive deosebite de satisfacție. „Eliberarea lui Dozier reprezintă un succes important în lupta împotriva terorismului și face să crească prestigiul națiunii noastre” — a declarat Oscar Mammi, membru al Parlamentului.

Într-adevăr, după ani de neputință, în care teroriștii au răpit și ucis personalități proeminente ale vieții politice și de afaceri, guvernul a obținut în sfârșit o victorie împotriva terorismului. Prea multe pierderi se înregistraseră. În 1978, fostul prim ministru Aldo Moro a fost găsit ucis în portbagajul unei mașini în apropiere de locul unde a fost deținut de „Brigăzile roșii”. Anul trecut, industriașul Giuseppe Talercio a fost omorât în mod brutal după 47 de zile de detenție.

La 4 ianuarie, doi indivizi suspecți a fi teroriști — Stefano Petrella și Ennio di Rocco — au fost arestați în plin centrul Romei. Aceste arestări au dus la raiduri în trei apartamente din Roma unde s-au descoperit documente și arme. Alți teroriști au fost arestați, inclusiv Giovanni Sensari, fost crimi-

nolog, care a devenit conducătorul coloanei din Roma al „Brigăzilor roșii”. Două săptămâni după aceea, în urma spargerii unei bănci din Siena, poliția a arestat doi teroriști care se rupseseră de „Brigăzile roșii” și se alăturaseră grupării „Prima Linia”. Aceste arestări au dus la divulgarea unei case secrete din Roma, care servea drept spital pentru teroriștii răniți în luptele cu poliția. Curând după aceea, poliția a descoperit și o ascunzătoare din Neapole a grupării „Prima Linia”.

Toate acestea însă nu ofereau indicii că pot să ducă la aflarea locului unde era deținut Dozier. Abia când, la Verona, a fost descoperită o mare afacere cu droguri, cercul în cazul Dozier a început să se strângă tot mai mult. Cu acel prilej a fost arestat Paolo Galati, fratele lui Michele Galati, care se afla în închisoare pentru acțiuni teroriste. Numele lui Galati a fost rostit de Stefano Petrella, arestat la Roma. Din confruntarea celor doi, poliția a ajuns apoi la cel care a divulgat apartamentul din Via Pindemonte.

Chiar de la începutul acțiunii, Departamentul Apărării al S.U.A. a pus la dispoziție o echipă forte de experți antiteroriști pentru a-i ajuta pe italieni la cercetări în cazul Dozier. Guvernele american și italian au lucrat strâns împreună. Ele au fost de acord să nu ducă negocierii cu teroriștii. Americanii, se spune, că ar fi jucat un rol minor și că sînt puține rațiuni să se creadă că ar fi adevărate

zvonurile potrivit cărora un donator anonim a pus la dispoziție suma de 1,6 milioane dolari pentru a fi oferită ca să „dezlege” limba informatorilor din rândul teroriștilor. Cert este că asemenea informatori s-au găsit, ceea ce nu a fost cazul în împrejurările anterioare.

La început se stabilise ca poliția să încerce să dea lovitura în timpul nopții, dar s-a spus că teroriștii vor sesiza ușor faptul că într-un cartier comercial, unde de obicei noaptea este liniștită, se desfășoară deplasări neobișnuite. Apoi s-a convenit ca acțiunea de eliberare să aibă loc în momentul când activitatea pe Via Pindemonte este în apogeu, respectiv în jurul orelor 12.

Trei din cei cinci teroriști arestați în cazul Dozier erau cunoscuți de poliție. Savasta și Libera fuseseră condamnați, în absență, de tribunalul din Cagliari pentru diverse spargerii de bănci și confruntări armate cu poliția. În apartamentul de pe Via Pindemonte s-au găsit numeroase documente ale „Brigăzilor roșii” și emblema lor în fața căreia fusesse obligat să stea Dozier ca să fie fotografiat de teroriști, fotografiile expediate de aceștia pentru a „dovedi că îl dețin pe captiv”. S-au găsit, de asemenea, arme, explozive, grenade și echipament de falsificare a actelor.

„Newsweek”: Ținut legat șase săptămâni într-un cort amplasat în mijlocul camerei

Generalul de brigadă James Dozier ne-a apărut într-o bună condiție psihică atunci când, în unitatea militară din Vicenza,

a povestit odiseea celor 42 de zile pe care le-a petrecut în mâinile „Brigăzilor roșii”. El a căutat să relateze totul din ziua aceea de decembrie când a deschis ușa apartamentului său pentru a permite intrarea a doi teroriști deghizați în instalatori de apă și canal. El își amintește cum i-a condus pe străini în bucătărie, crezând că aceștia au venit să repare un robinet care curgea. Dar unul din teroriști l-a izbit puternic în cap cu patul pistolului. Dozier a vrut să opună rezistență, dar cel de-al doilea l-a trântit la podea. Generalul a renunțat la orice acțiune în momentul când a văzut că un terorist pusese țeava pistolului la timpla soției. „Draga mea — a spus el atunci — fă tot ce ți se spune”.

După răpire, membrii comandoului au căutat să-l țină pe general în viață, dar să-l inducă în eroare asupra locului unde se află. În timp ce-l transportau spre ascunzătoarea din Padova, l-au băgat într-un cazan în care nu avea deloc aer. Sosiți în clădirea de pe Via Pindemonte l-au dus cu cazan cu tot, ba în sus, ba în jos, l-au scos și l-au băgat în ascensor de câteva ori, ca să-l dezorienteze. După ce l-au scos afară din cazan l-au legat de încheietura mâinii și de gleznă de un pat de campanie aflat într-un cort în mijlocul uneia din camerele apartamentului. Acolo a stat timp de șase săptămâni. Răpitorii purtau măști de ski. L-au forțat pe general să asculte timp de 8—9 ore pe zi muzică rock, dată la maximum. În final, el a reușit să-i convingă pe temnicieri să schimbe muzica respectivă

cu valsuri sau cu „Simfonia în albastru” a lui George Gershwin.

Zilele petrecute de Dozier în cort au fost îngrozitoare. Lanțul cu care era legat nu-i permitea decât să se așeze pe marginea patului și să se folosească de o mică toaletă. Inactivitatea pentru el era o formă de tortură. Membrii comandoului l-au supus la dese interogării. În fiecare zi inchișitorul șef (considerat să fi fost teroristul Antonio Savasta) stătea jos în fața lui, punându-i întrebări în limba italiană.

În zilele de dinaintea asaltului poliției teroriștii apăreau în fața lui Dozier fără să-și ascundă fața, dovadă că se hotărâseră să-l ucidă. Potrivit declarațiilor generalului, când poliștii au dat năvală în apartament pentru a-l salva, el și-a dat seama că se petrece o vinzoleală neobișnuită în jur. A ridicat capul să vadă ce se petrece, dar a zărit cum un pistol se îndreaptă spre el. Dozier a văzut și cum un poliștit îl lovește pe terorist, zvirlindu-l la podea, înainte ca acela să apuce să apese pe trăgaci.

Astfel, Savasta a clarificat misterul în legătură cu răpirea, deținerea și uciderea fostului premier. Cel care a ordonat asasinarea lui Moro se numește Mario Moretti — a declarat Savasta. Autorii asasinatului sînt Prospero Gallinari și Anna Laura Braghetti. Asasinatul s-a produs într-un garaj de pe Via Montalcini nr. 8 din sudul Romei. Asasinii i-au spus lui Moro să intre în portbagajul unui Renault 5 pentru că-l vor duce să-l elibereze. Trecuseră 55 de zile de la răpirea sa. Dar, odată ce l-a văzut intrat în portbagaj, Gallinari l-a

împuşcat. Întii l-a rănit ușor, apoi l-a ciuruit cu rafale de mitralieră. Corpul său a fost găsit mai tirziu în automobilul parcat nu departe de sediile Partidului Democrat Creştin şi al Partidului Comunist Italian. Se ştie că Moro fusese acela care deschisese calea participării comuniştilor la guvern.

Se spulberă „mitul” creat în jurul „inamicului public numărul unu”

Principală lovitură dată prin eliberarea lui Dozier a fost aceea că s-a spulberat mitul creat în jurul „Brigăzilor roşii”. Pentru succesul obţinut în toate loviturile date din 1974, pentru fanatismul lor, chiar dacă era vorba de un fanatism criminal, teroriştii deveniseră un fel de eroi pentru unii tineri italieni. Imaginea aceasta este acum distrusă. La aceasta s-a adăugat şi trădarea care a avut loc în rîndul „Brigăzilor roşii”. În ciuda crimelor şi răpirilor repetate, teroriştii n-au izbutit să împingă guvernul să recurgă la reperiuni. Pînă acum, teroriştii izbucniseră ca prin teroarea exercitată asupra propriilor membri, prin presiuni şi ameninţări să impună tăcerea acelor dintre ei care cădeau în mîinile poliţiei. Acum, dezvăluirile făcute de Savasta şi Patrizio Peci ca şi vasele operaţiuni antiteroriste au permis, practic, dezmembrarea „Brigăzilor roşii”. Un mare număr dintre ei au ajuns pe banca acuzaţilor. Acum se judecă procesul celor învinuiţi de asasinarea lui Aldo Moro şi a altor 16 persoane, între care şi a 5 gardieni ai fostului pre-

mier. Vîrsta acuzaţilor este între 24 şi 42 de ani. Principalul acuzat este Mario Moretti, învinuit de a fi organizat răpirea lui Aldo Moro şi de a fi ordonat asasinarea lui.

Procesul a început la 15 aprilie la Roma „într-o atmosferă de puternică emoţie” — cum transmitea agenţia „France Presse”. Procesul are loc în clădirea unui gimnaziu, care a fost transformat într-o adevărată fortăreaţă. De jur împrejur totul este înconjurat de un grilaj metalic, dincolo de care, pe o distanţă de cîteva sute de metri, este interzis accesul oricărei persoane. Aici patrulează în permanenţă carabinieri, poliţişti şi unităţi dotate cu ciini. Inculpaţii sînt instalaţi în cinci cuşti, dintre care doar una este dotată cu sticlă antiglonţ. Este vorba de aceea în care se află teroriştii Patrizio Peci şi Antonio Savasta, care prin declaraţiile făcute anchetatorilor au permis arestarea cîtorva sute de membri ai „Brigăzilor roşii”, atrăgîndu-şi astfel mînia organizaţiei teroriste. De altfel, cînd Savasta a fost adus în sala tribunalului, ceilalţi terorişti i-au adresat cuvinte jignitoare: „Porcule, te aşteaptă acelaşi sfîrşit ca şi pe Roberto Peci” — i-a strigat unul referindu-se la fratele lui Patrizio Peci, care a fost răpit şi ucis de „Brigăzile roşii” pentru că-l considerau „trădător”!

„La Repubblica”: Noi file la „dosarul Aldo Moro”

Dezvăluirile celor doi terorişti şi ampla anchetă efectuată pînă în prezent a adăugat noi file la „do-

sarul Aldo Moro”, totuşi, de pe lista celor care au ordonat şi organizat răpirea fostului premier în 1978 lipsesc două nume. „Anumiţi martori — scria ziarul italian „La Repubblica” — au afirmat că, în cursul acţiunii de pe Via Fani, au auzit ordine lansate sec în engleză sau germană”. În continuare ziarul aminteşte că, la 15 mai 1979, într-o cabină telefonică din Florenţa, s-a găsit un document care dezvăluia o serie de amănunte în legătură cu „dosarul Aldo Moro”. Astfel, documentul respectiv arăta — potrivit ziarului italian — că „omul care a fost creierul ce a organizat masacrul din Via Fani este un prieten intim al lui Ronald Stark” (este vorba — cum precizează ziarul, de un mercenar american, fost agent al C.I.A.). „Numele său — continua documentul — este David, născut la 18 martie 1954, la San Diego, în California şi a fost căpitan de marină, apoi consilier al C.I.A. în Germania federală”.

Procesul celor 18 membri ai „Brigăzilor roşii”, învinuiţi de răpirea generalului James Lee Dozier a avut loc la Verona, iar sentinţa s-a pronunţat la 25 martie. Teroriştii care au făcut mărturisiri au beneficiat de reduceri de pedepse. Cea mai mică pedeapsă a primit-o Ruggero Volinia, omul care a dezvăluit adresa din Padova, unde era deţinut generalul american. Antonio Savasta şi prietena lui, Emilia Libera, au fost condamnaţi la 16 ani şi jumătate şi, respectiv, 14 ani închisoare. Cesare di Leonardo, unul din capii duri ai „Brigăzilor roşii” a fost

condamnat la 27 de ani închisoare.

Un alt proces s-a desfășurat nu de mult la Veneția, în fața tribunalului apărind 19 persoane inculpate de răpirea și asasinarea, în iunie 1981, a inginerului Giuseppe Talerio, de la firma Montedison. Au fost emise câteva zeci de mandate de arestare împotriva unor persoane acuzate de participarea la „bandă înarmată”. Noi și noi dezvăluiri sînt în curs. Mulți

din principalele figuri ale „Brigăzilor roșii” sînt dispărute. Printre acestea se află Barbara Balzarani și Francesco Lo Bianco, șefii „coloanei” milaneze și venețiene. La cîteva ore după eliberarea lui Dozier, adăpostul acestora a fost divulgat polițiștilor. Cînd însă aceștia s-au dus să-i aresteze, în apartamentul de pe Via Verga din Milano, televizorul mai era deschis, iar pe masă se afla o farfurie de spaghete

încă calde; teroriștii însă dispăruseră.

„Deși terorismul a primit o puternică lovitură — spunea primul ministru al Italiei, Giovanni Spadolini — acesta încă nu a fost învins”. „Importantele succese obținute în ultimele luni de către forțele de ordine — a spus el — nu justifică iluzii deșarte, întrucît lupta pentru lichidarea acestui flagel va fi lungă”.

N. PLOPEANU

Prieteni și nu prea...

Ciinele, considerat cel mai bun prieten al omului, se dovedește și cel mai mare „inamic” al factorilor poștali de pretutindeni, după cum atestă cele mai noi statistici. Numărul accidentelor provocate de colții răspînditelor patrupede sporesc de la un an la altul. Pentru „a face față situației”, poșta franceză a solicitat proprietarilor de ciini să-i țină.. în lanț, la ora la care trece factorul. Iar acestora li s-a dat sfatul să fie pregătiți să se apere, dacă nu reușesc să-i convingă pe „bunii prieteni” cu „duhul blindeței”.

Pentru ... orice eventualitate, poșta japoneză a anunțat printr-o circulară că proprietarii de ciini și alte animale mușcătoare nu vor mai primi pe viitor corespondența la domiciliu. Adresanții cu pricina vor trebui să-și ridice personal corespondența de la oficiile poștale.

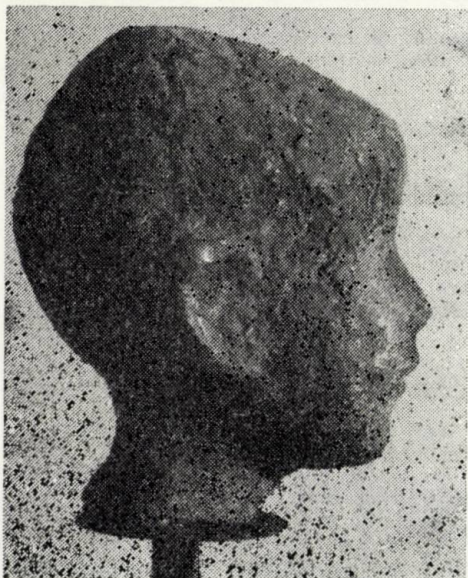
Un factor poștal din California care a avut multe de îndurat de pe urma ciinilor din curțile unde se deplasa, a găsit o

soluție pe cît de originală, pe atît de sigură. În cursele sale, el este însoțit de propriul ciine, un dulău în stare să bage spaimă în toate javrele ce le întâlnește. Colegii poștașului au declarat că-i vor imita exemplul, fiind și ei însoțiți de patruzeii proprii.

În S.U.A. există un preparat denumit „Stop”, cu care sînt unși pantalonii poștașilor. Mirosindu-i, și cei mai feroși ciini se retrag în cușca lor cu coada între picioare, nemaiconstituind nici un fel de primejdie pentru poștași. Mai practici, australienii produc gumă pentru ciini, cu formă de gust deosebit de atrăgătoare. Numai că, de îndată ce ciinele apucă guma cu dinții, aceștia se încleștează pentru cel puțin zece minute. Cercetînd mai multe cazuri de poștași mușcați de ciini, oficialitățile din R.F. a Germaniei, au anunțat că cei mușcați au fost, de fapt, victimele propriei lor stîngăcii sau neglijențe, pentru că făcînd uz de pulverizatoarele ce conțin amestec de ulei mineral și piper, ar fi putut să aibă ușor întîietatea! Iar pentru a-i consola, probabil, pe cei cărora argumentul nu le-a părut, poate, convingător, Ministerul Poștelor le-a amintit, că, în viitor, vor fi imunizați, pentru multă vreme, toți poștașii, astfel încît mușcăturile să nu devină periculoase. Numai să știe și ... Grivei!

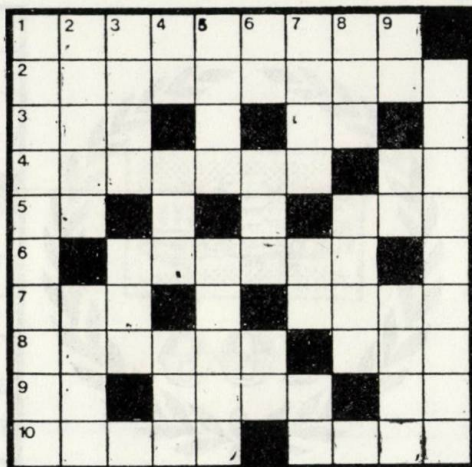
SERII

ORIZONTAL: 1) Vestit timbru emis în Moldova în anul 1858 avînd patru valori: 27, 54, 81 și 108 parale, care constituie astăzi una din mărcile cele mai căutate din lume (3 cuv.). 2) Mărci ștampilate. 3) Rîu în Birmania • Nicușor Predescu. 4) Atașare a unui cuvînt neaccentuat la cuvîntul precedent • Zaharia Petre. 5) Comparatie în catalog! • Prefix pentru viață. 6) Una din temele sportive prezente în clasoare. 7) Hipo (prefix) • Aducători de ploaie. 8) Calitate dezvoltată la colecționari alături de simțul metodic, răbdarea și perseverența care da ufilateliei un pronunțat caracter educativ • Etaj. 9) Ultimele dintr-o emisiune! • Joacă un rol important în creșterea valorii mărcilor • La apariție! 10) „Catalog” filatelic • Unul dintre primii colecționari celebri, funcționar la

Doru Nicolae Drăgușin:

PORTRET DE COPIL

Britisch Museum, autor al unui catalog filatelic apărut în șase ediții.

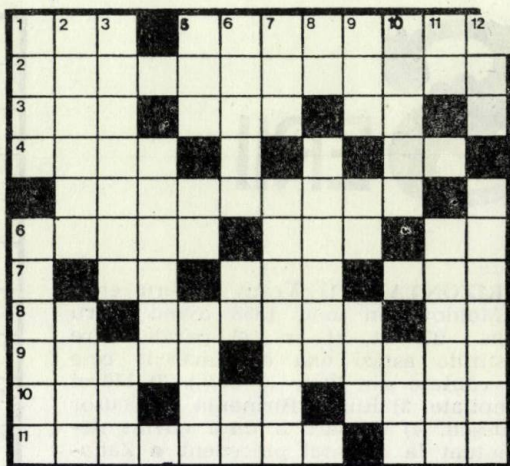
VERTICAL: 1) A strînge mărci poștale în vederea clasării și cercetării acestor minunate miniaturi de artă. 2) Verb care desemnează posibilitatea de a intra în posesiunea emisiunilor de mărci, ce vor apărea într-un an • Cota timbrelor sau seriilor, furnizată de cataloage, folosită ca mijloc de orientare pentru schimbul dintre filателиști. 3) Utilizat pentru prima dată pe la 1710, avîndu-l ca inițiator pe englezul Brever, a atras după sine și apariția mărcilor (6 mai 1840) la propunerea tot a unui englez, anume R. Hill • Unitate de lungime daneză. 4) Primele la „dîntatură”! • Prefix • Fir într-o colită! 5) Ține în anagramă! • Altă temă sportivă îndrăgită de filателиști. 6) Badea Ene • Făcut praf! • Primele din emisiune! 7) A decora • 1653, cînd Velay, magistrat francez, a obținut dreptul de a înființa la Paris o mică poștă pentru scrisori francate cu un fel de timbre denumite „bilet de plată” • Petre Gheorghe. 8) Uzina de automobile Pitești (abr.) • Altă destinație a mărcilor în afară de aceea pentru poșta obișnuită, aeriană sau porto (sing.). 9) Carte! • Plicurile cu „prima ...” a emisiunii sînt mai căutate • Mărci căutate cu lumina-re! 10) Manifestare publică pe plan național a filateliei, prima de acest gen în țara noastră avînd loc în mai 1891 la București.

Dicționar : LOI, FOD, LIO.

La centenar

ORIZONTAL : 1) Instituție bancară din România care și-a sărbătorit la 13 decembrie 1964 un secol de la înființare și căreia îi sînt dedicate o serie de emisiuni de mărci poștale din care amintim pe cea din 29 decembrie 1955 și cea din 15 februarie 1962 • Cooperativele de producție al căror Congres ținut în anul 1966 constituie obiectul unei mărci poștale emise la 5 martie, cu o valoare de 55 bani (sing.). 2) Instituția ieșeană de învățămînt superior **Alexandru Ioan Cuza** al cărei centenar a fost comemorat printr-o marcă (valoare 55 bani) editată la 26 noiembrie 1959. 3) Prezentat pe centru ! • Un direc-

tor... grăbit • Veche monedă romană. 4) Demonstrativ feminin • Diminutiv masculin, cu apariție... meteorică ! 5) Nemuritorul Nea Iancu, la aniversarea nașterii căruia (1952) a fost emisă o serie de trei mărci poștale, în valoare de 55 bani fiecare. 6) A întrerupe brusc • Suplinește o enumerare • Inițiale într-o monogramă ! 7) Dînsa • Diviziune pe cadran (pl.) • Ansamblu muzical. 8) La intrarea în muzeu ! • **Fabrica de ...**, unitate bucureșteană în cadrul căreia se desfășoară acțiunea de executare a mărcilor poștale, al cărui centenar, sărbătorit în anul 1972, a prilejuit apariția unei emisiuni (valoare 55 bani) cu un tiraj de 4 milioane exemplare • Enunț final ! 9) Gigantic • ... **Țărilor Române**, inscripție ce figurează împreună cu milesimile 1859—1959 deasupra stemei Moldovei și Munteniei în desenul unei mărci poștale ce comemorează istoricul eveniment (neart.). 10) Bătut la table • Instituție centrală de stat care și-a început activitatea cu peste un secol în urmă (1869) și de numele căreia

Un fel de cugetări...

Cineva, intrînd în echipa de teatru, făcea mereu acasă scene soției.

Cui pe cui, cică, se scoate. Dar tot mai bun este cleștele.

Fălîndu-se ca un cocoș, umblă după gîscuțe.

Prietenul fals îți dă cămașa de pe el. Dar vrea alta nouă în loc.

Cel mai fripturist animal nu este ciinele, chiar dacă umblă după un os.

Unii văd viața în roz numai după negru virtos sau alb superior.

Studentul pierde-vară, la examen devine pierde-anul.

Își pierde zilnic nopțile.

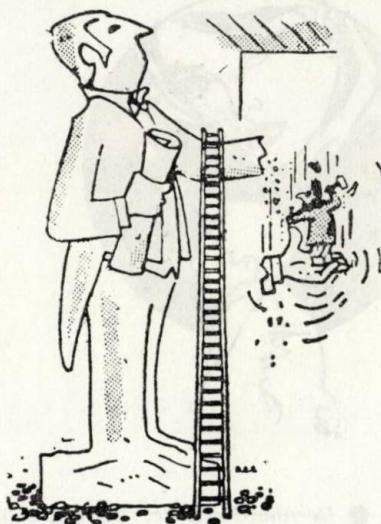
A dat examen de admitere la „Naturale” pentru că nu-i plac cele vopsite.

La el și iarna banii gheață se topesc repede.

Singurul care nu se supără cînd munca lui este luată în rîs este umoristul.

este legată prima marcă din lume cu tematică feroviară (cea folosită pe linia **Constanța-Cernavodă**), o serie comemorativă numărând 6 valori, emisă cu ocazia sărbătoririi a 70 de ani de la înființare precum și ii marcă poștală (31 octombrie 1969) amintind de împlinirea a 100 ani de la înființarea primei linii ferate **București-Giurgiu** (abr.) • Amenajare portuară **11)** Înalt for de știință și cultură românească fondat în anul 1866, a cărei primă sută de ani de existență a fost marcată de o serie de mărci poștale numărând 4 valori • Cursele de trap și galop organizate cu aceste animale constituie obiectul unei serii comemorative de 6 valori, serie ce marchează 100 ani de la primele concursuri publice.

VERTICAL : 1) Figură proeminentă a **Unirii Principatelor române**, al cărui portret apare într-o emisiune poștală în valoare de 55 bani ec marchează centenarul Unirii (20 decembrie 1958) • Primul guvern al dictaturii proletarietului din istorie instaurat la Paris la 18 martie 1871, al cărui centenar a prilejuit la noi tipărirea în 3 milioane exemplare a unei mărci poștale cu valoarea nominală de 40 bani. **2)** Genial muzician ce apare pe una din cele două colițe conținând fragmente din Rapsodia a doua Română, emisă cu ocazia împlinirii a un sfert de secol de la înființarea **Filarmonicii** (1821—1946) • Hrisovul dat de **Vlad Tepeș** la 20 septembrie 1459 ce atestă existența Bucureștiului încă de acum 500 ani, ce figurează pe o valoroasă coliță dantelată apărută în anul 1959, precum și pe una din cele 6 valori ale seriei emise la 20 septembrie 1959 • Margine de coliță! **4)** Forța de apărare a patriei, al cărui centenar (1931) a ocazionat emiterea unei serii de mărci poștale numărând 6 valori (25 b, 50 b, 1 leu, 2 lei, 3 lei, 7,50 lei și 16 lei). **5)** Rapsod din Grecia Antică • **Abis!** • Abreviație uzuală pentru întreprinderile de comerț

exterior. **6)** Cunoscut compozitor, pianist și dirijor norvegian (1843—1907) • Creator de bunuri materiale • **Felix Maximilian**. **7)** Siglă caracteristică mărcilor poștale emise în țara noastră • **Buruieni ... de leac**. **8)** Expoziții ... cu riuri și flori • **Craiul părintesc**. **9)** Prescurtare uzuală pentru municipiul Constanța • **Calc!** • Irlanda, pe plăcuțele automobilelor, **10)** Armată • **Crustaceu de apă dulce**. **11)** Fragment de colț! • Mijlocul de plată național ce apare pe desenul a două mărci poștale (55 bani și 1,20 lei) a căror emisiune (4 mai 1967) a fost prilejuită de aniversarea a 100 de ani circulație. **12)** Imaginea acestuia (Băneasa) figurează pe valoarea de 60 bani a seriei poștale ce a comemorat, în anul 1960, **Ziua aviației** • **Asociație Internațională** (abr.).

Dictionar : ZEN, ISCE, EIR, REG.

Biblioteca țărilor Asiei și-Africii

În U.R.S.S. se editează o Bibliotecă în zece volume din operele alese ale unor scriitori contemporani din Asia și Africa.

Două din ele vor fi consacrate poeziei, iar fiecare din celelalte opt vor cuprinde proză de diferite genuri, vor face cunoscută cititorului sovietic literatura din Orientul Apropiat și Mijlociu, din Asia

de Sud-Est și de Sud, din Extremul Orient, din Africa de Nord, Tropicală și de Sud.

În afara operelor propriu-zise, fiecare volum cuprinde și primele traduceri în limba rusă ale unor opere literare apărute în ultimii 20 de ani.

Vidi Venezia, regina del mare, e poi mori!

de FLINT ERICSEN

● Bernhard Pichler nu era colecționar de timbre. Pe el ca poștaş, timbrele îl îndemnau însă la visare în timp ce alergia cu tolba plină, iute ca o apă, pe străzile Münchenului. Intr-o bună zi a găsit în poșta „lui” o scrisoare din India, prilej cu care s-a văzut plecat pe bicicletă și pe aripile fanteziei într-acolo. Casele de pe malul Isarului se prefăcură îndată în castele minunate, în adevărate palate, iar riulețul Isar s-a transformat pe nevăzute în Gange. Se înțelege că el devenise maharadjah!

Intr-o altă zi îi pică în mână o scrisoare adresată baronesei Kerkhoven. Era din America. Vestul sălbatic! Hollywood! Țărmurile însozite ale Floridei!

Primi apoi un plic mare din Italia. Era adresat lui Erasmus Quinkertz, insul acela singuratic și ciudat. Era ștampilat la Veneția. Splendide timbre. Printre ele unul de 300 lire, de cinci pe cinci, cu marginile aurite. Reprezenta o gondolă neagră trecind pe sub Ponte Rialto.

După cite știa el, Ponte Rialto era și subiectul unui tablou în ulei din apartamentul lui Quinkertz, tipul acela greu de cap, ajuns la cincizeci și cinci de ani. Acesta își ducea existența, aidoma milionarului american Howard Hughes, păzit de un sistem de alarmă din cale-afară de rafinat și sofisticat. Avea o frică teribilă de oameni, de bacili, de viruși. Ura radioul, teveul și telefonul la care se uita ca la niște intruși. O singură dată pe săptămână, când clinica profesorului Albert Hansenstein îi trimitea alimentele congelate, o singură dată deci suporta prezența în apropierea sa a unui om. Acesta era doamna Lydia Proschek.

Acum doamna Proschek aștepta impacientată la ușa vilei lui, strigându-l pe poștaşul care tocmai trecea pe acolo.

— Fiți bun și ajutați-mă! Mai mult ca sigur că domnului Quinkertz i s-a întâmpat ceva! Trebuie să anunț poliția! Nu răspunde, ce-o fi cu el...?!

În scurtă vreme la ușa de la intrarea principală începură să meșterească doi indivizi supravegheați de comisarul criminalist Höller. După o jumătate de ceas, ușa grea din stejar masiv se deschise.

Intrară. În afara patului și a unui birou cu un singur scaun toate lucrurile din casă erau acoperite cu folii din plastic. Fereastra era întunecată, acoperită de o draperie grea. Peste tot în casă se găseau vase cu substanțe dezinfectante. Pe birou ticăia ritmic semnalul de alarmă, semn că nu intrase nimeni în încăperea să fure ceva...

Erasmus nu mai auzea însă ticăitul. Zăcea întins pe podea sub imensul tablou înfățișând Ponte Rialto. În halatul lui alb, cu sandale spartane în picioare, cu mânuși din stofă fină el arăta ca un pacient bolnav pentru care cei veniți să-i acorde primul ajutor ajunseseră prea târziu...

● Mai exista și un al doilea Quinkertz. Este vorba despre Hugo Quinkertz, nepotul răposatului. Pe unul din pereții casei lui din Rosenheim se putea citi:

„QUINKERTZ — ÎNTREPRINDERE CHIMICĂ“.

— Cam pompoasă denumire, mormăi comisarul Höller îndată ce ajunse pe coridor. După informațiile mele e vorba despre un atelierăș curios. El este singurul lucrător acolo, el produce și tot el vinde fel de fel de emulsii, tincturi și soluții...

Nepotul, să tot fi avut la treizeci și cinci de ani, își primi vizitatorii cu fața îmbujorată, cu ochii măriți, cuprinși de febră. Stătea întins în pat.

— Ați venit pentru că unchiul meu..., făcu el invitându-i pe noii veniți să ia loc.

— Care va să zică știți...

— M-a sunat doamna Proschek. Dar de ce se bagă poliția în treaba asta? Doamna Proschek zicea ceva de inimă...

— Asta a fost prima versiune, răspunse comisarul Höller, au apărut însă niște semne ciudate. Înainte de a muri, unchiul dv. a alergat prin încăpere ca o fiară turbată, s-a urcat pe veioză pentru a deschide geamul. Paralizia aparatului respirator, așa zice autopsia făcută în prezența procurorului. Când l-ați văzut ultima dată pe unchiul dv.?

— Să tot fie cinci ani, de atunci nu am mai avut nici un fel de relații.

Doctorul Walther din Rosenheim declară că nepotul defunctului Quinkertz avusese febră mare, care uneori atingea 39 grade, începând cu 21 aprilie. De la dr. Rhabanus din Rosenheim comisarul află că răposatul lăsase toată averea lui Institutului pentru cercetări bacteriologice, cu excepția sumei de 150 000 mărci pe care urma să o primească Hugo Quinkertz, nepotul lui.

— Așadar, nepotul Hugo ar fi avut motive să o facă, zise comisarul Höller.

— Dar și un alibi serios, știți... febra, interveni inspectorul Wehner privind spre ușa pe care tocmai intra doctorul Șteffano de la poliție.

— Autopsia confirmă paralizia aparatului respirator în urma efectului rapid al acidului cianhidric.

O nouă inspectare a vilei nu-i conduse la nici un rezultat. Nimic nu trăda prezența acidului cianhidric.

— Dacă l-ar fi ucis cineva, zise comisarul, atunci ar fi trebuit să-i fi dat o porție de otravă prin zid, pe vreo fereastră, pe undeva... Domnul Quinkertz avea cumva dușmani?

— Nu, răspunse doamna Proschek. Era un om bun, un visător...

Și zicând acestea doamna Proschek arătă spre tabloul cel mare cu Ponte Rialto.

— Venetia a fost marea lui iubire... Visa să se mai întoarcă o dată la Venetia...

— Să vezi Venetia, regina mării, și-apoi să mori... zise comisarul căzut pe gânduri. Mi-a mai zis cineva ceva despre Venetia în timpul interogatoriului, despre o gondolă neagră trecind pe sub Ponte Rialto... Cine mi-a spus oare? A, da. Exact, poștaşul Bernhard Pichler. Trebuie să existe o legătură..., conchise comisarul.

● Doi poliștiți îl aduseră pe Hugo Quinkertz, complet uluit, în vila răposatului. Aici comisarul îl aștepta sub marele tablou cu Ponte Rialto.

— Numai moartea unchiului dv. v-ar fi putut rezolva veșnicile probleme financiare... L-ați ajutat cumva să vă ajute...?

— Ce vreți să spuneți cu asta? Eu zăceam în pat, aveam febră...

— Pentru un chimist ca dv. nu-i scofală prea mare provocarea febrei... Cu vreun preparat...

— Și tocmai eu trebuia să-mi omor unchiul? Cum? Cu ce? Și de ce?

— Cu acid cianhidric, răspunse comisarul zicînd aceasta și scoase din servietă o pungă transparentă din plastic în care se afla un prospect turistic al Veneției. Cunoașteți toate ciudăteniile unchiului dv., știți că nu visa decît la Veneția. În acest prospect pe care l-am găsit pe noptieră și căruia la început, nu i-am dat nici o importanță, ați pus otravă și i l-ați trimis apoi direct din Veneția. Cu timbrul acela frumos pe care l-a remarcat și poștașul. Știți că unchiul dv. va deschide plicul, erați sigur de asta, cu toate că știți că restul corespondenței o arunca la coș. Acesta însă pentru că venea de la Veneția...

— Bine, dar toate astea sînt simple presupuneri! strigă Hugo Quinkertz.

— Să zicem, dar atunci cum vă explicați că am găsit în coșul dv. de hîrtii biletul de parcare cu indicativul Veneția. Cu amprentele dv. pe el!? Și cu data de 20 aprilie? Adică exact data la care plicul cu prospectul acesta otrăvit a fost ștampilat și expedit din Veneția? Era suficient ca unchiul dv. să primească plicul, să răsfoiască prospectul și să-și ude de cîteva ori degetul în gură. Se înțelege că dv. erați demult plecat din Veneția... Erați chiar băgat în pat... la căldurică... cu febră mare...

Ce pot să vă mai spun, domnule Hugo? Că ați lucrat bine. Știți însă care a fost greșeala dv? În astfel de cazuri trebuie lucrat perfect!!

În românește de

Nicolae Nicoară

Cică...

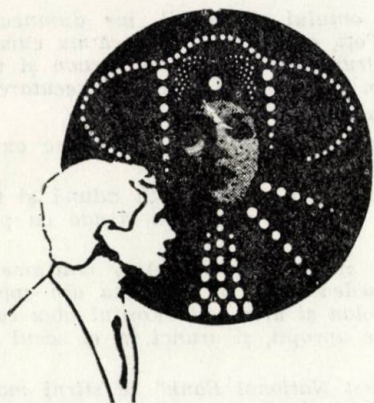
...Isadora Duncan, celebra dansatoare, i-ar fi scris o scrisoare lui Bernard Shaw, celebrul dramaturg, în care-i spunea că dacă ei doi ar face un copil, acesta ar avea: „grația mea și inteligența dumitale”. Bernard Shaw ar fi răspuns cu o întrebare: „și dacă se produce contrariul?”

Dacă va avea grația mea și inteligența dumitale”.

...Jackie Onassis are din nou probleme. Nu, să nu credeți că la 52 de ani s-a reîndrăgostit. Nu acum are probleme cu un trib de indieni care își revendică drepturile asupra a 3400 de acri de pămînt care le-a fost luat ilegal în 1870 și pe care, ex-sofia lui Kennedy și a lui Onassis, și-a construit o casă cu șase dormitoare. Disputa are loc la un tribunal din Boston. Se pare că în caz de nereușită, indienii (în număr de 43!), care afirmă că sînt o ramură a tribului Wampanoag, vor dezgropa securea de război. Să sperăm că securea cu pricina e îngropată foarte adînc.

Dan Lăzărescu

Morala: nu răspunde la comenzi pînă nu sînt date!

de TED PARKER

Casierul lui „First National Bank“, John Smith, intră fluierînd în biroul său, ca omul lipsit de griji. Casa de bani se afla în spatele unor gratii. Dacă ar fi bănuît măcar cît de nefericit îi va fi dat să fie la sfîrșitul zilei, cu siguranță că n-ar mai fi fluierat ca omul fără griji...

Ca în fiecare dimineată și de data aceasta luă de la casierul șef Samuel Bellmann, pentru diferite plăți, 25 000 dolari. De cînd banca fusese jefuită în urmă cu cîteva luni, ei nu mai aveau voie să țină în fișet sume mai mari de 25 000 dolari.

Cun un gest de mare rutină, cum făcea de obicei, John Smith schimbă unei doamne o hîrtie de o sută dolari cînd, deodată, în încăpere răsună rafala unui automat! De spaimă, cetățenii aflați în fața ghișeului se aruncară instinctiv la podca.

Lucrul cel mai groaznic nu era însă rafala, ci faptul că nu se vedea nici un om cu vreo armă în mînă! Miraculosul trăgător putea fi, deci, un om invizibil! În încăpere domnea o liniște înfricoșătoare. Curînd însă ea fu întreruptă de o voce energică:

— Sînt omul invizibil! Voi nu mă vedeți, eu însă văd totul și pe fiecare. Orice încercare de rezistență înseamnă sinucidere curată! Dacă va îndrăzni cineva să apese pe butonul de alarmă, toți veți fi copiii morții! În fața mea și poliția este neputincioasă! Hei, cum te numești? Dumneata, casierule, da, da, dumneata, cel cu ochelari!

— Smith, John Smith, domnule, răspunse casierul lui „First National Bank“ cu voce sugrumată de frică și emoție, ducîndu-și mîinile la ochelari.

— Ascultă, mister Smith, dar ascultă-mă bine, continuă omul invizibil. Dacă nu faci tot ce-ți voi porunci, mîine vei avea înmormîntarea! E clar? Mîine, poi-mîine se va spune: sărmanul, îl chema John Smith... E limpede?!

— Limpede, domnule, voi face tot ce îmi veți porunci, răspunse John.

— Atunci fi atent: în fața mesei se găsește un sac marinăresc, pune în el toți banii, tot numerarul din casă! Gata. Cît să mai aștept?!

Cu mîini tremurînde, John Smith aruncă în sac toți banii aflați în casă după care se retrase cîțiva pași.

— Așaaa... Acum și banii din casa principală, ordonă omul invizibil. Domnul casier șef va fi, sper, atît de amabil să ne deschidă casa, nu? Nu deschide? Pac! și gata... Pot să vă rog acest lucru, domnule Bellmann? Gata? se răsti la ei omul nevăzut.

Răsună o nouă salvă și domnul Bellmann o porni ca din pușcă spre casa principală.

— Ține sacul, Bellmann, porunci vocea, omului invizibil, iar dumneata, John Smith, aruncă în el toți banii din casă! Toți, ai înțeles? Vezi să nu cumva să uiți vreo legătură! Gata? Așa, acum ieșiți frumuseț cu sacul în stradă și urcați-vă în Lincolnul de culoare neagră parcat în fața clădirii băncii. Executarea!

— Da, domnule, zise Smith foarte respectuos.

— Fiți amabili și mișcați-vă mai repede! Sau trebuie să vă zoresc cu o nouă rafală?! Melci cu două picioare ce sînteți!!

Și într-adevăr, răsună o nouă salvă de automat. John Smith adună și ultimele bancnote din casă apoi își aruncă sacul pe umăr ieșind în stradă cu privirea speriată...

— Pune sacul cu bani pe bancheta din spate, Smith! Așa, mulțumesc, spuse omul invizibil, care, după cit se părea, ședea și el pe bancheta din spate. Iar acum, domnule John Smith pune mîna pe volan și urmărește Fordul bleu care tocmai a pornit. Il urmărești pînă se oprește, te apropii, și arunci în el sacul cu bani. 'nțeles?

În scurt timp în spațioasa sală a lui „First National Bank“ se stîrni mare confuzie și îmbulzeală. Comisari de poliție, detectivi și reporteri discutau cu aprindere despre incredibila istorie cu spărgătorul invizibil! Asta le inflcărase mințile, le aprinsese imaginația...

Lucrători de la criminalistică și reporterii ascultau cu neîncredere relatările martorilor oculari — cu toate că în cazul de față, ar fi mai nimerit să li se spună martori cu urechi căci nimeni nu-l văzuse pe criminal! Dar ce era mai curios, era faptul că nicăieri nu se vedea vreo urmă de-a hoțului. Poliția nu a găsit nici măcar un tub de glonte cu toate că, după spusele martorilor, se trăsese o bandă întreagă...

Se părea că omul invizibil reușise să fie cu adevărat... invizibil!

După vreo jumătate de oră, femeia de serviciu îl descoperi pe „omul invizibil“: un magnetofon cu baterii ascuns într-un colț al încăperii, printre flori.

Comisarul criminalist James Mulligam, curios ca toți polițiștii, apăsă pe buton, derulă banda, după care dădu din nou drumul aparatului. Pe nepusă masă răsună o rafală de automat. Toți cei prezenți tresăriră. După aceea se auzi vocea rece, pătrunzătoare a omului invizibil:

— Sint omul invizibil! Voi nu mă vedeți...!

Nu după mult timp se întoarse la bancă și John Smith. Era speriat și foarte nervos. Directorul băncii îi puse mai întîi banda de magnetofon apoi îl împrășcă cu o ploaie de injurături. Il făcu idiot, laș și altele de felul acesta...

— Bine, dar domnul casier șef a deschis casa și mi-a ținut sacul! Încercă el să se aperse destul de timid însă. Și el a căzut în plasă... Și cu siguranță că ați fi căzut și dv...

Pe John Smith îl luă în primire însuși comisarul Mulligam. John Smith îi povesti despre toate cîte i se întîmplaseră, despre vocea din Lincoln, care îl obligase să arunce sacul cu bani în Fordul bleu, în care se găsea un ins necunoscut...

Comisarul Mulligam ordonă să se cerceteze imediat Lincolnul cu care John Smith se întorsese la bancă și care acum era parcat în fața băncii. Găsiră și aici, ascuns cu mare rafinament, un magnetofon minuscul. El era astfel montat, încît să înceapă să funcționeze în momentul deschiderii portierei.

În felul acesta a fost lămurită toată povestea „omului invizibil“...

* * *

— A fost totul OK, Bonnie? îl întrebă John Smith pe fiul său cînd acesta veni acasă.

— Mai bine nici că se putea, tată! Rablele astea au mers de minune, spuse Bonnie Smith rîzînd.

— Banii sint în siguranță, rabla se află undeva pe fundul lacului Missouri. Asta zic și eu lovitură! Două automobile vechi, două magnetofane cel puțin la fel de vechi și o jumătate milion de dolari...

— Dar la bancă cum a mers ?

— Ca pe roate ! Niciodată n-aș fi crezut că am atîta talent... Că sînt atît de mare artist... Aproape că m-a și delectat chestia asta. Pînă și casierul șef, Belmann, și-a jucat rolul cu multă conștiinciozitate... Și unde mai pui că mi-a ținut și sacul, pe deasupra ! A executat totul atît de perfect de parcă am fi făcut cîteva repetiții împreună... Oh, doamne, ideea asta cu omul invizibil a fost extraordinară !

În momentul acela sună cineva la ușă. Smith bătrînul deschise. Era comisarul Mulligam însoțit de doi subalterni. Fețele lor nu prevesteau nimic bun.

— Dumneata, comisare ? ! Ce vînt vă aduce pe la mine ? Doar v-am spus tot ce știam despre acest caz, zise John Smith cu voce fermă apoi păli.

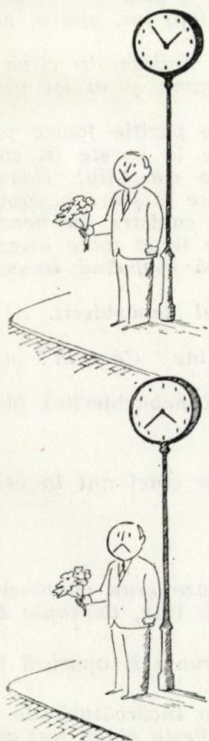
— V-am adus ceea ce vă aparține, domnule Smith, zise comisarul Mulligam cu un zîmbet rău prevestitor, în timp ce oamenii lui puneau pe masă magnetofoanele. Comisarul apăsă pe buton.

— Sper că veți recunoaște glasul fiului dv., nu ? John Smith, ești arestat împreună cu fiul dumitale pentru jefuirea băncii ! Știm totul, nu are nici un rost să negați !

— Bine, dar cum ați descoperit ? întrebă John Smith.

— Am să vă răspund bucuros la întrebare, zîmbi comisarul Mulligam. În timpul atacului v-ați jucat extraordinar rolul, ca un adevărat artist. Ați făcut însă o mică greșală și asta v-a trădat : ați plecat spre casa de fier înainte de a vă ordona... „omul invizibil“ !!!

În cîteva rînduri și... un cuvînt

În materie de expediții prin poștă se înregistrează multe curiozități. Astfel, se interzice expedierea horocopelor (Elveția), a scrumierelor (Afganistan), a pensulelor de producție niponă (Africa), a brazilor sintetice (Guyana), a nămolului (Anglia) etc.

Soldatul italian Adriano Poltronieri, în timpul serviciului militar, în 519 zile, a trimis 615 scrisori și 1580 de cărți poștale logodnicei sale din Verona. Majoritatea scrisorilor au fost de nouă pagini !...

*

Factorii poștali din mediul rural din SUA, în afara obligației de a distribui corespondența, au

datoria să urmărească starea de vegetație a culturilor agricole, să înregistreze fazanii, iar în timp nefavorabil să distribuie hrană păsărilor care nu și-o pot procura singure. Cu toate acestea, factorii poștali își îndeplinesc cu conștiinciozitate obligațiile de serviciu...

*

În Polonia există 18 sate care se numesc America, 10 care se numesc Canada, 5 — Brazilia, 3 — Italia, 7 — Veneția, și două care se numesc (nici mai mult nici mai puțin) decît ... Babilon !

*

„Soțul meu, șeful poștei este amenințat cu concedierea. Vă rugăm, ajutați-ne ! Soțul dv. este rugat să explice într-o scrisoare motivele pentru care se teme de concediere — a fost răspunsul ministerului de resort american. „Dacă soțul meu ar ști să scrie, nu s-ar teme că-și va pierde slujba.

Cumplitele ore de spaimă

de HARRY GLOESNER

Sergentul de poliție Jerry Colman stătea pe malul lacului cu undița în mână, cu pantalonii suflecați pînă la genunchi și cu picioarele lăbărțate atîrnîndu-i în apă, de parcă ar fi vrut ca în felul acesta să atragă peștii! Într-un timp destul de scurt scoase doi păstrăvi minunați și un țipar.

Jerry Colman era cît se poate de mulțumit de sine și de lume. Vremea era minunată și el mai avea încă trei săptămîni de concediu, tîpsit de orice grijă. Trei săptămîni fără criminaliști, fără păsările de noapte ale marilor orașe... Lîniște, libertate, singurătate... Incepu să fluiera o melodie veselă. Intinse mina după o cutie de bere din care, după ce o deschise, sorbi cu sete lichidul rece și spumos.

Cutia goală o aruncă pe suprafața apei. Scoase apoi pistolul său de calibru 38 și cu trei focuri măiestru executate o trimise la fundul lacului. Dar, pentru ca nici plămîinii să nu rămînă nesatisfăcuți, își scoase o țigară, o puse frumuseț în-
tre buze, și, brusc se cutremură: pe oglinda apei, drept în fața lui, apărură, alun-
gîndu-se, umbra unui individ.

Acesta era ultimul lucru de care Jerry își mai aducea aminte. În clipa următoare, asupra capului lui căzu o lovitură puternică de pumn și el își pierdu cunoștința...

Revenindu-și, privi mirat în jurul său. Se găsea într-o poziție foarte puțin obișnuită, care nu-i era deloc plăcută: era legat cu spatele la perete în coliba pescărească pe care tocmai o închiriasse pentru a-și petrece concediul. Doamne, dar cum stătea! În jurul gîtului avea un lanț care, cu fiecare mișcare a capului, se putea strînge, sugrumîndu-l. În fața lui se găseau două canistre cu benzină, iar între ele o cutie din care se auzea ticăitul unui ceas. Pe lîngă toate astea se mai găsea acolo și un ins nebărbierit, care fluiera a pagubă învîrtînd în mînă pistolul lui Jerry.

— Ce părere ai acum, neicuțule? izbucni, rîzînd, insul nebărbierit. Ai revenit iarăși cu picioarele pe pămînt?

— Cine ești dumneata, domnule, și ce dorești de la mine? Ce vrei? strigă Jerry Colman nu fără o anume neliniște în glas.

— Chiar trebuie să-ți spun cine sînt, Colman? întrebă nebărbieritul făcînd un pas înainte. Tot nu m-ai recunoscut?

Tăcu o clipă apoi adăugă:

— Ar fi cazul să-l recunoști, totuși, pe cel care a stat cinci ani în celula morții pentru o crimă pe care tu ai săvîrșit-o!

Jerry Colman se făcu alb ca varul.

— Dumneata ești, Tom Burke? Cum ai ajuns aici?

— M-au ajutat să evaderez niște foarte buni prieteni, care erau convinși de nevinovăția mea. Acum mă aflu aici pentru a mă răfui cu tine, domnule Colman! Vezi cutia aia dintre canistrele cu benzină?

Jerry nu răspunse, încuviințînd însă dînd din cap. Pe frunte îi apărură broboane reci de sudoare.

— În cutia aia — continuă nebărbieritul — se află o încărcătură de exploziv care acționează la oră fixă. Tom Burke rîse drăcește. Peste cinci ore, adică douăsprezece fix, ceasul va provoca explozia... Cele două canistre cu benzină vor

lua foc și vor preface coliba asta într-o vilvătaie... Iar dumneata, domnule Colman, te vei mistui în această vilvătaie! Eu am îndurat cinci ani de groază și în-doileli în celula morții, dumneata numai cinci ceasuri... Natural, există și posibilitatea de a-ți salva pielea îmi vei spune unde ai ascuns cei 800 000 dolari pentru care l-ai împușcat pe Frank Harris!

— Nu am nici un ban, se apără Jerry Colman, iar pe Frank Harris nu eu l-am împușcat, ci dumneata, domnule Tom Burke!

— Știi, la început așa am crezut și eu, remarcă nebărbieritul, dar mai târziu, după ce am pus cap la cap unele elemente, după importanța lor... Era însă prea târziu, mă aflu de-acuma în spatele gratiilor... Știi ce, Colmane, am să-ți povestesc tot ce s-a întâmplat atunci, de-a fir a păr, zise Tom Burke și își aprinse o țigară. Acum cinci ani, în noaptea aceea, eu și prietenul meu, Mark Slade, ne-am furișat în clădirea lui „Federal Reserve Bank” din San Francisco... După două ore în care am transpirat din greu, am reușit, în sfârșit, să deschidem casa principală, colosul acela... În momentul când toți banii au fost puși în saci și ne pregăteam să ne facem nevăzuți, ne-ați surprins. Dumneata și colegul dumitale, Frank Harris, ne-ați surprins. S-au schimbat focuri de pistol, cred că vă mai aduceți aminte... Mark Slade a fost rănit mortal, eu am încercat să fug. Un glonte mi-a atins umărul din care cauză am scăpat pistolul. Cu toate astea am reușit să fug... Dumneata ai luat pistolul meu, l-ai împușcat pe colegul Frank Harris și ai ascuns cantura noastră: cei 800 000 dolari. În fața superiorilor ai susținut că eu l-am împușcat pe Frank Harris și că am fugit cu banii...

Tom Burke trase cu sete din țigară apoi continuă.

— Cîteva zile mai târziu am fost arestat. Credeam și eu că sînt ucigașul lui Frank Harris. M-am trezit abia în fața completului de judecată: mi-am amintit foarte clar că am tras numai trei focuri, iar arma mea a fost găsită complet descărcată! Și cum nu am luat nici unul din cei 800 000 de dolari atunci cînd am fugit, înseamnă că numai dumneata, Jerry Colman, ai putut lua sacul cu bani. Așa că spune repede unde i-ai ascuns, altfel... amin!

Inspăimîntat teribil, Jerry Colman se zbătea zadarnic în imobilizarea în care se afla.

— Nu am nici un ban! Nu eu l-am împușcat pe Frank Harris, ci dumneata! Tribunalul a înlăturat orice dubiu! Degeaba vrei să răscolești acuma lucrurile, Burke! Ai înnebunit, sau ce ai de viu cu halucinații d-astea?!

— Nu, Colman, nu am înnebunit! Dumneata și numai dumneata l-ai putut omori pe Harris. Dar asta este treaba dumitale, ca să fiu drept, pe mine mă interesează numai banii... Ascultă, Colman, ies să mă plimb puțin prin pădure. Mai ai exact patru ore și douăzeci de minute, suficient timp de gîndire. Cînd o să mă întorc, îmi vei povesti cu lux amănunte cum s-a desfășurat toată acțiunea dar și unde ai ascuns banii... La revedere, Colman! Sper să mă întorc la timp, știi, în ultima vreme ceasul ăsta o cam ia înainte...

După plecarea lui Tom Burke, Jerry Colman încercă zadarnic să se elibereze din legătură. Cît s-a mai chinuit! Totul a fost însă în van, cu toate că transpirase din belșug...

Și timpul trecea. Secundele i se păreau minute, minutele ore. Ticăitul monoton al mașinii infernale îl făcea să se simtă la marginea prăpastiei, a disperării. La un moment dat, i se păru că mașina infernală era pe punctul de a provoca explozia. Încercă zadarnic să o îndepărteze, cu piciorul, dintre canistre. Cel mai groaznic era însă faptul că nu știa cît e ceasul. La al lui nu se putea uita căci Burke îl legase cu mîinile la spate... I se păru că de la plecarea lui trecuse o veșnicie...

Cu scurgerea fiecărui minut dorea tot mai mult ca Tom Burke să se întoarcă, chiar dacă în sinea lui se temea de el. Burke era acum singurul om din lume care l-ar fi putut salva!

În fine, cînd mai erau vreo zece, douăsprezece minute, intră în colibă și Tom Burke. Îl găsi pe Colman de nerecunoscut, schimbat. În mai puțin de cinci ore de groază îmbătrînise cu ani întregi și acum părea un neputincios cu toate că singele îi circula năvalnic prin vine. Sub ochi avea cearcăne adînci, de culoare neagră-vineție.

— Fie-ți milă, Burke! Voi face tot ce vei dori, numai oprește, pentru numele lui dumnezeu, mașina aia infernală! se rugă el cu glas pe care singur nu și-l recunoștea.

Tom Burke se aplecă și opri ceasul. Tic-tacul amuși.

— Unde ai ascuns cei 800 000 de dolari ?

Jerry Colman izbucni parcă ușurat :

— Cam la douăzeci de pași de colibă se află o stincă lângă care se găsește un bolovan. Rostogolește-l și vei găsi sub el dolarii pe care-i cauți. Du-te și te vei convinge !

Tom Burke zîmbi mulțumit, își înfipse o țigară aprinsă între buzele lui Jerry Colman, apoi întrebă :

Dar cu Frank Harris cum a fost ? De ce l-ai împușcat ? Vorbește, Colman, dar să spui numai adevărul !

Colman începu să vorbească trăgînd cu sete din țigară :

— ...împreună cu Frank Harris v-am surprins atunci la bancă. Pe dumneata și pe Mark Slade. În timpul schimbului de focuri, Slade a fost rănit mortal, prăbușindu-se în fața casei de bani... Eu m-am luat după dumneata, te urmăream, am călcat însă pe pistolul pe care tocmai îl pierduseși. Mi-am luxat puțin piciorul așa că nu am mai putut continua urmărirea... Am ridicat pistolul de jos și m-am întors la Frank Harris. Stătea aplecat și răscolea în sacul cu bani. Să-l fi văzut cum îi luceau ochii... „Dacă ar fi ai noștri, am avea cu ce trăi pînă la adînci bătrînețe...” Ascultă, Frank, i-am zis, o astfel de ocazie îți se oferă o singură dată în viață ! Pe scurt, i-am propus să ascundem banii și să-i împărțim mai tirziu, cînd lucrurile s-or mai liniști. El prinse sacul ea și cînd ar fi vrut să-l tragă din fața mea.

Aiuns aici, Jerry Colman se opri puțin apoi zise :

— După aceea s-a petrecut ceva ce nici astăzi nu pot să înțeleg... Totul a fost ca într-un vis... L-am împușcat pe Frank Harris, colegul meu, cu pistolul dumitale. După ce l-am împușcat, am ascuns sacul cu bani în mașina noastră de patrulare și am dat alarma la postul de poliție. Le-am spus că Frank Harris a fost împușcat de unul dintre hoți, care a dispărut cu prada...

Tom Burke zîmbi satisfăcut.

— Vezi, Jerry Colman, din toată comedia asta eu n-am avut nevoie decît de mărturisirea dumitale ! Mi-ai căzut în plasă Jerry Colman !

Făcu iarăși o pauză, după care continuă :

— În cele două canistre nu se află nici o picătură de benzină, ci apă obișnuită din lacul de alături. Și nici în cutie nu se află o mașină infernală, ci un deșteptător... În afară de astea, mai este și un magnetofon, care a înregistrat mărturisirea dumitale...

Tom Burke a mai făcut o pauză, apoi a continuat.

— Și acum, Colman, încă o surpriză : eu nu sînt Tom Burke, ci fratele lui, Sam Burke ! Scuzați, dar aceasta era singura posibilitate de a dovedi nevinovăția fratelui meu și de a-l salva de camera de gazare... Cameră în care veți poposi, cît de curînd, dumneata stimate domnule Jerry Colman... !

Traducere de Nicolae Nicoară

Tiparul executat sub comanda nr. 729
la I.P. „Filaret”, str. Fabrica de chibrituri
nr. 9-11, București
Republica Socialistă România

"ORIZONT"

O GAMĂ COMPLETĂ DE
aparate de fotografiat

ORIZONT — o gamă complexă de aparate de fotografiat care realizează fotografii de bună calitate.

Seria de aparate foto **ORIZONT**, compusă din șase tipuri de complexități diferite, satisface o diversitate de preferințe, fiind destinate atât începătorilor cât și celor avansați în arta fotografică.

Aparatele foto **ORIZONT** cuprind cele mai noi elemente tehnice din industria optică mondială :

- construcția compactă cu mecanisme sigure ;
- obiectiv cu lentile tratate antireflex (permite redarea perfectă a culorilor) ;
- contact central pentru blitz, sincronizare integrală cu selector electric/magneziu ;
- pîrghie cu armare rapidă ;
- celulă fotoelectrică pentru măsurarea iluminării.

Prin natura construcției lor se exclude posibilitatea expunerii duble.

Dintre principalele date tehnice rețineți :

- folosește film în casete de 36 imagini, format 24/36 ;
- obiectiv **FOTOCOLOR** 1 : 2, 8/40 ;
- timpi de expunere **B** : 1/30—1/300 și **B** : 1/30—1 500 ;
- exponometru încorporat ;
- reglaj de sensibilitate film 15—27 DIN

Magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat vă oferă întreaga gamă de aparate foto **ORIZONT** la prețurile cuprinse între 500—1200 lei, la care se adaugă costul etuiului (29 lei, în funcție de complexitatea aparatului).

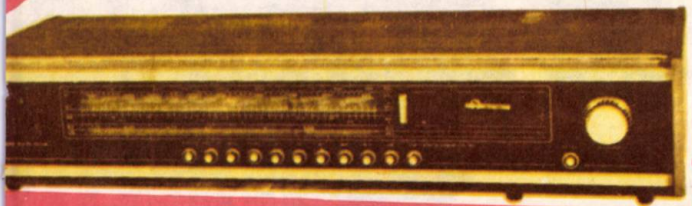
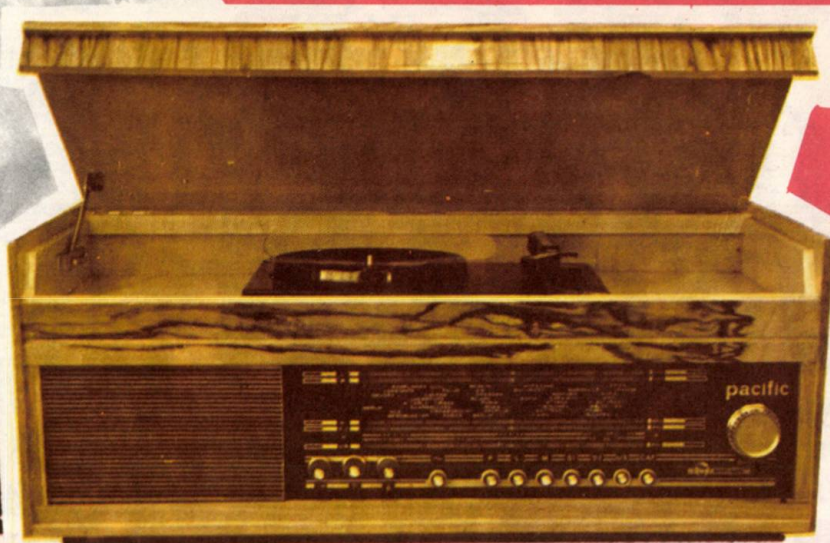
RECOM

si copiii au Moda lor

Niciodată nu trebuie uitat că și copiii au moda lor. Numeroase fabrici s-au specializat în confecții pentru copii. Îmbrăcăminte pentru copii, în pas cu moda și sezonul, în tot timpul anului în magazinele și raioanele de specialitate ale Comerțului de Stat

radio receptoare staționare

NELIPSIT DIN CĂMINUL DVS., RADIORECEPTORUL STAȚIONAR „PACIFIC” SAU „BUCIUM 3”!

Complet tranzistorizate, radioreceptoarele PACIFIC și BUCIUM 3 prezintă următoarele caracteristici :

- dispun de 5—6 game de undă ;
- au sensibilitate și selectivitate în redare ;
- sînt dotate cu picup la care pot fi audiate discurile fonografice ;
- consumul de energie este redus ;

SUPERSON ; EXPRES (game de unde medii și ultracurte) ; INTERSON (game de unde lungi și ultracurte) ; ULTRASON (game de unde medii, scurte și lungi).

Radioreceptoarele staționare : SUPERSON, EXPRES, INTERSON, ULTRASON, aparate moderne prin parametrii tehnici și funcționali, prin linia și coloritul casetelor, prezintă un real avantaj ; consum redus de energie electrică.

În toate magazinele de specialitate ale comerțului de stat, un personal de înaltă calificare vă stă la dispoziție pentru informații privind funcționarea radioreceptoarelor.

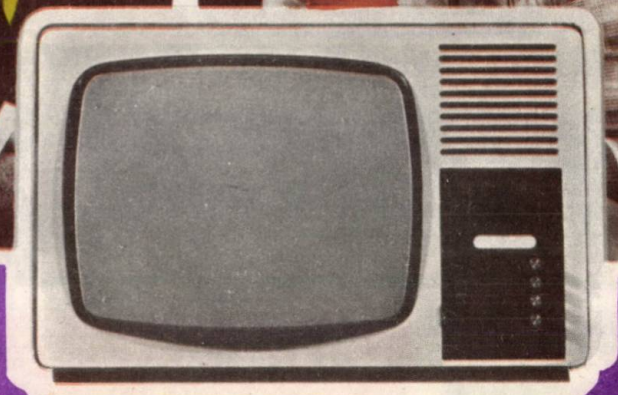
TELEVIZOARELE

cu circuite integrate

**O FEREASTRĂ DESCHISĂ
SPRE ÎNTREAGA LUME**

Un televizor în căminul Dv., vă oferă posibilitatea vizionării celor mai diverse emisiuni: filme, spectacole de teatru, concerte, spectacole de operă, transmisiuni sportive, cursuri de limbi străine, emisiuni în limbile naționalităților conlocuitoare, ș.a.

Magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat vă oferă

toate tipurile de televizoare cu circuite integrate. O imagine perfectă, un sunet clar, completează celelalte caracteristici ale televizoarelor cu circuite integrate:

- O durată de folosire îndelungată deoarece sînt complet tranzistorizate și cu circuite integrate;
- Prin îmbunătățiri constructive și funcționale, consumul de energie electrică este redus cu circa 33%;
- Funcționarea este normală chiar și la variații mai mari ale tensiunii pe rețea, datorită incorporării unui stabilizator în aparat;
- Operațiunile de depanare sînt mult simplificate deoarece la construcția lor s-au folosit module funcționale, care se pot schimba cu operativitate;
- Garanția pentru buna funcționare a televizoarelor cu circuite integrate este de 12 luni;

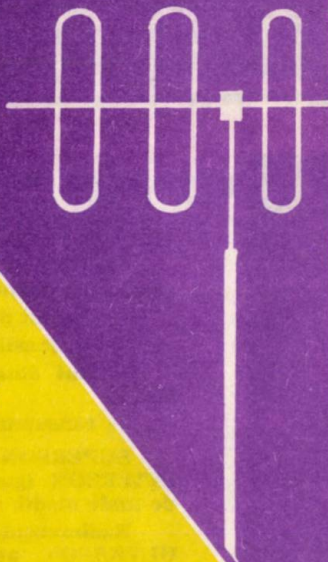
În toate magazinele specializate ale comerțului de stat un personal de înaltă calificare vă stă la dispoziție pentru informații privind funcționarea televizoarelor.

DENUMIREA
TELEVIZORULUI

DIAGONALA
ECRANULUI

PREȚUL
(L E I)

OLT	44	2.920
OLT	44	3.000
SNAGOV	47	2.920
SNAGOV	47	3.065
SIRIUS	50	3.050
SIRIUS	50	3.200
DIAMANT	61	3.600

Eleganță calitate fantezie

ELEGANȚĂ, CALITATE, FANTEZIE, — iată numai câteva din atributele confecțiilor pentru femei și bărbați prezentate, în tot cursul anului, în magazinele și raioanele de specialitate ale comerțului de stat. Fiecare anotimp, fiecare sezon, cu moda și linia sa adecvată. Nu întârziți, alegeți chiar acum modelele expuse.

SANDA VERONICA

SANDA VERONICA UTILE ÎN ORICE GOSPODĂRIE

În magazinele și raioanele specializate ale COMERȚULUI DE STAT se găsesc patru variante ale mașinii de cusut VERONICA: tip normal (prețul 2.020 de lei), tip normal cu picior de metal (prețul 2.020 de lei), tip mobilă (prețul 2.270 de lei) și tip electrică — valiză (prețul 2.155 de lei). În funcție de spațiul disponibil din locuința dvs., alegeți unul din aceste tipuri. Mașina de cusut VERONICA reduce efortul fizic, dându-vă posibilitatea să vă concentrați mai mult asupra cusutului în sine. Cu mașina de cusut VERONICA puteți executa: cusătură dreaptă, tivire, stopare, vătuire, rabatare, broderie, încrețire și altele.

În magazinele și raioanele specializate ale COMERȚULUI DE STAT mai puteți găsi și mașina de cusut tip electrică cu cusături în zigzag SANDA (valiză). Mașina de cusut SANDA mai face și cusături decorative (16 feluri), cusătură cu ac dublu (prețul 3.270 de lei).

București
Piața Unirii nr. 1

- Parter : cadouri
Etaj I : totul pentru femei și copii
Etaj II : pentru garderoba bărbaților
și țeșături
Etaj III : pentru timpul nostru liber
Etaj IV : pentru apartamentul nostru
Etaj V : cofetărie
Etaj VI : articole lux
Subsol : produse alimentare

Deschis zilnic între, 8—21, iar du-
minica între orele 8—13.

FIȚI BINE VENIȚI

*magazinul
universal*

UNIREA

În fotografie :
HANUL TÎRGU FRUMOS
din județul IAȘI

vă
recomandăm
atrăgătoare
locuri
de
popas

Vă recomandăm atrăgătoare locuri de popas

Pe diferite trasee turistice, în apropierea unor locuri pitorești sau a unor interesante monumente istorice sau de arhitectură, în stațiuni balneo-climaterice, numeroase hanuri, hoteluri și cabane oferă în orice anotimp posibilități de odihnă și recreere :

- Hotelul „Heniu“ din Prundu Birgăului județul Bistrița-Năsăud
- Cabana Buru — județul Cluj
- Hanul Izvorul Mureșului din județul Harghita
- Hanul Sucevița din localitatea cu același nume, jud. Suceava
- Hanul Tîrgu Frumos în orașul cu același nume din județul Iași

Prin Agenția de turism a cooperației de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor din București str. 13 Decembrie nr. 26 (holul Casei de bilete nr. 2 a Sălii Palatului RSR) tel. 14.52.09 se asigură rezervarea de spații pentru serii complete sau numai de câteva zile.

Agenția organizează acțiuni de vizitare individuală sau în grup cu autocare, microbuze, CFR pe circuite sau pentru sejururi la anumite unități.

Aceleași servicii le oferă și unitățile cooperativelor de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor și de credit din fiecare județ.

În fotografie : Hanul Tîrgu Frumos din județul Iași.

CALENDAR PERPETUU						LUNILE												ZILELE SĂPTĂMÎNII									
						Ianuarie	Februarie	Martie	Aprilie	Mai	Iunie	Iulie	August	Septembrie	Octombrie	Noiembrie	Decembrie										
	1885	—	1925	1953	1981	4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2	Duminică	Luni	Marți	Miercuri	Joi	Vineri	Sîmbătă	Duminică		
	1886	—	1926	1954	1982	5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3										
	1887	—	1927	1955	1983	6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4	1	2	3	4	5	6	7			
1860	1888	—	1928	1956	1984	0	3	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6	8	9	10	11	12	13	14			
1861	1889	1901	1929	1957	1985	2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0	15	16	17	18	19	20	21			
1862	1890	1902	1930	1958	1986	3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1	22	23	24	25	26	27	28			
1863	1891	1903	1931	1959	1987	4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2	29	30	31	32	33	34	35			
1864	1892	1904	1932	1960	1988	5	1	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4	36	37								
1865	1893	1905	1933	1961	1989	0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5										
1866	1894	1906	1934	1962	1990	1	4	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6										
1867	1895	1907	1935	1963	1991	2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0										
1868	1896	1908	1936	1964	1992	3	6	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2										
1869	1897	1909	1937	1965	1993	5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3										
1870	1898	1910	1938	1966	1994	6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4										
1871	1899	1911	1939	1967	1995	0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5										
1872	—	1912	1940	1968	1996	1	4	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0										
1873	—	1913	1941	1969	1997	3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1										
1874	—	1914	1942	1970	1998	4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2										
1875	—	1915	1943	1971	1999	5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3										
1876	—	1916	1944	1972	2000	6	2	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5										
1877	1900	1917	1945	1973	—	1	4	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6										
1878	—	1918	1946	1974	—	2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0										
1879	—	1919	1947	1975	—	3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1										
1880	—	1920	1948	1976	—	4	0	0	4	6	2	4	0	3	5	1	3										
1881	—	1921	1949	1977	—	6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4										
1882	—	1922	1950	1978	—	0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5										
1883	—	1923	1951	1979	—	1	4	4	0	2	5	6	3	6	1	4	6										
1884	—	1924	1952	1980	—	2	5	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1										

Utilizare : În ce zi a săptămînii va fi în ziua de 21 mai 1985 ?

În rîndul din coloana lunilor corespunzînd anului 1985, sub luna mai este cifra 3. Adunați această cifră la ziua pe care o căutați (21 + 3 = 24).

În coloana zilelor săptămînii numărul 24 corespunde zilei de marți.

Deci 21 mai 1985 va fi într-o zi de marți.

Utilizare : În ce zi a săptămînii va fi în ziua de 21 mai 1985 ?

În rîndul din coloana lunilor corespunzînd anului 1985, sub luna mai este cifra 3. Adunați această cifră la ziua pe care o căutați ($21 + 3 = 24$).

În coloana zilelor săptămînii numărul 24 corespunde zilei de marți.

Deci 21 mai 1985 va fi într-o zi de marți.

Rompresfilatelie

Bibliotecă "ASTRA"

- SIBIU -

Lei 20

GRATUIT